

לך בחיות רוח קדשו של אור האורות הנחל נובע מקור חכמה

בליוז הג ממגדלו!

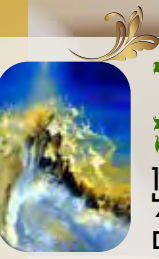
אבן קשדה

ירחון חסידי ברסלב

פסח תשפ"ב | גיליון 58

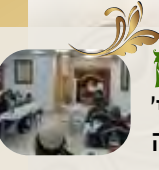
בנה ביתך בקרוב

געגוע וערגה להתגלות הדעת הצפונה שתמלא פני תבל במהרה

ונאמר לפניו שירה חדשה

האמן הצפתי ר' יואל תורג'מן מספר על התקרבות וקירוב, ועל היכל הגוונים המשתנים

ועכשיו קרבנו המקום

הצצה נדירה למשרדי ארגון 'את אחיי' המחולל מהפך בעולם התשובה

ביד חזקה

לומאז, ברדיטשוב, אומן, סיביר, ארץ ישראל וסערות הנכד יוס'ה - מסכת חייו המרתקת של החסיד המופלא ר' נחמן שטראקס

ברוך שנתן תורה לעמו

מסע מיוחד בעקבות מסירותו המופלאה של החסיד הנלהב ר' שמואל הורביץ להדפסת ספרי ברסלב

וישמע ה' את קולנו

מסכת חייו רצופת ההתחזקות והתקווה של החסיד הנלבב ר' יעקב מלמד

ערכת

16 זקנך יאמרו לך

הרה"ח ר' יעקב גישייד מספר על חייו המאירים של אביו ר' ראובן מחסידי ברסלב בפולין של טרום המלחמה

24 ואטהר ואתקדש

בראיון מיוחד מספר נכדו של ר' יעקב מלמד קלמנוביץ על חיים של עבודת השם בוערת ללא פשרות

32 מאפלה לאורה

חייו של ר' נחמן שטארקס תחת שלטון רוסיה הסובייטית במסירות נפש להפצת אורו של הרבי

46 הליכות עולם

רב שיח מיוחד לרגל תחילת לימוד חושן משפט במסגרת הלימוד היומי של מפעל הפוסקים

54 לחיות עם התורות

מסע מפנים ומעורר ההשראה של חיפוש בלתי נלאה בחייו של הרב יואל תורג'מן מצפת ועכשיו קרבנו המקום

62 עיקר עסקכם

מסירות נפשו של הרה"ח ר' שמואל הורוויץ זצ"ל למען הדפסת והאדרת ספרי רביז"ל

72 קרבנו המקום

סקירה מיוחדת על המהפך שמתחולל בשטח מאז הוקם ארגון הקירוב לבעלי תשובה את אחי

82 מדור אידיש

דאם שרייענדע שטיל שווייגעניש פון הצדיק ר' שמואל שפירא זצ"ל

מחדש חדשים

אור ימי הפסח

חינוך

לפום צערא אגרא

נפשי בשאלתי

איך צועקים בתפילה?

זכוכית מגדלת

למה זה לא עובד?

חברים מקשיבים

נאר אזמרה

שער השמים

מדוע לא יהיו להוטים

ניצוץ של אור

שיעורי הרב טיכנר על הליקוטי מוהר"ן

ילדי שעשועים:

פסח - פה סח - מאמר

חיים של חירות - סיפור

סודות הפסח - שנסונן

יו"ל ע"י
מערכת אבקשה
טל': 02-539-63-63
פקס: 077-318-0237

הגליון מודפס ע"י מ.א. הפקות דפוס - כל סוגי ההדפסות במחירים זולים לקבלת הצעת מחיר משתלמת במיוחד פנו לטלפון 052-7631367

עיצוב גרפי: א. שפירא

לכל עניני אבקשה בארה"ב: 845-288-0574

חלק מהתמונות בגליון זה ובגליונות קודמים הם באדיבותם הרבה של ר' אהרן ברגר מארכיונו של חמיו הרה"ח לייבל ברגר ומאת ר' שמואל יצחק רוזנבלד הי"ו | קרדיט תמונות: מתחדשים

© כל הזכויות שמורות. העתקת קטעי מאמרים, או תמונות, אך ורק באישור בכתב מהמערכת.

כימי צאתך ממצרים אראנו נפלאות

יש בכוחו הגדול והחזק להגביה רום גם מתחתי תחתיות את כל הנפשות הלכודות ברשתות היצר ונותר בהם עוד איזה תשוקה ורצון לשוב ולהתקרב לבוראם, לקשר לבם לרצון שברצונות שבכל עת וזמן ובכל מקום ומצב יתחזקו ויתחברו יכספו וישתוקקו אליו יתברך.

והאור המקודש הזה, חבל ההצלה הזאת, גנוז ואצור בתורתו הקדושה הק', שם נמצא הפסח עצמו, הפ"ה ס"ח 'תורת ה' היתה בפיהו', באותות ובאותיותיו הנוראות הוא מאיר מגלה ומראה נפלאות שאין שום חיוב הטבע כלל והכל מתנהג רק ברצונו והשגחתו יתברך.

וכאשר מחוברים ומקושרים בקשר בל ינתק אל אותו אור וקדושה עליונה, אזי זוכים לחירות אמתית לצאת מכל המיצרים, להשתחרר מכבלי הרגלי הגוף ושעבוד הנפש, לשמוח שמחה שלימה באמיתת מציאותו יתברך והשגחתו המתמדת על כל בראיו.

עכשיו הוא הזמן המסוגל, בימי מקראי קודש האלו, במועד חג הפסח ראש לרגלים, זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו להתחיל מחדש בשקידה עצומה בלימוד והליכה בתורתו הקדושות שהותר ברכה אחריו.

בימים אלו שאנו מצווים: "להקביל פני רבו ברגל" - יהיו עינינו ראות ומביטות בהגלות חידושי תורתו, שם חבוי ונמצא 'שכלו ונשמתו ואור פניו' וחקוק דמות דיוקנו, וביותר ועיקר לעורר בהם את האהבה וההתקשרות אליו, בבחינת 'ונפשו קשורה בנפשו', להיגאל בהם גאולה עולמים, כששמחת עולם על ראשינו.

"וה' יחזק לבבכם לשלוח בְּשִׁמְחַת חֶגְגְּ הַקֹּדֶשׁ הַזֶּה, הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, וְתִזְכְּרָה לְהִבְיֹן וּלְהַאֲמִין, כִּי עָתָה מִמְשַׁמְשֵׁינִי וּבָאִין יְמֵי פֶסַח חֲדָשׁ, אֲשֶׁר לֹא הָיָה מֵעוֹלָם; כִּי בְּיָדַי יִתְתַּקְּנוּ עֲתָה תִּקְוֵינִי מִחֲדָשׁ אֲשֶׁר לֹא הָיָה מֵעוֹלָם, וְאִם מֵעַשְׂיָנוּ אֵינִים עוֹלִים יָפָה, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֵׂה אֶת שָׁלוֹם;

"וְחִסְדֵי הַשֵּׁם כִּי לֹא תִמְנֹן וְכוּ'. חֲדָשִׁים לְבָקָרִים רַבָּה אֲמִנְתָּהּ, בְּפָרֵט בְּפֶסַח שֶׁהוּא רֹאשׁ לְרִגְלִים, שֶׁבָּהֶם עָשָׂר הַתְּחִלּוֹת הַמַּחֲוִין לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, מִגְדוֹל וְעַד קָטָן, וְהַעֲקָר - לְהַחֲסִים בְּצֵל נִקְדַּת הָאֲמָת, אֲשֶׁר כָּל עַסְקוֹ לְעוֹרֵר וּלְחַדֵּשׁ שְׁכָלְנוּ וּמַחֲנֵנוּ וְכוּ'.

"וַיֵּשׁ בְּלִבִּי עֲתָה הַרְבֵּה לְדַבֵּר בְּזָה, אֲהוּ אֵי אֲפֹשֶׁר עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה, וְהַעֲקָר - לְהַאֲמִין בְּכָל זֶה, שֶׁבְּיָדַי יִתְחַדְּשׁוּ חֲסִדִּים וּנְפִלְאִים בְּחֶג הַפֶּסַח הַזֶּה, הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, כִּי בְּכָל יוֹם מִתְחַדְּשִׁים הַחֲסִדִּים, מִכָּל-שָׁנָה בְּפֶסַח, שֶׁבוּ יִצְאָנוּ מִמִּצְרַיִם בְּנִפְלְאוֹת עֲצוּמוֹת, וְאֵז נִתְחַדְּשׁוּ כָּל מַעֲשֵׂי בְרָאשִׁית, וְכֵן נַעֲשֶׂה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה נִפְלְאוֹת וְנוֹרָאוֹת מִחֲדָשׁ, כִּי בְּכָל דּוֹר וְדוֹר חֵיב אֲדָם לְרְאוֹת אֶת עֲצוּמוֹ פְּאֵלוֹ הוּא וְכוּ'" (עלים לתרופה רלח).

עבודות הפסח הולכות ונשלמות. הבית נקי ומבהיק מכל רבב ואבק. השולחן ערוך לסדר עם המצות השמורות והמהודרות והיין המשובח. המיטות מוצעות להסיבה והכל כבר מוכן לסעודה.

אבל דומה שהעבודה הגדולה להכיל את הפסח עצמו, את קדושת עיצומו של ליל שימורים זה, בזה אנו עדיין נמצאים רק בראשיתה.

כי על כן, לזכות לשמחת החג תמימה ופשוטה, לקיים את מאמרם ז"ל לראות את עצמינו כבני חורין וכמי שיצאנו עכשיו ממצרים, לחוש את קרבתו יתברך ואהבתו אלינו, לזה זקוקים לישועה גדולה.

ימי המועדים והרגלים, הימים שנועדו לעלות ולבוא ולראות ולהראות את פני האדון, לחדש את לבנו אליו, בד בבד עם החיבוק והאהבה הנשפעים עלינו ממרום בימים אדירים אלו, הם גם ימים וזמנים בהם אנו נידונים ונבחנים.

דייקא בימי החגים בעת שיורד ממרומים אורות עליונים של רצון והתקרבות ללא גבולות ומיצרים - מתגברים ניסיונות של הסתר וריחוק המייחלים ומבקשים בעצם את תיקונם.

וכפי שמגלה לנו איש האלקים בנפלאות תורתו הק' (ליקוטי תנינא ד', ו): שבאותו זמן ועידן שבו נשמע ומהדהד קול הקריאה מקרא קודש של הימים טובים, ומאיר ומתנוצץ שוב בלבבות בני אל חי האותות והמופתים ושידוד כל מערכות השמים שהתחולל בהם, הרי שבאותה שעה גם עולה ומתעורר ונשמע קול שאגת חיות הרעות חכמי הטבע הדורסים את הלב ומטריפים את הדעת בסברותיהם הכוזבות ובפרשנותם המשובשת המשביתים בזה את שמחת ישראל בהבורא יתברך.

והקולות והשאגות המעיבים והקודרים הללו לא נמוגו, הם רק משנים פנים ומחליפים צורה, אלו הם כלי המשחית המכשירים המכשילים וכתבי העת למיניהם, הממלאים וגודשים את חוצותינו באים וחודרים אל תוככי ארמונותינו, המחוללים הרס וחורבן בכרם בית ישראל, ומכלים בכך כל חלקה טובה, המאדירים ונותנים במה ופתחון פה לחכמי הטבע צוררי ואויבי ה', המטמטמים ומחמיצים את המוח והלב במאמריהם והבלי הגיגיהם.

ובפרט וביותר בימי המועדים עוד מגדילים ומעצימים את קול שאגתם במוספים ותוספות מרובות בבחינת "שאגו צורריך בקרב מועדיך", המסתירים ומעלימים את האמונה הטהורה בהשגחה העליונה ומכחים ואוטמים כל רגש של קדושה ומפירים כל רצון ושמחה ודבקות בו יתברך.

ואמנם כדי לקבל יכולת ואפשרות להיגמל ולהתנתק מהם ומהמונם, כבר הוקדם והוכן מראשית כוח קדושה טמיר ונשגב, אור זך צח ומצוחצח בתכלית השלימות שאין שלימות אחריו, מאן דלא איתהני מהאי עלמא מידי, ולא היה לו שום אחיזה, ראייה הסתכלות והבטה בו כלל,

הרב ש. סופר

גאולת הנפש ממצרים

טעם טעמה של חירות ומתיקות, והנה, הופיע אוהב נאמן והוציאו החוצה לכמה שעות, רחצו והלבישו והטעימו טעם מאכלים טובים, ואחר כך חזר לחשכת בורו. קודם שהוציאוהו לא רצה ולא השתוקק כלל לצאת משם, אבל לאחר שהוא כבר הרגיש לרגע וכבר יודע שיש משהו טוב, הוא מתחיל לכסוף להשתוקק לבקש ולרצות את הטוב ההוא.

ובכל פסח שב ומתעורר הדרך הקדוש הזה, מי שהסתאב בחטאיו המרובים ונשרש בטינוף לכלוך עוונותיו ותאוותיו, עד אשר שכח ק-ל מחוללו וימאס בטובו וחסדו הנצחיים, אולם השי"ת ברוב רחמיו בכבודו ובעצמו יורד בעיצומה של חשכת גלותו ומאיר לו מלמעלה באתערותא דלעילא ובחסד חינו הארה שאינה שייכת לו לפי מדרגתו, הוא מטעימו לרגע נועם זיו יקר טעמה של קרבת אלוקים ונותן לו להרגיש הַבְּזָק של אהבת ה' אליו, ועל אף שהאדם רחוק עדיין כל כך, אולם הוא כבר ראה מאורות מרחוק, מכאן ואילך הוא מתחיל להשתוקק, לרצות ולכסוף אליו יתברך בכל לב. הוא כבר מבין שהמקום הזה שהוא שרוי בו הוא המקום הלא טוב וכל ישעו וחפצו לצאת משם.

עבודת ימי הספירה

זוהי עבודת הספירה המתחלת מיד למחרת ראשון של פסח, אנו סופרים כבר את הימים ונכספים לבוא הרגע המאושר בו נזכה לקבל את התורה ולהתחבר אליה באמת ובלב שלם, "אבא שבשמים טעמנו אמש טעמה של חירות, ראינו אורות אהבתך ויקר חשיבותנו אצלך לרגע קט, ודוקא אז התחלנו להבין עד כמה אנו רחוקים, אנו מתגעגעים לצאת באמת לגמרי, אנו רוצים לזכות לשבועות, לקבלת התורה, לדבקות אמת, על אף שעתה אנו עדיין עושים מעשה בהמה ומאכל רחוננו הוא 'עומר שעורים' מאכל בהמה ועדיין אנו רחוקים לגמרי מהתורה, אבל אנו כבר יודעים שיש משהו אחר לגמרי, האהבה שאהבת אותנו וגילית לנו בליל פסח הותירה בנו רושם לשוב ולחפוף ולהשתוקק ולכסוף ולרצות ולאהוב אהבה זו, ולא נרפה עד אשר נזכה לכך לגמרי בקבלת התורה.

זוהי אם כן עבודתנו בימי פסח וספירה, ומכח קדושה זו אנו

"הלב של כל השנה הם השלוש רגלים" (ליקוטי מוהר"ן ח"א ל'), ושורש הלב הוא חג הפסח, ההתחלה והראש לכל המועדות, וכיון שכך, הרי בימי חג הקדוש הזה עוסקים אנו בבנין חיותו של האיבר המרכזי שהנשמה תלויה בו "הלב"! ממנו תוצאות חיים לכל השנה כולה. מה נרגיש, מה נרצה, מה נאהב, ממה נתיירא, ממה נתענג, ממה נשאב חיות, את מה נתעב וממה נתרחק, איזה מדות יפעלו בנו, על מה נתגבר ובמה נתרפה, הכל עומד עתה על כף מאזניים, כפי מה שיתוקן הלב כך תחיה כל הקומה בכל השנה כולה.

בכל שנה ושנה ובכל אדם חוזר וניעור מהלך תיקון זה של פסח ויציאת מצרים, שכדי לקבל כח להגאל בכל החלקים בהם גלינו מקדושתנו לבין הטומאות חלילה ואנו זקוקים לגאולת הנפש, עלינו לשאוב תחילה מקדושת פסח, מקדושת ליל השימורים ומקדושת חולו של מועד ושביעי של פסח, זהו מהלך גאולה נצחי, שניתן לנו במתנה לחיותנו כהיום הזה.

אחד מיסודי היסודות הטמונים בחג קדוש זה הוא, מלמדנו מוהר"ת ז"ע (לקו"ה ה' דם ה"א עיי"ש בהרחבה) הוא התעוררות כח האהבה, שלוש רגלים מכוונים כידוע כנגד עבודת שלשה האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב, בכל אחת מהם מאירה עבודת ומדת זה שהמועד מרומז כנגדו, ובחג הפסח מאירה עבודתו הקדושה של אברהם אבינו ע"ה, מדת החסד והאהבה, כמובן שאין מדברים על מדרגת עבודת ה' מתוך אהבה, שהיא אף עליונה מהעבודה ביראה, פסח הוא הרי דרך של תחילת התקרבות להשי"ת מתוך מ"ט שערי טומאה, הפסיעות הראשונות ממש בעולמה של הקדושה למי שבא להתגייר מטומאת מצרים, ובודאי אין עוסקים כבר במדרגות עליונות של אהבה שענינה לעבוד את ה' שלא על מנת לקבל פרס, אבל כאן מדובר על התנוצצות והתבוננות באהבת השי"ת אלינו, שמעוררת את הנמוכים להימשך אחריו יתברך ולהתחיל לכסוף להתקרב לאורו הגדול.

אתערותא דלעילא

משל למה הדבר דומה, למי שנולד בבור תחתיות בתוך צנחת מדמנה נוראה, הוא לא ראה מאורות מימיו, לא

אבל כאן
מדובר על
התנוצצות
והתבוננות
באהבת
השי"ת
אלינו,
שמעוררת
את הנמוכים
להימשך
אחריו
יתברך
ולהתחיל
לכסוף
להתקרב
לאורו הגדול

**זוהי אם כן
עבודתנו
בימי פסח
וספירה, ומכח
קדושה זו אנו
ממשיכים
עבודה זו
לכל ימות
השנה, שנוכל
להשתוקק
ולרצות
באמת בכל
עת ירידה ועל
ידי זה לשוב
את התורה כראוי**

הקדושים, להתבונן היטב באהבת ה' אלינו וביקרת ערכנו אצלו, שלוש פעמים אומרים אנו את ההלל בראשון של פסח, פעמיים בלילה ופעם ביום, בקריאה זו בקול גדול אנו מעוררים את אהבת ה' אלינו, וכמו שאמר רבינו הקדוש "על ידי אמירת הלל בקול גדול, זוכים לאהבת השם יתברך" (ס' המדות - אהבה ח'), בנוסף לכך אנו אומרים הלל הגדול ונשמת, מלבד עצם הסיפור הקדוש שכולו מוקדש להודאה ושבח להשי"ת על גודל אהבתו אלינו, וכל אכילת המצה ושתיית הארבע כוסות שעיקרם לפרסם הנס איך שהוציאנו מתכלית הזהמא בחיפזון מרוב אהבתו אלינו, וכפי שמוהר"ת כותב לבנו (על"ת ס"ד) "ותזכו להרגיש שמחת ודבקות ההלל הקדוש של פסח ונשגבות נעימות קדושת הסדר של פסח נגילה ונשמחה בישועתו".

ובכל אלה צריכים אנו לשטוף את הלב בגלי הכרת אהבת ה', להתבונן במה שאנו אומרים ולהטות אזנינו ולבנו למשמעות הדברים, להבין שאין אנו שפלי אנוש אלא 'בני בכורי ישראל' עם קרובו ועם בחירו של השי"ת, ומכאן להתחדש ולהתחזק שגם כאשר שב ונעלם האור העליון הלזה, אולם אנו כבר טעמנו את הטוב, ואנו מתחילים מעתה מחדש לעורר רצונות וכיסופים לשוב ולהתקרב אליו יתברך.

ימי הספירה הינם ימי השתוקקות, לא רק בשעת הספירה אלא בימי הספירה, בכל רגע ובכל תנועה, לרצות לכסוף לבקש ולהשתוקק לשוב להיות בנים הסמוכים על שולחן אביהם אוהבם, והיא הכלי הנכון להצלחת ההתקרבות השלמה וקבלת התורה באופן הראוי והנכון.

ממשיכים עבודה זו לכל ימות השנה, שנוכל להשתוקק ולרצות באמת בכל עת ירידה ועל ידי זה לשוב ולקבל את התורה כראוי, וכפי שרבי נתן מאיר עינינו שם (הל' דם א-ב'): "וכן בכל אדם ובכל זמן, כל אחד ואחד קודם שזוכה לאיזה התגלות בתורה או לאיזה עבודה מעבודת ה' יתברך, כל אחד כפי מה שהוא, שזהו בחינת קבלת התורה, כי כל אחד מישראל אפילו הפחות שבפחותים צריך לקבל את התורה בכל דור ודור וכל אחד מישראל כפי מה שמקבל על עצמו עול מלכות שמים, שמקבל על עצמו מעתה לחדש כנשר ימיו שעברו בחושך ורוצה מעתה ליכנס בתורה ועבודה באמת, זהו בחינת קבלת התורה אצלו, ואי אפשר לזכות לזה כי אם על ידי החסד בחינת פסח, היינו על ידי ההשתוקקות והכסופין דקדושה שצריך להרגיל עצמו מאד שיהיה לו כסופין והשתוקקות דקדושה שיכסוף וישתוקק ויתגעגע מאד תמיד מתי יזכה להתקרב לה' יתברך באמת, לצאת ממדרגתו הפחותה והשפלה וליכנס אל הקדושה באמת לשוב אליו יתברך, וצריכים להוציא בפה הכסופין וההשתוקקות והגעגועים דקדושה הַנְּל. ואז זוכים לצייר אותיות התורה לטוב, ואז זוכים לבחינת קבלת התורה כפי ההשתוקקות והכסופין דקדושה שיהיה לו, היינו שזוכה אחר כך באמת שיתמלא רצונו שיזכה לקבל את התורה, דהיינו לקיים את כל דברי התורה באמת".

לא "להחמיץ" את ההזדמנות

כיון שכן, מוטל עלינו באמת לטעום בליל פסח ובימי הפסח מטעמה של אהבה קדושה זו, אסור להחמיץ חלילה את אותה אתערותא דלעילא הנשלחת לנו ממרומים, ואכן מי שמח בקדקדו מקדיש את הלילה הזה - בו מאירים באתערותא דלעילא כל האורות העליונים של אמונת אהבת ה' אלינו - וכמו כן את כל ימי הפסח

פרק ז'

לפום צערא אגרא

על מה ולמה?

1) לאור דברים אלו; הבה ונתבונן, מדוע באמת בוחנים בע"פ את הילדים? בשביל מה? נכון, צריך לזכור בע"פ את התורה. התורה בעצמה מזהירה על כך. אך הדבר פשוט וברור, שאין אף צורך לזכור את כמות המילים שכתובות, והמכוון הוא גם לא הלשון המדויקת של התורה"ק, וודאי שלא, אם לא מבינים אותה.

המכוון הפשוט הוא; כדי לזכור את הפשט, הלא הם 'דיני התורה' בהבנה בהירה. ואם כן, הרי לא יעלה על הדעת, להשקיע בזכירת הלימוד בטרם הילדים הבינו את הנלמד. כי כאשר הילד 'מבין' משנה, מלבד הערך העצום שיש בהבנת משנה בודדת, הרי הדבר יועיל לו לכל החיים, ובכל התקדמות ממשנה למשנה, ומשורה לשורה בגמ'. הילד קולט את מבנה הגמ', עד שהוא יוכל ללמוד ולהבין בעצמו (גם אם לא יהיה לו שוטנשטיין...)

כאשר ההשקעה בזכרון באה על חשבון ההשקעה בהבנה, הרי יצא שכרו בהפסדו. א"כ, נתבונן שוב בעצמינו, האם באמת אנו פנויים בכדי להשקיע בזכירה, או שמא היסוד עדיין אינו מוצק, ויש להשקיע ב"עיקר" ורק לאחמ"כ בטפל.

ישנם הרבה דברים, שחולפים על פנינו בלי שנשים אליהם לב. איש לא מנסה לחשוב, האם עניין זה או אחר אכן ראוי ונכון, אף אחד לא עוצר לרגע להתבונן בהם, ולפעמים אלו דברים חשובים מאד. כאשר מתחת לפני השטח העניין בוער ומסוכן אך מעל פני השטח, הכל נע בדממה, הכל בסדר.

במאמר זה, נתייחס ונתבונן באחד מהם, נראה האם אכן המצב כה תמים כפי שהוא נראה.

התרגלנו למצב בו מוסדות החינוך, משקיעים כח ואנרגיה רבים, על מבחנים גמ' ומשניות בע"פ, חלוקות פרסים ותעודות. בדרך כלל, כאשר אתה נכנס לבניין תלמוד תורה, אתה נתקל בכרוזים ומודעות צבעוניות על הקירות המודיעים לכול את סך פרקי המשניות ודפי הגמ' שנבחנו כל תלמידי הת"ת, וכל כיתה בנפרד, במטרה לדרבן את התלמידים להיבחן עוד ועוד, ולהעלות את כמות הדפים והפרקים.

אך מי שמסתובב ו'חי עם ילדים', יודע שישנם הרבה ילדים שנבחנים בע"פ משניות או גמ', בלי לדעת פירוש המילות, הם מדקלמים את המשנה בלי הבנה, וישנם כאלו שאף אינם מפסקים נכון.

הזה, לא מניה ולא מקצתיה, רק שזה "נקרא" שהוא נבחן על כל הפרק והמסכת, הוא מתרגל לחיות בשקר. 5) כאשר אנו מדגישים אצל ילדינו את ההצלחות וההישגים' ולא את ה'עמל', ואנחנו בעצם מזלזלים בעמל שהוא העיקר (אפילו בעניני העוה"ז מי שלא מתרגל לעמול לא יוכל להצליח, כי הוא יפול ויתאש מכל קושי) אנחנו גורמים לילדים לזלזל בחברים שהשקיעו יותר אבל השיגו תוצאות פחות מרשימות, בגלל שאין להם את הכשרונות לכך, והילדים מתחנכים למידה הרעה הזו, שלא באופן מודע.

6) גם טכנית, כל אחד יודע שישנם ילדים שמתקשים לקלוט משניות בע"פ, בפרט כאשר מדובר במשנה מורכבת או ארוכה. אך ראה זה פלא (למען האמת - זה לא פלא): כשמסבירים טוב לילדים את המשנה, בהסברה טובה, והבנה נהירה, עד שהם מבינים באמת, הם גם זוכרים את המשנה גם אם היא מורכבת. בדוק ומנוסה. כמו שילדים זוכרים סיפורים גם ארוכים, בלי לחזור על הסיפור, כי הסיפור מענין והם הבינו את "תוכן" הסיפור, והדבר כן גם בלימוד משניות וגמ', - כאשר התוכן מובן, ואינם נזקקים לדקלם משפטים לא מובנים [כמו מספרי ספר טלפונים].

לעובדא ולמעשה

לאור כל האמור:

ידעת היום והשבות אל לבך, אנחנו מחוייבים להשריש את הידע שלנו בלב, אנו צריכים לשנות את כל התפיסה שלנו, ולהפנים את האמת, שנחיה עם האמת הזאת, שהעיקר הוא העמל והיגיעה. ידיעה זו, נחנך איתה ונאמין בה, נבנה את סולם הערכים שלנו לפיה, ולא רק נדקלם אותה, כאשר אנחנו צריכים לחזק ילד שלא מצליח.

מלבד זאת עלינו לקלוט ולזכור את המציאות הכואבת, שכל מוסד חינוך הוא מוסד חברתי, הוא מקום שנתון ללחצים של תחרות והישגים ולכן כל ענינו והשקעתו של המוסד הוא, בהישגים שניתן למדוד אותם, להוכיח אותם, ולהשתבח בהם.

אך עיקר האדם - העמל, העבודה הפנימית, עבודת המידות, יראת שמיים פנימית, אהבת ה', ואף ההבנה האישית - אינו ניתן למדידה, וכיון שכך, המוסד החברתי לא משקיע בהם.

אי לכך, נתאמן אצל ילדינו, להשקיע, לחזק, לעודד, ולהדגיש את העמל ואת ההשתדלות את המאמץ ואת ההתקדמות, ולא להציף את ההישגים כעיקר וכערך בפני עצמו, העמל וההתגברות על קשיים, הם יהיו ההישגים, ונתייחס להישגים ולתוצאות בשטח אך ורק כשכר על העמל וכפרי ההשתדלות.

לשם דוגמא: כאשר ילדנו הצליח בבחינה החודשית, ובא להראות לנו את המבחן בשמחה, כמובן שנשמח איתו ביחד, אך אז נברר אצלו ונשאל אותו האם התכוון כראוי למבחן, או שלא היה זקוק לכך בגין כשרונותיו. ואז נבהיר לו, שהעיקר הוא העמל, ואפילו אם הוא לא היה מצליח במבחן, אבל הוא התכוון כראוי, למד בשקידה, והשקיע, ג"כ היינו שמחים, כי זהו העיקר (וכל ענין המבחן הוא רק בשביל להתגבר על הכבידות והעצלנות, ולעמול).

בהצלחה!

כמות איכות ועמל

2) המציאות המתוארת לעיל, יוצרת אווירה ואף מציאות אצל הילדים, שמי שנבחן על כמות יותר גדולה של פרקים ודפים, הוא החשוב יותר, ולא מי שמבין יותר טוב את התורה הק'. זוהי גם השיחה והנושא בין הילדים עצמם, כל אחד שואל את חברו - 'כמה פרקים נבחנו?' ולא משנה להם כמה הם הבינו את הפרקים האלה.

3) ביצירת מציאות זו, בעצם, אנחנו לא רק מעדיפים את הכמות מאשר האיכות, אנו גם מבכרים את הכמות על פני העמל.

לכן, חשוב מאד שנבין את המציאות בשטח ואף חשוב שנסביר זאת לילדינו.

בחלוקות הפרסים, הציונים, התעודות ודירוג הילדים, הם לפי הכמות, ילד שנבחן כך וכך דפים, מקבל תואר "חתן" ושאר הפרסים, אך ילד שלא הצליח להגיע לסך הדפים הנדרש בשביל לקבל תעודה, לא מקבל ואינו כ"כ חשוב. ובוודאי שהוא לא יהיה ה'חתן', למרות שיתכן מאד, שה'חתן' בעצם התברך בכשרונות, ורפרוף מהיר בדפים והעיון בהם מלמעלה, הספיק לו בשביל להצליח במבחן, ועל זה הוא מקבל פרס. ולעומתו הילד השני שאמנם לא הצליח להראות תוצאות מרשימות במיוחד, למרות שהמעט שהוא כן הצליח בא לו בעמל רב ובמאמצים גדולים, ההשקעה הייתה קשה יותר והוא לא מקבל כלום, לא תעודה לא פרס ולא תואר, מלבד הביזיונות שלא מוטיבים אותו על בימת הכבוד - כאשר חבריו כן יושבים שם... (מהמציאות בשטח...)

חז"ל אומרים - לפום צערא אגרא (=לפי הצער כך משלמים שכר) כך אנו מוצאים גם בתפילתו של רבי נחוניא בן הקנה, תקנו לומר: אנו עמלים ומקבלים שכר.

נזכור את דברי רביז"ל (שיחות הר"ן, קנח): "אתה סבור שבפעם אחת באים לכל המעלות? כי לא כן הוא רק צריכין להתייגע ולטרוח בעבודתו מאד (שקורין האריווען) קודם שבאים לאיזה מעלה טובה... וכן כמה פעמים בעת שסיפר רביז"ל מענין הפלגת מעלתו וכו' היה רגיל לומר - איך האב אבער זייער גיהארוויט. (אבל מאד התייגעתי...)

דברים אלו פשוטים וידועים לכל הם אך עלינו להפנים את הדברים מה'מח' ל'לב'. כי לפי הרגשת הלב, אנו עדיין רוצים להרשים את כולם ב'הצלחות' של כמויות גדולות.

הכנסתי בכם הרבה אמת.

4) אחת המתנות שאנו מקבלים מרביה"ק, היא ה'אמת'. כמו שהתבטא רבינו בעצמו 'הכנסתי בכם אמת הרבה יותר מדי' (חי"מ תקלח) ומוטל עלינו לחנך את ילדינו גם לאור האמת הזאת. ואילו צורה זו של מבחנים ותעודות, סותרת בתכלית את האמת מלבד כל האמור עד כה, הרי הילד בעצמו מרגיש זאת, ומתחנך לשקר.

כאשר ילד מקבל תעודה המעידה שנבחן על כל פרק פלוני בגמ', וכך וכך מסכתות במשניות, והוא יודע שבאמת הוא לא נבחן על כל הפרק, רק כמה קטעים מתוך הפרק, והוא אף לא "באמת" יודע את הפרק

למה זה לא עובד?

"אזמרה" הינה, כידוע "ספינת הדגל" של ברסלב - עצה שורשית, אשר ממנה מתפצלים ענפים רבים, מעיינים ונחלים יוצאים בבקעה ובהר. אפשר בהחלט להמליץ עליה - "אם כל העצות".

כיוון שכך, מובן שיש דרכים רבות להסבירה. כל אחד ואחד צריך למצוא את דרכו בה ולהתאימה ל"נקודה השייכת ללבו בעת ההיא". לא באנו אלא להציע אחת מהדרכים.

מוהרנ"ת ז"ל, בצדקותו כי רבה, כתבה וביארה היישר מהנקודה שבליבו, ומהשגתו הנישאה, והיא תשמש לנו כאבן דרך וכיוון.

נבחר, איפא באחד מהמקומות הרבים ב"עלים לתרופה", בהם מבאר מוהרנ"ת את העצה הזו: "כבר מבאר אצלנו כמה עצות איך להחיות את עצמו ולשמח את עצמו, ובפרט על ידי הדרך הנפלא והנורא והנשגב שנגלה אור האורות על פסוק אַזְמְרָה לְאַלְקֵי בְעוֹדֵי, הַפֶּה בַּה וְהַפֶּה בַּה וְסִיב וּבְלֶה בַּה, וּמִמֶּנָּה לֹא תִזְוַע, שְׂאִין לֶה מְדָה טוֹבָה מִמֶּנָּה: וּבְכָל יוֹם וְיוֹם יְהִי הַדְרָה הַזֶּה בְּעֵינֵיךָ כְּחֵדְשֵׁי, לְרֵאוֹת אֶת עֲצֻמוֹ בְּכָל יוֹם כְּאִלּוּ הוּא רְחוֹק בְּתַקְלִית רְחוֹק מֵהַשָּׁמַיִם יְהַבְרָה, וּבְזֶה בְּעֲצֻמוֹ דִּיקָא יְחִיָּה וְיִשְׁמַח אֶת עֲצֻמוֹ שְׂבִיעֵצִים רְחוֹקוֹ כְּהָ, אֶף עַל פִּי כּוֹ עֵינֵי יֵשׁ בִּי מַעַט שְׂאִינֵי רְשָׁע, אֶף גַּם יֵשׁ בִּי כְּמָה וְכְמָה נְקֻדוֹת טוֹבוֹת מְכֻמָּה מְצוּוֹת נוֹרְאוֹת שְׂאֵנוּ מְקַיְמִין בְּכָל יוֹם. אֲשֶׁרִינוּ מֵה טוֹב חֲלָקְנוּ." (על"ת כ"ח)

מוהרנ"ת מניח בידינו מקל ולו שני ראשים - שני הלכי מחשבה, המשלימים זה את זה, ואשר ביצירתם יחדיו, אל תוך כלי המוחין, יוצרים תערובת קסמים חדשה הנקראת - שמחה.

הראש האחד אומר - כי כאשר רגש של עצבות תוקף את ליבנו ר"ל, עלינו, בראש ובראשונה, להתבונן מה מקורו - מה היא המחשבה העומדת בשורשו וגורמת אותו. ואז - בניגוד לדחף הטבעי שלנו - להתנגד לה, לעשות את ההיפך מהרגלנו ולהסכים עמה. ניקח, כדוגמה את המחשבות שמוהרנ"ת בעצמו מזכיר במכתב הנ"ל - "כאילו הוא רחוק בתקלית הרחוק מהשמים ותברך". מובן שמחשבה זו הינה רק הכותרת לרשימת ההוכחות והראיות שעתיד הבע"ד להניח לפני מוחנו, אם לא נזדרז לבלום אותה, רשימה הכוללת את כל כישלונותינו וחטאינו וכו'. מחשבות כאלו עולות לעתים על לב האדם והוא, כאמור, בתגובה טבעית וספונטנית, אינו יכול להסכים למציאות שהן מציינות בליבו, מתמרמר וכועס על עצמו = נופל לעצבות.

לנוכח טעות נפוצה זו - פוקח מוהרנ"ת את עינינו ואומר - לא זו הדרך ישכון אור. אדרבא, הדרך הנכונה

אזמרה, אזמרה וזה לא מזדמר...

לבקשת קוראים, ניגע הפעם בנושא כאוב - רבים וגם טובים חפצים ונכספים בכל לב לקיים את עצת רבינו הק' ולחלץ את נפשם ממלתעות המרה שחורה ע"י עצת העצות. העצה, אשר רבינו הק' הזהיר לילך עימה תמיד, הלא היא עצת "אזמרה". ולצערם כי רב, אין הדבר עולה בידם. במלים פשוטות - כאשר קורה ומתגבר עליהם הבע"ד בעצבות ומרה שחורה, הם מזכירים עצמם, כעצת רבינו, בנקודותיהם הטובות, כגון שהניחו תפילין וכיו"ב אך למרבה הצער, אין הדבר משפיע כהוא זה על מצב רוחם לטובה, אדרבא, יש טוענים, שלעתים זיכרון הנקודות הטובות הללו אפילו מחרף את עצבותם, בראותם שאין לאל ידה של העצה הזו לשמח אותם וכו'.

כמדומני, שרבים מן הקוראים מזדהים עם הדברים. אכן, נדיר לפגוש במחוזותינו אנשים שהכרת פניהם ענתה בהם: "אזמרה לאלוקי בעודי".

פשיטות או טיפשות

סיבת הדבר, לענ"ד, נעוצה בחולי רע הפושה במחננו ושמו - שטחיות. רבים נתלים באילו הגדול ששמו "פשיטות" ומפרשים בטעות את משמעותו כשטחיות נטולת עמקות, בחושבם כי פשיטות פירושה הבנת הדברים וקיומם, כפי המושכל הראשון העולה במחשבה. ובכן, מושכל ראשון של צדיקים, שמוחם זך וטהור, אכן מכוון עם הישר והטוב בעיני ה', אבל אנשים כמונו, בדור האחרון, גלוי וידוע, כי המושכל הראשון שלהם, הוא האויב הגדול ביותר, בבחינת "ויצא הראשון אדמוני". כי הפירוש הראשון העולה בדעתנו, הוא, עפ"ר קולו המשובש של המדמה הבלתי מבורר. ואם נשמע לו ונקבלו כאמת, נמצא עצמנו מדשדשים במים רדודים. מבלי לגעת בעומק דברי רבינו הק'. רבינו הק' שיבח את מידת הפשיטות לאין שיעור, אבל כבר האיר מוהרנ"ת עינינו, בהקדמת ליקוטי הלכות, "כִּי בְּאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ הַתְּמִימוֹת וּפְשִׁיטוֹת שֶׁל דְּבָרֵי רַבְּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבָרְכָהּ, עֲמֹק עֲמֹק מְאֹד, עֲמֹק עֲמֹק מִי מְצָאָנוּ".

פשיטות וטיפשות הינן שתי מלים שאותיותיהן זהות, משל היו תאומות. ואולי רמז יש בדבר לעובדת היותן מועדות מאוד לחילוף ותמורה על אף, שע"פ האמת, הן רחוקות זו מזו כרחוק מזרח ממערב.

אחר הקדמה זו הבה ניגש, בחיל ורעדה, אל תורה רפ"ב ונסה לקלף מעליה מעט מקליפת המושכל הראשון השטחי שלנו.

לאחוז את שני ראשי החוטרא

"אזמרה" הינה, כידוע "ספינת הדגל" של ברסלב - עצה שורשית, אשר ממנה מתפצלים ענפים רבים, מעיינים ונחלים יוצאים בבקעה ובהר. אפשר בהחלט להמליץ עליה - "אם כל העצות"

כדי שזיכרון המצוות ישמח את ליבנו, צריך שתהיה אמונתנו חזקה מאוד בערך העצום של כל מצווה, יקרתה וחביבותה אצל השי"ת

התפלגין שלי? אדרבא, יש בידיעה זו להעצים את הקושי והצער לאמור - "חברי מרבה בתורה ומצוות ואני "רק הנחתי תפלין".

מה העצה למצב שכזה? - שתי תשובות בדבר - הראשונה - לתמרן ולנווט את מחשבותיי כך, שסיבת עצבותי תשתנה מקנאה וכדו' לסיבת רחוקי מה' (גם עצוב צריך לדעת איך וממה להיות). והשניה - להתאים, קודם כל, את התירוץ לקושיה כלומר לחזק עצמי בדברי התם - "זה מעשה שלי וזה מעשה שלו", עד שתוסר הקנאה מלבי ורק אח"כ לפנות אל עצת "אזמרה".

את אותו הדבר יש לעשות גם עם הראש השני של המקל, כלומר עם המחשבות, שבהן אנו אמורים לשמח את נפשנו, אחר ההכרה בעניותנו. גם כאן, עלינו לשאול את עצמנו: "כאשר אני שמח כתוצאה ממצווה שעשיתי, מהיכן נובעת שמחתי? האם מהידיעה כי כל מצווה הינה מתנת חנים יקרה מפז ומפנינים שכל חפצים לא ישוו בה? או שמא שמחתי היא בניצחוני והצלחתי? בכישרוני? במעלתי על חבריי?"

מובן שאם שמחתי הינה תוצאת הסיבות האחרונות - הנחת תפלין "פשוטה" לא תשמח אותי כי, מנקודת מבטי, היא בסך הכול עשייה קלה שאין בה ביטוי לכישרונותיי, אין בה יגיעה וכל נער מקיימה יום יום. רק הישגים מרשימים אחרי יגיעה ומאמצים כגון ליל משמר, ישמחו אותי (ליקומ"ת פ"ו).

גם כאן העצה היעוצה - לחזק במחשבתי את האמונה ביקרתה של כל נקודה ונקודה טובה שאני זוכה לעשות, שעבורה לבד שווה כל ביאתי לעולם. להזכיר עצמי בשכרה העצום לעת"ל ובנחת העצומה שאני עושה לבורא ית' ע"י כל מצווה שאני מקיים בשמחה.

או, לחילופין לשמח את עצמי במתן תשובה המתאימה לסיבת העצב וכן"ל.ע"כ.

ואם העצה החביבה של "אזמרה", נראית, לפתע עמוקה וקשה מידי - זכור תזכור את הנאמר לעיל - כי דברי רבינו הקדוש והנורא עמוקים מיני ים. ועצותי דורשות יגיעה ועיון. עליהן נאמר "מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונות" - דייקא - "ידלנה".

היא, להסכים, עם דברי היצר ולהשלים עמם - "אכן כן, אני הגרוע בעולם הרחוק בתכלית מה". זו האמת. זה אני ואלו מצבי ומקומי." ואז, בזריזות וקלילות כנשר, לזנק ולאחוז בראשו השני של החוטרא הנ"ל ולהזכיר לעצמו את נקודותיו הטובות כי - "אף על פי כן עדין יש בי מעט שאיני רשע, אף גם יש בי כמה וכמה נקודות טובות מכמה מצוות נוראות שאני מקיימן בכל יום." גם כאן, ובמידה טובה המרובה, אין זו אלא כותרת שתחתיה משתלשלת רשימה של מצוות רבות ונקודות טובות.

כששני הקצוות הללו נפגשים, נוצרת כאמור בריאה חדשה ששמה שמחה.

משל לעשיר ועני - שקיבלו מתת מאת המלך - מאה אלף שקלים טבין ותקילין - מי מהשניים ישמח יותר - הוי אומר - העני ישמח יותר. במלים אחרות - ככל שהאדם מחשיב עצמו לעני, כך ישמח יותר במתנות הטובות שנתן לו השי"ת, הלא הן הנקודות הטובות שלו והמצוות שזכה לקיים.

אמנם, יש לשים לב - כדי שזיכרון המצוות ישמח את ליבנו, צריך שתהיה אמונתנו מאוד בערך העצום של כל מצווה, יקרתה וחביבותה אצל השי"ת. וזה, כמובן אינו דבר הבא מאליו ודורש עבודה.

בכנות - למה אנחנו עצובים?

תיארנו, עד כה, כיצד עובדת עצת "אזמרה" להפליא אצל מוהרנ"ת הק'. ומה באשר לנו? עלינו להתאים את העצה כנ"ל אלינו ולמקומנו. לשם כך, כאמור עלינו לשאול את עצמנו שאלות כיוון ולענות עליהן באומץ ובכנות -

שאלה ראשונה: מה הדבר שגרם לי את העצבות? מוהרנ"ת, כנ"ל, התעצב לשבריר שניה, מהמחשבה כי הוא החוטא הרחוק בתכלית מה'. ומה המחשבה שהביאה אותי אל זרועות העצבות? האם ריחוקי מהשי"ת? או אולי עלבון שמישהו הטיח בי? או, שמא בגלל שחברי מצליחים יותר ממני? ברור שאם מקור העצבות הוא אחת הסיבות הללו - אזי, המחשבה על הנחת התפלין היום, לא תנחם אותי. כי מה עניין זה לזה? אם הקנאה בהצלחת חבריי, מציבה בפני קושיא - "מדוע הנך מקופח ביחס לחברך?" - איזה תירוץ לקושיא ישנו בהנחת

סדרת מאמרים מיוחדת לעורך לבנינו בגעגועים למקום מנוחת קודשו של רבינו הק' במיוחד לאור המניעות המתגברות על הנסיעה וההשתטחות

מדוע לא יהיו להוטים?

תסכול שאין גדול ממנו

רבינו הק' הביע פעם את תמיהתו לפני אנ"ש וכה אמר: "אלו היינו רואין אוצר היינו רצים גודאי אליו והיינו חופרים ומלכלכים עצמנו בַּרְפֶּשׁ וְנִטִּי בְּשִׁבִיל לְחֹתֵר אַחֲרָיו וְלִמְצָאוֹ. וְהֵלֵא אֲנִי אוֹצֵר שֶׁל יְרֵאת שְׁמַיִם וּמְדוּעַ לֹא יִהְיוּ לְהוֹטִים וְרָצִים אַחֲרָיו לְקַבְּלוֹ?" (חיי מוהר"ן רצ"ה). אוצר של יראת שמיים, הינו שם כולל לכל הטוב שרבינו הק', ברחמנותו וטובו, משתוקק להעניק לנו. האוצר הזה שלא נגיעה בו שום שבירה, הזך והטהור שלא טעם טעמו של חטא מימיו, יש בכוחו לתקן את העולם כולו ולהביא מזור לכל מחלות הדור. לחבוש, לרפא ולרומם כל יהודי באשר הוא, אפילו הגרוע שבגרועים, לרום המעלות עד בחינת "כמוני ממש". לא תהיה מדרגה בעולם שלא יביאנו אליה.

מה רב, אם כן, התסכול, הלא אפשר לצאת מהדעת - העולם הולך ומדרדר דוהר אל התהום במהירות הולכת וגוברת. נשמות ישראל, אשר כל חטא, עבורן הינו יסורים נוראים, יותר מכל יסורי עוה"ז (ליקומו"ת ז), נאנקות תחת עול הכפירה והטומאה המתפשטות בעולם, וכאן, ממש למולן, בהישג יד, מונחת התרופה שהקדים הקב"ה לצרפתם. ולמרבית הכאב והתסכול, אין לא ידם להושיט יד ולהביא אליהם את הקץ לצרותיהם.

העצה לעצה

"מניעות המוח" - קורא לזה רבינו הק' - המוח הקטן מתקשה להאמין שהמציאות הזו אפשרית. "הלא עולם כמנהגו נוהג", כך מלהג המדמה, ואין איש שלוקח לליבו את דברי רבינו הנ"ל כפשוטן וכו'. ומאחר שאלה הן מחשבותיו, אינו מוצא כוח בנפשו להשקיע את המאמץ לחפש את האוצר הזה ללא הסחת דעת לרגע כפי שהיה ראוי - בפיו ובליבו לעשותו.

צריך איפה עצה לעצה ... עצה שתחלץ אותנו בראש ובראשונה ממאסר מניעות המוח שגזרנו על עצמנו ותצייר בליבנו את מציאות תיקונו והתעלותנו לדרגת צדיק גמור, כאפשרית וברת הישג, בכוחו של רבינו הק'. עצה לעצה זו ולכל העצות כולן, הינה ההשתטחות על צינו הק', מקום גניזת האוצר. שם יכול כל אחד לחוש את נחת זרוע קדשו הנטויה, לעזור ולחלץ כל נשמה ולהרעיף עליה השגות ואורות. וכאשר יטעם מעץ החיים תשוב אליו האמונה, כי בכוחו של הצדיק הזה לקיים את כל אשר הבטיח ולהתחיל מחדש לחפור ולחפש אחריו בכל כוחו, ללא הסחת דעת, עם הפה ועם הלב.

המקום המקודש ביותר

יש לתמוה לכאורה מדוע ולמה צריך ליסע שוב ושוב אל הציון הק' אומנה? בשלמא, בחיים חיותו, ניתן היה לשמוע תורה מפיו ולה מעלה יתרה על הלימוד בספר, אבל עתה שא"א לנו לשמוע תורה מפיו, מדוע לא יהיה די בהתקשרות אליו ולימוד תורתו, הלא אפתטותא דנשמת הצדיק, היא בכל עולם העשייה?

התשובה הפשוטה הינה שהצדיק מתדמה לקונו. וכמו, שבהשראת שכינתו ית', יש חילוק בין מקום למקום, כי עשר קדושות הן, זו למעלה מזו. ואע"פ שמלוא כל הארץ כבודו, ולית אתר פנוי מיניה, גדולה, לאין שיעור,

קדושת האבן שתיה, ואשרי הזוכה לבוא בכל עת אל הכותל המערבי, אשר לא זזה ממנו שכינה מעולם, לשפוך ליבו. כמו כן, ובקל וחומר, נאמר על קברו של האדם השלם, אשר השלים בחייו את תכלית כוונת הבריא. כי קדושת האבן שתיה, היא קדושה קביעא וקיימא, שניטעה ונקבעה משמיים, כדי ועל מנת, שיהיה לבני האדם מקום להתקשר בו ולתקן על ידו את נפשם, לשאוב ממנו כוח להתגבר לעבודת בוראם ומלחמת יצרם. מובן איפה שהאדם הצדיק, אשר הצליח גם עשה פרי, ובכוח הקדושות הללו, השכיל לבחור רק בטוב ובאמת, עד שהשלים את רצון הבורא בשלימות, הסברא נותנת שקדושת נשמתו ומקום קברו, קדוש יהיה בקדושה יתירה, העולה גם על קדושת אבן השתיה. וכפי שאמר ראב"ן "שקברו הק' הוא יקר מלפני ולפנים בצמצום כזה שיכולים לכנוס לשם" וליאות לאורו גם הגרוע שבגרועים. כי לקח והמשיך את כל האורות העליונים והמוחין הנשגבים שזורחים בבית המקדש, והלבישם בגוף ובמוח ילוד אישה, שחי בעולם הזה, משל היה מתרגם את שפת המלאכים ומראות האלוקים לשפת בני אנוש.

נפלאות הציון

אמנם מוהרנ"ת אינו מסתפק בסברא הפשוטה והישירה הזו, ומספק לנו, בחסדו מעט מרזי מעלת קברו הק' ומאשר נעשה שם בכל עת ורגע.

על קברו הק' - מסביר מוהרנ"ת בהלכות הכשר כלים ד' ז' (אשר, למרבה הפלא, נשמטה ונעדר מהספר "ציון המצוינת" על אף היותה ההלכה המפורשת ביותר את גדולת הציון הק') - שורה נשמתו הק' כסולם, אשר רגליו בהבלי דגרמי - הוא חלק הנשמה הנמוך ביותר הבלול בחומר עצמותי הק' ואינו נפרד מהן לעולם, וראשו בשמים ב"יחידה בתכלית מעלה העליונה" ולמעלה בקודש, מעבר לכל רעיון ומחשבה.

הצדיק במיתתו קרוי חי וממשיך בשגרת עליותיו ועבודתו, ממש כמו בחיים חיותו, כי עומד ומשמש במרום. ובכל פעם, אשר מגיעה עתו לטפס למדרגה חדשה, מתרחש על קברו מעין המאורע של הסתלקותו ופטירתו. כל עליית מדרגה, הינה בעצם הסתלקות של הנשמה. כי הלא, הפטירה עצמה, הינה, למעשה העלייה הגדולה ביותר, שבה עולה הנשמה מהגוף אל עולם הנשמות. כך גם כל עלייה ועלייה. במלים אחרות: הצדיק אינו עולה מדרגה, אלא מסתלק אליה. כלומר, נשמתו פורחת ממנו ועולה למקום שעולה, למדרגה חדשה וגבוהה יותר, וחוזרת להתחבר בגופו הק', בתוספת מוחין חדשים.

ההסתלקות הזו כיצד נעשית? רוחו דלעילא, הגדולה והכבירה לאין שיעור, יורדת ומרחפת על קברו הק'. נשמתו, השורה על הקבר, שהיא בבחינת רוח דלתתא, אינה יכולה לעצור עצמה בפני הגעגועים להתאחד עם שורשה, עם הרוח דלעילא. היא דבקה בה באחת, ומסתלקת עמה. או אז מתרחש בציון הק' דבר מדהים - כל הנוכחים בציון בעת הזו, זוכים מן ההפקר בהארה עצומה מהרוח דלעילא הזו, שירדה לביקור, הארה המסוגלת לאריכות ימים. אבל התלמידים הקשורים בו, ברבינו הק', בלב ונפש, כענפים היונקים חיותם ממנו, הרוח דלעילא הזו היא שורשם, והם מקבלים מהרוח דלעילא הזו של הצדיק, בחסד חנם, שפע של מוחין וקדושה כפי יכולתם שאת, הרבה לאין ערוך ממה שהם ראויים לו לפי מדרגתם. ועי"ז מתעלים, כאחת למדרגות עליונות של קדושה ודעת. ממקום גבוה אשר אליו לא הגיע עדיין פגם עוונותיהם ועי"ז המוחין הללו הם יכולים להתחדש, לשוב בתשובה ולתקן, בכח הצדיק את כל אשר לקלולו.

צועקים בתפילה?

שלום

אני כל כך רוצה להתפלל בצעקות אבל הלב שלי יבש כחרס, האם יש לי מה לחפש מול הסידור? | בקול, בכוח, בכוונה

האמת, השאלה הזו מתעוררת אצלי כל השנה, אך בפסח היא מכבידה עליי מאד מאד, תמיד כשזה מגיע לתפילה נופלת עליי כבידות נוראה, בקושי אני מצליח להוציא את המילים בלחש מהפה ובמהירות אבל בפסח, הרי צריך להתפלל בצעקה, ואיך אני יוכל להתפלל בכוח, וצעקות?

תשובה

בחור יקר!

הכאב הזה, לא שלך בלבד הוא, הבעיה והצרה על כך שקשה לכוון בתפילה נובעת מחוסר כוונה בתפילה, והיא הרי נחלת הכלל, וכפי שמזכיר כבר מוהרנ"ת: ...בגלות הזה נפלה התפילה מאד ואין שמים על לב להתגבר להתפלל פראוי וכל זה מחמת שהסטרוא אחרא מתגברת מאד ומתפשטת על האדם ומסבבת אותו בכמה וכמה מייג בלבולים עד שאי אפשר לו להתפלל כלל, עד שמחמת זה כמה וכמה בני אדם כמעט הרב נתיאשו עצמן מן תפילה בכונה ומתפללים רק בפה לבד בלי פנות הלב כלל, מחמת שגדמה להם שאי אפשר להתגבר על רבוי המחשבות המבלבלין מאד (ליקו"ה חנוכה)

את העצות והפתרונות לבעיה הקשה הזו תוכל למצוא בספרי רבינו הרבה מאד, החל מהעצה לומר בכל פעם איזה מעט בכוונה ולהשקיע שם את כל הכוח, או להחיות עצמו באיזה ניגון, ועוד רבים ונפלאים, עצות נוראות שכל אחת מהם היא תיקון לנפשך עד עולם.

אבל הפעם נתייחס לנקודה אחת שרבינו מזכיר בתורה ט' קמא ועליה נסוב מוהרנ"ת בהלכה שם, העצה היא 'האמת שבדיבור'. כמובן שאין אנו מנסים להסביר את דברי רבינו אלא רק להוציא מהם עצה למעשה.

כאשר אנחנו ניגשים לתפילה לפעמים יש מסביבנו 'קול תפילה' חזק מאד, כולם רועשים וגועשים בכל מילה

מהתפילה. כשאנו שומעים את הקול מתעורר בנו חשק גדול מאד להתחיל גם אנחנו לצעוק בכל הכוח, הלב הרי בוער לה... אבל אז אנחנו מגלים שהלב כל כך יבש, אין לנו כוח בקושי להוציא מילה מהפה ובטח שלא לצעוק.

לכן מגלה לנו רבינו שהדבר הנכון הוא לא להתחיל דווקא לצעוק יחד עם כולם אלא דווקא לפתוח את הסידור ולנסות פשוט להסתכל מה כתוב בו, רבינו קורא לזה 'להסתכל על האמת שבדיבור', כי גם כשהלב לא בוער עדיין המוח ב"ה יכול לחשוב, ואז כשאנחנו משקיעים את כל הכוח, פתאום אנחנו מגלים מה כתוב שם, ואז הלב מתחיל להתלהב מכל מילה, הרי זה נורא נוראות!!!

כשזה כך, ממילא כבר הרבה יותר קל להתחיל להרים את הקול, ועוד יותר מכך הוא מתחיל להזדעק מעצמו.

יש גם מקרה הפוך, שמתחילם לצעוק את המילים ואז הלב מתעורר, רבינו אומר את זה בשיחה אחרת. אבל כאן אנחנו מדברים על מקרה שאין כוח ובקושי אנחנו אומרים את המילים כמות שהם, אבל אם נרשה לעצמנו לשבת ברוגע ולהתאמן להסתכל בסידור מילה אחרי מילה נקבל חשק כל כך, עד שלא נוכל להפסיק עם התענוג הזה. והצעקה, כבר תבוא ממילא...

ובכל אופן, גם אם אתה רואה שאתה לא מצליח להתעורר לצעוק - אל תיבהל! אצל אנ"ש תמיד ראינו כאלו שהיו מרימים את קולם והיו כאלו שקולם כמעט ולא נשמע. אין בכוונתנו חלילה לסתור את דברי רבינו, אלא להבהיר שהיסוד החשוב ביותר הוא לכוון בתפילה ולהקשיב למילים שהוא מוציא מפיו, וברבות הימים יזכה בעז"ה להתפלל כראוי.

עניין זה נוגע גם להגדה של פסח, שרבינו מזכיר שאומרים אותה בקול רם. ובוודאי שזה עניין של 'צעקה' שלא בהכרח קשור לעניין האמירה בכוונה, אולם לפעמים אנחנו יושבים בשולחן הסדר עם עוד הרבה אנשים ואנחנו מתביישים לומר בקול רם או שזה עלול להפריע למישהו, או אולי במקרה שאנחנו רוצים לומר כל מילה לאט ובנחת כדי לטעום מהאור הנפלא שבמילים הללו, גם אז, זו הדרך! לתת ללב לשמוע את המילים, גם בשקט ממש, ובוודאי אחרי שהלב ישמע מילים קדושות כל כך הוא יתלהב ויזדכך מכל החמץ שבו וינקה את המח בקדושה כמו שרבינו מזכיר בתורה ה' קמא, אמנו!

בחור יקר! ניתן לשלוח שאלות, התלבטויות, בענייני עבודת ה', בדרכי רבינו הקדוש, וכיוצ"ב, באמצעות הקלטת השאלה בטל' המערכת: 02-539-63-63 שלוחה 5, או בשליחה לפקס: 077-318-0237.

'נאר אזמרה'...

לא לחינם קרא לזה רבינו בלשון 'הלכה', כי זה ממש הוראה כיצד ללכת ולהתקדם בעבודת ה', בכל רגע צריך להשתמש גם עם 'רצוא' וגם עם 'שוב'.

יש בזה נקודה נוספת, על פי מה שמובא בתורה ז' תנינא, שצריכים לכלול את ההארה של בן ואת ההארה של תלמיד. דהיינו שהצדיק מודיע לבן 'איה מקום כבודו', ולתלמיד הוא מודיע ש'מלא כל הארץ כבודו', והעבודה היא, לכלול את שני ההארות יחד.

הכוונה בזה למעשה היא, שהרי המטרה של התחזקות אינה לשמח ולנחם את הנשברים שיוכלו ללכת לישון... התחזקות פירושה להיות עזים וחזקים להמשיך עוד ועוד בעבודת ה'. וממילא עצות ההתחזקות נכונות תמיד - בזמן ירידה, במובן הפשוט של הדברים, לא להניח את מקומו אף אם יעבור עליו מה, ולהמשיך לעשות את שלו כפי יכולתו. וההתחזקות בזמני עלייה היא, שאדם צריך לחזק את עצמו הרבה כדי שיוכל להתעורר ולהמשיך לעבוד את ה' ביתר שאת!

באמת הולך לו כסדר?!...

תשובת הר"ד משה לוי הי"ו, עמונאל

קודם כל, מי שבאמת מקורב לצדיק, המצב הזה ש'הולך לו כסדר' - מאוד רחוק ממנו בדרך כלל... כל ספרי רבינו מלאים בדברי התחזקות למי 'שרק מתחיל להיכנס לעבודת ה' והוא רואה שאין מניחין אותו כלל לכנוס לשערי הקדושה'. אם הוא מרגיש שהמצב בשליטה והכל בסדר אצלו, הוא צריך לבדוק האם ההרגשה הזאת אמיתית, או שהתחושה הזאת נובעת בגלל שהוא כבר מתחיל להזדקן, ולכן כבר לא עובר עליו...

אבל האמת היא שברסלב'ר חסיד צריך תמיד התחזקות, גם בזמני עלייה.

אצל אדם שמשמסן לעצמו יעדים ברורים - כשהוא משיג אותם הוא מרוצה, ולא מחפש להתקדם הלאה. לדוגמא, אם הוא רוצה להיות מגיד שיעור - יכול להיות שבתחילה יעבור עליו זמן של קושי ויגיעה, אבל בהמשך, אם הוא מאוד רוצה - יגיע לזה. אפילו בדברים יותר פשוטים, אם תקופה ארוכה אדם רוצה להתרגל לקום כל בוקר בשעה שבע, וזה לא הולך לו. אם יעשה מאמץ רציני, אחרי תקופה הוא יגיע לזה, וממילא המשך היום ילך לו 'כסדר'.

אבל מי שיועד מרבינו, אף פעם לא יודע שבעה. הרב'ה תמיד נותן לו רצונות וגעגועים להמשיך עוד ועוד. אם עכשיו המדרגה שלו זה לקום בזמן תפילה, הוא ינסוף כל כך לקום בזמן קר"ש. אחרי שהוא יגיע לזה הוא ירצה להקדים ולקום כוונתיקין, וכמובן פה זה לא נגמר, כי הרי עיקר עבודת איש הישראלי הוא לקום בחצות הלילה...

רבינו תמיד נותן לנו את הכיסופים ואת הרצון לכסוף לדרגה הכי גבוהה. בכוחו של רבינו, יש לנו שייכות גם עם דברים שבעיני העולם זה לא שייך לדור שלנו...

אפשר לראות את אנ"ש אפילו בגיל שבעים - איך שהם מסתובבים עם געגועים ועם לב נשבר, מה אפשר להוסיף עוד בעבודת ה'. וכמו שמובא בתורה כ"ב - אותה למדנו לאחרונה ב'תורה הזמנית', שצריך תמיד ללכת מדרגה לדרגה לעשות מ'נשמע' 'נעשה'.

על כל זה וודאי צריך הרבה התחזקות, להמשיך בעבודת ה' עוד ועוד, ולא להתבלבל מכל פעם ש'אומרים לו המתן', עד שנזכר 'להיות איש ישראלי באמת - שהולך מדרגא לדרגא' (קיצור ליקו"מ).

כשאדם מרגיש שהולך לו 'כסדר' בעבודת ה'. האם גם במצב זה הוא אמור לחיות עם 'עצות ההתחזקות'?

ההתחזקות היא אמת לאמיתה

תשובת הר"ד יהודה זכריש הי"ו, ירושלים

ההתחזקות אינה משכך כאבים... כשר' נתן בא ומחזק אותנו, הוא לא המציא בשבילנו דיבורים על נקודות טובות כדי שלא נשבר לגמרי...

כל דיבורי ההתחזקות הם אמת לאמיתה! כשרבינו אומר לנו שה' מתפאר עם כל מעשה טוב או אפילו מכל נקודה ותנועה בעלמא שאנחנו עושים - זוהי האמת הצרופה! אם כך, ברור שההדרכות של רבינו להיות בשמחה ולהעריך כל תנועה בעבודת ה', עבודה זו שייכת תמיד בין בזמן עלייה ובין בזמן ירידה.

והאמת היא, שכדי להצליח להשתמש עם ההתחזקות בזמני ירידה, חייבים לחיות עם הדיבורים האלו תמיד. כי זה שיודעים הרבה עצות של התחזקות, ועד כמה נחת רוח יש להשיל"ת כשחוטפים איזה טוב מתוך כל הבלבולים והמעברים - הידיעות האלו לא תמיד עוזרות לצאת מהמרה שחורה ולהתחיל לשמוח עם כל דבר קטן שעושים. רק אם האדם חי כך גם בזמני עלייה, שאז יש את היישוב הדעת להחזיר עמוק בלב ובמח את הדיבורים האלו - רק כך הוא יוכל להאמין בכל העצות של התחזקות גם בזמני ירידה.

יתכן גם שהנפילות שיש לאדם, נועדו כדי שהוא יתחיל לחיות עם האמת הזאת - שה' איתנו עמו ואצלו. ואם האדם יחיה תמיד עם דיבורי ההתחזקות, יוכל למנוע מעצמו את הירידות והמעברים...

התחזקות כדי להתעורר...

תשובת הר"ד מרדכי שלום רוזנפלד הי"ו, בית שמש

ר' נתן מתייחס לנושא הזה בליקו"ה - בהלכה שבנויה על תורה ו' (שבת ז). שם רבינו מדבר על הבקיאיות הנצרכת בכל מצב בעבודת ה' - בקי ב'רצוא' בזמן עלייה, ובקי ב'שוב' בזמן ירידה. ועל פי זה מפרש ר' נתן את המשנה בתחילת מסכת שבת, שאומרת: "ציאות השבת - שתיים שהן ארבע בפנים ושתיים שהן ארבע בחוץ" - מי שעומד 'בפנים' הכוונה שהוא בבחינת 'רצוא', ומי שעומד 'בחוץ' הכוונה שהוא בבחינת 'ושוב'. על זה אומר התנא של המשנה 'שתיים שהן ארבע בפנים' - גם מי שהוא בעלייה שהוא במדרגת 'עיייל', גם לו יש שני עבודות, עבודה של 'רצוא' ועבודה של 'שוב'.

נתרגם את זה במילים פשוטות - בזמן עלייה, אף שהאדם מצליח לעבוד את ה' ולהתקדם עוד ועוד, עדיין לעומת מה שהוא עוד לא זכה, ולעומת המדרגה הבאה - כלפי זה הוא בבחינת 'ושוב'. בכל מדרגה שהוא נמצא, תמיד יש לו רצוא ושוב.

לדוגמא, מי שעד היום למד חמש שעות, והתחזק והתחיל ללמוד עשר שעות ביום. את העשר שעות האלו, אפשר ללמוד עם כל הכח ואפשר ללמוד בצורה פחות איכותית. אותו אדם שלא לומד כמו שצריך, הוא באמת ב'רצוא' - כי הוא לומד עשר שעות, אבל הוא גם ב'שוב' - ועל זה הוא עדיין הוא צריך את ההתחזקות.

העצות הנפלאות של ההתחזקות - ודאי מועילות לכל אחד באשר הוא, להשיב את נפשו בשבעה משיבי טעם. האם יש משהו ייחודי בהתחזקות שתלוי דיקא בהתקשרות לצדיק?

תשובות ניתן לשלוח למספר פקס: 077-3180237 או להקליט הודעה בקו המערכת: 02-5396363
ניתן לשלוח גם שאלות בנושא ההתחזקות

**השאלה
לחודש
הבא**

לא מאמין איך הצלחת?!?

1000 ימי לימוד נקביעות,

2000 סעיפים בשו"ע אבן-העזר עם הננה ברורה

קיימתי רצון רביה"ק וקניתי לעצמי קניין נצח!!!

כולנו יחד מחיל אל חיל

ביום השישי - שניעי של פסח

מתחילים שו"ע חושן-משפט

שתי סעיפים ליום

לקיים צווי רביה"ק "ללמוד כל יום פסקים חזק ולא יעבור" (שיחה"ד כ"ט)

בעקבות הרועה

"רועה ישראל האמתי שקלול
מכל השבועה רועים"

ומצרים אדם ולא אל

הממון הפך להיות אליל, והוא
הקובע מי יהיה 'מפורסם' ומי לא...

מאמר לכבוד חג הפסח, על ה'מפורסם'
של שקר' הגדול ביותר: הממון!

כמעשינו בחודש אדר, כך מעשינו בחודש זה. ובטרם נמשיך בחודשים הבאים אי"ה בסדרת מאמרים זו האמורה לבאר ביסודיות את סוגיית ה"מפורסמים של שקר", נטוה מעט מדרך המלך, ונקדיש מאמר קצר לכבוד חג הפסח, חג היציאה ממצרים, היציאה מהאלילות של תאוות הממון.

ארץ מצרים - מבטחם של מדינת הממון

אחד ה'מפורסמים של שקר' הגדול ביותר, הוא: הממון! מ'הכרח' בסיסי הוא הפך להיות נערץ, ואף אליל שסוגדים לו. כשרבים אף טועים לחשוב שהוא הוא "הממליך מלכים ולו המלוכה" (רחמנא ליצלן מהאי דעתא שבשתא).

ב'מדינה של הממון', נקבעת חשיבותו של האדם, לפי כמות הממון שיש לו...

וכפי שמתאר רבינו במעשה מבעל תפילה, את צורת ההתנהלות של מדינה מטופשת זו:

הכל היה מתנהג אצלם כפי העשירות, שהיה ערך מעלת כל אחד ואחד כפי העשירות שלו, שמי שיש לו כסף וכך אלפים או רבבות יש לו מעלה זו, ומי שיש לו כסף וכך ממון יש לו מעלה אחרת, וכן פיוצא בזה. כל סדר המעלות היה אצלם כפי הממון של כל אחד ואחד, ומי שיש לו כסף וכך אלפים ורבבות כפי הסכום שהיה קצוב אצלם, הוא מלך.

... וכן היה קצוב אצלם, כשיש לו כסף וכך ממון הוא סתם בן אדם. ואם יש לו עוד פחות מזה הוא חיה או עוף וכיוצא. והיה אצלם חיות רעות ועופות, דהינו כשיש לו רק כסף וכך הוא נקרא אריה אנושי (בלשון אשכנז 'איין מענטשליכר לייב') וכן פיוצא בזה שאר חיות רעות ועופות וכו', דהינו שלפי מעוט ממונו הוא רק חיה או עוף וכו'. כי עקר היה אצלם הממון, ומעלה ודרגא של כל אחד היה רק לפי הממון.

(סיפורי מעשיות, מעשה יב)

בהמשך התדרדרו יותר, והפכו את בעלי הממון לאלילים ממש.

עד שהסכימו בניניהם שיהיו להם גם כן אלקות, שמי שיהיה לו רבוי ממון הרבה כן וכך אלפים ורבבות כפי מה שקצבו על זה, הוא יהיה אלוהי. כי מאחר שהאלקים שופע

בו כל־כך ממון, על כן הוא בעצמו אלוהי. וכן קימו ועשו ככל הנ"ל.

(שם)

בני המדינה נתונים למעקב תמידי, כשלפי תנודות החשבון-בנק כך גם חשיבותו של בעל החשבון...

גם היה אצלם ממנים, שהיו ממנים להשיג על כל אחד אם יש לו כל־כך ממון, כמו שהוא אומר. כי כל אחד היה צריך להראות עשרו בכל פעם, כדי שיהיה נשאר באותו המעלה שהיה לו לפי ממונו כנ"ל. ולפעמים היה נעשה מחיה אדם ומאדם-חיה. דהינו כשאחד אבד ממונו, אזי נעשה מאדם חיה אחר שאין לו ממון. וכן להפך, כשאחד הרויח ממון, אזי נעשה מחיה אדם. וכן בשאר המעלות כפי הממון כנ"ל.

(שם)

בסיום המעשה, מקשר רבינו את כל פרטי המעשה לנבואתו של ישעיה', כשבדבריו גם נזכרת ארץ מצרים:

"הוי הירדים מצרים לעזרה ועל סוסים ישענו. ומצרים אדם ולא אל וסוסייהם בשר ולא רוח" - הינו בחינת המדינה שפמכו עליה 'המדינה של עשירות' שהם יושיעו אותם, כי לפי טעויתם סברו שהם כלם אלקות, וסוסייהם הם מלאכים, כמבאר לעיל בתוך המעשה, עין שם. וזה ששים הפסוק "ומצרים אדם ולא אל וסוסייהם בשר" וכו', והבו.

(שם, בסוף המעשה)

כשמתוך הדברים אנו למדים, שטומאת זוהמת 'מצרים' היא תאוות הממון, וכפי שכותב מוהרנ"ת:

מבאר בסוף המעשה הנ"ל, שמצרים הוא המדינה שסברו בעלי תאוות ממון שהם כלם אלהות מרובי הממון שלהם, עד שאמרו שהם כלם אלהות ונוסעים עם מלאכים שהסוסים שלהם הם מלאכים מחמת שמצפין בעשירות גדול, עין שם מה שכתוב שכל המעשה הנורא מרמזת בישיעה קפיטל ל"א "הוי הירדים מצרים לעזרה ועל סוסים ישענו" וכו', עין שם. נמצא שמצרים הוא עקר בחינת העבודה זרה של תאוות ממון. וזה עקר בחינת יציאת מצרים, בחינת שבירת תאוות ממון. וכן מבאר בהתורה תקעו א' בלקוטי תנינא שפסח הוא תקון תאוות ממון.

(ליקוטי הלכות, תפילה ד, יז)

א. פרק ל"א.

ב. ע"ע: ברכת הודאה ו, לט. פורים ו, ט. אבידה ומציאה ג, ו.

לשם כך אף הקרבנו את קרבן הפסח - לשבר ולשחוט את תאוות הממון...

פי הקרבן פסח היה מן הצאן, שנה היה העבודה זרה של מצרים, שבשביל זה נצטיינו להביא הקרבן פסח מן הצאן כדי להכניע ולשבר העבודה זרה שלהם, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שמות רבה פרק יא). פי המצרים שהיו שקועים בעבודה זרה שהיא תאוות ממון, היו עובדים לצאן שהוא בחינת העשירות, כמו שכתוב "ועשתרות צאנה, שמעשרות את בעליהן" (חלין פד). על פן נמשכו בטעיות שלהם עד שעשו הצאן שהוא בחינת עשירות לעבודה זרה ממש. ועל פן נצטיינו להביא הקרבן פסח מן הצאן, כדי להכניע העבודה זרה זאת של ממון ועשירות.

(שם)

כשגם אנו, בכל דור ודור, אמורים לשחוט את אלילם של המצרים. שכן, גם אנו נמצאים תחת שעבודם.

פי גלות ועבדות מצרים הוא בחינת יגיעת וטרחת ומרירות הפרנסה, בחינת "ומררו את חיהם בעבדה קשה" וכו', שהסטרטא אחרת ממררת את חיהם של בני אדם בעבודה קשה בכמה מיני יגיעות וטרחות, "בחמר ובלבנים ובכל עבודה בשדה", הכל בשביל פרנסה.

(ליקוטי הלכות, הרשאה ד, טז)

גם אנו טועים לפעמים להישען על סוסייהם, והופכים את הטפל לעיקר... שכן:

הבטחונות של שווא והבל נקרא בשם 'סוס', כמו שכתוב "אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלהינו נזכיר", וכתוב "לא בגבורת הסוס יחפץ", וכתוב "שקר הסוס לתועה". פי בחינת סוס הוא בחינת תקף והמת המדומה, בחינת זהמת מצרים שנאמר בהם "הוי הירדים מצרים לעזרה ועל סוסים ישענו", שמשם נמשך פגם תאוות ממון שרודף אחר הממון ביגיעות יתרות בחנם, ועושה מהטפל עקר ומהעקר טפל. שתולה העקר בהסבות, שהם הנסיעות והטרחות של המשא ומתן, ושוכח בה' יתברך.

ואפלו כשמזכירין אותו בה' יתברך ובתכליתו הנצחי הוא אומר: הלא כתיב "וברכך בכל אשר תעשה" שדרשו חכמינו זכרונם לברכה "שלא יהא יושב בטל" וכו'. ואינו משים אל לבו לבלי להטעות את עצמו, פי בודאי האמת הוא שצריכין איזה עסק, אבל חלילה להפך הדבר לעשות מהסבה של העסק עקר

ולרדף אחר המשא ומתן ביגיעות וטלטולים וספנות בגוף ונפש כאלה. ומתורה ותפלה עושה טפל, עד שהרבה משליכים עסק התורה לגמרי, אף על פי שבגוריהם היו לומדים מפלגים וכו', עד שכמעט שוכחים גם את התפלה וכו', בפרט בדורות הללו ה' יתברך ירחם.

(ליקוטי הלכות, שלוחין ה, כז)

והג הפסח, הוא הזמן לצאת מעבדות לחירות - מ"יגיעת וטרחת ומרירות הפרנסה", לאמונה שלימה בה' אלוקי ישראל, שהוא הזן ומפרנס לכל ומכין מזון לכל בשר כי לעולם חסדו.

ובכן, לכבוד חג הפסח, בו שוחטים את אליל העשירות - הזמן גרמא לדבר מעט על אותם 'מפורסמים של שקר' שמלבד הממון אין שום סיבה הגיונית אחרת לפרסומם הגדול.

"אל יתהלל עשיר בעשרו"

נלך מהקל אל הכבד, ונתחיל עם העשירים והנגידים הפשוטים: שכן, לאמתו של דבר - כל נגיד ועשיר נתון בסכנת 'פרסום של שקר', כשהסכף הרב עלול לגרום לו שגעון גדלות, ולפעמים אף לחשוב שהסכף הופך אותו ל'חכם', המכין בענייני הנהגת הציבור, ואולי אפילו בענייני תורה והשקפה...

פי על ידי העשירות הוא מתגאה, ונדמה לו שהוא חכם! ונוטה אחר עקמימות הקשיות שבלבו, ומפריד עצמו מהאמת.

(ליקוטי הלכות, פדיון פטר חמור ג, א)

הוא יכול להיות טיפש, ולפעמים אף משוגע גמור, וכפי שניתן לראות בחוש

שקל הנגידים הגדולים, כמעט כלם, הם משגעים ממש.

(ליקוטי מוהר"ן תניינא, סד)

אך העושר הרב גורם לו להרגיש שהוא חכם מחוכם. כשאף המון-העם - הזקוקים לתרומתו - עוזרים לו לחשוב כך, בכך שמחניפים לו ומגדילים אותו עד רום גבהי מרומים...

במאמר המוסגר יצויין:

שגעון גדלותם של אותם עשירים, מתבטא גם בכך שבעוד שהם עצמם חיים חיי רווחה ועושר ומרשים לעצמם להתפנק במותרות, הרי שבראותם את העניים קונים לעצמם איזה מאכל טעים או כיו"ב, הדבר מכעיס אותם...

פי על עצמם אינם מסתכלים כלל, כאלו להם מגיע מן השמים על פי מעשיהם הטובים שיוסיף לאשתו מרגליות בסך מאתיים אדומים דיקא, ולפחות בסך חמשים אדומים וכיוצא בזה, וכן בענייני המלבושים הרבים וכו' ודירות וכלי הבית, שלחנות וכסאות ומראות גדולות וכיוצא בזה, פי יש דברים הרבה מרבים הבל. ועל העני ועל איש פשוט העוסק בתורה הוא מקפיד על שרואה שקונה עוף או חתיכת בשר וכיוצא. ולא די שאינו נוהג לו צדקה, אף גם הוא מקפיד עליו על מסיים וארגוניות, עד שלפעמים נוהגים העניים יותר מהעשירים. ולפי דעתם אינם צריכין לתן צדקה רק אם היו רואים את העני נפוח ברעב, חס ושלום, אז היו נוהגים לו פרוטה וסך מועט מאד כדי חינון בצמצום גדול.

(ליקוטי הלכות, קידושין ג, ד)

אכן; העשירים צריכים רחמים רבים שיכירו את מקומם, ומלבד ההודאה לה' על שהפקיד אצלם ממון רב לצרכי צדקה, לא יהפכו בעיני עצמם וזולתם למפורסמים של שקר'.

"לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב"

ומהעשירים הפשוטים, נעבור אל אלו הרוצים להפוך ל"אלוה-ה" - דיין ורבי - בכח הכסף והזהב.

וכדברי הגמרא:

פתיב "לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב". אלהי כסף ואלהי זהב הוא דלא עבדי, הא דעץ שרי? אמר רב אשי: אלוה הבא בשביל כסף, ואלוה הבא בשביל זהב.

(סנהדרין ז ע"ב)

ופירש רש"י:

אלוה הבא בשביל כסף - דין שהעמידוהו על ידי שנתן ממון למלך על כך.

(רש"י, שם)

המהרש"א מוסיף ומפרש:

יש לפרשו בשמים רעות שעשו: [א.] כי הם מתמנין בשביל הזהב וכסף שנותנין למלך או לנשיא. [ב.] גם מה שעושין כן הוא בשביל הכסף וזהב שרוצין לאסוף על ידי הרבנות והדינות.

(מהרש"א חידושי אגדות, שם)

כשבהמשך דבריו הוא מקונן על מצב הדור, וכותב:

והנה חטא ואשמה זו נשתרבה עתה בקרוב בימינו וכבר באו רבותינו כמה פעמים בהתחלת המום זה ואשמה זו, בגזרה ובענין חמורות, ותרמות וממון, בדבר הזה שלא יתמנה שום רב ומורה בכסף וזהב, הן לתן ליחידים הן לרבים. אבל אין איש שם על לב הענין הנזכר בשמעתי דעתיד הקדוש ברוך הוא לפרע ממעמידיו, גם דמה העון הזה לעובדי עבודה זרה. ויצא הדבר לנו בדור הזה למכשול ולמזכרת עון, דכמה תקלות וקלקולים אשר באו לנו בדור הזה.

(שם)

דינו של אחד כזה, כבר נפסק ברמב"ם:

כל דין שנתן ממון כדי שיתמנה, אסור לעמוד מפניו, וצו חכמים להקל אותו ולזול בו, ואמרו חכמים שהטלית שמתעטף בה תהי בעיניך כמרדעת של חמור.

(רמב"ם סנהדרין ג, ט)

כשמקור הדברים הוא בירושלמי, והוא אף בספר

ג. הנקראים בשם 'אלקים', כמו שכתוב "והגישו אדוניו אל האלקים".

המידות:

מתר לביש את הרבנים ששוכרין את הרבנות, וראוי לבזותו ולהקל בכבודו, ואין עומדין בפניהם, ואין קורין אותו 'רבי', והטלית שעליו כמרדעת של חמור.

(ספר המידות, בושא ב)

אמנם, לא רק בתחום הרבנות והדיינות ישנם "אלהי כסף ואלהי זהב", אלא גם בתחום המנהיגות והאדמו"רות, עלולה השררה להפוך לאמצעי לאגירת ממון.

וכפי שהיטיב לתאר זאת רבי שמואל מאיר אנשין זצ"ל, מתלמידיו של רבי אברהם ב"ר נחמן - שהתקרב לחסידות ברסלב לאחר מסע חיפוש ארוך בין חצרות כמה וכמה מהמנהיגים והאדמו"רים שבסביבתו - במכתבו הנוכח:

ראיתי, אהה! והנה אנדרלמוסאי בעולם, האמת נעדרת, עולם חדש, עלמא דשקרא וחספה, והשלישה דברים אשר עליהם העולם עומד המה: הכסף, הממון, והמענות! אין תורה, אין דרך ארץ, פסו אמונים מבני אדם.

זמן מה חשבתי שאין זה רק בעולם המסחר; ובכן פניתי לאיזה קדושים וצדיקים אשר בארץ המה, לראות ולהסתכל היטב במעשיהם והנהגותיהם עם חסידיהם אנשי מעשה, למען דבק בהם. וגם שם - לאסוני - ראיתי שאין מעמד לחס על נפשו וחושב על תכליתו באמת. ראיתי שראי זה כראי זה, וכלם כאחד יכרעו וישתחוו ויעבדו לאלוהי הכסף ואלהי הזהב.

ועוד להקדושים חטא על פשע, חלול השם, מחטיאים את הרבים, ומחת להורות לעם דרך ד' לשבר תאות ממון, המה אדרבא, נהפך הוא, יגבירו בישראל עם קדוש תאות הממון והכבוד, שרשי כל עוון ופשע וחספה, להוציא את האדם מן העולם רחמנא לצלן.

יסתכל כבודו עליהם בעין האמת, ויראה השאול והאבוד אשר ירחיבו ועמיקו במעשיהם בכל יום ובכל עת ובכל שעה רחמנא לצלן.

(אגרת רבי שמואל מאיר אנשין זצ"ל)

הוא מאריך שם בדברים נוקבים, כשהוא מסכם:

זה הכלל: אנדרלמוסאי בימי המבול היתה בגשמיות, פעת - בעוונותינו הרבים - אנדרלמוסאי ברוחניות; הצדיקים אינם צדיקים, הרבנים מורי-צדק אינם רבנים, החסידים אינם חסידים, האורתודוקסים אינם אורתודוקסים, האריסטוקרטים אינם אריסטוקרטים. מפעלי מסחר, אחשב למותר להעלותם על הגליון.

במילה אחת: בעל הממון והכסף הוא הצדיק, הוא הרב מורה צדק, הוא החסיד, הוא האורתודוקסי, הוא האריסטוקרטי, ועוד ועוד ועוד. איש שהכל בו; וסדנא דארעא חד הוא. השקר התפשט בהתפשטות נפלא,

ה. ויעין ב"רב ייבי על התורה" (עין משפט) שהביא דברים אלו, והאריך הרבה בהעתקת כמה לשונות מספרי הקודש, ובסופו כתב: "התנצלות - נפשי בשאלתי לבל ידונו הדברים כיהורא ורוח יתירא ויחשבו עלי ח"ו להיות מזלזל בכבוד רבנים על הכלל כולו. חס ליי לזרעא דאבא לדבר סרה על חכמי הדור, וסהדי במרומים כי כוונתי לשמים, כי עיני ראו גודל הפרצה הנעשה בכמה קהלות אשר אחזו לנו שועלים שלא הגיעו להוראה ויקנו להם מכסף מקנתם אע"פ שאינם כדאי להשתמש בתגא, לדון ולהורות הוראה בישראל, על זה היה דוה לבי ואמרת עם הספר ישוב מחשבתם בראותם למראה עיניהם מה המעשה הזאת אשר הם עושים, והדן אותי לכף זכות ידינהו לזכות מן השמים, ויארץ ימים ושנות חיים".

ה. ביכורים ג' ג.

ו. נכתב בברדיטשוב ביום ב' באב שנת תרס"ג, בתחילת התקרבותו לברסלב.

ולו שני עוזרים ומסיעים על ידו: הממון והכבוד, ובעד נזיד
עדשים תמכר בכורה.

(שם)

כדברים האלה, כתב כבר הגה"ק בעל ה"דברי חיים" מצאנו על
גדולי זמננו:

פנאָה בעליל שְׁהַבְנִים וְהַחֲסִידִים וְהַבְּעֵלִי בְּתִים שְׂבִדוֹר,
הָמָה בְּעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים רַבֵּן מְעַרְב־רַב, וְרוֹצִים לְשָׂרוֹר עַל
הַצְּבוֹר, וְכָל מַעֲשֵׂיהֶם רַק לְגֵרְמִייהוּ, לְקַבֵּל כְּבוֹד וּמָמוֹן. וְלָכֵן
אֵין לְהִתְחַבֵּר רַק עִם עוֹבְדִים בְּאַמְתּוֹ, שְׂמוֹסְרִים נִפְשֵׁם לָהּ,
לֹא לְקַבֵּל שׂוּם תּוֹעֵלָתָ לְעַצְמָם.

(דברי חיים, השמטות לפרשת ויקהל)

לפעמים עלולה חצר הקודש להפוך לקרקס, בו משתמשים עם
ה'מפורסם' הלבוש במחצלותיו, לאסיפת ממון שמתחלק לאחר
מכן לכל מנהלי החצר.

וכפי שתיאר זאת רבינו במשלו:

הוא כמו קוף, שלובשים אותו במלבושים של אדם ומכניסים
ונותנים לו מעות, והוא מקבל המעות, וכל העולם רצים
אצלו לראות החדוש ונותנים לו מעות, והוא מקבל המעות
ומניח במלבושיו, ואחר-כך פושטים ממנו המלבושי כבוד,
והאנשים המוליכים אותו חולקים עם המעות, והבו.

(חיי מוה"ר"ן, תעד. בנשטט)

והנמשל מובן היטב, למי שבקי במה שקורה בשטח...

וכשהממון קונה מקום של כבוד בחצרות הקודש, עלולה גם
הנסיעה לצדיקים להיות מתוך כוונה של כסף...

עד שיש נוסעים לצדיקים מפרסמים, וכונתם בשביל
תאות הגוף, כדי שיגיע לאיזה רבנות ומנהיגות או לאיזה
פרנסה, כאשר מצוי עכשו הרבה מאד בעונותינו הרבים.

(ליקוטי הלכות, שבת ו, ד)

ובכך עלולים להפוך את הצדיקים לאלהי כסף וזהב, כפי
שכתבו בספרי החסידות:

"לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם,
מזבח אדמה תעשה לי" - יש לומר פגנת הכתוב שלא לסע
לצדיק וראש הדור על מנת שהצדיק יתן לו עשירות כסף
וזהב, רק שילמד ממנו ענוה ושלמות, וזהו העקר לעבדות
השם יתברך.

(עטרת ישועה, פרשת יתרו)

כך שגם 'נסיעה לצדיק' טעונה בדיקה, מה מסתתר מאחוריה...

וזה כל ענין הנסיעות לצדיקים בשביל האמת כדי להתקרב
לה' יתברך. והכל כפי פגנת הלב באמת, כי ה' יתברך יודע
האמת מה פונתו בנסיעתו, אם בשביל ממון וכבוד ונצחון
וכיציא, אם בשביל האמת לה' יתברך כדי שיתעורר משנתו
העצומה ולשוב לה' יתברך.

(ליקוטי הלכות, נדרים ה, ו)

ומפאן תוכחה נצחת לאותן בני אדם שרק הולכין אצל צדיקי
הדור עבור שיתפללו עבורם, ויתנו להם סגולות להושיעם.
ובאמת, העקר הוא שיאמרו לו: רבנו למדנו אורחות חיים,
הורנו דרכי ה' איזה דרך גלג ונזקה לחיי עולם הבא, ואנו
מקבלין עלינו לשמור ולעשות כל מה שתאמר אלינו. ואז,
גם אנו מבקשים ממך שתתפלל עבורנו ועבור אנשי בני
ביתנו, וגם תתן לנו סגולה להושיענו מצרותינו. זו הוא דרך
של בני ישראל מאמינים!

(משכיל אל דל, כלל ד, פרט א)

"ממון לא תדברו כלל!"

ה"בעל תפילה" מתעב כל זאת, וכשבאים לדבר אתו מ'ממון'
הוא מכריז בתיעוב:

עדין אתם רוצים ממון? (בלשון תמה) ממון לא תדברו
כלל!

(סיפורי מעשיות, מעשה יב)

גם כשבאים לבכות לפניו על חסרון הפרנסה, הוא תמה: "איך
יש לכם לב כזה לבלבל אותי בהבלי עולם הזה?" בעוד שכל כולו
מסור לתיקונם וטובתם הנצחית.

וכמסופר:

שמעתי שפעם אחת היה איש אחד מאנשי-ש'לומנו קובל
לפניו מאד על חסרון פרנסתו, אמר לו רבנו ז"ל: איני יודע
איך יש לכם לב כזה לבלבל אותי בהבלי עולם הזה? הלא
אני דומה כמי שהולך יומם וליילה במדבר, וחותר ומבקש
לעשות ממדבר ישוב, כי בכל אחד מכם בלבד מדבר שממה
מאין יושב, ואין שם מדור לשכינה ואני חותר ומבקש בכל
עת לעשות איזה תקון ומקום בלבבכם להיות שם מדור
לשכינה... ואתם מבלבלין אותי בהבלים פאלה?

(חיי מוה"ר"ן, רמ)

הוא בוודאי מעוניין שתהיה לאנשיו הרחבה גדולה, גם
בגשמיות.

פי הצדיק אוהב את אנשיו באהבה גדולה ורבה מאד, וחפץ
בטובתם מאד באמת. אם היה אפשר לו, היה נותן להם כל
הטוב שבכל העולמות. וגם בעולם הזה הוא רוצה שייטב
להם מאד! אף על פי שאין זה צריך גדול באמת, פי העקר
הוא טובת העולם הבא הנצחי, אף על פי כן הוא רוצה
בטובתם מאד גם בעולם הזה, שיהיה להם כל טוב, חצרות
מצירות ונגות וכיציא.

(חיי מוה"ר"ן, תעא)

והוא אף "חפץ מאד שיהיה לנו פרנסה" מסודרת וקבועה,
וכמובא:

מכפר אמר שחפץ מאד שיהיה לנו פרנסה. אף על פי
שבטחון גם כן טוב מאד, אף על פי כן טוב מאד כשזוכין
שייש לו מעמד פרנסה, כי במקום עבודת הבטחון במקום
זה עשה עבודה אחרת.

(חיי מוה"ר"ן, תקא)

1. לרבי הלל מקולומיאי זיע"א. וכבר העתקנו דבריו, והרחבנו בכלליות סוגיא זו, בספרנו 'בעקבי הצאן' מאמר כ'.

2. "כלומר: כי אם לא יהיה לו מעמד פרנסה ויהיה לו בלבול הדעת מהפרנסה, ויצטרך בכל פעם לחזק עצמו במידת הבטחון, במקום זה יעסוק בעבודה אחרת והתחזקות אחר בשאר ענייני עבודת ה', והבן" (שם).

אך הוא נזהר מאד לבל יהפוך אצלנו הממון ל'אלילות', ולדבר שלא ניתן להסתדר בלעדיו. שכן, בסופו של דבר ניתן גם לחיות עם לחם ומלפפונים...

וכמסופר:

פעם אחת דברו לפניו מדאגת פרנסה, גער בהם ואמר: מה לדאג על פרנסה? הלא לחם עם איגירקיס [מלפפונים] הוא מאכל טוב!

(חיי מוהר"ן, תקכח)

ובהזדמנות אחרת אף התבטא בחריפות יתירה ואמר:

מה לדאג על פרנסה? הלא אין דאגה וחשש פי אם שמא ימות פרעב אם לא יהיה לו פרנסה, ומה בכך? - ימות. פי גם בלא זה צריכין למות...

(שיחות הר"ן, רג)

ואכן, אנשי הבעל תפילה, קיימו בנפשם "מממון אל תדברו כלל"... וכפי שמסופר לדוגמה על רבי צבי, גיסו של רבינו:

ר' צבי, גיסו של אדמו"ר זצ"ל, ישב בטשעהרין ועסק במשא ומתן כל ימיו ... והנה באותו זמן היה לגיסו ר' צבי הנ"ל דחקות גדול בפרנסתו, והיה צר לו מאד מאד מחמת זה, עד שנסכם אצלו להזכיר את אדמו"ר זצ"ל שיחפול בעדו.

אחר כך בסמוך בא אדמו"ר זצ"ל לטשעהרין, ומיד בבואו לשם נכנסו אליו אנשי שלומנו לקבל פניו הקדושים, וגם גיסו ר' צבי הנ"ל היה בתוך הבאים. ואדמו"ר זצ"ל דבר עמהם דבריו הערבים והנעימים למשה את לבם לעבודתו יתברך שמו, ודבר עמהם שיחה נפלאה עד שנתעורר מאד לב כל השומעים מזה. וגיסו הנ"ל המתין ויחכה עד שנספסקה השיחה, והלכו מאתו, ונשארו הוא לבדו, ורצה לילך אל הדלת לסגרה בפנים, וללחש לאדמו"ר זצ"ל בענין הפרנסה כנ"ל.

והנה דרכו של ר' צבי הנ"ל היה לישב תמיד רעיונותיו על כל תנועה ותנועה שהצריך לעשות, ועל כן גם עכשו מיד פשהכין פעמי רגליו לקחת אל הדלת כנ"ל, נחביש מאד בעיני עצמו, כי נחישב בדעתו: "איזה פנים יהיה לי בפני אדמו"ר להזכיר אותו על פרנסה? אחרי שזה סמוך בזה השעה דבר עמונו שיחה נפלאה מגדל השטות והשגעון של כל הבלי ועסקי עולם הזה". ודמה בדעתו שבודאי יזכיר אותו אדמו"ר על זה, ויאמר לו: "היתכן לאטם אנו כל כך ולבו מיראת ה', עד שגם אחר שיחה כזו אין לה מה ללחש ולהזכיר אותי, רק על עסקי פרנסה?". ומחמת המחשבה הזאת נשארו עומד על מקומו ולא הלך עוד אל הדלת לסגרה.

(כוכבי אור, אנשי מוהר"ן, ראשי פרקים, א-ב)

כך גם לאחר פטירתו של רבינו, בבוא אנ"ש להשתטח על ציונו הקדוש, לא העסיקו את עצמם בצרכיהם הגשמיים, אלא התמקדו בעיקר ולא בטפל... וכמסופר:

גענה פעם אחד מאנשי שלומנו המכנה 'הדייטשל' (הגרמני), בעת שישב ביחד עם אנשי שלומנו לסעדת מלכה מלכה בבית רבי נחמן קראסינשטיין ז"ל, ואמר: "נוסע אני כבר זה ארבעים שנה להשתטח על ציון רבנו, ואף פעם לא רציתי לבקש ממנו על

פרנסה. וכי כלום כבר לא חסר לי רק פרנסה?!". ואמר זאת אחר שראה אי-אלו מאנשי שלומנו המבקשים בתפלתם על ציון רבנו להתברך בפרנסה בנקל.

(שי"ש"ק ה, קעד)

ועד היום הזה מורגש הדבר, שבציון רבינו הקדוש, עיקר הנושא אשר סביבו נעים כל התפילות והזעקות, ואף השיחות בין החברים המתקבצים, הוא עבודת ה': להינצל מתאוות העולם הזה ולהתקרב להשם יתברך.

וכפי שמתאר רבי שמואל הורביץ בשפתו הלבבית, את אשר העיד בפניו רבי שלמה קאוולער על אשר ראו עיניו באומן:

כל הדבורים שאחד מדבר לחברו, הם רק מהתכלית ומעבודת השם, ולא שמע שום פעם שיהיו מדברין מגשמיים וכו', רק מהתכלית ותשובה ועבודת ה' וכו'. (לא כמו האנשים שנוסעים להמפרסמים, שמדברין רק מה שיש להם מהפרות ומהקבשים וכו', וגם מה שמבקשים מאת רבם שהפרנסה ילך להם טוב ושהפרה תתן חלקה וכו'. וזעיר שם וזעיר שם, שיהיה אחד מאלף שיבקש בעקר על הרוחניות וכו').

(כתבי רבי שמואל)

רבינו "נחמן" - אשר שמו עולה בגיטריא כמנין "פסח" - מוציא אותנו מעבודת הממון לחירות.

הוא נותן לנו לטעום מקרבן הפסח⁵, מתורותיו שיחותיו ומעשיותיו, המבטלים את אלילות ותאוות הממון.

פי אלו המאכלים הנ"ל יש להם סגלה זו, שמי שאוכל מהם ממאס בממון מאד, פי מרגיש סרחון הממון כמו צואה וטנוף ממש!

(שם)

וככל שחותרים ומחפשים אחר אורו הגדול ומתגעגעים להיקשר ולהידבק ברוחו ונשמתו, כך זוכים להיפטר מהחיפוש והרדיפה התמידית אחר הממון והפרנסה.

פי עקר מה שנופלים בני אדם בגלות גדול, שהם מטלטלים בגלות ונעים ונדים לחפש ולבקש הממון, הכל הוא מחמת הפגם שפגמו שלא זכו לחפש את הצדיקי אמת, שעל ידם זוכין לאמונה ולהשגחה ונפלאות, שאז אין צריכין יגיעה וטרדא כלל אחר הפרנסה. פי 'דרשי ה' לא יחסרו כל טוב', 'דרשי דיקא, דהינו שמחפשינו ומבקשינו את הצדיק כדי להתקרב לה' יתברך, אזי לא יחסרו כל טוב, פי ה' יתברך יספיק להם כל צרכם בלי טרדא ובקשה וחפוש, פי זוכין להשגחה ונפלאות שלא כדרך הטבע.

(ליקוטי הלכות, ברכת הריח ד, מב)

אמן ואמן.

5. עיי"ש בליקוטי הלכות, הל' תפילה הלכה ד' אות י"ז, שביאר שהקרבן פסח הוא סוד המאכלים שמבטלים תאוות ממון, והדבר מרומז גם בדברי רבינו בהביאו בסוף המעשה את הפסוק "אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלים", שהוא סוד הקרבן פסח שמקריבים אותו בציון וצולים אותו בתנור בירושלים.

כשאך מזכירים את שמו של
החסיד המופלא ר' שמואל
שפירא זצ"ל מיד עולה בלב רטט
של יראה והתעוררות, ולעיתים
נדמה כלפי חוץ שהלימוד היחיד
שניתן ללמוד מר' שמואל היא
יראת השמים הגדולה שהייתה
בו וה'עבודות' הגדולות אליהם
זכה ברוב יגיעה. אולם הפן היותר
נעלם הוא חלק ה'התחזקות' של
ר' שמואל שהיה מושרש בתמצית
דמו וחלבו, שהרי חיים אחרים
לא היו לו, מלבד חיי ההתחזקות
הנלמדים בספרי הנחל נובע
ותלמידו הגדול, והרי ידוע שהיה
בקי בספר 'עלים לתרופה' בעל פה
כולל כל השמות והתאריכים (!).
וכך גם דאג לחזק אחרים ששאלו
לעצה בכל עניין, 'התחזקות',
'התחזקות', ושוב 'התחזקות'.

הדרך של הרבי היא רק התחזקות

וכך סיפר הרה"ח ר' שלמה אהרן
גוטליב ז"ל: פעם הייתי בקבר
הרשב"י במירון וראיתי איך שר'
שמואל שפירא יושב ולומד
בחברותא עם ר' הירש לייב ליפל
ע"ה בספר עלים לתרופה, לא
הצלחתי לשמוע את כל הדין
ודברים שהיה ביניהם אך לפתע
שמעתי שר' שמואל מגביה את
קולו ואמור לו לר' הירש לייב,

**לא! לא זו דרכו של הרבי, הדרך
של הרבי היא רק התחזקות!!!**

לרגל יום היארצייט הבעל"ט החל
בשביעי של פסח בחרנו להביא
ציטוטים נבחרים מתוך מכתביו
של ר' שמואל, העוסקים בחובה
הקדושה להגות ולעסוק בספר
הקדוש ליקוטי הלכות בכל יום
ואפילו באמירה בעלמא, ולוואי ויהיו
הדברים לתועלת, ונזכה ללכת במ
באמת עד עולם.

על יום שאין לומדים בו ליקוטי הלכות עתידים ליתן את הדין

ותזכור אזהרת מוהרנ"ת זצ"ל שאמר שעכשיו שייצאו תפילותיו הקדושות בעולם עתידים ליתן את הדין אם עבר ח"ו יום אחד בלי להגידם, וכתוב על זה בכוכבי אור שמכיון שצריכים את שניהם תורה ותפילה, וכל אחד מחזק את חברו, **על כן מוכרחים גם כן ללמוד בכל יום ליקוטי הלכות**. כן נזכה לקיים ללמוד ולעסוק בכל יום בליקוטי תפילות וליקוטי הלכות... ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים, אז טוב לנו בזה ובבא לנצח.

כל אלו שאחזו עצמם בלימוד ליקו"ה הם נשארו על עמדם

מכתבך בא לביתי... ונהייתי ממכתבך ובפרט מדברי ההתחזקות שבו, וביחוד ממה שאתה כותב זאת אוחז את עצמך בלימוד ליקוטי הלכות, ובפרט מה שאתה כותב שיש לי חלק בזה על ידי מה שכתבתי לך שתחזק בזה בלימוד ליקו"ה, זה חלקי מכל עמלי.

ושמעתי מאנ"ש שכמה מאנ"ש **אע"פ שעסקו בספרי רביה"ק אבל מפני שלא עסקו בספרי ליקו"ה לא יכלו לחזק את עצמם בכל מה שעבר עליהם, אבל כל אלו שאחזו עצמם בלימוד ליקו"ה הם נשארו על עמדם**. ע"כ אחי היקר חזק וחזק בזה בהגן עדן של השי"ת בעצמו (כך אמר מוהרנ"ת שהליקוטי הלכות שלו זה הגן עדן בעצמו של השי"ת)

עיקר ההתחזקות הוא לימוד ליקוטי הלכות

ובענין התחזקות, הנה אתך תהלה לא-ל ספרי רבינו ז"ל הפוך בהם והפוך בהם ותמצא תמיד התחזקות לנפשך, ועיקר ההתחזקות הוא לימוד ליקוטי הלכות...

צריכין ללמוד הרבה ליקוטי הלכות

וצריכין לאחוז החבל בשני ראשין, לצעוק הרבה ולצעוק ליקוטי תפילות השייכים לתיקון הברית, ובפרט סי' ל"ו בקולי קולות, ולעשות ולהציל את עצמו... ומצד שני צריכין לזכור, כי אם רוצין להציל את עצמו אזי עובר על האדם מה שעובר, ירידות ובלבולים וחלישות הדעת וכו' בגשמיות ורוחניות, **ע"כ צריכין ללמוד הרבה ליקוטי הלכות, ואפילו ללמוד במהירות ליקו"ה, אשר יש בו כפלים לתושיה**, כי כל העניינים הנאמרים בליקה"ל הם מחזקים את האדם וגם יש בו סגולה שאפילו האמירה בעצמה של ליקה"ל מחזק את האדם.

אשר הם האמרות טהורות המשיבים את הנפש

ותזכה להתחזק לילך בדרכי רבינו הקדוש ז"ל ושלא יעבור יום בלי אמירת ליקו"ת ולימוד ספרי רבינו ז"ל ובפרט ליקוטי הלכות, אשר הם האמרות טהורות המשיבים את הנפש בשבעה משיבי טעם.

...וב"ה יש לנו במה להחיות את נפשותינו בכל הזמנים והעיתים העוברים עלינו בגשמיות ורוחניות, בין בבחינת עליה ובין בבחינת ירידה, בין בימי הנעורים ובין בימי העמידה ובימי הזקנה, על ידי שלוקחים ליקוטי הלכות ולומדים ואומרים בו מחיים את הנפש.

רק על ידי מוהרנ"ת יכולים לקבל אורו ז"ל

וצריך לחזק את עצמו ולהאמין שהכל באמונה שלמה שהכל לטובה... ועיקר ההתחזקות הוא על ידי לימוד ליקוטי הלכות וכדאיטי בכוכבי אור שצריכין ללמוד ספרי מוהרנ"ת יותר מספרי רבינו זצ"ל בעצמו, כי רק על ידי מוהרנ"ת זצ"ל אנו יכולים לקבל אורו ז"ל.

הרב ראובן מכפר-אתא

במקום זה התגורר.
ר' יעקב על רקע כפר אתא

שיחת חג מרוממת עם הרה"ח
ר' יעקב גשייד מזקני חסידי גור,
אודות אביו הרה"ח ר' ראובן
גשייד ז"ל, מתלמידיו הקרובים
של רבי קלונימוס קלמיש
הרבי מפיאסצנה, בוורשה
התקרב לחסידות ברסלב
בה דבק עד יומו האחרון

נופך ברסלבאי מיוחד נוסף
לכתבה זו ע"י חתנו של ר'
יעקב מחשובי משפיעי אנ"ש
הרה"ג ר' יעקב שלמה מוזסון
שליט"א שהיסב עמנו לשיחה זו

סודו של רבי בנימין זאב חשין,
ה'מן המיצר' של רבי יונה לבל,
והבן שנסע לאומן בעקבות
כיסופי אביו כעבור חמישים
שנה מצוה עלינו לספר

נחמן לרנר

ר' יעקב בשיחה לאבקשה נראה חתנו הרה"ג ר' יעקב שלמה מזוסון שליט"א

לאומן. כל ימיו התחרט על כך שלא אמר שנוסע הוא לאומן, שמא רבו היה נותן לו רשות לנסיעה.

תמיד סיפר לנו על אותה נסיעה לאומן שביטל בהינף יד, מספר ר' יעקב, הוא תינה לפנינו, על כך שאמר שאינו נוסע.

אך כעבור למעלה מיובל נסגר המעגל, כאשר בשנת תש"נ עת הדרך לציון הק' היתה כבר פתוחה לכל, נסעתי לאומן להשלים את שאיפתו הגדולה של אבי, כשחשתי שבכך אני מקיים את רצונו. בנסיעה זו הצטרף אלי הרה"ח ר' קאפיל הרשנבום, גם הוא בן לאחד מחסידי ברסלב (שאביו השתוקק לנסוע לאומן ולא זכה, ראו אודותיו באבקשה חשון תש"פ).

הרה"ר אליעזר משה היילפרין הי"ו, המשתתף גם הוא בשיחה, מוסיף: הרי סיפרתם קודם שהוא היה 'מבקש' אמיתי, ובטח שהה הרבה בשטיבל של חסידי ברסלב בוורשה, שהיה בשכנותו. כמדומה מספרים על הרה"ק ה'שפת אמת' שנישא

הבית ישראל מגור

קראת חג הפסח עלינו אל ביתו של הרה"ח ר' יעקב גשייד מזקני חסידי גור, במהלך השיחה התוודענו לקורות חייו הקצרים והמרתקים של אביו ר' ראובן גשייד, מחסידי ברסלב בפולין ולאחר מכן בכפר-אטא. התלוונו אליו בדרכי ה"חיפוש", ושמענו על קשריו של בנו, איש שיחנו ר' יעקב, עם חסידי ברסלב אותם ראה והכיר מקרוב.

"אבי נולד בוורשה, לאביו ר' יעקב אליעזר מחסידי הרה"ק ר' קלונימוס קלמיש שפירא מפיאסצנה זצ"ל הי"ד, מגזע גראדזיסק-קוז'ניץ. משפחתם היתה אמידה, כפי שסיפר ר' אלעזר ביי"ז שבפיאסצנה היה לארון הקודש כפורת של זהב, עליה היה כתוב 'זאת נדבת ר' יענקל געשייד ובנו ר' ראובן'.

נסיעות לאדמור"י הדור

מצעירותו היה 'מבקש', תמיד התהלך בחיפוש ובצימאון רוחני, כשהוא משתוקק להשקות את נפשו הכמהה. הוא נסע לעתים תכופות לאדמור"י פולין, כמו האדמור"ים מאלכסנדר, סוקלוב, קוזניץ ועוד. כן פקד את מעונם של אדמור"ים מחוץ לפולין, עד שמספרים עליו, שבימי אברכותו כשהיה נצרך לנסוע מחוץ למדינה לצורך עסקיו המסועפים הלך לתחנת העגלונים בוורשה, וכשאחד העגלונים הגויים שאלו "האם הנך רוצה לנסוע לראבין?" (לאדמור"ר) נענה מיד בחיוב, בלי לדעת באיזה אדמור"ר מדובר. בסוברו שאם הגוי יודע שזה רבי, הרי שבוודאי צריך לנסוע אליו...

אולם למרות כל נסיעותיו ברחבי פולין וחוצה לה, נשאר דבוק בלב ונפש לרבו הרה"ק מפיאסצנה, שחיבבו מאוד.

עד שמצא את שאהבה נפשו בשטיבל הברסלבי...

(יצוין כי שמו של ר' ראובן נזכר ברשימת משלמי מעות קדימה להדפסת הליקוטי מוהר"ן בפולין בשנת תרפ"ד, וב'ליקוטי תפילות' תר"צ).

בהגיעו לפרקו, נלקח לחתן אצל ר' נחמן גולדברג ראש הקהל באוסטרובה. חמיו לא נמנה על חוגי החסידים, הוא היה 'מתנגד'. ברם למרות השתייכותו לחוג המתנגדים, כאשר בנו של האדמור"ר רבי יוסף קאליש מאמשינוב - שכיהן כרב בעיר אוסטרובה (אוסטרוב-מזובייצק), ר' יצחק (לימים האדמור"ר ר' יצחק מאמשינוב) הגיע זמנו להתגייס לצבא, אמר לו ר' נחמן "אמור לי כמה צריך לשחד בכדי לשחררו, ואי"ה אשלם את הדרוש", נענה לו רבי יוסף מאמשינוב "במה אשלם לך? אברך אותך שתתקרב לחסידות"

ואכן רבי יצחק מאמשינוב אמר לאבי שנים רבות לאחר מכן: "דע לך, שחונתך נסתלק כחסיד".

אחרי נישואיו, התגורר ר' ראובן בוורשה ברחוב אייזנע טויער (שער הברזל) שם היה השטיבל של אנ"ש באחד מגלגוליו. ככל הנראה שם גילה את אור רבינו וכיון שהתדבק ברבינו התחיל ללמוד ספריו וללכת בעצותיו.

חבל שלא גיליתי את האמת...

בד בבד, נשאר ר' ראובן דבוק בהרבי מפיאסצנה, שכידוע חיבב את אנ"ש ואף סייע להם רבות. לאחר התקרבותו, התעורר בקרבו הרצון לנסוע לאומן לציון רבינו הק', וכדי שרבו לא ימנע זאת ממנו חשב לנסוע ביום א' ולחזור לשבת, כפי שהיה רגיל לנסוע אל מחוץ לגבולות פולין בשביל מסחרו ואף אחד לא ידע מכן. ביום א' המיועד לנסיעה קרא לו הרה"ק מפיאסצנה ושאלו "אתה נוסע היום?" מרוב פחד שמא רבו לא ירשה לו לנסוע, ענה: "לא" ובשל כך ביטל את נסיעתו ולא זכה לנסוע מעולם

הרה"ח ר' ראובן גשייד ז"ל

“אמור לי
כמה צריך
לשחד בכדי
לשחררו,
ואם ירצה
השם אשלם
את הדרוש”,
נענה לו
רבי יוסף
מאמשינוב
”במה
אשלם לך?
אברך אותך
שתתקרב
לחסידות”

כל זמן שאבי היה חי, לא נפל בדעתי שאני צריך לשאול ולתחקר אותו על דברים כאלה. האדמו"ר מגור שליט"א ביקר פעם באמריקה לאחר פטירת ה'בית ישראל' זצ"ל אצל הרבי מליובאוויטש זצ"ל והוא החל מתחקרו על הנהגותיו ועל אורח חייו של ה'בית ישראל', אבל על שאלות רבות הוא ענה כי אינו יודע... שאל אותו הלובראוויטשר: "הנכם מסתופפים בצילו של יהודי כזה, ולא נפל בדעתכם להתבונן במעשיו?!", האדמו"ר מגור ענה: "חשבנו שהוא יחיה לתמיד!, לא שיערנו בדעתנו שיש מצב ובו נצטרך לשאול ולבדוק מה היו מעשיו?"

הלובראוויטשער אמר בהתרגשות: "איך גלייב אייך!" (אני מאמין לך!), כל אדם לא חלי ולא מרגיש כי העולם חולף ועובר ויגיע יום ובו נצטרך לדעת מה עשו אבותינו.

ארץ ישראל

ר' ראובן היה בעל נכסים והצליח בעסקיו, בשל כך יעצו הרה"ק מפיאסצנה שאהבת ארץ ישראל בערה בעצמותיו - לעלות ארצה היות ויהיה לו שם מהיכן להתפרנס. ר' ראובן שכבר היה מקורב לברסלב, התלהב מקדושת הארץ המובאת בספרי רבינו ותלמידיו וגמר אומר לעלות לארץ ישראל. בשנת תרצ"ב עלה עם זוגתו ושלוש ילדיו לא"י, תחילה התיישב בירושלים בשכונת הבוכרים, בה השתכנו יהודים אמידים. כעבור שנים מעטות התבררה עלייתו לארץ ישראל כ"נס הצלה", היות ומכל משפחתו ומשפחת בית אביו לא נשאר שריד וכולם עלו על המוקד הי"ד.

שנתיים ימים התגורר ר' ראובן בירושלים ובשנת תרצ"ד עת נפטר אביו (שהתגורר אף הוא בארץ ישראל) עזב את ירושלים ועקר לכפר-אתא שהיתה אז כעין עיירה חסידיית שורשית, עם

בזיוו"ש עם הרבנית בתו של הרה"ק רבי ברוך גארליץ בן רבי חיים מצאנז זי"ע, היא הייתה דודתו של הרבי מקלויזנבורג זצ"ל, וכך סיפר ר' בנציון אפטער כי הרבה מקלויזנבורג עצמו סיפר לו, כי כבחור (או כאברך), הגיע מגאליציה לבקר את דודתו הרבנית ע"ה ושהה שם למשך תקופה, והיכן התפלל? בשטיבל של ברסלב! ושם עבר על כל ה'ליקוטי הלכות'!

השטיבל של ברסלב היה בית ועד למבקשים, כידוע השטיבל היה במלחמה אבן שואבת להתחזקות, בשלט רחוב גדול שהיה על קיר בית המדרש נרשם: "געוואלד! זייט אייך נישט מייאש!" - כמה מילים שהיה בהם כדי לחזק את כולם.

ויש לציין, כי זכיתי לשמוע מהגרי"מ שכתער שליט"א על עובדא מפליאה ובלתי ידועה ששמע אביו החסיד רבי דוד שכתער ז"ל מהגאון רבי פישל דיין (ברנשטיין, מבי"ד חסידים של העדה החרדית), לאחר שזכה לארח בצל קורתו את הרבי מגור בעל האמרי אמת זצ"ל. היה זה כשראה האמרי אמת על שולחנו של ר' פישל את הספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן, ועל כן נסובה שיחתם אודות חסידות ברסלב, ואז סיפר לר' פישל, שכאשר התקרב מועד פטירתו של אביו הגאון הקדוש בעל השפת אמת זצ"ל, ביקש שיביאו ויקראו לפניו את המעשה הנוראה מהשבעה בעטלירס, הסיפור האחרון של הספר "סיפורי מעשיות", כשהוא מנמק שמרומז בו סוד ביאת המשיח והגאולה השלמה!

ספרו לנו על שייכותו של אביכם לחסידי ברסלב בפולין לפני המלחמה, אנו מבקשים מהבן ר' יעקב.

עוד היו שקועים בשיחתם...

ר' גדליה אף כתב לאבי כמה מכתבי חיזוק. אבי אף נסע מדי שנה מביתו שבכפר-אתא להשתתף בקיבוץ בר"ה במירון.

יהודי עם חיות

אבא היה ירא שמים גדול, אומר ר' יעקב. פעם הגיע אחי ר' נחמן עם הרב מטשעבין לאדמו"ר מהר"א מבעלז זצ"ל, כששמע הבעלעזר רב שאחי הוא בנו של ר' ראובן, התבטא: "אה א ייד מיט חיות!" - יהודי עם חיות. את אבי הכיר הרב מבעלז היטב כאשר היה מגיע אליו לטיש של בעלז בירושלים.

פעם ביקר אבא אצל האדמו"ר מגור זצ"ל בעל ה'אמרי אמת', ואני שהייתי ילד קטן התלוויתי אליו. כשהרבי ראה שאני הולך במכנסיים קצרים, כמנהג אותם ימים, העיר על כך לאבי, שמצדו הלך מיד לתפור את המכנסיים ולהאריכם.

כעבור כמה שנים, בעת שאבא נכנס אל בנו בעל ה'בית ישראל' עם חליפה שלושת רבעי אורך (חליפה אירופאית), העיר לו הרבי על כך ומיד קנה חליפה ארוכה.

ואכן גם על שאר מלבושי החסידים הקפיד. ואף על כהן בפדיון הבן הקפיד, כשלא לקחו חסיד...

בכ"ט אדר ב' תשי"ז חלה ר' ראובן קלות, ובתוך ימים ספורים החזיר את נשמתו ליצורה, ונטמן בבית החיים בכפר אתא. (אגב, מסופר שר' ראובן נסתלק תוך כדי אמירת עשרת מזמורי התיקון הכללי)

אבי התחנן
אלי "שים לב
לתפילתו!"
אף את
ההתעוררות
העצומה
באמירת
פסוקי' מן
המיצור'
שלפני
התקיעות על
ידי החסיד
ר' יונה
לבל זצ"ל,
אי אפשר
לשכוח. באיזו
התלהבות
הוא זעק את
הפסוקים

כמה שטיבלאך של חסידי גור, קוז'ניץ ופיאסצנה. בכפר-אתא היו עוד שני חסידי ברסלב, ר' צבי ספיר ור' אברהם חיים שפילברג. ר' ראובן השתכן שם ופתח את ביתו לכל דכפין, בפרט לאלו שעשו דרכם מירושלים למירון...

זאת לדעת, שבאותם ימים קשה היה מאוד לנסוע למירון בבת אחת, וכך מצאו אנ"ש הירושלמים עצמם לנים לינת לילה בביתו וממשיכים למחרת למירון. ביניהם זכור לר' יענקל שיחי, הרה"ח ר' משה בורשטיין זצ"ל. כמוהו היו עוד מאנ"ש חסידי ברסלב.

אחרי המלחמה, עת עלה ארצה אוד מוצל מאש, הרה"ח ר' בנציון אפטר זצ"ל, התגורר בביתו של ר' ראובן במשך חצי שנה עד שמצא מקום מגורים קבוע. בשנים הבאות היה מבקר לעתים תכופות בבית שבכפר-אתא.

ר' יעקב מציין: חמי ז"ל היה חסיד גור, ופעם שאלתי: האם הכרת את ר' בנציון אפטר? הוא ענה: "ומי לא הכירו?! ר' בנציון ביקר פעם ב'טיש' של ה'בית ישראל' והאדמו"ר ביקש שישלחו לו שירים, ענה הגבאי כי הוא ישן, ענה הבית ישראל 'ער שלאפט נישט', הוא אינו ישן. כולם שמעו זאת.

יש לציין שבמיוחד כיבד ר' ראובן את הרה"ח ר' נתן ברסקי זצ"ל כשהתאכסן בביתו, בהיותו נכד רבינו הק'.

ר' יעקב זכר את אשר ראו עיניו בימי ילדותו על אחד מאותם ביקורים מרוממים: החסיד ר' גדליה קעניג זצ"ל, שהיה ידיד קרוב מאוד של אבי, עזר בביתו בדרכו מירושלים למירון, בלילה ישבו שניהם לדבר בעבודת ה', ובבוקר כשקמתי משנתי,

מימין לשמאל ר' איצה מאיר פרלמן מגדולי חסידי גור ואחריו ר' משה טאוב מכפר אתא משמאל ר' ראובן גישייד ומהנהלת התלמוד תורה ר' דוד צבי זילברשטיין מפקח הת"ת

המופלאות:

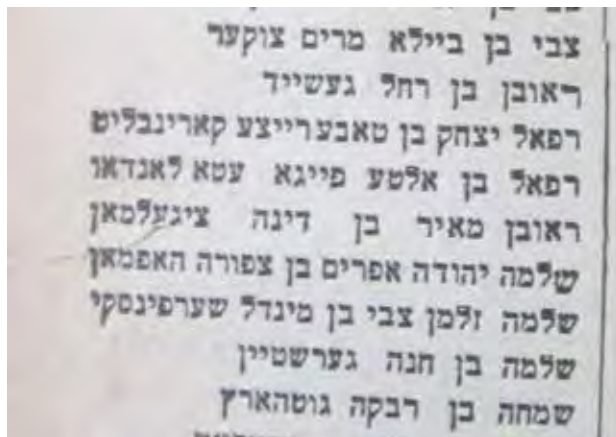
בשנת תשל"ט הייתי חולה ומרותק למיטה בבית החולים למשך כמה חודשים, הרבי ה'לב שמחה' מגור זצ"ל הגיע לבקרני, גם חמי (הרה"ח ר' אהרן דז'ובאס מחשובי חסידי גור) הגיע לשם, הוא השאיר לי חבילה עם פירות והלך. למחרת הגיעו אלי מהצוות הרפואי ושאלו אותי: יש פה בחדר השני מישהו בשם 'הרב חשין' הוא רוצה לדבר איתך. אתה רוצה שנעביר אותך לשם, או שנביא אותו לפה?

אמרתי: לא אכפת לי, אני רוצה ליד החלון. והבטיחו לסדר את המפגש וכבר למחרת הביאו את רבי בנימין זאב (וועלוול) חשין זצ"ל. אני לא הכרתי אותו קודם לכן, לא שמעתי עליו, אולם בתוך דקות אחדות כבר הבנתי שלא מדובר בסתם יהודי, הבחנתי בו מיד שהוא געוואלדיגער עובד השם וחסידי ברסלב נלהב.

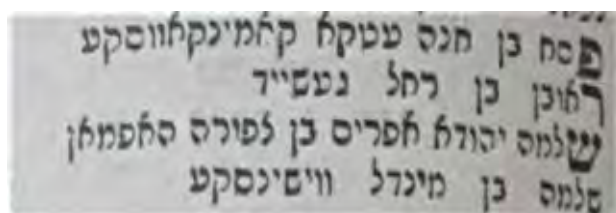
ביום שישי הגיע בנו ר' משה לבקר אותנו, הוא הביא עמו חבילה עם מצרכים לשבת, רבי וועלוול פתח את השקית ובודק ומחפש משהו בתוך החבילה, אמר: "משה, ס'איז נישט געווען קיין קאווע..." - אין כאן קפה, לך והבא לי קפה. הבן התרוצץ חצי שעה לפני הדלקת נרות בבית החולים, עד שמצא שקית עם קפה והביא לאביו, שבירכו בחמימות והבן נפרד ממנו לשלום.

כאשר הלך, שאלתי את ר' וועלוול, הגידה נא לי - בשבת אתם צריכים קפה שחור? מה הבהילות לקפה? הוא לא ענה לשאלתי. סברתי שסתם ככה הוא לא ענה. התפללנו יחדיו תפילות שבת, שנינו היינו מרותקים למיטת בית החולים מבלי יכולת לרדת, אחר התפילה עשינו קידוש ואכלנו קצת, ושאלתי שוב: ר' וועלוול, מה קרה כאן עם השקית של קפה? הוא שוב לא ענה. אמרתי לו במעט עזות: אם אין ברצונכם לענות, אין בעיה!, אנחנו נשארים לישון כאן בחדר אחד ויותר אין לי שייכות אתכם, (וכאילו נתתי לו להרגיש כי כואב לי שהוא לא משתף אותי), התחלתי אני להתעסק בעצמי והוא בשלו, הוא שר זמירות ואני אכלתי וכו'.

לאחר שעה פונה אלי ר' וועלוול: "אני לא רוצה להפר את מנוחת השבת שלך, אני רואה שזה ממש מפריע לך, אספר לך מה העניין אבל אין ברצוני שתספר למאן דהוא את מה שלא רציתי לספר: אני איני רוצה לישון בשבת! אם איני יכול

שמו של ר' ראובן בליקוטי תפילות וזרשה תר"צ

שמו של ר' ראובן בין משלמי מנות קדימה להדפסת הליקוטי מוהר"ן בפולין בשנת תרפ"ד

לאחר פטירתו, התבטא ה'בית ישראל' מגור: "לר' ראובן היו דברים טובים, אינני יודע אם הנכם יודעים איפה החביאים...", כשכוונתו על התקרבותו לברסלב...

כשנה לפני הסתלקות ה'בית ישראל', ביקר בכפר-אתא אצל האדמו"ר רבי משה נתן נטע ממאקווא זצ"ל, לאחר ששוחחו ביניהם, אמר הבית ישראל "אני יוצא לציונו של ר' ראובן", רבי משה ממאקווא התלווה אליו ולאחר מכן סיפר לבניו שהבית ישראל עמד סמוך לקברו דקה והלך. מי שבקיא במושגי הזמן של הבית ישראל יודע שזה נחשב אצלו זמן רב. לאחר מכן אמר לנו "הייתי אצל אביכם, שיהא מליץ יושר בעדכם".

בקיבוץ במירון

בעת שיחתנו על ר' ראובן עם בנו יקירו ר' יעקב גשייד, מצטעפות עיניו בדוק של געגוע כשנזכר הוא בימי הקיבוץ במירון שזכה להם בראשי השנים תש"ה תש"ו תש"ז ותש"ח, עת עמד בתפילת המנחה של ערב ראש השנה על יד החסיד רבי אברהם שטרנהארץ זצ"ל: אבי התחנן אלי "שים לב לתפילתנו!". אף את ההתעוררות העצומה באמירת פסוקי 'מן המיצר' שלפני התקיעות על ידי החסיד ר' יונה לבל זצ"ל, אי אפשר לשכוח. באיזו התלהבות הוא זעק את הפסוקים!

זוכרני שאז התהלך סיפור בין באי הקיבוץ, שר' יונה הגיע לרבי אברהם בטענה שכל הראש השנה הוא עסוק בהכנסת אורחים ואין לו כמעט זמן להתפלל, הציע לו רבי אברהם להתחלף עמו, שהוא יעבוד במטבח ור' יונה יהיה הבעל-תפילה. ר' יונה הבין מכך את חשיבות תפקידו בהאכלת באי הקיבוץ.

ר' יעקב מדגיש שבאותם ימים לא היה פשוט לנסוע לר"ה למירון, כשלא ידעו מה יאכלו בימי החג אשר עליהם נכתב "איכלו מעדנים" ואילו במירון של אותם ימים כמעט לא היה מה לאכול...

סודו של רבי וועלוול

במהלך השיחה נזכר ר' יעקב באחד מחסידי קמאי שבין אנ"ש, הלא הוא רבי בנימין זאב חשין, עמו נפגש בנסיבות ההשגחה

ר' יונה לבל

היה נעור כל השבת. ר בנימין זאב חשין זצ"ל

כאשר
התקרב
מועד
פטירתו של
אביו הגאון
הקדוש בעל
השפת אמת
זצ"ל, ביקש
שיביאו
ויקראו לפניו
את המעשה
הנוראה
מהשבעה
בעטלי"ס,
הסיפור
האחרון
של הספר
"סיפורי
מעשיות",
כשהוא
מנמק
שמרומז בו
סוד ביאת
המשיח
והגאולה
השלמה

ישראל. על הדרך זכיתי לשמוע ממנו ולהתבשם מניחוחו שהשאייר עלי את חותמו.

בהלווייתו שהתקיימה בשכונת שערי חסד, התלוויתי רגלית אל הגר"מ שעכטער שליט"א ממאה שערים עד לביתו בשכונת שערי חסד ודיבר מחשיבותו ורום ערכו ושכבר היה חידוש בשנות נעוריו ואז כבר זכה ללמוד זוהר אצל אחד המיוחד מגדולי מקובלי ירושלים הרה"ק מפודהייץ רבי מאיר שווארץ זצוק"ל

ר' יעקב: בוודאי, א גאלדענער מענטש איז ער געווען! אדם זהב הוא היה. פעם נרדמתי באמצע היום, שנינו היינו עייפים וסחוטים מאוד, פתאום אני שומע קריאות הצלה: "הוא מסוכן! הוא מסוכן!", האחות הגיעה בריצה ושאלה מה קרה, אני כבר התעוררתי, והוא אומר להם: הכל בסדר, אתם יכולים ללכת...

שאלתי: ר' וועלוועל מה קרה פה? הוא ענה: ראיתי אותך באמצע שנתך מכניס אצבעות יד ימינך לתוך אצבעות יד שמאל, (ב'יסוד ושורש העבודה' מזהיר מכך מאוד) וזוהי סכנה גדולה כשאדם עושה כך, לא רציתי לעורר אותך ולכן קראתי להם בקריאת עזרה.

הרה"ג ר' יעקב שלמה מוזסון מבאר: זוהי תנועה נוצרית, ב'קב הישר' מובא שזה מוריד קליפות לעולם, והיא תנועת הכמרים.

בסיומה של השיחה יצאנו נפעמים כאשר הרגשנו נשאבים אחורנית לאותם ימים לצדם של אותם ענקי רוח והלוואי שנשכיל ללכת בעקבותם ולהתקרב לרבינו ז"ל בתמימות ופשיטות.

תודה למכון 'אש תמיד תוקד' - לזכרון קיבוצי חסידי ברסלב בפולין על העזרה הרבה בהכנת המאמר וכן למכון אלופי הנחל.

להחזיק את עצמי - אני נוטל כפית קפה לפה ומוצץ אותה, וכך איני מצליח להירדם! כך אני נוהג כל שבת!" (הערת המערכת: כעין זה מסופר על הרב מטשעהרין זצוק"ל, שלאחר שהוציא לאור ספרו 'יקרא דשבתא' לא היה ישן כל השבת, מרוב הרגשו בקדושת היום)

מאז עוד יותר רמה קרנו בעיני, לאחר שגילה לי כאן את אחד מסודותיו נעשיתי יותר 'היימיש' ומיודד עמו. כך שהינו יחדיו משך כמה חודשים, במשך כל השבוע ראיתי איך השפיעו עליו הבדיקות, והוא נשאר כך עם החליפה במיטתו. גם האנשים שהגיעו לבקרו הותירו עלי רושם עז, היו אלו יהודים מורמים מעם שלא הורגלתי אליהם ביום יום.

אחרי פטירת רבי וועלוול, עליתי לנחם את האבלים, סיפרתי להם את סיפור הקפה. התברר שהם כלל לא ידעו על מנהגו של אביהם שלא לישון בשבת.

במהלך שהותנו יחדיו בבית החולים, כל יום דיברנו הרבה. כשלא הגיעו אורחים לבקרו, היינו משוחחים בצוותא. פעם שאלתי: ר' וועלוול, הרי אתה בא ממשפחה של מתנגדים, משפחה ליטאית, איך התקרבתם לחסידות?

ר' וועלוול ענה בדרך צחות אתה יודע שכתוב שאסור להזכיר לגר צדק מעשיו הראשונים? למה הנך צריך להזכיר לי זאת?!... שאלתי: אבל בכל זאת!, והוא שוב עונה: הרי כבר אמרתי לך!...

ר' אליעזר משה היילפרין: הוא הרי היה מופלג בגינוני טהרה. הזכרתם מקודם את שכיבתו עם מעיל עליו, ר' וועלוול היה משגיח בישיבת ברסלב וכל הבחורים זוכרים זאת - לא פעם היה שוכב עם מעילו העליון והכובע.

אישית גם זכיתי לשמשו, כבחור, ביקשו ממני בניו שיחיו ללוותו מידי ליל ששי מביתו שבשערי חסד לשכונת בית ישראל, שם היה מוסר שיעור באחד מהבתי כנסת של הספרדים שבשכונת בית

רבי קלונימוס קלימיש שפירא האדמו"ר מפיאסנה

את אחי

מרכז מידע חיבור והכוונה בעולם התשובה

תודה רבה

קרן 'מלבושי כבוד' שע"י ארגון
'את אחי', זכתה לחלק
מתנת חג מיוחדת

בעקיטשע ונובע חסידיים

באיכות הגבוהה ביותר
בשווי 1,300 ש"ח !

בסבסוד ענק של כ-70
אחוז מתנת שותפינו אהב"י
המוקירים ומעריכים את אחינו
גיבורי החיל שהשליכו אחר
גוום את מנעמי העוה"ז ושבו
להתענג מזיו השכינה לבקר
בהיכלו של השי"ת.

"ומלבושים של ישראל... יש בהם כל מיני
חן וכל מיני התפארות ועל-בן צריך להתלבש
במלבושי ישראל דיקא ולהתדמות בכל דבר
לדרכי החכמים פי על-ידי שמזמין עצמם
לדרכי הפשרים האמתיים, זוכין להכלל
בהם. ולסוף יהיה באמת פמותם:"
(ליקוטי הלכות הל' חוקות העכו"ם ב')

מאכוס אק בודידות
צוות 'את אחי'

02-5329617

יעוץ בחינוך ילדים ובתחומים שונים // ימי עיון // שבתות גיבוש // סדנאות לבית // שיעורים ברחבי הארץ // הנחיית הורים

בזכה לה'

ר' יענקל מלמד ע"ה

ר' חיים קלמנוביץ

נחלי הדמעות התפרצו מעיניו וקולו הנועים השתנק תוך כדי שהוא מתחנן כבן לפני אביו 'אוי! מלוך על כל העולם' יגלה כבוד מלכותך עד כי השומעים חשו כי לבם נטהר לה' מחדש | כל זה היה אך מעט מזעיר מחייו המאירים של **החסיד ר' יעקב קלמנוביץ' - מלמד זצ"ל שזכה וטבל במימיו של הנחל נובע וייחד את לבבו ליראת שמו באהבה | הצצה ללבבו הנוער של חסיד ברסלב** מיוחד בשיחה מיוחדת עם נכדו הרה"ג ר' חיים קלמנוביץ שליט"א לרגל ההוצאה לאור של ספר תולדות חייו בימים אלו | **והגדת לבנך**

חת מדמויות ההוד הברסלבאיות הבלתי נשכחות היא דמותו המאירה של הרה"ח ר' יעקב קלמנוביץ - מלמד ז"ל. שלמרות שעבר בחייו תלאות וטלטלות רבים, כאשר עבר את מלחמת העולם הראשונה ואיבד שם את רוב משפחתו ומכירו כאשר יסופר בהמשך, עם כל זאת צרות ויסורים אלו ועוד, לא שברו את רוחו ולא גרמו לו לסגת אלא להפך רק העצימו את אמונתו היוקדת והבווערת, רוממו וחיזקו את לבו להחזיק מעמד בכל המצבים. וההתמודדויות שפקדו אותו, וכך המשיך להחזיק בדרכו של רביה"ק עד סוף ימיו

לרגל מלאות שלושים שנה להסתלקותו ביקשנו לשוחח עם נכדו חביבו הרה"ג ר' חיים קלמנוביץ שליט"א מרבני העיר אשדוד ומדייני ביה"ד בעיר שבמשך השנים האחרונות חקר ובדק אחר כל סיפור וכל בל מידע על סביו ר' יעקב ז"ל, ולאחר שהתחקה רבות אחר אורחות חייו ותהלוכות דרכיו, הוציא הוא לאור עולם בימים אלו ממש ספר הדור ועב כרס, בו הוא מגולל מעט מתמצית חייו של ר' יענקל, אשר התפרשו על קרוב למאה שנים שבהם זכה לנצל כל רגע פנוי, לחטוף עוד מעשה טוב ועוד צדקה, עוד קפיטל תהלים ועוד פרק משניות. חייו היו חטיבה אחת של עבודת השם, כל רגע מזמנו היה מנוצל וכל שניה היתה מדודה, הוא הספיק 'לחטוף' הרבה מאד בחייו, על כך ועוד שוחחנו עם ר' חיים הי"ו.

תחילתו צער

< היכן ומתי היתה לידתו של ר' יעקב?

ערש לידתו של ר' יעקב היתה ברומניה אצל משפחה שהיתה לה שייכות מסוימת לחסידות ברסלב טרם מלחמת העולם הראשונה בשנת תר"ס (כך על פי הרישומים, ולמעשה היה זה מספר שנים קודם), בקטנותו עלתה משפחתו לארץ ישראל לירושלים שם התקרבו לחסידות ברסלב הוא ואחיו ר' דוד בהיותם צעירים לימים זכו להכיר את רבי אברהם ב"ר נחמן, במלחמת העולם הראשונה גלו לארם צובה ושם נפטרו הוריהם ואח אחד ואח"כ חזרו לירושלים

האח ר' דוד נישא בארץ ישראל עוד טרום פרוץ המלחמה, אך טרם גלותו לארם צובה נאלץ לתת גט על תנאי לאשתו כדי שלא להשאירה עגונה, ולאחר שעל פי השמועה בארץ כי כל הגולים לארם צובה נפטרו, נישאה אשתו של ר' דוד לבעל שני על סמך הגט שקיבלה. כאשר חזר ר' דוד לארץ נודע לו כי אשתו נישאה לבעל שני, והוא לא יוכל לשוב אליה יותר. מרוב צער ועוגמת נפש נשאר ר' דוד עירי וגלמוד כל ימי חייו, כאשר הוא ממשיך לעסוק בתורה וביראה בשכונת מאה שערים בה התגורר.

לעומתו ר' יענקל שחזר לירושלים נישא והקים את ביתו וזכה לדור ישרים מבורך. ר' יענקל קבע את מושבו בירושלים בעיר העתיקה וכך המשיך לדבוק ביתר שאת באנשי שלומינו ובאורחותיהם, ומיני אז היו כל מנהגיו ותנועותיו ע"פ הכתוב בספרי רביה"ק ותלמידי גם בהמשך כשעבר לדור בשכונת קטמון היה מעמודי התווך של ביהמ"ד 'אור אברהם' שם היה יושב והוגה בתורה בכולל של הרה"ח ר' משה בורשטיין ז"ל. הוא אף היה ניגש רבות להתפלל כש"ץ וכל רואיו ומכיריו התפעלו מתפילתו המשתפכת היוצאת מן הלב. כך גם בקיבוץ במירון היה ניגש לעמוד לתפילת שחרית במשך למעלה מחמישים שנה ואף בשנתו האחרונה לחייו כשגילו כבר נשיק למאה עוד נשמע קולו הצלול היטב כאשר היתה באמנה אתו.

כך סיפר ידידו הטוב הרה"ח ר' נחמן בורשטיין ז"ל: ר' יענקל היה איש שכולו תפילה. איש לא היה יכול לחקות את תפילתו המיוחדת של ר' יענקל. קולו הנעים, העמוק והחמים היה כל כך כובש, חודר לליבות ההמונים המתקבצים, מעורר אותם לעבודת הבורא. תפילתו היתה שילוב של חזנות עם השתפכות הנפש, שילוב של נוסח מדויק עם רגש ומתיקות.

ובמילים אלו אמר לי ר' נחמן "הקול של ר' יעקב איז אזוי גישמאק' (כזה ערב ומתוק), ה'המלך' שלו - אין כמוהו!"

בפעם אחרת הגדיר את תחושתו: "כששמעתי את קולו החזק הרגשתי שעובר בי ברק אדיר המרעיד ומפרק את עצמותי".

ועוד הוסיף ר' נחמן נרגשות: "ואני אומר, שכזו תפילה כמו תפילתו של ר' יענקל הנאמרת מכל הלב ומעומק הלב, לא תישמע עד ימות המשיח. אין עוד בעלי תפילה כמוהו. זוהי תפילה אחת ויחידה!"

קשה להגדיר במילים את הייחודיות בתפילתו של ר' יענקל, צריך היה לשמוע אותה על מנת להבין. ובכל זאת במילים ספורות ניתן לומר, שתפילתו הזכה והטהורה היתה ללא כל עירוב של דבר חיצוני. היה כעבד הנעמד אל מול קונו, מתחטא לפני בוראו בתחנונים, בעל בכי עצום, ובתפילתו שפך מעיין של דמעות.

החסידים היו אומרים, שהקב"ה מוריד את התפילה מהשמים אל פיו של ר' יענקל.

קטעי תפילה בלתי נשכחים

יש לציין, שבכיתו של ר' יענקל בתפילה לפני העמוד, לא התעוררה במילים "אל תשליכני לעת זקנה", או במילים "אבינו מלכנו כתבנו בספר פרנסה וכלכלה", אלא דווקא ב"אבינו מלכנו גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה". הוא הוסיף ותבע במילים "וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו", והיה מדגיש במיוחד את המילה "אתה..." כי כל מה שנגע בו וריגש אותו היה אך ורק המלכת השי"ת בעולם, תכלית רצונו ומאודו בעולם היו לזכות לעשות רצון השם באמת ולהמליך את הקב"ה על כל חושיו ואיבריו, יותר מכך כבר לא היה צריך כלום ולא חסר לו מאומה מלבד זאת.

העיר את כולם חצות. מירון של אותם ימים

ר' יעקב מלמד ור' יעקב תפילנסקי - ליד בהמ"ד אור אברהם בקטמון

במירון, ולטעום את טעמה של אותה תפילה. בבואי לשם "נלכדתי" בעיניו הקדושות ובדביקותו של ר' יענק'ל, שאחזה בי אחוז היטב. עברו שנים רבות. נער הייתי וגם זקנתי, ותפילה כזו לא ראיתי ולא שמעתי מעולם".

עוד סיפור שסיפר בן דודי, שפגש באחד שהיה בעבר גבאי ב'ברסלב'. ברגע שהלה שמע שר' יענק'ל הוא סבו, עזב את כל עיסוקיו, והחל לדבר עליו ברוב התרגשות במשך כרבע שעה. לדבריו הוא לא יכול לשכוח את התפילות של ר' יענק'ל ואת המתיקות והרגש שלו.

השנים עברו ור' יענק'ל התגבר והנסיעה קשתה עליו משנה לשנה, אולם עד שנתו האחרונה לא הסכים ר' יענק'ל לוותר על הנסיעה למירון.

באחת השנים בסמוך לראש השנה נפל לחולי קשה. היה ספק גדול אם יוכל לנסוע למירון. אבל החסידים לא ויתרו על ר' יענק'ל ועל תפילותיו. הם הגיעו אל ביתו לקחתו עמם בהבטיחם לבני המשפחה לשמור עליו.

אולם בני המשפחה בכל זאת דאגו לשלומם של ראש משפחתם, ובניגוד לשנים אחרות החליטו בתו וחתנו הפעם להתלוות אל אביהם, למען יוכלו להשיג על בריאותו. לאחר החג חזרו בני הזוג ממירון, כשהם ספוגים בחוויות מעולמות עליונים. הם סיפרו על רחבת הציון שהיתה מלאה עד אפס מקום. הם סיפרו על התפילות הנאמרות בכזו דבקות, עד כי לא חשו בצפיפות. הם עקבו אחרי אביהם המתפלל ומתייפח בדמעות שלישי, מתפלל ומתייפח, מנגב את דמעותיו הרבות, עד כי אפשר היה לסחוט את הממחטות הרטובות מרוב דמעות.

בתו סיפרה עוד, כי כאשר הגיעו ל"אשרי יושבי ביתך", היו החסידים מוחאים כפיים חזק. ובפסוק "קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראו באמת"

במילים
ספורות
ניתן לומר,
שתפילתו
הזכה
והטהורה
היתה ללא
כל עירוב של
דבר חיצוני.
היה כעבד
הנעמד אל
מזל קונו,
מתחטא
לפני בוראו
בתחנונים,
בעל בכי
עצום,
ובתפילתו
שפך מעיין
של דמעות

ר' נחמן בורשטיין היה מציין במיוחד את קטע התפילה המרטיט "לאל עורך דין", הנאמר מפיו של ר' יענק'ל בחיל ורעדה. בעל התפילה היה גועה בדמעות שלישי באמירת "לבוהן לבבות ביום דין...", ובבכיותו סחף את קהל המתפללים הבוכה יחד עמו.

כאשר אמר "שיר המעלות, ממעמקים קראתיך ה'", הרגישו כולם שהתפילה אכן נובעת ממש ממעמקים, מעומקה של הנשמה. עד היום מתגעגעים חסידים רבים אל תפילותיו המיוחדות ומתרפקים עליהם.

והנה מגיעים לתפילה מיוחדת ביותר: "ממקומך מלכנו תופיע ותמלוך עלינו כי מחכים אנחנו לך, מתי תמלוך בציון..." זהו קטע מתוך ה"קדושה" שבחזרת הש"ץ.

תפילה זו שכולה השתוקקות זכורה כמעמד מיוחד. ר' יענק'ל היה מתחיל באמירת פסוק, ולא יכול היה לסיימו. הבכי פרץ מעומק נפשו. הקהל שהתרגש עם בעל התפילה, חיכה עד כי יוכל להמשיך בתפילתו.

זו היתה שעה של התעוררות גדולה. בעל התפילה היה מרים את הקהל, והקהל היה מרים את בעל התפילה. כשהוא בכה - כולם בכו, כשהוא שאג - כולם שאגו. ואז הפך המקום לשלהבת יוקדת של אהבה להשם יתברך.

הנה סיפור שסיפר אחד מגדולי הדיינים בארץ: גדלתי בבית ליטאי מובהק. בבחורותי עת למדתי בישיבת פוניבז'. שמעתי מפי החברותא שלי על תפילותיו המיוחדות של ר' יענק'ל. התיאורים הרטיטו את לבי. החלטתי לנסוע ל"קיבוץ" החסידי

קריאה עזה
 פרצה מפיו,
 קולו הדהד
 ברחבי
 הסימטה:
 "אברהם!
 יצחק!
 יעקב!"
 זעק בקול
 נורא כאדם
 הקורא
 לידידיו
 לעזרה.
 יבואו האבות
 הקדושים
 ויצילו אותו.
 ואז רגע
 של שקט...
 עוד רגע,
 והתוקפים
 נעלמו כלא
 היו. ויהי
 לפלא

וחצצה בין הלב למעין, לכן בכל פעם כשרק החלו באמירת ה'תיקון הכללי' החלו הגעגועים לצוף ולגאות ובכך רבתה ההתעוררות עשרת מונים.

קומי רוני בלילה

בחצות הלילה של ראש השנה היה ר' יענקל' מתהלך לו בחצר הציון, עובר ומסתובב בסמוך לחדרים שעל גג ציון הרשב"י, וקורא בקולו הצלול במנגינה עריבה לאוזן: עורו ישנים משנתכם והקיצו נרדמים מתרדמתכם

ואחר כך היה מוסיף מילות עידוד: "ידן, דער ערשטער חצות אין דעם נייעם יאהר!" - יהודים, חצות לילה ראשון בשנה החדשה, וכוונתו לומר: "חבל, חבל להפסיד את ה'תיקון חצות...". ובשעה זו של התבודדות, היה פותח בניגון שכולו השתפכות הנפש: שימו לב אל הנשמה - לשם שבו ואחלמה וכו'. אחרי דיבורים אלו ושירה כל כך מופלאה, אי אפשר היה שלא לקום, החסידים אמנם קמו והזדרזו לעבודת הבורא לאמירת תיקון חצות.

אחר כך היה ר' יענקל' יושב ליד הציון, לומד פרק משניות ממסכת "תמיד", לפי מה שנהוג לומר. ובהגיעו למילים "לא כל העיתים שוות", היה חוזר

מחאו מחיאות כפים אדירות. וכה הוסיפה עוד: "באוור שרר מין כזה 'הרגש' עליון, הייתה שם התרוממות והתעלות. לא היה לנו ספק, כי אחרי תפילות כאלו, כל הגזירות חייבות להתבטל..."

בשנים הראשונות בשעה זו היתה חצר הציון הרשב"י עדיין ריקה. ר' יענקל' החל באמירת התיקון הכללי. אומר בקול ואף וצועק במלוא הכוח מילה במילה, פסוק בפסוק בכוונה עצומה.

לפי עדותו של ר' נחמן בורשטיין, אמירת התיקון הכללי של ר' יענקל' בערב ראש השנה נמשכה כשלוש שעות. ר' יענקל' נדמה כמרחף בעולמות עליונים. במהלך תפילתו זו ניסה ר' נחמן בורשטיין להפנות את תשומת לבו של ר' יענקל' ולומר לו, שכדאי שישמור על הקול שלו ליום שלמחרת עת יעבור לפני התיבה, כי הלא שליח ציבור הוא. אך ר' יענקל' לא שעה לדבריו.

בשנים היותר מאוחרות הלך וגדל מספר המתפללים. ואזי בשעה היעודה היו זקני אנ"ש ששהו בצילו של הרשב"י בראשות הרה"ח ר' משה בורשטיין, הרה"ח ר' הירש לייב ליפל, הרה"ח ר' גדליה קעניג ואחרים היו יורדים במדרגות מגג ציונו של רשב"י, כשהם כבר לבושים בבגדי לבן ועושים את דרכם אל הציון, יחד היו פותחים באמירת עשרת הקפיטלאך של ה'תיקון הכללי', הקהל חזר אחריהם פסוק פסוק ברוב רגש.

היה זה מעמד מרומם. עין לא נשארה יבשה בשעה זו של ערב ראש השנה בה אפשר לפעול ישועות לרוב, ובפרט שכידוע אנ"ש באותם ימים כספו וכמהו עד כלות לזכות ולהגיע אל חלקת מחוקק ספון, ציונו הקדוש של רבינו ז"ל אשר באותם ימים היה סגור על מסגר ובריח ולא היתה אפשרות כלשהיא לפרוץ את אותה חומת ברזל שהפרידה

תמונה מתפילתו המיוחדת. הרה"ח ר' נחמן בורשטיין ז"ל

ערבים חסונים שהסתתרו בפינה אפלה באחת מסמטאות העיר העתיקה, מחכים לטרפם, ובדעתם, לפגוע ביהודי היורד לתפילה בכותל.

הוא התקרב לכיוונם בלא לדעת מה מצפה לו. עוד רגע וכבר התנפלו עליו בפתע, אחזו בו בכוח, וכבר שלפו סכינים על מנת להורגו.

ר' יענקל' נחרד ולא ידע את נפשו. הוא בסכנת חיים גדולה. אולי אלו הם רגעי האחרונים. היתה זו שעת לילה מאוחרת, הרחובות היו שוממים. בדרך הטבע לא היה מי שיכול להצילו.

קריאה עזה פרצה מפיו, קולו הדהד ברחבי הסימטה: "אברהם! יצחק! יעקב!" זעק בקול נורא כאדם הקורא לידידיו לעזרה. יבואו האבות הקדושים ויצילו אותו. ואז רגע של שקט... עוד רגע, והתוקפים נעלמו כלא היו. ויהי לפלא

סיפור נוסף שהתרחש עם ר' יענקל' הממחיש את מסירות נפשו למען קימת חצות, שעת ערב מוקדמת, דפיקה בדלת ביתו של ר' יענקל'. על מפתח הבית ניצבו נכדתו ובעלה, זוג צעיר שבא לבקר את הסבא. ר' יענקל' קיבל אותם בסבר פנים יפות. הוא שמח בבואם, הגיש להם תקרובת ופתח איתם בשיחה.

לא עברו דקות אחדות, וכבר האיץ בהם למהר ולחזור הביתה באומרו שעליו להספיק לישון לפחות זמן קצר, טרם יקום לאמירת "תיקון חצות".

לאחר דברי ההתנצלות אמר להם בקול חודר: "נכדי היקרים, אתם ודאי הולכים עכשיו לישון את שנת הלילה שלכם, ואני הולך ל"תיקון חצות". ועוד הוסיף: "תדעו לכם, שמאז גיל עשרים לא הפסדתי אפילו פעם אחת אמירת 'תיקון חצות!' מאופן דיבורו היה ברור לזוג הצעיר, שהוא לא בא סתם לספר על עצמו או להתגאות. כוונתו היתה להנחיל בנועם לדור הבא: "כמוני תלמדו ותעשו".

איך לא אבכה

בפעם אחרת בעיצומו של לילה הקיצה בתו משנתה למשמע קולות בכי. היא נחפזה בחדרה אל חדרו של אביה, ומצאה אותו, כשהוא יושב על הרצפה וממרר בבכי עז ללא הפוגה.

"מה קרה אבא? אתה לא חש בטוב?" שאלה מבוהלת. דאגתה גברה עליה. הן לא מזמן חזר אביה מאישפוז ממושך בבית חולים.

ר' יענקל' הרים את מבטו בתמיהה, "בתי היקרה, את שואלת מה קרה?" ונימה של נזיפה היתה שזורה בקולו. אחר כך המשיך בכאב: "האם אינך יודעת? והלא חרב בית מקדשנו, ונוטל כבוד מבית חיינו, ואיך לא אבכה?" אמר, והמילים התנגנו על שפתינו בגעיייה החודרת עמוק אל תוככי הלב.

וזה לא היה פלא. ר' יענקל' דיבר מתוך הנשמה, מתוך הגעגועים העזים שפיעמו בו, לזכות לחזות בבניין בית המקדש.

מסופר עליו גם, כי בכל עת כאשר הזכר שמה של ירושלים החרבה, היו עיניו זולגות דמעות

"תיקון חצות" היה אצל ר' יענקל' בבחינת "יהרג ואל יעבור". הוא לא ויתר עליו בכל הון שבעולם.

< מה תוכלו לספר על תקופת היותו מלמד דרדקי?

ר' יענקל' עסק שנים רבות כמלמד תינוקות של בית רבן בתלמוד תורה עץ חיים ששכן באותם ימים בשכונת בית ישראל שבירושלים, עד שתפקיד זה אף נתן לו את הכינוי הנודע ר' יענקל' מלמד, ולמרות שכאיש הישוב הישן לא היתה בידו כל הכשרה מקצועית, השכיל בכישרונו הנדירים ובאמצעים דידיקטיים מקוריים להקנות לתלמידיו את הידע ולימוד החומר

תלמידיו שמרו אתו על קשר שנים רבות, ר' יענקל' משתעשע עם ילדי חמד, נראה ר' דוד גרינולד

עליהן כמה וכמה פעמים: "לא כל העיתים שוות, לא כל העיתים שוות", מפזם אותן בנעימה החוזרת על עצמה. היה נראה, כמי שעושה חשבון נפש לעצמו, מתכוון לעשרים ושמונה העיתים הרשומים במגילת קהלת.

ומילותיו אלו של האיש הקדוש הזה היו מעוררות את לבבות השומעים; 'מדוע אתה עוד ישן?!'.

מדי לילה היה ר' יענקל' קם בחצות, בפשיטות ובתמימות ובגבורת לב, כשבכל פעם היה מסכם אם אחד מאנ"ש כגון ר' יונה לבל או ר' וועלול חשין שעמו ילך לכותל או להר ציון, מידי פעם היה הולך לפקוד את ציון שמעון הצדיק בשעת חצות, פעמים רבות התלווה אליו בלכתו ידיו הטוב החסיד ר' מרדכי קעז ז"ל, לו ולר' מרדכי היה מנהג שהאחד מעיר את חברו בחצות, הם סיכמו שהיות ויתכן ובני הבית לא יסכימו, כל אחד מהם כאילו יעורר את עצמו, דהיינו כשר' מרדכי הגיע להעיר את ר' יעקב צעק ליד החלון "מרדכי, מדוע אתה עוד ישן?! ואם קרה שר' יעקב הגיע להעיר את ר' מרדכי זעק "יענקל, מדוע אתה עוד ישן?!"

ר' מרדכי ור' יעקב גם נסעו מדי שנה בצוותא לקיבוץ במירון, בימים ההם כשלא ניתן היה להגיע לאומן, יחד יצאו למסעם עם בוקר ברכבת לחיפה, משם המשיכו במונית שהעלתה אותם בואכה מירון.

שנים רבות נוהג היה ר' יענקל' לומר תיקון חצות בסמוך לשריד בית מקדשנו כשבכל פעם יצא שהתלווה אליו לכל הפחות אחד מאנ"ש, באחד הלילות לא מצא לו חברותא ללכת עמו ועל כן צעד יחידי לכותל המערבי, בדרכו נתקל במארב, היו אלו שלושה

לקח לעצמו חברותא לחצות. ר' יעקב בחברת אנ"ש בכותל

חג המצות אצל סבא

כך גם בחגי ישראל שרתה עליו שמחה עצומה, לכל חג ומועד התכונן והתחבר כאילו זה חגו שלו למשל בחג הפסח היתה שרויה עליו שמחה עצומה לאין ערוך, ליל הסדר היה אצלו טקס שלם שכל המשפחה הייתה משתתפת ואף אחד לא רצה להפסיד את ה'סדר' של הסבא ר' יענקל. את ההגדה היה אומר בקול גדול ובמנגינה עריבה, ישנם קטעים בהגדה בהם היה ר' יענקל מתרגש באופן מיוחד, באמירת המזמור "הודו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו" היה חוזר כמה וכמה פעמים על המילים "הודו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו". פעם אחת ברגש, פעם שניה בבכי ולבסוף בשמחה עצומה. וכך המשיך וסיים לומר את שאר פסוקי המזמור. בהגיעו למילים "שבשפלנו זכר לנו כי לעולם חסדו", הטעים את המילים ברוב כוונה, והמילים היו חוזרות ומתנגנות בפיו פעמים רבות לאין ספור.

כי אכן ההודיה להשם יתברך היתה חלק בלתי נפרד מעבודת חייו. בכל עת היה חוזר ומדגיש את החסד אשר עשה לו אלוקים.

אחד השיאים של ליל הסדר היה אמירת ה"הלל". בתפילה זו היו כל בני המשפחה קמים ממקומותיהם, נעמדים מסביב לשולחן, וקוראים ביחד בקול רם ובחגיגות את קטעי ההלל על מנגינותיו המרוממות.

באמירת הקטע "שפוך חמתך", היה ר' יענקל ניגש בעצמו לפתוח את הדלת לאלהיו הנביא ולכבדו.

הסדר הסתיים בשעה מאוחרת. סבא לא דילג אפילו על פיוט אחד מהפיוטים שבסוף ההגדה. היה חשוב לו שהילדים לא ירדמו, וסמוך לאמירת הפיוטים היה דואג להעירם.

ומי ששמע אותו שר את מילות הפיוט "קרב יום אשר הוא לא יום ולא לילה...", היה יכול להרגיש בחוש, שהנה הנה הגאולה

התורני בחומש, בנביא, במשנה ובגמרא ובכל החומר התורני הנדרש, יחד עם החדרה לתוך ליבותיהם את יראת השמים ושמירת המצוות כהלכתן.

רבים מתלמידיו השכילו לשמור עימו קשר עד אחרית ימיהם מתוך הערכה לאישיותו רבת האנפין והכרה בו כמי שהניח עבורם את היסודות האיתנים שישמשו להם כאור ודרך בכל נתיבות חייהם, אחד הדברים המדהימים היו שבכל פעם שפגש תלמיד ותיק שלמד אצלו שנים רבות קודם לכן אם כל זה זכר את שמו המלא, ואת המקום שבו ישב, ואף היה פעמים שזכר שאלות שאותו תלמיד שאל אותו עשרות שנים קודם לכן, דבר זה מעיד כאלף עדים על התמסרותו עד הקצה למען חינוך דור העתיד וכיצד השקיע בהם את כל כוחותיו.

כחסיד ברסלב היה כאמור ר' יענקל מקפיד לקיים את כל ציוויו של רבינו ולא סטה מהם כמלא נימה, היה יוצא ר' יענקל באורח קבוע להתבודדות בלילה דווקא כדי לקיים את ציווי רבו בתכלית השלמות והקפדתו על כך היתה חזקה ונחושה, וכן מקפיד היה כאמור מאוד חוק ולא יעבור לקום בעת חצות לילה ולומר בהתעוררות נוראה ובבכי עז תיקון חצות וכל מי ששמע אותו הבין צערו של חורבן מהו.

בירושלים מתהלך סיפור נודע, על כי אורח חייו של ר' יענקל גרם לחלק מהורי התלמידים תחושה קשה, טענה היתה בפיהם שעקב כך שר' יענקל ער במשך הלילה לצורך אמירת התיקון חצות יפגע הדבר במשך היום בעבודתו כמלמד, ולא יוותר בו כוח הסבלנות למען תלמידיו, ואולי אף יגער בהם ללא צורך עקב עייפותו. בצר להם פנו הורי התלמידים בזמנו לבירור אצל הרב מטעפליק ז"ל (שהיה באותו הזמן רב שכונת בית ישראל ומגדולי מורי ההוראה והדיינים שבירושלים). משנקרא ר' יענקל לביתו של הרב מטפליק לצורך בירור פשו מעשיו, הסביר לו ר' יענקל, כי במסגרת אמירת תיקון חצות וההתבודדות בלילות הינו מרבה בצעקות בלילה, ומי שצועק בלילה איננו צועק ביום.... כנגד טענה ניצחת זו אין מי שיכול לעמוד, הרב מטעפליק קיבל לאלתר את טיעוניו, באומרו להורי התלמידים כי בנם מופקד בידיים של מלמד שהינו חד בדורו....

סיפור מופלא על נישואיו של ר' יענקל

< מה תוכלו לספר על משפחתו וילדיו?

הגירסא המסופרת במשפחה היא שאחד מקרובי המשפחה של אשתו הוא אשר שידך ביניהם ולעומת זה יש את סיפור האגדה המספר כי בבית הכנסת שבחורבת ר' יהודה החסיד שבעיר העתיקה אמורה הייתה להתקיים חופה כאשר הרה"ג ר' יוסף חיים זוננפלד זצ"ל - רבה של ירושלים אמור היה לערוך את החופה ולשמש כמסדר קידושין. אולם כאשר החתן הגיע לקדש את כלתו הבחין מתחת לחופה בקומתה הנמוכה של הכלה דבר זה ככל הנראה לא היה ידוע לו קודם לכן, ובעקבות כך ברח מהמקום, והכלה נשארה ללא חתן. במצב מביך זה, ולאחר שנודע כי החתן איננו אמור לחזור, שאל הרב ר' יוסף חיים זוננפלד מתחת לחופה מי מוכן לזכות בזכות הגדולה ולשאת את בת ישראל זו לאשה. ר' יענקל, שהיה אחד מן המשתתפים בחופה זו, וצערה של הכלה נגע עמוק עמוק בליבו, נענה בקול רם ואמר: אני מוכן לשאתה לאשה. וכך נעמד וקידש את הכלה, ר' יוסף חיים זוננפלד בירכו בחום "מפני שחסת על בת ישראל, הריני מברך אותך שתזכה לאריכות ימים ושנים, ולבנות בית חשוב בישראל", כאשר כך אכן קרה ברכתו של הרב זוננפלד התקיימה במלואה כשזכה ר' יענקל לאריכות ימים מופלגת, וכן זכה שבני ביתו וצאצאיו הלכו בדרך התורה והיראה.

ר' יעקב מלמד

ר' שמואל צ'צ'יק ואחרים. החבורה נהגה ללמוד "שניים מקרא ואחד תרגום" מתוך ספר תורה.

פעמים רבות היה ר' יענקל' ממשיך משם לכותל המערבי לתפילת מנחה ולקבלת שבת, וחוזר ל"מאה שערים" לתפילת ערבית.

הודו לד' - בשעת השכול על בניו שנפטרו

ר' יענקל' שיכל בחייו שנים מבניו שנפטרו מהמחלה הקשה, ובאמונתו הגדולה היה מזמר בכל בוקר מימי השבעה את הפסוק "הודו לד'". משנשאל ע"י בני משפחתו על הנהגה זו הסביר, כי נאמר "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה", ועם כל הקושי הגדול הוא חייב ליישם בעצמו דברי חז"ל אלו ועל כן עמל הוא להחדיר בלבו שכל מה שהקב"ה עושה עמו הכל רק לטובתו.

גם בסוף ימיו לא זנח ר' יענקל' את עבודת הקודש, ר' יענקל' הועבר לבית אבות ירושלמי טיפוסי יש דברים שהוא לומד לא להשלים עמם, כמו הזקנה איתה נלחם עד חורמה, בסך הכל ראית אצלו דמות שמגלמת יהודי פשוט הקם לילה לילה בחצות לקונן על גלות השכינה. על המדף מעל מיטתו היית מוצא גמרא, משניות, חומש, משנה ברורה, ליקוטי מוהר"ן, ליקוטי תפילות וכו'.

בניירותיו נמצאו רשימות של נפטרים עם תאריכי פטירתם. שקיבל על עצמו ללמוד משניות לעילוי נשמתם.

סדר יומו היה גדוש. ר' יענקל' לא ויתר על סדרי התפילה - שלוש תפילות ביום במניין, זמן רב בכל יום היה אומר תפילות מ"ליקוטי תפילות" ספר תהילים לא מש ממנו. הוא לא ויתר עד יומו האחרון על סדרי הלימוד הקבועים שלו - משנה, גמרא, נביאים וכתובים, הלכה וליקוטי מוהר"ן. היה מנצל כל רגע ורגע. מעולם לא נראה מבטל מזמנו בידועו כי כל יצור אנוש לא ידע מתי קיצו,

מי יתן ונזכה ללמוד מסיפורים אלו, ונתחדש גם אנו בעצותיו של רבינו ובקיומם בתמימות ובפשיטות, ובכך נזכה להגיע לתכלית הנצחית, אמן.

וכך המשיך וסיים לומר את שאר פסוקי המזמור. בהגיעו למילים "שבשפלנו זכר לנו כי לעולם חסדו", הטעים את המילים ברוב כוונה, והמילים היו חוזרות ומתנגנות בפיו פעמים רבות לאין ספור

ממש קרבה ועומדת בפתח.

ימי שישי היו ימים של עבודת ה'. לאחר שהבית היה ערוך ומוכן לשבת, היה ר' יענקל' יוצא ללימוד ולהתבודדות בקבר שמעון הצדיק בצוותא עם רעיו הנאמנים, ביניהם: ר' אליהו חיים רוזין, ר' משה בורשטיין, ר' הירש לייב ליפל, ר' שמואל שפירא,

ר' יעקב מלמד-קלמנוביץ ז"ל בזקנותו (באדיבות גג)

”ברוסיה הסובייטית התגלגלתי בבתי סוהר שונים,

גיבור

ואיש מלחמה

הילדות בלומאז הפולנית, המגורים בברדיטשוב
ובאומן, החברותא ללימוד אל”ף בי”ת, ושיחת ליל
שבת של רבי אברהם ב”ר נחמן שהשפיעה עליו לכל
חיו || מסירות הנפש להפצת היהדות בצל רדיפות
הקומוניסטים, המאסר וההגליה לסוליקמסק שבהרי
האורל הקפואים || העלייה ארצה וסערת פרשיית
הנכד יוסל’ה || נגוהות מחיו של החסיד גיבור הרוח
ר’ נחמן שטראקס זצ”ל || ביד חזקה

דוד דגן

בגלל חטאי היחיד שביקשתי רשות לעלות לארץ ישראל הקדושה"

מתוך הספר
**'שלהבת
בכפור'**

פרקי מסירות נפש על
חסידי ברסלב ברוסיה
הקומוניסטית המצפה
לראות אור אי"ה

חסיד נלהב. ר' נחום שטראקס (שוטער) אחיו של ר' נחמן

יפורה של משפחת שטראקס מתחיל בעיירה לומאז הפולנית, וקשור בניצוץ הראשון של חסידות ברסלב בפולין, שניצת בסוף שנות התר"ן. ניצוץ שהפך לשלהבת יוקדת.

האח הבכור, נחום, אז בחור צעיר, נשלח על ידי אביו לברדיטשוב, שם התגוררו כמה מבני משפחת שטראקס, כדי להשתלם במקצוע הסנדלרות, שממנו התפרנסה המשפחה. בברדיטשוב התגורר הדוד ר' דוד שטראקס, מחסידי ברסלב, בביתו התאכסן נחום באותה תקופה. הוא למד את המלאכה והחל לשמש כשוליה. ברבות הזמן ייקרא הוא בפי כל "ר' נחום שוטטער" - הסנדלר.

מברדיטשוב יצאה אורה

בברדיטשוב, מתוודע נחום לחסידי ברסלב, שדודו היה אחד מהם. התלהבותם הגדולה בעבודת השם, שמחתם, לבביותם והארת פניהם, כל אלו השפיעו עליו עמוקות.

דודו ר' דוד, יהודי מורם מעם היה. לצד עבודתו כסנדלר, מסר שיעורים בבית הכנסת של אנ"ש בברדיטשוב. בעל קורא מעולה. נהג לבוא כמה פעמים בשנה לאומן. לימים, בתקופת הקומוניזם, מימן על חשבונו מדי יום אוכל שבושל בביתו עבור שישים תלמידי החיידר המחתרתי שפעל בעיר. אחד מבני העיר ברדיטשוב מתארו: "יהודי פשוט בהליכותיו, מתפרנס מיגיע כפיו וכולו קודש לעזרת חולים ול'יורדים'. ה'נצרך', בפנותו אל ר' דוד, היה נפגש על ידו בסבר פנים יפות ומיד קם ר' דוד ממקומו, הפסיק את עבודתו, ויצא אל מכיריו וידידיו האמידים לזכותם במצוה של 'מתן בסתר'. יקר היה האיש. דמות בלתי שכיחה".

נחום מצטרף לחסידות ברסלב הקטנה והנרדפת. בשובו לפולין, הביא עמו את האש היוקדת, ועד מהרה הלהיב באש זו נפשות גדולות, גאונים ומבקשי אמת, שברבות הזמן היו לחסידים גדולים שהפיצו את אורה של ברסלב ברחבי פולין.

על שמו של הרבי

נחום מקים בית נאמן בישראל ומתיישב בברדיטשוב.

בי"ב בתמוז תרנ"ט, נולד לו אח, בלהט התקרבותו לרבינו, השתוקק כי אחיו הקטן ייקרא על שמו הקדוש. אביו ר' פאליק - למרות שבאותה עת טרם הפך לחסיד ברסלב - נעתר לבקשתו ובברית המילה נקרא שם הילד בישראל: נחמן זאב.

נחמן, שהיה ילד פשוט, גדל והיה לנער, כאשר אינו יודע אפילו לקרוא כהלכה.

בשנת תרע"ה, בגיל שש-עשרה, עזב נחמן את פולין ועבר להתגורר בברדיטשוב, בבית אחיו ר' עובדיה. באותה תקופה התחוללה מלחמת העולם הראשונה, והוא נשאר להתגורר אצל אחיו, כששניהם עובדים בצוותא בסנדלריה. מעת לעת נסע לאומן, לבקר אצל אחיו ר' נחום - שבינתיים עבר להתגורר סמוך ונראה לציון רבינו.

במחיצת רבי אברהם ב"ר נחמן

באותה עת שהה באומן החסיד הדגול רבי אברהם בן רבי נחמן חזן, שבגילו המבוגר עשה את הדרך הארוכה מביתו שבירושלים לקיבוץ בראש השנה, ובשל המלחמה שפרצה נבצר ממנו לשוב ארצה. רבי אברהם הירבה להתאכסן בבית ר' נחום, וכך זכה אחיו הצעיר נחמן לשהות בקרבתו.

"פעם" מספר ר' לוי יצחק בנדר, "כשהגעתי מקיבליטש לאומן

עובר כפייה באחד הגולאגים בסיביר

לפורים, בא באותו זמן נחמן שוטטער מברדיטשוב לאומן והתאכסן אצל אחיו, ואף אני הייתי שם. זועק לי נחום: 'נחמן אינו רוצה להתחתן בכלל, מה עושים אתו? דבר אתו שיתחתן!'

"התחלתי לדבר אתו, ורבי אברהם ר' נחמן'ס דיבר אתו, ואמנם הוא הבין וקיבל".

בשנת תרע"ז עבר נחמן להתגורר בבית אחיו ר' נחום שבאומן. כעבור תקופה קצרה נישא לבתו של ר' יוסף שמעון פישל מלניק, ששימש כדיין קהילת סקווירא באומן. על שידוך יוצא דופן זה, עם משפחה מחסידות הידועה בהתנגדותה העזה לברסלב, סיפר בנו של ר' נחמן, ר' עובדיה שטראקס:

"סבי ר' יוסף שמעון נמנה על חסידות סקווירא, ואיך לקח את אבא לחתן? הרי חסידי סקווירא היו אומרים שעדיף להיות קומוניסט ולא ברסלב (מה שבדרך כלל באמת ארע לילדיהם), אלא שבראותו שאבי בחור רציני, ידע שהוא יישאר ביידישקייט, יהיה אשר יהיה, ועל כן העדיף אותו. עם זאת, הקפיד לא להיכנס לברסלב קלויז אף פעם, וכשהיה צריך את אבא, קרא לו החוצה".

בשבת השבע-ברכות, בא רבי אברהם ב"ר נחמן לבית המחותר, ישב עם החתן במשך כל השבת ושוחח עמו. בחוץ המתינו כמה קלי-דעת שעמם היה נחמן מיווד מעט באותו זמן, כדי שיצטרף לטיול עם, ורעייתו הטריה שאלה אותו "מה רוצה מאתנו הזקן

הזה?!", אולם רבי אברהם לא התייחס והמשיך לשוחח עמו כל אותה שבת, כשבכוונתו למנוע מהם לצאת בחברת פוחזי העיר.

לימים, כשסיפר זאת, הפטיר ר' נחמן: "לא אשכח את הדיבורים שדיבר איתי רבי אברהם באותה שבת, הם השפיעו עלי לכל חיי".

להתחיל מא-ב

נחמן ראה ברכה מרובה במקצוע הסנדלרות. יצא לו שם של יצרן נעליים מומחה, וספקי הצבא הזמינו אצלו בסיטונאות מגפיים משובחות עבור החיילים.

אולם בכל הקשור לידיעות בתורה, היה עם-הארץ גמור. בצימאוונו הגדול לדבר ה', החל הכל מהתחלה. על תמימותו ויראת השמים שלו מספר רבי לוי יצחק בנדר:

"לנחמן שוטטער (=הסנדלר) היו עוד שלושה או ארבעה אחים, כולם סנדלרים. גם אביהם היה סנדלר. כל האחים היו יהודים יראי ה', והוא - היה ה'פראסטער' (מגושם, פשוט) ביותר מביניהם. כל כך 'פראסט' היה, שלא ידע להתפלל מתוך סידור. אפילו אלף-בית לא ידע.

"הוא שכר לעצמו מלמד, יהודי בשם ר' יענקל, אחד מאנשי שלומנו, בכל בוקר לאחר התפילה הם למדו יחד במשך שעותיים - ונחמן שילם לו על כך, הוא לימד אותו 'עברי' (=קריאה בלשון הקודש) 'תפילה' 'פירוש המילות', וכן למד עמו 'פירוש רש"י ו'ליקוטי מוהר"ן', עד שברבות הימים הוא הפך להיות איש ישר והגון.

"ובעת לימודם, יכול היה לבוא הלקוח החשוב ביותר - זוגתו היתה עומדת בפתח בית הכנסת וצועקת קולי קולות - הוא היה סנדלר מומחה, הגיעו אליו אנשי צבא, והזמינו אצלו מגפיים

הוא שכר לעצמו מלמד, יהודי בשם ר' יענקל, אחד מאנשי שלומנו, בכל בוקר לאחר התפילה הם למדו יחד במשך שעותיים

ונעליים - הייתה זוגתו צועקת לו 'לקוח פלוני הגיע, לקוח פלוני הגיע!' אולם הוא לא היטה אוזנו. 'כעת עלינו ללמוד - שעתיים לימוד!', וכך למד יחד עם ר' יענקל".

במיוחד נקשר ר' נחמן אל רבי ברוך געצ'יט, חסיד ועובד ה' נלהב שהגיע לאומן מפולין. משוחחים היו בצוותא במשך שעות בעבודת ה'. ר' משה קוליקוב, מחסידי הורונסטייפלא בקייב, התקרב לברסלב לאחר שביקר בקלויז באומן וראה את הידידות המופלאה בין רבי ברוך ור' נחמן שטראקס, הוא התפעל מכך שלמרות 'הבדלי המעמדות' שבין השניים - לפי מושגי ה'עולם' - מדברים הם כידידים בלב ובנפש, ולעובדה שהאחד יושב יומם וליל על התורה והעבודה, והשני - סנדלר פשוט, אין כל משמעות מבחינתם.

בשל עיסוקו כיצרן מגפיים צבאיות, נוצרו קשרים בין ר' נחמן ובין אנשים המקורבים לממשל, לא פעם אמרו הם לו: "נחמן, הרי עובד אתה, כמונו ממש, מדוע לא תצטרף למפלגה?" והוא היה פוטרם: "הולך אני בדרך אבי".

אותם ידידים קיוו כי במשך הזמן "יפקחו עיניו". אולם למעשה קרה ההיפך. כל יום שעבר, רק התחזק בעמידתו העיקשת על קדושת היהדות עד קוצו של יו"ד.

באומן, נולדו לו שלושה בנים ושתי בנות. הגדול שבבניו, עובדיה, הספיק בימי עלומיו לראות הרבה, ושביילי אומן נהרין היו לו ככף ידו. כילד בעל קול ערב, היה מחברי המקהלה שעמדה לצד בעל התפילה רבי אברהם שטרנהארץ בימים נוראים, וסייעה לו בתפילתו.

האח ר' נחום

אחת הדמויות שלא משו מזיכרונו של ר' עובדיה, הוא דודו ר' נחום שוטטר. "הוא היה האח הגדול

זמנו לכבות את הניצוץ. ביהכ"ס המרכזי באומן (ליד הקלויז), אחרי החרמתו ע"י השלטונות

יער בסוליקמסק בו הועסקו עובדי כפיה

דרכו היתה
לקום
באשמורת
הבוקר,
לארוז
ככרות לחם
בשקיות,
ולחלקם
לעניים. הוא
גם נהג להכין
תבשיל
חם עבור
הרעבים

דינו הומתק לעבודה בגולאג. ר' נחמן שטראקס בצעירותו

ובאותה הזדמנות מנסה לקבל נעליים לתיקון בסנדלריה. במסעותיו קרב יהודים לה' ועשה בעלי תשובה.

"אבל מה, הרבה פרנסה לא היתה לו. סוחר הוא לא יכול היה להיות, כי היה הרי עובד ה', כל היום תורה ותפילה, קם בחצות הלילה והלך לעשות התבודדות, תפילת שחרית התפלל במתינות, במשך כמה שעות, ומיד אחרי תפילת ערבית הלך לישון. ובזמן המועט כשכבר כן עבד - היה נרדם על מושבו... ואבי היה תמיד מוכרח לעזור לו."

תמימותו ואמתותו של ר' נחום, השפיעו על רבים וטובים. בערוב ימיו נרקם קשר מיוחד בינו ובין חבורת גרי-צדק שהתגוררו בכפר אילינקה שבמחוז וורוניז', היתה לו שם דירה בה היה מתאכסן, ולפרקים נסע לאילינקה וסייע לרב המקומי, רבי זלמן ליברמן מחסידי חב"ד, ללמד את הגרים יהדות.

אחרי פטירתו זוגתו, עבר ר' נחום להתגורר באילינקה. אחת הסיבות שהעדיף לא לשוב לאומן, היתה מעצרו של שלושה מאנ"ש באומן באותה עת על ידי המשטר הקומוניסטי (ר' לוי יצחק, ר' אליהו חיים, ור' נתן קאטיק). ר' נחום ידע שבעת כזאת עדיף שיהיה רחוק מעין הסערה.

באותם ימים התהדק הקשר שלו עם הגרים, שאהבוהו מאוד. הוא קם עמם בחצות לילה, יחד יצאו להתבודד ביער, ולאחר מן התפללו בצוותא. אך לא זמן רב הספיק לגור ביניהם. כעבור תקופה קצרה חש בלבו. בל' בכסלו תרצ"ו, נסתלק ר' נחום לעולמו והוא בן שישים וארבע, ונטמן באילינקה.

שקיות לחם לעניים

לבו של ר' נחמן היה פתוח לזולת. הוא נחשב לבעל יכולת ביחס לחבריו. מלבד הכנסותיו מייצור הנעליים, גם סחר בתבואה, ורבות עשה למען העניים. כה מספר רבי לוי יצחק: "נחמן שוסטער פעל טוב מאוד על ידי מעשיו שעשה באומן! הוא עבד כבעל-מלאכה, הוא היה בעל מלאכה מצוין, ובטוב לבו תמך בעניים. דרכו היתה לקום

יחד עם
קבוצה
של עוד
29 חסידי
ברסלב,
החלטנו
שצריך
לעלות לארץ
ישראל.
בשנת
תרצ"ז, אזרנו
עוז, הלכנו
למליציה
וביקשנו
טפסים
לבקשת
היתר-יציאה
לארץ
ישראל

הסעיר את העולם היהודי. ר' נחמן שטראקס אחרי עלייתו ארצה

במשפחה, ואבי היה הקטן שביניהם (היה צעיר מאחיו ב-27 שנים). ר' נחום התגורר ברחוב בו גרנו אנחנו, בביתו היה מתאכסן רבי אברהם, הבן של 'הטולטשינער'. הוא היה אחראי על חימום המקוה באומן והיה יוצא לאסוף עצים כדי לחמם את המקוה.

"דודי נהג לסובב בכפרים ובעיירות, כששק על גבו, ולמכור לכפריים דברים שניתן להשיג רק בעיר,

"למרבה הצער, באומן, כמו בשאר המקומות בבריה"מ, בעקבות המהפכה הקומוניסטית רוב הדור הצעיר נטש את הדת. החרדים לדבר ה' היו בעיקר מהדור המבוגר. הרעיון הקומוניסטי, שהציע שוויון מוחלט והשתלבות בחברה, קסם לרבים.

"אבי מסר את נפשו כדי שאני, אחיי ואחיותיי נקבל חינוך יהודי. מכספו מימן מדי חודש את משכורתו של המלמד, והשפיע על כל מי שיכל, שישלח את בניו אל החיידר המחתרתי. היינו כשבעה-עשר תלמידים, כולם בנים של חסידי ברסלב. המלמד שלנו היה רבי לוי יצחק בנדר, ותקופה מסוימת לימד אותנו רבי יענקל ז'יטומיר. עמו שהיית רבות. הייתי מתלווה אליו לכל מיני מקומות, כמו לציון הקדוש, להדליק את הנר-תמיד. אני זוכר גם את ברוך, בחור מבוגר שהתגורר בקלויז. גם אתו הייתי הולך להדליק נר תמיד בציון. בציון יכלו להיכנס יותר ממני אנשים, פעם ספרתי בפנים 12-13 איש.

"אבינו דיבר עמנו הרבה על החובה להתרחק מלהתחבר עם ילדי העיר הלומדים בבית הספר הקומוניסטי שבו מחנכים לכפירה".

היתה תקופה מסוימת, בה עסק ר' נחמן לפרנסתו גם בתיקון חליפות. באחד הימים הגיע אדם דובר יידיש, מסר לו את חליפתו ואמר שהוא רוצה אותה מתוקנת ביום שבת. "למה דווקא בשבת?" תמה ר' נחמן, והלה - שהיה למעשה סוכן נ.ק.ו.ד. - מתעקש: "אני צריך את זה בשבת". בצד לו, שלח ר' נחמן את עובדיה בנו שיישאל את אחד הרבנים מה יעשה. אותו רב התיר לו לתקן את החליפה לפני שבת ולמסרה לאיש בשבת.

אך ר' נחמן יצוק מחומר אחר. הוא חושש לחילול ה'. "שהלה יאמר כי נחמן שטראקס נתן לו את החליפה המתוקנת בשבת?! לא יקום ולא יהיה!". כאשר הגיע ה"לקוח", הרעים עליו בקולו: "צא מביתי, ולא - אשבור את עצמותיך".

הניצוץ היהודי

במשך הזמן, בהוראת השלטון, נסגרו בזה אחר זה כל בתי הכנסת באומן, הראשונים שסגרו היו ה'מתנגדים', אחריהם החסידיות השונות ובתי הכנסת של בעלי המלאכה לסוגיהם, ולבסוף נשאר רק הברסלבר קלויז פתוח. ר' נחמן שטראקס, באמצעות קשריו, הצליח לדחות את סגירתו. ומעשה שהיה, כך היה:

אחד הפועלים שעבדו אצלו בתקופה בה היה סוחר תבואה ובעל בעמיו, היה צעיר יהודי בשם חיים סניקון, שבתפקידו שימש כאחראי על מחסן החיטים והשיפון שבבעלותו ר' נחמן. בהמשך דרכו, חבר למפלגה הקומוניסטית, התקדם, ועם הזמן הגיע לתפקיד בכיר בעיריית אומן. "לומר שחיים היה קומוניסט, זה יהיה שקר! כי הכל היה רק על הנייר (אויף די פאפיר), בתוך תוכו היה יהודי חם ואוהב, שעזר רבות לחסידי ברסלב", שח ר' עובדיה.

חיים זכר לר' נחמן שטראקס את היחס המכבד והעזרה שהגיש לו פעמים רבות, וכעת עם הגיעו לעמדת השפעה בעיר, השיב לו באותה מטבע. ר' נחמן לא ניצל קשרים אלו לתועלתו האישית, אלא לטובת הכלל. בין השאר נעזר בחיים זה, כדי להשיג תלושי-מזון לחסידים שלא עבדו. אך בעיקר: הצליח לבוא עמו להסדר, שבמקום לסגור את הקלויז, יסתפקו הרשויות במס קבוע.

שוטרים בקלויז

אבל היו גורמים בערייה שלא ראו בעין יפה את ה'הסדר'. ר' עובדיה שטראקס זכר את הניסיונות שקדמו לסגירת הקלויז.

באשמורת הבוקר, לארוז ככרות לחם בשקיות, ולחלקם לעניים. הוא גם נהג להכין תבשיל חם עבור הרעבים".

בנו ר' עובדיה, סיפר:

"אבי, שהיה בעל פרנסה, עזר לחסידי ברסלב בפרנסתם, וגם לר' לוי יצחק היה משלם משכורת של מלמד. לא מעט מבין החסידים באומן היו חייבים לאבי כספים מכל מיני הזדמנויות, לימים, כשהגיע ארצה הם שאלו אותו אם הוא רוצה את הכסף בחזרה, אך הוא ענה להם 'לא. אני לא רוצה, כי יש לי בשביל היום-יום'. הוא גם ידע שהם אנשים עניים. ובכלל, הוא תמיד היה נותן כסף לברסלבר חסידים וכשאמי היתה צריכה כסף, היתה לוקחת לעצמה ומניחה בצד, כדי שאבי לא יחלק את הכל..."

יהדות ללא פשרות

"לפני המלחמה גרו באומן למעלה מארבעים אלף יהודים" מתאר ר' עובדיה את אומן של מעלה. "היו שלושים וחמישה בתי כנסת גדולים, ועוד הרבה שטיבלאך קטנים, אומן היתה עיר יהודית ממש. חסידי ברסלב היו מתי-מעט ביחס לכלל האוכלוסייה היהודית.

אש שלהבת ברדיטשוב בשנות העת"ר

"אולם לאחר תקופה, באו שוב נציגי השלטון כדי לסגור את בית הכנסת. השמועה יצאה, והמון-עם בא לראות את המתרחש, גם אני הייתי ביניהם. היה שם יהודי שהפך לקומוניסט מוצהר, הלה רצה להראות את כוחו ונאמנותו למשטר, הוא וחבריו הניחו שולחנות אחד על גבי השני, משום שתקרת הקלויז היה מאוד גבוהה. האיש טיפס לעבר הנברשת הגדולה והיפה שהשתלשלה מן התקרה, במטרה לעקור אותה, לפתע מישהו אמר איזו בדיחה והיהודי התמוטט ונפל ומת בו במקום! בעקבות המקרה, עזבו אנשי העירייה את המקום.

"אולם כעבור זמן, הם הגיעו שוב. באותה שעה הייתי בקלויז, כשלפתע באה קבוצה גדולה של אנשי נ.ק.ו.ד. מלווים בשוטרים רכובים על סוסים, הם התפרצו פנימה והחלו מוציאים את כולם בכוח. היתה שם איזושהי התנגדות ואנשים קיבלו מכות. ברחתי מבית הכנסת כל עוד רוחי בי. גם אנשים מקרב הקהל שהתאסף בחוץ ספגו מכות, וכך זה נגמר למרבה הצער."

יחד עם הקלויז, נסגר גם המקוה. ר' נחמן לא היטס ובנה מקוה נסתר. כשהתקבלה הלשנה על המקום והוא נאטם, בנה מקוה-טהרה נוסף. המקוה האחרון שנבנה ביזמתו, היה מוסתר באורוות הסוסים של ר' משה צדוק'ס, העגלון בעל התשובה.

מרים, זוגתו של ר' נחמן, שהושפעה מיראת השמים העמוקה של בעלה, נטלה אף היא חלק בפעילות היהודית המחתרתית. היות ולא רבים ההינו לעסוק בשחיטה יהודית והכשרת הבשר, התקיימה שחיטת בהמות בביתם והיא למדה לנקר בשר מחלב וגידים.

יהודי אני!

כאמור, התמסר ר' נחמן בכל לבבו לחינוך היהודי של הדור הצעיר. לא ארכו הימים ובמפקדת הנ.ק.ו.ד. התקבלה הלשנה עליו. הוא נעצר והועמד לדין, אך השופט התרשם שלפניו 'אדם פשוט מכדי להבין את אשר עשה', והסתפק בהזרה בלבד.

ר' נחמן וחבריו חשו היטב בחבל ההולך ומתהדק סביבם. "בשבילי היה זה האות" - יספר לימים בראיון לאחד מכתבי העת בעת פרשיית נכדו יוס'לה - "יחד עם קבוצה של עוד 29 חסידי ברסלב, החלטנו שצריך לעלות לארץ ישראל. בשנת תרצ"ז, אדרנו עוז, הלכנו למיליציה וביקשנו טפסים לבקשת

'טובל כל יום במקוה ורוקד עם החסידים'

טבא קיבל חופשה נוספת

טבא קיבל חופשה נוספת - נחמן טובל כל יום במקוה ורוקד עם חסידים

האם בא האמבולנס שיקח אותי חזרה ל-
 כיום נכדו והוא עשה את כל
 המאמצים.
 ער"ד כהן צידון, בשם ההר
 יים, מבקש מבית המשפט ל-
 המשיך ולקוף על הסב, בעד
 רח מאסר, שיביא לגילויי הני
 לד. הוא אף טוען כי הסב לא
 עשה מאמצים לחפש את היילד
 בשלשה חודשי השחרור מאסר
 סר. הוא משיב

ואם הדבר אינו נעשה בזמן, הוא עלול למות. המשטרה אינה מתעלמת
 צבו, אולם היא טוענת, כי הזקן אינו חס על עצמו גם כשהוא מחוץ לכתלי
 ת הסוהר. כיום הראשון לשחרורו - לפני שלושה חודשים - לא הלך ר'
 מן לביתו לנות. הוא פנה מיד לתחנת האוטובוסים ויצא למירוץ של ר' שמעון
 ייחואי - מעשה לאימבוטל אף לגבי אדם בריא ביום של חמסין ישראלי.

'כיום הראשון לשחרורו - לפני שלושה חודשים - לא הלך ר' נחמן לביתו לנות. הוא פנה מיד לתחנת האוטובוסים ויצא למירוץ של רבי שמעון בר יוחאי, בית יעקב גיליון כ"ט'

"יום אחד, היה זה ימים ספורים אחרי ראש השנה, הגיעו אנשי העירייה ואמרו שהקלויז עומד להפוך ל'ספרייה עירונית'. לאבי היו כאמור קשרים בעירייה, הוא הלך לברר את הענין, ונאמר לו כך: 'הוחלט שמכיוון שרוב הצעירים מעוניינים בספרייה יותר מאשר בית כנסת, כך יהיה'. (זו היתה השיטה שלהם, להחרים בתי כנסת כביכול 'בשם הציבור').

"כששמע זאת אבי, ענה: 'אני רוצה לדעת מי הם אלו שאמרו כך, אדרבה, עכשיו מגיע חג הסוכות ויש לנו יארציית של הרבי שלנו, נעשה אירוע חגיגי ובהזדמנות זו נשאל את הקהל האם הוא מוותר על בית הכנסת'.

"בלית ברירה, הסכימו אנשי העירייה ל'משאל'. אבי שהיה 'אומר ועושה' הלך ובנה בשוק של אומן, סוכה ענקית. בח"י בתשרי הביאו כליזמר והמונים, ביניהם צעירים יהודיים רבים, נהרו למקום. השמחה הרקיעה שחקים... בתוך כך ביקש אבי להפסיק את הניגונים. 'רבותי! הכריז, 'האם אתם מעוניינים שהקלויז ימשיך להיות מקום תפילה?' הקהל ענה פה אחד 'כן!' ולעיריית אומן לא היתה ברירה אלא להותיר את הקלויז לפי שעה על כנו.

особисто підняв клопотання про виїзд у Палестину

תרגום:

"התנהל באופן עקבי נגד השיטה הנוכחית. עשה אידיאליזציה לחיים "טובים" יהודיים מעבר לגבול. פעל למעבר לחו"ל. בשנת 1937 [=תרצ"ז] הגיש באופן אישי עתירה עבור יציאה לפלשתינה".

שורות אלו, מופיעות בתיק האישום של ר' נחמן שנחשף אך לאחרונה בארכיון הנ.ק.וו.ד. (יחד עם תיקי האישום של חבריו).

עשרות חסידים נעצרים

יום שבת, י"א אדר א' תרח"צ, היה היום בו הופיעה הבולשת בביתו. המעצר היה קצר ומהיר, ללא אפשרות לטענות ומענות. הוא הוכנס לתוך מכונית שחלונותיה אטומים, כשמשני צדיו מתיישבים סוכני נ.ק.וו.ד. וזו התניעה ויצאה לדרכה.

ר' נחמן לא היה מופתע מעובדת מעצרו. ימים ספורים קודם לכן נעצרו ר' מת'עס כהן, ר' אבא לישיניסקי, ר' יחיאל אויספולין, ר' בער'לה כהן, ר' לייבל צרטנר, ר' חיים וואדאוואז ור' לייב סופר, והוא ידע כי במוקדם או במאוחר עלול אף הוא להיעצר.

עד מהרה מצא את עצמו בתא אפל בכלא באומן. את המקום הכיר כבר מהפעם הקודמת בה היה עצור, על ענייני יהדות. אז, שוחרר בהזרה אחרי מעצר קצר. כעת, הנ.ק.וו.ד. היה נחוש למצות עמו את הדין.

בימים הבאים נעצרו חסידים נוספים. בנו עובדיה בן השלוש-עשרה, ניצל את גילו הצעיר והירבה להסתובב בקרבת בית הסוהר בו שהו אביו וחבריו, בניסיון להיודע למצבם. הוא ידע כי גם אם ייתפס, לא יעוללו לו דבר. לעתים הרהיב עוז, טיפס על החומה והציץ לתוך תאי העצורים. כשהצליח ליצור קשר עין עם אחד מאנ"ש, מסר למשפחתו דרישת שלום ממנו.

באחד הימים הבחין כיצד השוטרים מכים את אביו באכזריות. הוא נחרד למראה. כשהבחין בו אביו, קרא לו ללכת מיד הביתה ולא לחזור לכאן שוב.

"אשתו של הרבי שלי, ר' יענקל ז'יטומיר, היתה שולחת איתי אוכל בכל יום עבורו" משחזר ר' עובדיה ברטט. "באחד הימים כשהבאתי את האוכל לשומר הכלא, הוא סרב לקחת. הדבר נשנה למחרת. שאלתי את השכן הגוי לסיבת הדבר, הוא הבטיח שיברר. ואז מסר לי את העובדה הנוראה: היות ור' יענקל לא רצה לשתף פעולה עם חוקריו וסרב בעקשנות ברזל להסגיר שמות של חסידים נוספים, עינהו קשות, עד שכתוצאה מכך הוא השיב נשמתו ליוצרו".

חקירות ועינויים

לימים תיאר ר' נחמן את מכות הרצח והעינויים הסדיסטיים שספגו הוא וחבריו מידי החוקרים, כדי שידו באשמות שנטפלו עליהם, עד ששלושה מהנאסרים לא החזיקו מעמד ושבקו חיים בכלא.

ראש המיליציה ביקש לדעת מה רעה מצאתי במשטר הסובייטי, הרי כאן-גן-עדן לאדם על המאורעות בין יהודים לערבים, על רצח וגזל המשתוללים בפלשתינה, הוא קרא באוזני את כל המאמר, ושאל 'אתה רוצה לעזוב את רוסיה השקטה וללכת לאותו גיהנום?!'
"יהודי אני" - ענה ר' נחמן בפשטות, "וארץ ישראל היא ארץ אבותי".
הוא לא ידע שכל מילה שלו נרשמת, ובבוא העת בין ההאשמות שיצטברו בתיק האישום שלו, יופיעו גם השורות הבאות:
систематично проводив агітацію проти діючого ладу, ідеалізував «добре» життя євреїв за кордоном, агітував за виїзд за кордон. У 1937 р.
אבקשה
תמונה מיררה

היתר-יציאה לארץ ישראל.

הוא לא ידע שכל מילה שלו נרשמת, ובבוא העת בין ההאשמות שיצטברו בתיק האישום שלו, יופיעו גם השורות הבאות:

הוא לא ידע שכל מילה שלו נרשמת, ובבוא העת בין ההאשמות שיצטברו בתיק האישום שלו, יופיעו גם השורות הבאות:

הוא לא ידע שכל מילה שלו נרשמת, ובבוא העת בין ההאשמות שיצטברו בתיק האישום שלו, יופיעו גם השורות הבאות:

систематично проводив агітацію проти діючого ладу, ідеалізував «добре» життя євреїв за кордоном, агітував за виїзд за кордон. У 1937 р.

צדיק וחסיד במעטה סנדלר. ר' דוד שטראקס, דודו של ר' נחמן, מאנ"ש בברדיטשוב

נשוי ללא חת. ר' נחמן בתקופת מאסרו בפרשיית נכדו יוס'לה

שנים במחנה עבודה בסוליקמסק, שבהרי האורל הרחוקים והקפואים.

יחד עם אסירים נוספים, הוא הועלה לרכבת שהגיעה ככלות ימי נסיעה ארוכים לסוליקמסק (שמכונה אף היא 'סיביר').

לאחר מעצרו, משפחתו, שנותרה ללא אב מפרנס, עזבה את אומן והתגוררה במלאחובקה שליד מוסקבה. שם נולד בנו שלום, מבלי שאביו יזכה להשתתף בברית המילה שלו. במשפחת שטראקס יספרו כעבור שנות דור, כי בזכות מאסרו של אביהם ניצלו חייהם, שכן, כשפרצה מלחמת העולם השנייה, הגיעו הגרמנים לאומן והשמידו את כל היהודים שנמצאו בעיר.

שלג בתוך הנעל

ב'גולאג' - מחנה העבודה הקפוא בסוליקמסק, בו אולץ לחטוב עצים מבוקר עד ערב, התמודד ר' נחמן בגבורה עם שמירת השבת. עם בואו, מצא תחבולה כדי להיפטר מלעבוד ביום הקדוש: בהתקרב שבת, הפריד חלק מסולייית הנעל, באופן שקרר חדר לתוכה. בעקבות כך הצטנן וחלה, ונפטר מלעבוד בשבת. לקראת השבת הבאה - שוב עשה אותו מעשה.

בהמשך, בחמלת ה' עליו, התחבב על אחד האחראים במחנה והלה מינה אותו לעוזרו, וכך זכה לתנאים טובים בהרבה, והחשוב ביותר: האחראי, שכנראה לא היה קומוניסט כה אדוק, פטר אותו מעבודה בשבת.

בתקופת גלותו בסיביר, איבד עין אחת, לאחר שספג אגרוף מאחד הגויים, וארבע מאצבעות רגלו קפאו ונפלו. לימים יתאר את תלאותיו במכתבו הנרגש לרשויות בעת פרשיית נכדו יוסל"ה:

"... עוד בהיותנו ברוסיה הסובייטית התגלגלתי שם בבתי סוהר שונים, בגלל חטאי היחיד שביקשתי רשות לעלות לארץ ישראל הקדושה.

"בעת ישיבתי שם בבית הסוהר, דרשו ממני שאלשין על אחיי היהודים ובשכר זאת ישחררו אותי, אך בשום אופן לא הסכמתי לדבר זה. ובגלל זה עינו אותי וסבלתי באופן נורא מאוד, ממש לא יאומן כי יסופר, עין אחת הייתי מוכרח לעקור, ובשוניה אינני רואה אלא 4 פרוצנט [=אחוז] בלבד, גם חצי כף רגלי נקפאה ונקטעה ביערות סיביר..."

האומר לאביו לא ראיתו

בכל אותן שנים, התמודדה משפחתו עם הקושי שבחסרונו. הם נדדו ממקום למקום, עד שהגיעו לקרגנדה שבקזחסטן. הבן הבכור עובדיה, דאג לכלכל את אמו, אחיו ואחותו, מהמשכורת הזעומה שהרוויח מעבודתו, כשכל אחד מהמשפחה ניזון מ-300 גרם לחם ליום.

לאחר שסיים ר' נחמן לרצות את תקופת מאסרו, בדרך לא דרך נודע לו כי משפחתו מתגוררת בקרגנדה, והוא עשה את הדרך אל הכתובת שנמסרה לו. כשנקש על הדלת בשעת לילה מאוחרת, נשמע מבפנים הקול "מי זה?" "נחמן",

כעבור
שמונה
חודשים
ממאסרו,
ביום
הכיפורים
תרצ"ט
התקיים
דיון בעניינו,
ונפסק 'להקל
בעונשו'
ולגרש אותו
מאומן,
ל'חינוך
מחדש'
-שמונה
שנים במחנה
עבודה
בסוליקמסק,
שבהרי
האורל
הרחוקים
והקפואים

במהלך החקירות, התברר לו כי המשטרה החשאית עקבה אחר התכתבויותיו עם בני משפחתו שבפולין, בהם תיאר את מצב היהדות תחת השלטון הסובייטי. לידי ה'בולשת' הגיע גם מידע על כך שהוא שכנע הורים לא לשלוח את ילדיהם לבית הספר הממשלתי.

כך מופיע בתיק האישום שלו:

агітував проти посилення дітей в радянські школи, своїх дітей в школу не пускав, систематично підтримував письмовий зв'язок зі своїми родичами, які проживали за кордоном, яким повідомляв провокаційно-наклепницькі відомості про положення в СРСР

תרגום:

"ניהל תעמולה נגד שליחת ילדים לבתי ספר סובייטים, שמר באופן עקבי על תקשורת כתובה עם קרוביו שחיו מעבר לגבול, בה דיווח מידע פרובוקטיבי ומשמיץ על המצב בברית המועצות"

בעת שרוב חבריו הקדושים כבר עלו לשיבה של מעלה לאחר שהוצאו להורג על קדושת השם (מבלי שהוא ידע זאת), נותר ר' נחמן עצור בכלא באומן, כשעתידו לוט בערפל. לפי דברי בנו ר' עובדיה, לאביו היו קשרים עם אחד הקומוניסטים הבכירים, הוא המליץ עליו כי הנו אדם ישר, ועובד, ודינו הומתק לעבודת פרך, תחת עונש מוות.

גלות סוליקמסק

כעבור שמונה חודשים ממאסרו, ביום הכיפורים תרצ"ט התקיים דיון בעניינו, ונפסק 'להקל בעונשו' ולגרש אותו מאומן, ל'חינוך מחדש' - שמונה

סנדלר יהודי באוקראינה (צולם ע"י משלחת אנסקי)

”מסטאלין לא פחדתי, שאפחד מהם!?”

הרה"ח ר' חיים זילברמן חוזר אל אותו ביקור בכלא רמלה לפני למעלה מ-60 שנה, עת היה ר' נחמן שטראקס עצור בפרשיית "יוסלה" המפורסמת

ר' חיים זילברמן בשיחה לאבקשה'

הרבה על רבי שמשון בארסקי, שאליו היה קשור מאוד.

”ר' נחמן סיפר לי, שהיה בסיביר שמונה שנים, ובכלא עבר חקירות מפרכות. 'וכשלא רציתי - לא פתחתי את הפה...'”

”כמו כן הוא סיפר, שבסיביר מי שלא מילא את מכסת העבודה המלאה, גם אם עבד 80% לא נתנו לו כלום לאכול. הוא היה חייב לחטוב כך וכך עצים. אין אחוזים. 250 גרם לחם מבחינת הסובייטים, הספיקו ל-24 שעות. גם אם מדובר באדם גדל-גוף. באותו זמן, הגיעה קבוצת אסירים מאוזבקיסטן, הם היו רגילים לאקלים חם, ובשבוע הראשון לבואם מתו כולם, בגלל השינוי הקיצוני במזג האוויר.

”הוא סיפר גם, שבסיביר אחד האסירים הגויים נתן לו מכה חזקה בעין והוא התעורר באותה עין. כמו כן, מרוב הקור הנורא ששרר שם, קפאו אצבעות אחת מרגליו ונפלו.”

”בקשר לגבורתו של ר' נחמן לפני מאסרו, ר' אהרן גלידמן הבן של ר' משה, היה גיבור חיל, והיה אומר 'אני כאפס לעומת מה שר' נחמן היה... הגויים באומן פחדו ממנו!' ר' אהרן הוסיף, שעובדיה, בנו הגדול של ר' נחמן, היה גם כן גיבור כאביו.

”גם ר' חיים פולנאה'ר, מאנ"ש באומן, היה במאסר בסיביר ושם התעורר בעין אחת, לאחר שגוי נתן לו מכה בעינו. הוא גר כאן בסוף ימיו, היה נמוך קומה.

”כמה שדיברנו, לא הזכרנו את השמות 'אלטר שוחמכר', 'אידה', 'יוסלה', ידענו היטב למה הטיף נמצא. הם חשבו שעכשיו הגיע הדג השמן... אבל כשעברו על ההקלטה, התאכזבו...”

”גם לאחר שר' נחמן שוחרר ממאסרו, בגלל מצבו הבריאותי, ליוו אותו שני שוטרים לכל מקום שאליו הלך. הם התלוו אליו בלכתו אל ה'שוהל' - בית הכנסת ברסלב, חיכו לו, ובסוף התפילה ליוו אותו בחזרה לביתו. הם רצו לראות עם מי הוא נפגש ומשוחח, כדי לחקור את אותם אנשים על מקום הימצאו של יוסלה. פעם הוא התל בהם, ובעוד הם ממתנינים לו ליד דלת הכניסה לבית הכנסת, הוא יצא מהדלת האחורית... הלך לאט לאט וכשהגיע ל'מגרש הרוסים' שאלו אותו הקצינים מה הוא רוצה, והוא ענה שהוא מחפש את השוטר שאמור ללוותו...”

”לאחר שהשתחרר מהכלא, אמר ר' נחמן: 'מסטאלין לא פחדתי, שאפחד מהם!?'”

”זכורני, כשהגיע יום-כיפור, רצה ר' נחמן להתפלל עם אנ"ש והביאו אותו לשוהל על מיטה, הוא שכב על מיטה בבית-הכנסת עם אינפוזיה, והתפלל עם כולם.”

מהיחידים שביקרו את ר' נחמן שטראקס בכלאו, בתקופת היותו עצור בפרשיית נכדו יוסלה שוחמכר, הוא הרה"ח ר' חיים זילברמן שיחל, "כל אנ"ש פחדו לבוא אליו" הוא אומר, "משום שכל מי שבא לבקר חייב היה למסור פרטים מזהים, וכל חילופי הדברים עמו הוקלטו על ידי רשויות הכלא.”

את ר' נחמן הכיר עם בואו מברית המועצות ארצה. "לפני מעצרו התגורר בסוף שכונת מאה-שערים. זוגתו היתה מלווה אותו לברסלב-שוהל, הוא היה תמיד בא לשחרית והיתה מביאה אותו גם בשעה חמש בערב - כברת דרך - גם בימי החורף כשהיה גשום וסוער.

”פעם, כשהתלוויתי אליו בלכתו לחתונת אחד מאנ"ש שנערכה בבית-מלון סמוך, בשעה עשר וחצי כשהציבור עזב את המלון והחל להתפזר, יצא גם ר' נחמן ותוך כדי שהתלוונו אליו, אמר 'אני רוצה לשיר לכם שיר ששרו באומן', והחל לשיר ברחוב 'טובים מאורות שברא אלוקינו'... בניגון מיוחד שלא מוכר היום. השיר הזה נכנס לי לראש ואינו נשכח ממני.

”בערב, בבואו לבית מדרשו, תמיד התלווה אליו יוסלה נכדו. יוסלה היה ילד יפה-תואר עם פיאות וקסקט. אנ"ש היו שותפים עם ר' נחמן בדאגתו הכנה לעתיד נכדו. הורי הילד, שהתקשו להסתגל בארץ, רצו לחזור לרוסיה. אנ"ש הבינו שאיתם כבר אין מה לעשות, אבל מה יהיה עם הילד?

”אחרי שר' נחמן נעצר, יום אחד פונה אלי רבי לייב שפירא, הייתי אז בחור צעיר ולמדתי בישיבת נוברהדוק בבני-ברק, ר' לייב אומר לי 'חיים, לך וקנה שני קילו תפוחים אדומים וסע לרמלה לבקר את ר' נחמן'. כיון שסבל בלבו, הוצרך ר' נחמן לאכול תפוחים.

”הוא היה אדם נכה, עיוור בעין אחת וסבל בעיות בלבו. אנשים שהכירו אותו לפני סיביר, סיפרו לי שהוא היה אדם גבוה וחסון. הגויים פחדו להתעסק איתו. וכאן הוא הלך בעזרת מקל-הליכה.

”אמרו על ר' נחמן שהכיר היטב את רבי אברהם ב"ר נחמן. לאחר נישואיו רבי אברהם הקדיש לו שבת שלמה כדי לדבר איתו על קדושה. הוא היה בחור ש'טיפח את עצמו'. בגלל שאחיו הגדול ר' נחום היה עובד ה' גדול, רצה רבי אברהם לקרב גם אותו, ואמנם ברבות הזמן הוא הפך לעובד ה' וירא שמים גדול.

”מלבד הרצון להרנין ולו במעט את לב ר' נחמן הכלוא מאחורי סורג ובריח, הרהרתי לעצמי שזוהי הזדמנות לשמוע ממנו על רבי אברהם ושאר גדולי אנ"ש באומן, שאותם הכיר היטב.

”ר' לייב הסביר לי בדיוק באיזה קו לנסוע, באיזו תחנה לרדת, 'ואז תראה בנין מוקף בגדר תיל, לשם עליך להיכנס'. כך עשיתי. נסעתי באוטובוס מירושלים לרמלה, בבואי אל שערי הכלא, הציץ אלי שוטר שעמד בביתן קטן מבעד לחלון, 'כן מה אתה רוצה?' אמרתי 'אני מחסידי ברסלב, באתי מירושלים לבקר את ר' נחמן'. השוטר ביקש ממני תעודה מזהה, שאל אותי כל מיני שאלות, באיזו ישיבה אתה לומד, ועוד, ורשם הכל.

טייפ על השולחן...

”ואז הוכנסתי אל תוך הכלא. ר' נחמן הגיע כשהוא לבוש בכתונת ומעליה מעיל, הושיבו אותנו בחדר אחד, השוטר הכניס טייפ-רקורדר והניח אותו, כך בגלוי לידנו, כדי שיקליט את כל שיחתנו, בטח אחר כך ניתחו את השיחה... מה הם שמעו? כיצד אני שואל אותו על רבי אברהם ב"ר נחמן ועוד מאנ"ש. הוא סיפר

כמה מטבעות שיקנו לעצמם משהו לשתות...

"כשאבי נחקר אצל הנ.ק.וו.ד. החוקר החל לאיים עליו, שיכה אותו וכדומה. ענה לו אבי באומץ: 'אם תבוא אלי עם נשק, לא אוכל לעשות לך מאומה! אך אם תרצה להכות אותי, עדיף שתלך קודם ותיפרד מאשתך...!'"

"אתם מבינים מה עוללו לו הקומוניסטים?"

בחזרה לאומן

אחרי שובו מסיביר, התברר לר' נחמן כי מכל אנשי שלומנו היקרים שחיו באומן ובשאר הערים, נותרו רק יחידים, לאחר שהגרמנים ימ"ש הוציאו את רובם ככולם להורג. אחד השרידים הבודדים שנותרו באומן, היה ר' דניאל זגייסקי, גר הצדק.

ר' נחמן היה בין הראשונים ששוב לאומן, ויחד עם ר' זאנוויל ליובארסקי, ששרד בנס את אותן שנים, פעל בראש ובראשונה לשימור הצינן הקדוש.

אט אט התוודעו השרידים זה לזה, ובהתקרב ראש השנה נדברו יחד לנסוע לאומן. בשנים הראשונות, התפללו במנין של מתים-מעט יהודי העיר ששרדו את האקציות והטבח שביצעו הגרמנים, ובהמשך התפללו במנין משלהם בדירת מסתור.

באותה עת, התמודד ר' נחמן מלבד עם הצער הגדול על אובדן בנו ישראל, גם עם התרחקות בנו האחר מהיהדות, מה שהסב לו עגמת-נפש מרובה. לקראת ראש השנה תשי"ז, הביא עמו את בנו זה לאומן, והתברר שהבן היה העשירי ויחד עמו היה מנין שלם בקיבוץ המחתרתי.

השינוי המדי שחל בו בנער בעקבות ההשתתפות בקיבוץ, הדהים אפילו את אביו. עם שובם הביתה, פנה אל אביו וביקש ממנו שישגי עבורו תפילין וציצית. ר' נחמן הנרגש מלמל מילות תודה לה' ודמעת הודיה זלגה מעינו. מאותו יום, הוסיף הבן להתחזק בשמירת מצוות, עד ששב בתשובה שלמה ולימים הקים משפחה יהודית לתפארת.

לארץ הקודש!

כאחרים מאנ"ש ברוסיה, קיים ר' נחמן שטראקס קשר מכתבים חשאי עם ר' אליהו חיים רוזין אשר בירושלים, בו הביע את כיסופיו לעלות לארץ ישראל. אלא שגבולות ברית המועצות סגורים היו לאזרחי המדינה שחפצו להגר ממנה.

אומן, בית הכסתי ברחוב שבצנקו, אחד מני רבים שהוחרם ע"י השלטון הקומוניסטי

אחד מבתי הכנסת הרבים באומן, שנסגרו ע"י הסובייטים

ענה בפשטות. סדק צר נפתח ורעייתו הציצה בו בחשדנות. היא לא הכירה אותו, וסירבה להכניסו הביתה. גם ילדיו לא זיהו אותו בגלל השינוי הקיצוני במראהו, "אתה לא אבא שלנו" הטיחו בו. הפציר ר' נחמן והתחנן בפני זוגתו שתכניסו, כשהוא מוסר לה סימונים שונים. מקץ רגעים ארוכים היא השתכנעה, "ילדים, זה הקול של אבא" ופתחה את הדלת לרווחה.

לאחר שהתאחד מחדש עם משפחתו, התגורר ר' נחמן בקרגנדה. באותה תקופה התנסה בניסיון קשה נוסף, כאשר בנו ישראל נרצח על ידי בריונים קזחים ברחוב. כעבור זמן, עבר להתגורר אצל בתו וחתנו בלבוב.

"אחרי סיביר" סיפר הבן ר' עובדיה, "אבי היה כבר 'א האלבע מענטש' (חצי בן-אדם). איך הרשעים החזירו אותו... כדי להבין איזה בעל-כח הוא היה לפני כן, אספר את העובדה הבאה:

"יום אחד כשיצאתי עם אבי לתפילת מנחה בקלויז, ישבו מספר גויים באופן מחשיד בחצרנו, אחד מהם היה מזכר כראש הבנדיטים של אומן. בתחילה המשכנו בדרכנו לעבר הקלויז, אולם כשהתרחקנו מעט התחרט אבי, 'מה הם מחפשים בחצר ביתנו' אמר, והחליט לחזור על עקבותיו.

"כשראש הבנדיטים הבחין באבי שחזר, אמר בקול: 'הנה הוא, הברטלבר! מה אתה מתערב בעסקים שלנו?', הלה היה גברתן שהפיל חתתו על כל העיר. אולם אבי לא נבהל והשיב 'מי נתן לכם רשות להיכנס לכאן?!'"

"החבורה האלימה היתה בהלם. מעולם לא דיבר אליהם אף אחד כן. ראש הכנופיה התעשת, התקרב אל אבא בצורה מאיימת, אבל בקושי הספיק להרים את ידו - וכבר היה שרוע על הקרקע מבלי יכולת לקום, כשעל כרסו מונחת רגלו של אבי. המטר הובן, הלה הלך לדרכו עם חבר מרעיו פצוע וחבול.

"כעבור זמן, הגיעו כמה מחברי הכנופיה וביקשו מאבא שיעשה עמם שלום ויישבו לשתות משהו יחד. הוא סרב, אבל נתן להם

אחינו של ר' נחמן ר' יואל שטראקס בהקמת המצבה החדשה על ציון רבי אברהם ב"ר נחמן (ארכיון הרב ישראל מאיר גבאי - אהלי צדיקים)

הקלויז - בית המדרש דחסידי ברסלב באומן, צולם בשנת תשמ"ח ע"ר חיים זילברמן

מחאה מטעם הביד"צ על מעצרו של ר' נחמן

שבור ורצוף וסובל ממחלת הלב הרבה, ד' ירחם.

"עצם בואו לפה היה בדרך נס ממש. חתנו הוא יליד פולין אשר נמצא שם בלבוב. וכעת החוק שם הוא, שילידי פולין שהי' בפולני' בשנת 1939 [=תרצ"ט] יש להם רשות לעזוב את רוסיה ולעבור לפולניה. ולכן כתב חתנו בקשה לממשלת רוסיה ימ"ש, שחותנו חי על חשבונו ולכן מוכרח הוא לקחת איתו גם את חותנו וד"ל. וכך ניצל ברגע האחרון ממש, כי לאחר כמה ימים בהיותו כבר בפולין בא מכתב לביתם ברוסיה, שהממשלה מבטלת את האישור אשר נתנו להם...

"והעיקר, עוד בהיותו באומאן נדברו עם ערל אחד אשר יושב על יד מקום רבינו זצ"ל, שישלמו לו איזה סכום קצוב מידי חודש בחודשו עבור השגחתו על מקום זה, ב"ה עבור כל זאת. המקום בעצמו מוקף מסביב בהרבה אילנות גדולות, וד"ל". (מכתב מי"א אדר ב' תשי"ז, סטנסיל, אוסף ברגר)

מים של ארץ ישראל

בראשונה, דאג ר' אליהו חיים שלר' נחמן ורעייתו מרים יהיה היכן להתגורר. "אבא נתן לבני הזוג את החדר בחצר, ששימש אחר כך כמשרד, שם התגוררו בתקופה הראשונה לבואם" סיפרה בתו של ר' אליהו חיים. "הם היו כה מאושרים. כשזלפו מי הגשמים דרך המרזב אל החצר, היה ר' נחמן חופן מים בידי וואומר: 'אה... מים של ארץ ישראל, מים של ארץ ישראל'."

תקופה קצרה אחרי עליית ר' נחמן, עלו ארצה גם

בתוך כך, נודע כי משרד החוץ הרוסי מאפשר לאלו שהיו אזרחי פולין בערב המלחמה, לשוב למולדתם. חתנו של ר' נחמן, אלתר שוחמכר, ענה לתנאי זה. הוא הגיש בקשה לאשרות יציאה למשפחתו, כשהוא מוסיף כי היות וחותנו סמוך על שולחנו מוכרח הוא לקחתו עמו.

הבקשה אושרה, ומשפחת שוחמכר עזבה, יחד עם הסבא ר' נחמן, את בריה"מ ונסעה לפולין.

באדר א' תשי"ז, הפך חלומו הגדול של ר' נחמן למציאות. כשעמדו רגליו על אדמת ארץ הקודש, פרץ בבכי של התרגשות. הסובבים לא הבינו מה היה לו. וכי יכלו הם להבין מה משמעות הדבר בשבילו "להיות בארץ הקודש"!

באותם ימים, מעטים הגיעו מעבר למסך הברזל ארצה. בואו של ר' נחמן הביא התרגשות ושמחה גדולה בלב אנ"ש. בפרט כאשר נשא עמו את הבשורה הטובה כי בניגוד לשמועות ציון רבינו הקדוש נשמר בכל אותן שנים. רבי אליהו חיים רוזין, מבשר על כך בחווה באגרתו לרב צבי אריה רוזנפלד שבאמריקה:

"הנה זכינו לפני כמה ימים ספורים לבואו אל ארצנו הק' של אחד מאנ"ש מרוס' וישמו נחמן שטראקס הי". ומלבד השמחה הרבה אשר הי' לנו מעצם בואו של אחד מאנ"ש, אשר הינו אוד מוצל מאש, כדלהלן, הרי שמחה כפולה ומשולשת היא לנו, לכל אנ"ש חסידי ברסלב בכל מקום שהם, הבשורה הטובה והמשמחת שהביא לנו הנ"ל, ידיעה ברורה ומשמחת מציונו הק' של רבינו זצ"ל באומאן, וזהו עיקר הדברים מה שבפיו:

"בכל הזמן מעת מלחמת העולם השנייה לא עבר ראש השנה אחד, שלא ביקרו על הציון הקדוש כמה מאנ"ש. הוא בעצמו היה הרבה פעמים על הציון הקדוש, ובר"ה האחרון שעבר, הי' מנין שלם והתפללו ושפכו תחינתם שם בהתלהבות גדולה ועצומה, והיה להם שם התעוררות גדולה כזו אשר אין להעלותה בכתב.

"והנני מוצא לנחמן לספר לכבודו הרמה עובדה אחת מראש השנה זה, אשר ר' נחמן הנ"ל ראה זאת מעצמו ומבשרו ואשר יעזור במקצת לתאר לפנינו גודל ההתעוררות הנ"ל בכך רבינו זצ"ל. והוא, ר' נחמן הנ"ל הביא אתו לאומאן בר"ה את בנו הבחור אשר ביחד אתו היה להם מנין בדיוק. הבן הזה כבר הי' ר"ל בצפורני השמד ולא הי' כבר מניח תפילין וד"ל. ומאותו ר"ה ואילך נהפך לגמרי ונעשה בעל תשובה גמור, ובבואם בחזרה הביתה ביקש מאביו הנ"ל להפתעתו הרבה תפילין וציצית, וד"ל.

"ומובן מאליו שמקום מנוחתו של רבינו זצ"ל נשמר יפה כל הזמן ואין שמץ של אמת בכל הידיעות המצערות עד עכשיו ב"ה.

"ר' נחמן הנ"ל מעצמו בא כעת מלבוב, לאחר שהיה הרבה שנים במאסר ברוסיה, אשר לקחו אותו מאומאן ושלחו אותו למקום רחוק ונידח, וכל מה שעבר עליו בשמונה שנים אלה אשר היה במאסר - אין לשער, כי ספג מכות אכזריות ונמרצות מכיוון שלא רצה לגלות להאכזרים הטמאים ימ"ש מקום הימצאם של שאר אנשים חרדים וד"ל, וכמובן חזר משם חולה ממש והיינו, עיוור על עין אחת ובלב

איש הפשוט המבשר טוב

ר' איציה מאיר קורמן מציין בשמחה את בואו של ר' נחמן שטראקס ארצה ביכרו' שהדפיס לקראת ראש השנה תשי"ח

...עד שכל שנת ת' ר' צ' ח' שרעש סכנה כללי היה מרחף על כל איש הישראלי ויהודי כשר כידוע, ולא היה יותר אפשרות להתאסף לאומאן להתפלל יחד - רק מה שאנ"ש יחידים מסרו נפשם בסכנה הכי גדולה והיו באים לאומאן בהצנע ובהסתר גדול והיו מתחבאים במחבואות מפוזר ומפורד זה מזה ולא היה להם אפשרות לראות ולהיפגש זה עם זה, ובערב ראש השנה קודם אור הבוקר אמרו מרחוק את אלו העשרה מזמורי תהלים הנ"ל במקום סתר, עד כמה שהיה אפשר לעין לראות את מקום שדה ציון רבינו הק' ז"ל.

...וכה עבר עד ראש השנה זה הקודם, ראש השנה תשי"ז (1956), 19 שנה, מה שב"ה נתאסף מחדש קיבוץ של מנין שלם עשרה אנ"ש לאומאן והתפללו ראש השנה בציבור יחד בבית אחד עם הנוסח שלנו כמאז ומקדם. וכמו כן זכו להשתטח על מקום גניזת רבינו הק' עם גופם ועצמותיהם בחצות הלילה קודם אמירת ה'זכור ברית' וגם בבוקר ערב ראש השנה אחר אמירת סליחות הזכור ברית ותפילת שחרית פעם שני ואמרו את אלו העשרה מזמורים 'תיקון הכללי' כנ"ל בבכיה ובשמחה.

ברוך ד' שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, שזכינו לשמוע בשורה טובה וגדולה ושמחה הזו כל הנ"ל מאיש הפשוט המבשר טוב הר' נחמן שטראקס נ"י אשר בא לנסוע שנה זו לארץ ישראל וירושלים מרוסיה. בתוספת סיפור עוד יותר, שהוא בעצמו [ובנו] זכו להיות ביום ל"ג בעומר שנת תשט"ו - תשט"ז שניהם יחד בעיר מעזיבוז והשתטחו על מקום גניזת הבעש"ט הק' זצ"ל - ושאר הצדיקים השוכנים שם ז"ע ... וכן גם שניהם הנ"ל זכו להיות בעיר ברסלב והשתטחו על ציון הק' מורינו מוהרנ"ת ז"ל. וכמו כן ג"כ שניהם הנ"ל זכו להיות בברדיטשוב והשתטחו על הציון הק' מהרב דברדיטשוב זצ"ל ...

ובזה אשרינו שזכינו לשמוע ולראות את הני תרי אנ"ש, אב ובן, סתים וגליא. הר' נחמן ובנו שלום שיח' לאיוש"ט הנ"ל - מה שזכו לנשק את עפר אדמת קודש ציון רבינו הק' ולהשתטח פעמיים בערב ראש השנה - אשרי להם לנצ'ח, וגם להתפלל עם מנין שלם אנ"ש אנשי הבעל תפילה שחזרו אחרי הבריחה בראש השנה שת - טוב [תשי"ז] אשר בזכות זה זכו לבוא לארץ הק' ולקבוע בעה"ק ירושלים - לשמח את כולנה בבשורה טובה זו.

ברוך ד' שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה שזכינו לשמוע בשורה טובה וגדולה ושמחה הזו כל הנ"ל מאיש הפשוט המבשר טוב הר' נחמן שטראקס נ"י אשר בא לנסוע שנה זו לארץ ישראל וירושלים מרוסיה. בתוספת סיפור עוד יותר, שהוא בעצמו זכו להיות ביום ל"ג בעומר שנת תשט"ו - תשט"ז שניהם יחד בעיר מעזיבוז והשתטחו על מקום גניזת הבעש"ט הק' זצ"ל - ושאר הצדיקים השוכנים שם ז"ע - כמבואר בספר לקונו מוהר"ן תנינא סימן קט - בזה"ל - שטוב מאד להיות על קבר הבעש"ט זקוק"ל. ואמר - כי צדיקים ירשו ארץ - היינו שהצדיקים אמתים יורשים ארץ ישראל - שזוכים שמקום גניזתם הוא קדוש בקדושת

תחנת הרכבת באומן, צולם בזמן הכיבוש הנאצי תש"א-תש"ג

שמונה שנות עבודת פרך. עובדי כפיה ביערות סיביר

בתו אידה, חתנו אלתר שוחמכר, ושני ילדיהם זינה ויוסל'ה. יוסל'ה זה, עתיד להיות בעין הסערה שטלטלה את יושבי הארץ.

כדי להקל על התאקלמות בתו וחתנו, ניאותר ר' נחמן לבקשתם ולקח אליו את נכדו ונכדתו. ר' אליהו חיים, יהודי שכל-כולו למען האחר, נרתם מיד לעזור ולסייע; למצוא דירה מתאימה, לסדר מוסדות לימוד ליוסל'ה ואחותו, וכשפתאום התברר שהטבא ר' נחמן זקוק לניתוח-לב דחוף, גייס ר' אליהו חיים את כל קשריו וכישוריו כדי למצוא את הרופא הטוב ביותר שיבצע את הניתוח, כשלאחר הניתוח הוא דואג לר' נחמן לבית הבראה.

בכל אותה תקופה, היה בית ר' אליהו חיים ביתם השני של בני הזוג שטראקס ונכדיהם. בתו היתה לאחר לידה, אולם על אף הצפיפות וההמולה הרבה, הוא לא 'הרשה' למשפחת שטראקס להיכנס לדירה שנמצאה להם, עד שבדק היטב שאין בה רטיבות, שהחלונות במצב תקין וכדומה. וזאת, כשבביתו שלו לא פעם הזיזו קערות מצד לצד כדי לקלוט את טיפות המים הדולפות מהתקרה.

נכדתו של ר' נחמן נשלחה ללמוד בפנימייה, ויוסל'ה אחיה הלך יום יום לחיידר במאה-שערים, כשהוא מסב מלוא חופניים נחת יהודית לסבו ללמוד התלאות.

שוב מאחורי סורג ובריח

כעבור תקופה בה התגורר יוסל'ה בבית סבו, השתפר מצבם הכלכלי של הוריו, והם ביקשו מהסב שיחזיר להם את בנם. אך הוא סרב, מאחר ונודע לו מבתו האחרת שנותרה ברוסיה,

ותשאק ליום אחרון. משוחח בפתח ביהמ"ד עם ר' אליהו ברק, כחודש לפני הסתלקותו

מעמד הנחת אבן הפינה לשיבת ברסלב בני-ברק, ר' חיים-נחמן מרגליות אירגן אוטובוס מירושלים לבני-ברק, בו נסעו זקני אנ"ש לצד אברכים ובחורים צעירים. בדרך עלה בלבו הרעיון לנצל את הנסיעה כדי לחזק את ר' נחמן היושב בכלא.

האוטובוס עצר ליד שערי הכלא ברמלה, ור' חיים-נחמן פתח בשיחה עם קצין הכלא, כשהוא מסביר לו שהגיע לכאן ציבור מירושלים כדי לבקר את ר' נחמן. אולם הלה לא הסכים שייפגשו עמו ובקושי התיר לר' נחמן לגשת לחלון הקומה השלישית, משם יוכלו רק לראותו.

שני סוהרים אחזו בידי ר' נחמן והובילוהו לחלון. כשראה את קהל אנ"ש שבא לעודדו, ניצת זיק אור בעיניו המצועפות. אנ"ש פתחו בזעקות "ר' נחמן! שטארק זיק! תתחזק! אל תירא ואל תחת!" קראו לעברו ונופפו לו לשלום. לאחר מכן יצאו בריקוד, כשחיוך רחב מאיר את פני ר' נחמן הניבטות מבעד לחלון.

עם העין היחידה בליקוטי מוהר"ן

הרב יוסף-יצחק שטראקס, מגיד-שיעור בשיבת תומכי תמימים לונדון, מספר: "בשנותיו האחרונות היה סבי ר' נחמן חלש מבחינה גופנית, גם ראייתו היתה חלשה מאוד. בעין אחת לא ראה כלל, ובשניה בקושי ראה. מה שזכור לי ממנו יותר מכל, שהוא לא יכול היה להסתכל בספר, אולם היה ספר אחד - מלבד סידור התפילה - בו היה מעיין כל העת, בעינו היחידה והכהה. היה זה הספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן. הדבר זכור לי, משום שהוא היה מרבה להתבונן ולהתעמק בספר זה בכל עת ובכל שעה!"

בכ"ט בתשרי תשכ"ו, השיב ר' נחמן את נשמתו המזוככת ליוצרה, בגיל 66. זכה הוא לגלם בדמותו, דיוקן טהור של חסיד תמים וישור, בעל מסירות נפש שאינו חת משום נבוא, ואין לו בעולמו דבר מלבדו יתברך.

תודות: הרב יוסף יצחק שטראקס, הרה"ח ר' חיים זילברמן, הרה"ח ר' אברהם שמעון בורשטיין, ר' חיים כץ, ר' ישראל מאיר י. גוירץ, מערכת 'טעם זקנים' - שיחותיו המוקלטות של רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל, מכון 'משך הנחל'

עם בואו,
מצא
תחבולה
כדי להיפטור
מלעבוד
ביום הקדוש:
בהתקרב
שבת,
הפריד חלק
מסולייית
הנעל, באופן
שקרח חדר
לתוכה.
בעקבות
כך הצטנן
וחלה, ונפטור
מלעבוד
בשבת.
לקראת
השבת
הבאה - שוב
עשה אותו
מעשה

שההורים רוצים לחזור לשם, ובכן נשקפת ליוס'לה סכנת שמד רוחני.

ר' נחמן ובנו ר' שלום, אירגנו את החבאתו של יוס'לה אצל ידידים. הילד שיתף עמם פעולה לאחר שהסבירו לו את משמעות החזרה לרוסיה. יוס'לה הקטן הוחבא בתחילה אצל מכרים בירושלים, ובהמשך במקומות שונים, ביניהם ראשון לציון, צפת, בני-ברק ומושב קוממיות.

לאחר שר' נחמן עמד בסירובו להסגיר את מקום המצאו של נכדו, הוא נעצר. היה זה ביום שישי, שוטרים רבים צבאו על ביתו במאה-שערים, והוא נלקח למעצר ב'מגרש הרוסים'. ברגעי מעצרו, הרים את עיניו לשמים ופתח בזעקה שהרעידה את לב ההמונים שהתגודדו סביב: "שמע ישראל ה' אלוקנו ה' אחד" - - -

בהמשך הועבר לכלא רמלה. גם בתא כלאו, ובחקירות התכופות שעבר, המשיך לעמוד בשתיקתו העיקשת. לאמתו של דבר, הועבר בינתיים יוס'לה ממקום למקום (בהמשך הוברח לצרפת, וממנה לאמריקה). מרגע לרגע, הפכה הפרשייה לסוערת יותר ויותר, הענין עורר הדים בכל רחבי תבל.

אפוא יוס'לה?

במהלך החיפושים, נחקרו רבים מחסידי ברסלב. בתו של ר' אליהו חיים רוזין, סיפרה: "הגיעו לאחרי ר' קלמן הביתה באמצע הלילה, העירו ילד ושאלו אותו בעודו אפוף שינה 'איפה נמצא יוס'לה?' הם חשבו איפה כבר יכול להיות יוס'לה, או אצל קלמן או אצל רבי אליהו חיים... אבל אבא היה עקשן, שתק ולא טיפס שום מידע. הוא דיבר רבות עם אידה הבת של ר' נחמן, אמו של יוס'לה, אבל ללא הועיל. גורמים בממשל דאגו להסית אותה נגד אביה.

היה זה בח" סיון תש"ך, כשהתקיימה חגיגת

איך מקיים הרה"ח רבי חיים יהושע ראטה שליט"א את תקנת זקני אנ"ש ש'שני סעיפים בכל יום'?

מה עושה הרה"ח רבי אהוד פלדמן שליט"א בזמן של חלישות הדעת, וקושי לרדת לסוף הדברים?

מה הביא את בני משפחתו של הרה"ח רבי מאיר מנדליאל, שאינם נמנים על חסידי ברסלב להצטרף ללימוד ההלכות היומי?

מה מביא את הרה"ח רבי שלום מרדכי הופמן שליט"א חסיד תולדות אהרן להצטרף לחסידי ברסלב ולקיים עצת רבינו הק' ללמוד פוסק בכל יום?

מדוע הרה"ח ר' אברהם וינבראנד שליט"א החליט לעבור בצורה זו על כל השולחן ערוך?

לדהיזע בז עז כלסן הבא

כתבה מרתקת על היצירה
המופלאה של של קונטרס לימוד
שלחן ערוך בהספק של שני
הלכות ליום, שיוצא לאור על
ידי 'מכון הפוסקים היומי'
בראשות הדיין הגאון רבי
בצלאל גלינסקי שליט"א וההדים
הנרחבים בקרב אנשי שלומנו

תמונות: נעימות ברסלב

רב שיח
מיוחד

אנשי שלומינו בלימוד בחצות הלילה (תמונת אילוסטרציה)

< "אנחנו מכירים את רעיון 'הדף היומי' בתלמוד בבלי, 'העמוד היומי' בליקוטי מוהר"ן 'העמוד היומי' בליקוטי הלכות, ועוד הספקים בספרי רבינו, מאיפה הגיע הרעיון של הספק יומי של שני הלכות בשולחן ערוך?" >

"לפני עשרים שנה בהמלצת ובעידוד זקני וחשובי אנ"ש יסדו אנ"ש סדר לימוד של שני סעיפים בשו"ע ליום ע"פ אזהרתו של רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב זע"א ש"הזהיר מאוד ללמוד פוסק בכל יום חוק ולא יעבור" ועל פי דבריו של מוהרנ"ת שכתב: "שרצון רבינו ז"ל היה שילמדו את ארבעת חלקי השו"ע כולם על הסדר דייקא" ו"ועל לימוד הפוסקים הזהיר מאד מאד ביותר מכל הלימודים והוא תיקון גדול מאד מאד". אך עדיין לא היה מספיק מודעות לעניין לימוד כל הד' חלקי שו"ע בקרב אנשי שלומנו.

לפני כשלוש שנים התעוררו כמה מאנשי שלומנו להתחזק בזה, הורגש החיסרון בחוברת מסודרת שתהיה לעזר ללימוד היומי של ההלכות לפי סדר יומי, בנוסף לביאור קל, וקצר, המשלב את היסודות, בלי להתבלבל מריבוי הנושאי כלים על השולחן ערוך.

הם פנו לדיין והמו"ץ הגאון רבי בצלאל גלינסקי שליט"א, ליטול על עצמו מלאכה רבת אחריות זו, ולאחר שהתיישב בדבר נאות לכך. וכך יצאה לאור היצירה המופלאה של 'מכון הפוסקים היומי', חוברת מהודרת ויפה, בה יוכל כל החפץ לקיים את עצתו וציוויו של רבינו 'ללמוד פוסק בכל יום חוק ולא יעבור' לעשות זאת באופן קל ונח.

רגל תחילת לימוד שולחן ערוך חושן משפט בשביעי של פסח יצאנו לבדוק, מהו הדבר שתפס את כל שכבות ציבור אנשי שלומנו. מערכת 'אבקשה' יצאה לשוחח עם כמה מהמשתתפים בסדר הלימוד המיוחד, להביא את הרשמים מהציבור הקדוש הזוכה להיות שותף בלימוד השולחן ערוך בלימוד שני ההלכות ביום. ולהביא בפני הקוראים את הבשורה הנפלאה של התפשטות תקנת אנ"ש על לימוד 'שני סעיפים בכל יום'. התוצאה המרתקת בכתבה שלפניכם.

< סיום שולחן ערוך אבן העזר? במה מדובר? >

הלכתי ב'שול' במאה שערים, עברתי על המודעות המרכזיות התלויות על הקיר, והנה צדה עיני את המודעות הגדולות והמושכות, המכריזות וקוראות לציבור להתאסף ביום ב' של חול המועד פסח, ל"כינוס מרכזי בהיכל ה'שול', להקבלת פני רבו, ו... "לסיום שו"ע אבן העזר". מאי משמע 'סיום שולחן ערוך אבן העזר'? הסתקרנתי לשמוע במה מדובר, ומה מאד הופתעתי לשמוע כי מדובר במאות רבות ואולי אלפים של אנשי שלומנו, תלמידי חכמים, בעלי בתים, בחורי ישיבה, ואפילו ילדים לפני גיל בר מצוה, העוסקים מדי יום ב... לימוד שני הלכות, מתוך קונטרס מיוחד ופרקטי בסדר לימוד מיוחד, עם ביאור מרתק של הדיין המפורסם הגאון רבי בצלאל גלינסקי שליט"א.

רציתי לדעת במה מדובר, ואם אוכל גם אני אולי להצטרף למיזם הנפלא והמעניין הזה. יצאתי לדרך, לברר עבור קוראי 'אבקשה' אנשי שלומנו היקרים, במה מדובר. ולמי זה מתאים.

ובכן ראשית שאלתי את אחד מיוזמי הפרוייקט

עוד דבר שלדעתי הועיל הרבה לכך הוא מה שהתקיים מעמד מיוחד לכבוד זה ובפרט התעוררתי בעקבות דבריו הנלהבים של הגר"ב גלינסקי שליט"א באותו מעמד, שפתח את הדלת לכל בר בי רב לבוא ולחיות חיים טובים ונעימים בלימוד וזכירת ההלכות.

עוד מוסיף רבי חיים יהושע ראטה: "גם התעוררתי בעקבות מה שראיתי פעם בכתבי הגאון רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א שראוי שיהיו לכל חסיד ברסלב, ולכל יהודי בכלל, שני סדרים ביום, סדר אחד פשוט של "שני סעיפים ליום" חק ולא יעבור, ובנוסף סדר יותר רחב ואיטי ובעיון, את החלק של העיון ברוך השם אני זוכה, אבל רציתי לקיים גם את החלק של השני סעיפים ליום, בעבר ניסיתי לקיים את 'שני סעיפים ליום' בסעיפים קטנים שבמשנה ברורה, אך כשהגיע ההזדמנות של תחילת שולחן ערוך אבן העזר, מצאתי הזדמנות נפלאה לשני סעיפים שלמים בשולחן ערוך, עם ידיעות שלא ידעתי כלל מתי אגיע אליהם.

ר' מאיר מנדליאל: בהיותי בחור ישיבה, ראיתי בספרו של הגאון החסיד רבי יעקב מאיר שליט"א 'לקט אמרים', שהאריך ופירט את חשיבות ההנהגה המעשית של קביעות יום יומית בשיעורים קטנים וקבועים בכל התורה כולה. והדברים האלו עוררו אותי ברחמי השם יתברך, לקבוע לעצמי 'שיעורים קטנים', בנוסף לשיעורי העיון, ובחסד השם יתברך זכיתי עד היום ללמוד ולסיים כמה וכמה ספרים. כאשר יזמו את רעיון לימוד שולחן ערוך אבן העזר החלטתי להצטרף אל הרבים, אפילו שיש לי סדר נוסף בשולחן ערוך של שני סעיפים ליום, ואמרתי לעצמי 'מזה ומזה אל תנח ירך', וב"ה עד היום אני משתדל ללמוד את ארבעת הסעיפים מדי יום, מלבד שאר הלימודים. השי"ת יזכני להוסיף עוד ועוד נדבכים בתורה, לשננה ולזכרה ולקיימה א.

ר' אברהם וויינברנד: כל מי שמקורב לרבנו יודע שהרצון של הרב"ה היה שנעבור על כל התורה כולה, לכן רציתי ללמוד שולחן ערוך. הבעיה שעמדה בפני היתה שלפני שנכנסים בכלל ללימוד שולחן ערוך, צריך להכיר את המושגים, ששורשם נמצאים בגמרא ובראשונים, ורק דבר כזה לוקח המון זמן בפרט ביורה דעה, אמנם באורח חיים המושגים כבר מוכרים ואפשר ללמוד את המשנה ברורה, אבל בבואי ללמוד אבן העזר וחושן משפט נתקלתי בבעיה הזאת.

בתחילה קבעתי לעצמי סדר בערוך השולחן, היות ושם הוא מבאר יותר ויותר קל להבין לאחר מכן דברי השולחן ערוך עם הבנה בסיסית, אבל הלימוד

בנוסף היה גם קנאת סופרים כששמעתי שפרויקט זה הוא המשך של הצלחה בסיום כל חלק יורה דעה אצל אחרים. ולכן נמשכתי מאד ללימוד זה

לאחר ההבנה מה עומד מאחורי הרעיון הנפלא והמדהים שנקרא 'מכון הפוסקים היומי בראשות הגאון רבי בצלאל גלינסקי', חיפשתי לדבר עם אלה שכבר 'בפנים', שטועמים את הטעם, שיוכלו להטעים גם אותי ואת ציבור אנ"ש קוראי 'אבקשה', בטעם אותו הם טועמים. אלו שזכו להיות חלק מהקהל העצום הנמנה על לימוד שני הלכות 'פוסק בכל יום חוק ולא יעבור' שישתפו אותי ואת הציבור הקדוש אלפי אנשי שלומנו המשתוקקים לטעום גם הם, מה'יין ההונגרי' של עצות רבינו הקדוש זיע"א.

לאחר חיפוש לא ארוך, מצאתי חמישה יהודים יקרים ומיוחדים, שזכו בימים אלו להיות ממסיימי חלק 'אבן העזר', שניאותו לחלוק איתנו את האושר המשותף, את המתיקות, את הקושי... את הרצון שהביא אותם להתחיל בפרויקט הזה. בשיחה מיוחדת עימנו, הם משתפים אותנו בדרך שלהם למצוא את האוצר של 'לימוד פוסק בכל יום' עד הזכות לסיים בימים אלו חלק 'אבן העזר'.

מהשיחה איתם אנו יוצאים עם תובנות מחכימות שיאירו ויסייעו לכל אחד בלימוד חלק 'חושן משפט' המתחיל בימים אלו.

על המשיבים נמנים: הרה"ח ר' חיים יהושע ראטה שליט"א ר"מ בישיבת ברסלב מודיעין עילית, הרה"ח ר' אהוד פלדמן שליט"א מחשובי אנ"ש מבית שמש, הרה"ח ר' אברהם וויינברנד שליט"א מאברכי כולל 'משפטי יעקב' בירושלים, והרה"ח ר' מאיר מנדליאל שליט"א מטובי האברכים בקהילת 'קרן אור' בירושלים. הרה"ח ר' שלום מרדכי הופמן שליט"א חסיד תולדות אהרן ששמע על הרעיון הנפלא והיזמה המיוחדת והצטרף לקריאת זקני אנ"ש והצטרף ללימוד היומי עם אנ"ש.

< מה הביא אתכם להתחיל ללמוד שני הלכות ליום בסדר הנפלא הזה? >

ר' חיים יהושע ראטה מפרט: אין כאן כלל שאלה, ראשית, ההזדמנות כשהתחילו הייתה כל כך גדולה, לקחת את אחד מחלקי התורה שאנו חייבים ללמוד, בצורה כל כך נגישה וברורה, כמו שהגאון רבי בצלאל שליט"א מגיש, גם ברור, וגם ללא אריכות קשה, ובפורמט נוח וקל (שנכנס בתוך תיק הטלית ותפילין, ואפשר מיד לקיים זאת בתחילתו של יום). כאשר בנוסף היה גם קנאת סופרים כששמעתי שפרויקט זה הוא המשך של הצלחה בסיום כל חלק יורה דעה אצל אחרים. ולכן נמשכתי מאד ללימוד זה.

א. הרב מנדליאל מביא את לשונו של הגאון רבי יעקב מאיר לחשיבות הדברים נביאים כלשונם: "הכלל היוצא מדבריהם ז"ל, שהעיקר במצות לימוד התורה הוא שיחידיר למוחו הרבה מחכמת וידיעת התורה. וזה נעשה בשני אופנים - על ידי הלימוד העיוני, שעוסק בו בחלק מהיום, ועל ידי לימוד הבקיאות ועל ידי שניהם מעשיר את שבלו בחכמת התורה".
ולאחר מכן כותב: "ענ"פ כדאי לכל מי שאינו בטוח שיוכל לגמור את כל התורה במשך ימי חייו, ומי יוכל להבטיח זאת, לקבוע זמן לכל הפחות חצי שעה בכל יום, מלבד כל לימודיו, לעבור באמירה את הש"ס בבלי, ירושלמי, ספרא ספרי, תוספתא, מכילתא, זהר, תיקונים מדרשים. ומאן דאחיד באורייתא אחיד בקודשא בריך הוא (ועיין בשו"ע הרב ה"ל תלמוד תורה פרק ב' בסעיפים י"ב וי"ג שם מתבאר ענין זה היטב להלכה ולמעשה) ובהמשך מפרט כיצד לבצע זאת למעשה: ובכן, כל אחד צריך לארגן לעצמו - מלבד כל לימודיו - שיעורים קצרים קבועים, חק ולא יעבור. את השיעורים הללו כדאי להסמיך ולהצמיד לענינים מעשיים הקבועים אצל האדם מדי יום ביומו, כגון בסמיכות לכל תפילה או קרוב לאחת מסעודותיו היומיות או באמצען, כי זו היא סגולה בדוקה ומנוסה למען קיום הדבר, כי אז אפי' אם קורה ומתבטלת הסעודה - חזרתה היא למחר...
והרי לנו דוגמה של סדרי שיעורים שהן מעט הכמות אולם ברבות הימים יוכח שצבר הרבה מאד מאד: סעודת א' שחרית קאפיטל אחד של תנ"ך, עד כמה שידו מגעת אפילו רק פירוש המילים. כעבור תקופה יעבור את כל התנ"ך - ללא טירחה מיוחדת, ובחלקו גם יבין את הכתוב. סעודה ב' שלשה פסוקים חומש עם רש"י (לפי סדר התורה ולא לפי פרשת השבוע) - בסוף החודש יגיע לתשעים פסוקים. סעודה ג' סעיף אחד של שולחן ערוך - במשך חודש אחד הוא ירכוש שלשים סעיפים שולחן ערוך. לפני השנה משנה אחת. ונמצא מרויח שלשים משניות לחודש.
ואין כל זה אלא לדוגמה בעלמא. וראוי לכל אחד שיקבע לעצמו איזה סדר מפורט בסמיכות לעניניו הקבועים, ובמהרה יראה את העושר הגדול שצבר לעצמו. ויש לפעמים שח"ו הבעל דבר חטף לו את היום ובטלו משיעוריו הגדולים - הרי וכה עכ"פ בשיעורים הקטנים, וצריכים לשמוח בזה. ועל זה אמר רבינו "אביסל איז אויך גוט" ("כוכבי אור" אבניה ברזל שיחות וסיפורים ממהרה"ת אות ס"ה). ויש לרמוז במקור לזה בפסוק מהחכם מכל אדם (משלי י"ג) "הון מהבל ימעט" אבל לכל הפחות באם זכית "קובעין על ידי ריבה"... עד כאן לשונו

כפי שאני זוכה ברוך השם, קורה שלא זוכים לקיים 'כל השונה הלכות' כשיכולים לעבור ימים שלימים בלימוד גמרא בעיון, אבל שולחן ערוך לא למדנו. ולכן רציני לקבוע סדר לימוד בהלכה יומי. אמנם יש היום עשרות ספרי קיצורים של פסקים והלכות, אבל ראשית צריך ללמוד עם המחבר והרמ"א, לכן כאשר חסידי ברסלב התחילו ללמוד אבן העזר, והוציאו את הקונטרס עם ביאורו של הגאון רבי בצלאל גלינסקי שליט"א, הרגשתי שזהו הזמן, כאשר הביאור הזה מכניס את השולחן ערוך לפה. כך הרווחתי את המחבר והרמ"א עצמם, יחד עם ביאור מתוק ונפלא.

< מה עושים כשיש לפעמים חלישות הדעת ומניעות? >

ר' מאיר מנדליאל: באופן כללי, יותר קל להבין את המניעות שיש על לימודים ארוכים. כעת אנחנו מדברים בסך הכל על שני סעיפים ליום. אמנם, יש מניעה רצינית, שמסתמא קיימת אצל רבים. כשהגעתי לסעיפים העוסקים בסוגיות קשות ומורכבות שלא למדתי מימי, והיה קשה לי להבין אותם, מה שחזק אותי ואולי יוכל לחזק גם אחרים הוא עצה נפלאה שקראתי מדברי הגאון רבי יעקב מאיר שליט"א, שיעץ לעבור עד כמה שידע מגעת על העניינים הקשים גם אם לא הבנתי כל הצורך, או אפילו אם הבנתי רק הנושא המדובר ותו לא, וברבות הזמן כשגומרים את כל הסדר מתחילים שוב מהתחלה ומשתדלים להבין יותר. עצה נפלאה זו היתה לי לעיניים מתחילת הדרך עד כה. על פי שיחות הר"ן אות עוב.

ר' שלום מרדכי הופמן: להיפך, בזמנים קשים זה מה שמועיל אז ללמוד, כאשר אני יודע שזה רק חמש דקות בלבד. בדרך כלל זה לא לוקח יותר. כשאדם יודע שבכך זוכים ללימוד הלכה. בפרט אתם חסידי ברסלב שיש לכם את העניין של רבינו שלא לעבור יום בלי לימוד שולחן ערוך. ואפילו אברך שכבר למד כל היום שולחן ערוך בכולל בעיון, יודע שלומד חמש דקות על הסדר, כמו הסיום הידוע של הרב בענגיס על ש"ס שנלמד בחמש דקות. אתם רוק שזה עתה סיימתי ללמוד מסכת יבמות בתלמוד בבלי ראיתי שהשולחן ערוך זה פשוט חזרה על הנלמד.

גם בלי להבין, גם בלי חשק, בלי לב - אבל קוראים

רבי אהוד פלדמן משתף אותנו בדברים אמיתיים ומחזקים: קוראים לפעמים גם בלי להבין, בלי חשק, בלי לב, אבל קוראים, כי כל מילה של תורה עולה לפני הקב"ה, ומשמחת אותו מאוד, וכל מילה של תורה מגינה עלי, כי תורה מגנא ומצלא, בין בעידנא דעסיק בה ובין בעידנא דלא עסיק בה, ועבירה מכבה מצווה ואין עבירה מכבה תורה, לפעמים צריך להיות כסוס ופרד אין הבין ואף על

בעבר ניסיתי לקיים את שני סעיפים ליום' בסעיפים קטנים שבמשנה ברורה, אך כשהגיע ההזדמנות של תחילת שולחן ערוך אבן העזר, מצאתי הזדמנות נפלאה לשני סעיפים שלמים בשולחן ערוך, עם ידיעות שלא ידעתי כלל מתי אגיע אליהם

הזה היה לוקח לי הרבה זמן. ואז שמעתי על ההתחזקות אצל אנשי שלומנו בלימוד הפוסקים היומי באבן העזר, והתמלאתי שמחה גדולה, כי ראיתי שאני יכול בלימוד שלוקח ממש כמה דקות, ולפעמים אולי 10 דקות או רבע שעה. ממש בכמה דקות ללמוד עם הבנה [כמובן שלא פוסקים ע"פ זה הלכה למעשה].

עברו מאז כמעט שלוש שנים והנה סיימנו חלק אבן העזר, חוץ מהסיום של משנה ברורה בסדר אורח חיים שסיימנו השנה, באופן כזה אפשר בקל לעבור ולסיים כל השולחן ערוך כפי שציווה עלינו רבינו בלימוד של כמה דקות ביום.

ר' אהוד פלדמן במתק שפתיו מקצר בבחינת 'קורץ' און שארף': ההתעוררות שהיתה בעת שאנ"ש התחילו אבן העזר סחפה גם אותי הרגשתי דחיפה גם אני להצטרף ובאמת שלא התחרטתי על כך.

אין יום בלי 'הלכה'!

לאחר מכן הפנינו את השאלה ל**ר' שלום מרדכי הופמן** *כשאנו מנסים להבין מה גרם לו לחסיד תולדות אהרן להצטרף לקהל אנשי שלומנו בלימוד שני ההלכות*.

רבי שלום מרדכי מצידו משתף אותנו: ידעתי שאין לי זמן אחר בו אוכל ללמוד הלכות אלו של אבן העזר, וידעתי מאמר חז"ל כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא, הרבה פעמים גם בין אלה שיושבים כל היום ולומדים

המלצת הרה"ח ר' נתן ליברמנט שליט"א

ב. חז"ל שם: "בדרך קביעות הסדרים נתקלים במכשולים שונים, כגון כשמחילים ללמוד משניות בסדר קבוע מגיעים במהרה למשניות כלאים (ומכ"ש במשנת הערוגה) וכיוצא באלה, שמפאת היותם הלכות ועניינים מסובכים, או שאין רגילים בהם - קשה להבין. וכמו כן בסדר השולחן ערוך מצליחים להגיע בתקופה לא ארוכה לסימן ל"ב - העניינים הקשים שבהלכות תפילין, וגם שם עלולים להיעצר. העצה היעוצה היא איפוא, לעבור עד כמה שידע מגעת על כל העניינים הקשים גם אם אין מבינים כל הצורך או אפילו אם אין מבין רק את הנושא המדובר [ואגב, נחשב צער זה לאשרי מי ש"עמלני" בתורה], וכעבור זמן מה הרי נכנס שוב להלכות המובנות והצריכים לו, וברבות הזמן כשגומרים את כל הסדר מתחילים שוב מהתחלה, משתדלים להבין יותר, וכן הלאה... אבל חלילה וחלילה לא להתעכב בגלל העניינים הקשים המתלווים בדרך, כמובא בשיחות הר"ן (אות ע"ו)."

כינוס לחיזוק לימוד ההלכה. נאם הרה"ח ר' בצלאל גלינסקי

ר' אברהם וויינברנד: ראשית כמו כל דבר שבקדושה הקושי הוא רק בהתחלה, וברגע שנכנסים לתוך הרגל יומי קבוע, לאחר תקופה גם כשיש מניעות וחלישות הדעת, אז ממשיכים בסדר הלימוד, אם אפשר לקרוא לזה מצוות אנשים מלומדה - פשוט לומדים מכח ההרגל, זה נותן לי את האפשרות גם בזמנים של חלישות הדעת ומניעות, להמשיך ולהתמיד בלימוד. מה גם שבלימוד המדובר זה לימוד שנמצא כל כך בהישג יד, כאשר לא מדובר בלימוד בעיון או לימוד גמרא שדורשים מהאדם הרבה ריכוז, ובנוסף יש לנו במהלך הלימוד פירוש קצר ותמציתי, של הגר"ב גלינסקי, שאפילו אדם הכי טרוד לא יכול לומר שאין לו זמן בשביל כך.

בנוסף, היות והלימוד כל כך קל ותמציתי, גם אם מפספסים יום, יכולים לחזור על זה ביום אחר, כי יש ימים שהלימוד לוקח אולי דקה, כשצריך רק לקרוא את הלשון של השולחן ערוך עם הביאור, מה שאין כן בלימוד יומי אחר כמו דף היומי, שיש את ההרגשה שפספסת דף ועוד דף, נוצרת הרגשה של פספוס, ואז היצר הרע נכנס ומתחיל להכניס בלבולים ומניעות לאדם, כאן מדובר בלימוד של 2 הלכות וזה אמור לקחת ממש כמה דקות בממוצע כל יום.

קשה למצוא יום שעובר בלי לימוד ההלכה

< האם ואיך הלימוד השפיע עליך בסדר היום? >

רבי אברהם וויינברנד: בוודאי כשיש לימוד שמכניסים אל תוך סדר הלימוד היומי חק ולא יעבור, אפילו בימים הכי לחוצים שאין כל כך זמן ללמוד, בזכות זה קשה למצוא יום בלי לימוד ההלכה, כאשר אני יודע שבלימוד קטן של כמה דקות אני יוצא עם הלכה בהירה וברורה, וגם יותר קל לפנות זמן בכל מקום עם הקונטרס הקטן הנכנס לכיס, וכך הוא נסחב עמך בכל מקום בכדי ללמוד ואף לחזור על הסעיפים הקודמים.

ר' חיים יהושע ראטה: אין לי ספק שזה השפיע עלי לנוכח הדיבורים שכותב ע"כ רבינו הקדוש, וזה לא משנה לי אם אני מרגיש או רואה תוצאות, עבד השם אני, ורוצה להיות נאמן ולשמוע למה שציוונו הרופא הנאמן, ובפרט שהגה"ח רבי אברהם ב"ר נחמן סידרו בין ההלכות הפסוקות מרבינו ז"ל יחד עם הקיבוץ הקדוש בר"ה אצל רביז"ל, וכמו שאיני מבין בראש השנה של רבינו כך איני מבין ויודע מה השפיע עלי אך אני מאמין שזה הפך אותי לאיש אחר לגמרי.

פי כן לקרוא, ובפרט כשהלימוד מלווה בביאור כזה קל ותמציתי המוכנס בין המילים.

ר' חיים יהושע ראטה: כחסידי ברסלב בעצם אין כאן משהו שונה מכל ענייני עבודת ה' וכל ההתחזקות שנותן רבינו הוא גם על זה, אבל מה שמחזק אותי באופן מיוחד, הוא דברי רבינו הקדוש שהזכיר הגאון רבי בצלאל, במעמד שהיה לכבוד הלימוד היומי של שני הלכות, וזה עבורי חיזוק מיוחד ועצום.

זה לשון קדשו של רבינו ז"ל (ליקוטי מוהר"ן - תורה סב אות ב):

"ובאמת אם היה יודע האדם ידיעה גלב שלם, שפלא כל הארץ כבודו (לשענה ו), והקדוש ברוך הוא עומד בשעת התפלה, ושומע התפלה. ונאי היה מתפלל בהתלהבות גדול, והיה מדקדק מאד לכוון את דבריו. ובשביל שהאדם אינו יודע זאת ידיעה גלב שלם, בשביל זה אינו מתלהב כל כך, ואינו מדקדק כל כך. וכל אחד לפי מעוט שכלו וידיעתו, כן התלהבותו ונדקדוקו. והידיעה היא מהיצר הטוב שבגלב, והסתרת הידיעה היא מהיצר הרע שבגלב. והסתרת הידיעה, הן הן אפיקורסות וקשיות, שהיצר הרע מקשה את לבו לפל ברעה (משלי כ"ח):

והתקוה לזה המחלקת שבגלב, לתקן אותו בשורשו. הנה כי עקר התהוות מחלקת היצר הרע, שרשו מן המחלקת שבקדושה. כשהשתלשלה מן דגא לדרגא, עד שנשתלשל למטה, נתהנה ממנו מחלקת היצר הרע, בבחינת "חלק לבם". ומטיל בו אפיקורסות, ומסתיר ממנו שבילי השכל אשר אינו יודע להשיב. ומחלקת שבקדושה, הוא מחלקת תנאים וצמוראים שבגמרא, שזה אוסר וזה מתיר. ומתשתלשלותם למטה, נתהנה ממנו מחלקת היצר הרע. וכשמתקן המחלקת שבקדושה, אזי מפילא נתבטל מחלקת היצר הרע, כי אין אחיזתו אלא משם,

וכי מי היום לא סובל מהאפיקורסות ומחלוקת היצר הרע הזאת, וכאן בא רבינו ז"ל ומייעץ לנו:

"תקוה המחלקת שבקדושה, הן הלכות פסוקות. כי פסק הלכה הוא השלום והכרעה של מחלקת התנאים וצמוראים. ועל ידי לימוד הפוסקים, הוא נתקשר להשלום שבקדושה, ומתקוה המחלקת שבקדושה. ואז נתבטל המחלקת היצר הרע שבגלב. ואז יוכל לעבד את השם בכל לבבו, בשני יצרים. ונפתחו לו שערי השכל. שיוודע להשיב לאפיקורוס. וכל זה נעשה על ידי ההכרעה והשלום הנ"ל: וזה אותיות שלום, נוקריקון ודע מה שתשיב לאפיקורוס. כי על ידי השלום, יודע להשיב על אפיקורוסות שבגלב", עכ"ל.

אנ"ש בלימוד בכותל בחצות הליל

בחלק חושן משפט, ולהתרענן בכל מה שזכינו ללמוד בשנות ה'ינקותא כלילא דורדא' למצוא את האבידות ד'אלו מציאות' ולצלול באסוקי שמעתתא בעומק הסוגיות האחרים בסדר נזיקין, ובכך אולי אזכה לקיים "תתחדש כנשר נעוריקי" מיט א פרישקייט, וכמו שהזהירונו רבינו ז"ל אלט טאר מען נישט זיין.

< מאד מחזק ומכניס הרגשה ורצון של עוד - גם חושן משפט

ר' אברהם וויינברנד: דבר ראשון בהתחלה כשהתחלתי זה היה נראה דבר גדול מדי ואיך אוכל לעמוד בזה? אבל אחרי שלמדתי מדי יום עוד קטע ועוד קטע עד שנוצר דבר שלם שהתחיל ערוך. בדרך כלל קשה מאוד להתחזק ולחשוב על לימוד סדר שלם כמו כל אבן העזר כשלא רואים מול העיניים דבר ברור איך נוכל לעמוד בזה? אבל כאן בסדר היומי בכמה דקות בכל יום לומדים מבינים ומתקדמים, ואחר תקופה ארוכה קונים בקניין נצח חלק בשולחן ערוך, זה מאוד מחזק ומכניס הרגשה ורצון של עוד ולעבור על חושן משפט באופן כזה. כמו כל סיום שאדם עושה זה מכניס הרגשה שרוצים עוד...

ר' אהוד פלדמן: פשוט לא האמנתי שבקלות כזאת אפשר להגיע לכל אבן העזר!

ר' מאיר מנדליאל: רגשי תודה והודאה להשם יתברך, ושלוחין, שהגעתי ללמוד ולסיים את כל העניינים העשירים של 'אבן העזר'. כמו שאמר רבינו הקדוש בספר המידות (ערך לימוד י): "כל ידיעה במשפטי התורה, הן מצוות שבין אדם לחבירו, הן מצוות שבין אדם לקונו - הידיעה הזאת בעצמה היא הצלחת הנפש".

< ומה תוכל לחזק את כל המתחילים ללמוד מעתה? >

ר' אהוד פלדמן: אחי ורעי היקרים אנחנו נכנסים למקום חדש

ר' אהוד פלדמן: וואס אעפעס? אני לא מבין את השאלה בוודאי שעם סדר לימוד יומי בשולחן ערוך כל היום נראה אחרת.

ר' שלום מרדכי הופמן: הייתי בחוץ לארץ טרוד באיזה עניין, ולא היה לי זמן לשבת וללמוד, אבל ידעתי שיש לי כל יום שיעור של שתי הלכות חמש דקות. זה מאד עזר לי. וחוץ מזה אני יכול לומר שהלכות יבום וחליצה שברוך השם לא שייך אלי למעשה. אבל אני זוכה לברך על המוגמר. לא חלמתי שיהיה לי את הזכות לסיים הלכות אלו אי פעם. הסוד לזה כי זה מאד קל, רק חמש דקות שני הלכות. אפילו בזמנים קשים, ידעתי ששתי הלכות לפני השינה זה לא קשה. וזה מיישב את הדעת כשיודעים שלא עברתי את היום בלי שתי הלכות. בוודאי אם אפשר צריך ללמוד בעיון וכל המוסיף מוסיפים לו, ואפילו בשביל חזרה למי שמכיר הכל, ובוודאי למי שלא יודע ההלכות, מקיים בזה 'כל השונה הלכות בכל יום'. וממש אני מרגיש שאין לי מילים לבטא, ובכך אביע תודתי לזקני רבני ברסלב על כך ואברך שכולם יזכו ללמוד, ולסיפוק הגוף והנפש כאשר יודעים שלמדנו היום שתי הלכות, וכך עוברים אט אט וקובץ על יד ירבה. אף פעם לא הייתי מאמין שאעבור על כך ברוך השם, לאט לאט הגעתי. שהשם יעזור הלאה.

ההרגשה של המסיימים...

< מה תוכל לספר על ההרגשה עם הסיום? >

ר' חיים יהושע ראטה: זכורני כאשר היו באמצע הלכות קידושין לא יכולתי להתאפק מלהביע את התפעלותי והכרת הטובה להרב הגאון המחבר הגאון רבי בצלאל גלינסקי שליט"א, כי על ידי לימוד זה נזכרתי בסוגיות שלמדתי בעבר בישיבות באריכות ובעיון ועתה הנה הם לפני כמשנה סדורה. כמו כן עכשיו בלימוד הלכות יבום וחליצה קיבלתי את ההקדמה הכי טובה ללימוד הסוגיות במסכת יבמות הנלמדים עתה במהירות דף אחר דף יום יום, וכל זה רק מלהיב את לבי לקפוץ אל החוברות החדשות

על הזכות לסיים את כל חלק אבן העזר.

זכות הרבים תלויה ביזמי הפרוייקט, ויש למתחילים הזדמנות פז להיות מהמאשרים שילמדו את חלק 'חושן משפט' ולסיימו ברוב סייעתא דשמיא.

ר' חיים יהושע ראטה: יש לזכור שיש כאן הזדמנות עצומה של כח הרבים, וכדאי לזכור לא לבטל שום יום ולא להשאיר להשלמות, גם שמתני לב במשך הזמן שכאשר ממהרים כדאי ללמוד רק את הביאור של רבי בצלאל למעלה ללא ההערות למטה, כך לא מרגישים כבידות בהלכות היותר מסובכות שיש בהם חילוקי דעות רבים, והעיקר חזקו ואמצו כל המייחלים לה' לזכור גודל התקווה שיש למי שמציית לרבינו הקדוש, ועי"ז נזכה לראות במהרה באהבה ה'רעיו לה' כ'ל הארץ - ר"ת הלכה.

ר' שלום מרדכי הופמן: מי שיש לו סדר של חמש דקות, יודע שלא עובר יום בלי שלמד שתי הלכות. לדוגמא, הולכים ללמוד חושן משפט, ומי שלא למד חושן משפט, זה ההזדמנות שלו. ואם כבר למד, לחזור על זה, ובחמש דקות לעבור על זה כמו שהזכרתי מה שהיה עימי בהיותי בחוץ לארץ. ולכן אף שיש קיצורים שאפשר ללמוד מזה צריך לזכור, היסוד זה מחבר רמ"א, כאשר זה מבואר ומוכנס בפה.

ר' אברהם וויינברנד: רבינו מדבר בכמה וכמה תורות על לימוד הפוסקים כמו בתורה ח' קמא [בירור של ד' היסודות], ותורה סב' [אפיקורסות שבלב האדם שמונע ממנו להתפלל], כמובן שכל שאדם יותר מעמיק ויותר מעיין אז הביור הרבה יותר, אבל כמובן שגם לימוד כזה עושה פעולה של בירור הטוב מן הרע. וכמה רבינו ז"ל הזהיר אותנו ללמוד כל יום שולחן ערוך, חק ולא יעבור כמו התבודדות ואומן ראש השנה, וכאן מדובר בלימוד פשוט וקל ולא מצריך הרבה מאמץ, פירוש ממש מובן, מה מונע אותנו מלהצטרף ללימוד המיוחד הזה. כעת בעת התחלת חושן משפט יש את ההזדמנות להתחדשות ללימוד ההלכה.

אנחנו יוצאים מהשיחה המרוממת הזאת, בהרגשת קנאה, שהיא בבחינת 'קנאת סופרים', כל אחד אומר לעצמו: גם אני רוצה להיות יהודי שמקיים עצת רבינו הקדוש ללמוד: 'פוסק בכל יום חוק ולא יעבור'. גם אני רוצה לקיים את עצת רבינו הקדוש כפי הוראת מוהר"ת: "שרצון רבינו ז"ל היה שילמדו את ארבעת חלקי השו"ע כולם על הסדר דייקא".

בעזרת השם בשביעי של פסח אתפלל להשם יתברך שאזכה גם אני להיכלל בכלל אנשי שלומנו המקיימים והולכים בדרכי ועצות רבינו הקדוש. ובעזרת השם נתראה בסיום על חושן משפט. יחד עם כלל אנשי שלומנו. המחזיקים בעצות רבינו.

גם אם
מפספסים
יום, ויכולים
לחזור על זה
ביום אחר,
כי יש ימים
שהלימוד
לזקח
אולי דקה,
כשצריך
רק לקרוא
את הלשון
של השולחן
ערוך עם
הביאור

לא מוכר לא מובן וצריך להרגיש כמו העשירים שנוסעים בעולם רק כדי לומר הייתי באמריקה הייתי באירופה כך אנחנו להבדיל אלף אלפי הבדלות צריכים להיכנס רק על מנת לומר הייתי כאן אבל כשגמרת ספרון אחד אתה אומר לעצמך התורה זה פלא תן לי עוד לטעום מזה זה מענין מסקרן וגם מלהיב. בהצלחה לכם.

ר' מאיר מנדליאל: השם יתברך זיכה אותי להשתתף בסיום הש"ס שנערך במשפחתנו לרגל הסיום של המחזור הקודם בדף היומי, כאשר בדיוק באותה תקופה התחילו במחזור של 'הפוסקים היומי' בשו"ע אבן העזר, ביקשו ממני לדבר במעמד על מצות ידיעת התורה, והזכרתי שידיעת כל התורה אינה רק זכות אלא חובה גמורה, עד כדי כך שבשולחן ערוך הרב מביא להלכה ויסוד מהאר"י הקדוש שאדם שלא למד במשך חייו את כל התורה כולה, יצטרך לבוא שוב בגלגול כדי להשלים את מה שהחסיר ולא למד בעולם הזה. ואמרת אז לבני משפחתי [שלא כולם נמנים על אנ"ש חסידי ברסלב] שאצלנו מתחילים כעת את מיזם הלימוד באבן העזר, הסברתי להם את הרעיון שאמרו המארגנים בשעתו שבלימוד הגמרא ולימוד אורח חיים ויורה דעה, קובעים רבים סדרים, אבל אם ברצונם ללמוד במשך ימי חייהם אבן העזר וחושן משפט - זה הזמן להצטרף להצלחה, וברוך השם הצטרפו למיזם מבני משפחתי שעכשיו מודים לי

המלצת הרה"ח ר' שמואל משה קרמר שליט"א

ג' ח"ל בהלכות תלמוד תורה (פ"א ס"ד): "אמרו חכמי האמת שכל נפש צריכה לתיקונה לעסוק בפר"ס כפי מה שהיא יכולה להשיג ולידע, וכל מי שיכול להשיג ולידע הרבה ונתעצל ולא השיג וידע אלא מעט צריך לבא בגלגול עד שישגי וידע כל מה שאפשר לנשמתו להשיג מידיעת התורה, הן בפשטי ההלכות הן ברמזים ודרשות וסודות, כי כל מה שנשמתו יכולה להשיג ולידע מידיעת התורה זהו תיקון שלימותה ואי אפשר לה להתקין ולהשתלם בצרור החיים את ה' במקורה אשר חוצבה משם בלתי ידיעה זו, ולכן אמרו חכמים אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, כדי שלא יצטרך לבא בגלגול לעולם הזה. עכ"ל אמנם ישנה טענה שרבים שואלים: כיצד אוכל ללמוד בחיי את כל התורה, והלא יש דברים שאיני מבין בהם כלל? ולנוכח זאת מובא עוד שם שיש לאדם לעסוק בכל התורה גם בדברים שלא יוכל להבין ולעמוד לבא יזכה להבין ולהשיג כל התורה שטסק בה בעולם הזה. למעשה, כאמור, הבאתי את הדברים הנ"ל במעמד של סיום הש"ס, ואולם היות שבקשוני לדבר על מצות ידיעת התורה הרגשתי חובה להזכיר את דברי המשנה ברורה בהקדמת ספרו, ח"ל: והנה אף שלימוד התורה הוא שכל מה שהאדם לומד אפי' בקדשים ובטהרות הוא מקיים מצות עשה דתלמוד תורה, מ"מ עיקר לימוד האדם צריך להיות בלימוד המביא לידי מעשה, ועל כן אמרו חז"ל (ברכות ח) אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב אוהב ה' שערים המצוינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ובתי מדרשות שבעיקב, ועיין ביו"ד (סי' רמ"ו) בש"ך שם שהביא בשם הפרישה דצריך כל אדם ללמוד הלכות בכל יום כדי שהלימוד יביאנו לידי מעשה, ועי' לימוד ההלכות מובטח האדם לדין חיי עוה"ב אך שיהיה ללמוד בכל יום כדאיתא בגמרא תד"א כל השונה הלכות בכל יום כו'. עכ"ל לשון המשנ"ב. והוספתי שבש"ך הנ"ל בפנים מוסף ח"ל: "הנן בעלי בתים שאינם לומדים רק ג' או ד' שעות לא ילמדו בש"ס לחוד". עכ"ל. ואם כן בנוסף ללימוד של הגמ' פשוט שצריך להוסיף גם לימוד קבוע בהלכה.

הלב

למעלה מארבעים שנה אוזר ר' יואל תורג'מן במכחול, מתחת ידיו האמונות יצאו יצירות אמנות נדירות ומרהיבות מהסוג שכבר כמעט לא קיים בימינו || **בשיחה יוצאת מן הלב הוא משתף את קוראי 'אבקשה' בתחנות חייו ומספר על הקשר העמוק לתורותיו של רבינו הקדוש שהוביל אותו למסור שיעורים בכמה שפות לחברים מקשיבים**

מ. לבבי

GALLERY
WWW.JEWISHARTHEVNTAL.COM

Your precious souvenir from Israel!

כמה פניות בעיקולי סמטאות צפת העתיקה, ממול לבית הכנסת רבי בנאה המפורסם כ'בית הכנסת הצדיק הלבן', ליד בית הכנסת הגדול של קהילת נחל נובע, אנו מוצאים עצמנו מול דלת מעוצבת בסגנון עתיק ועליה רשום 613 כמנין תרי"ג.

ר' יואל מקדם את פנינו כשחיוך רחב מאיר את פניו, זקנו יורד על פי מידותיו, וכל דמותו מגלמת את היהודי השמח.

אנחנו פוסעים פנימה. חדר המבוא מוביל לחדר העבודה הענק - הסטודיו, בית צפתי טיפוסי שקירותיו ותקרתו המקומרים הן חטיבה אחת, מואר באור צהוב רך. בהמשך נשמע כי המקום מעורר ההשראה משמש גם להתכנסות מדי שבת בשבתו בסעות רעוא דרעווין ליהודים מכל החוגים, הזוכים להתענג על תורתו של רבינו הקדוש.

ר' יואל מצייר לפרנסתו כבר שנים רבות. שיטת הציור שלו שייכת לתקופה קדומה, וכיום כמעט שאין אמנים העושים בה שימוש. "מדובר במאה וחמישים שכבות צבע עדינות. רובן שקופות כמעט לחלוטין" הוא אומר תוך שאנו מביטים יחדיו ביצירות האמנות המקשטות את החדר. "היום הציירים רוצים מלאכה קלה ולכן כמעט ואין ביניהם כאלו שמציירים בשיטה הזאת".

הרובד הנסתר

אם ניתנת רשות להמשיל את אמנות הציור

לפרד"ס התורה, הרי שהסגנון בו הוא מצייר מזכיר יותר את עולם הסוד. לא תמצאו בין יצירותיו, ציורים המזכירים את עולם ה'פשט'.

< איך נקרא סגנון הציור בו אתה משתמש?

'מופשט'. הוא לא עוסק ב'צורה החומרית' אלא ב'מהות הרעיונית'.

אומרים על בצלאל שזכה לבנות את המשכן בזכות שהיה ב'צל' ולא התגאה. מה יש להתגאות בכישרון? הרי זו מתנה שקיבלת מהשם!

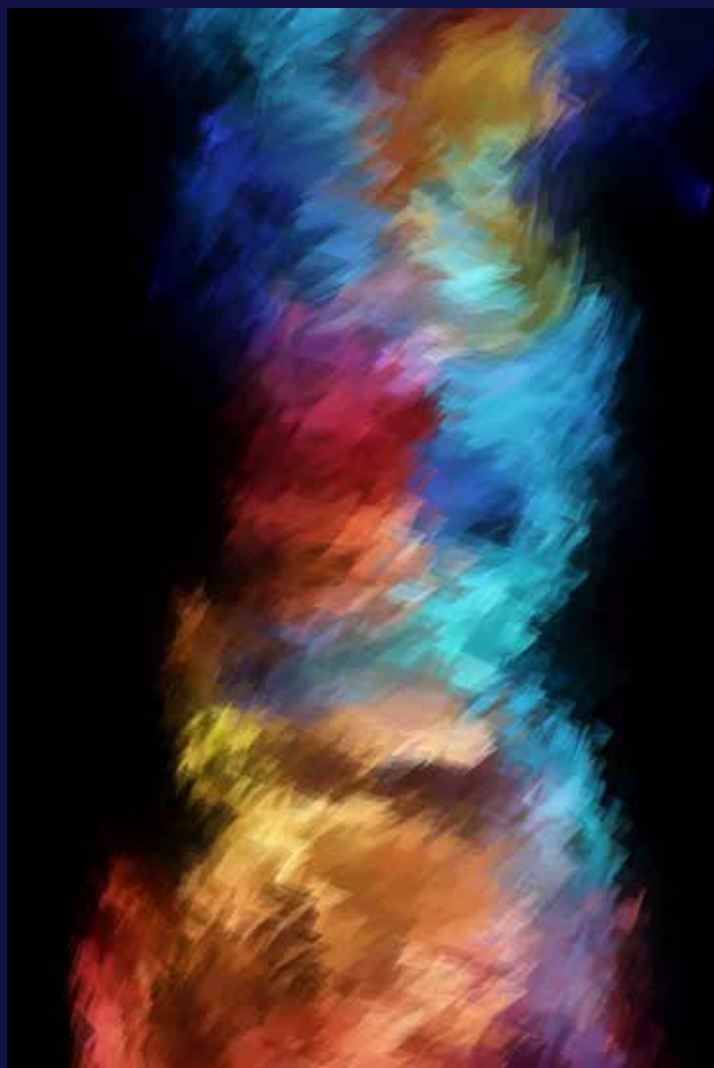
מגזע קדושים

נולדתי בפריז. סבי רבי משה תורג'מן זצ"ל היה רבו של ה'בבא סאלי' זצ"ל. בהמשך, נסעתי ללמוד באקס-לה-בן, בישיבת 'חכמי צרפת' של רבי חיים יצחק חייקין, תלמיד ה'חפץ חיים' זצ"ל.

באקס-לה-בן, לאחר גיל הבר-מצוה הלכתי לבקר את הרב יצחק בזנסון שליט"א, שכידוע הנו צייר-אמן וותיק. הוא בדיוק חזר מקנייה עם שקיות של צבעים ומברשות, עזרתי לו לפרק את השקיות וכך נוצר בינינו הקשר הראשוני

< היית כבר מקורב אז לברסלב?

לא. הייתי כאמור תלמיד בישיבה ליטאית, אצל הרב חייקין זצ"ל. למדו שם בעיון מופלג, התעכבנו על כמה מילים בודדות במשך שבוע שלם!

כשחזרתי לצרפת, אמרתי לרב חייקין שאני נכנס ללמוד בישיבת חידושי הרי"ם, הוא התפלא ושאל "מי אמר?", "הבית ישראל מגור" עניתי. "על הבית ישראל לא שואלים שאלות" השיב.

ואז טסתי חזרה ארצה ונכנסתי לישיבת גור.

< באותו זמן, בעקבות ההיכרות עם הרב בזנסון, היה לך כבר קשר עם ברסלב?

נהגתי להתבודד. כמו כן האזנתי לשיחות-נפש וסיפורים של ר' יצחק, אבל עוד לא התקרבת ממשי.

אחרי הסתלקות ה'בית ישראל' למרומים, מכיון שלא חשתי חיבור לחסידות גור עצמה, אלא ל'בית ישראל', שהיה דמות בזכות עצמה, חשתי חלל גדול.

אמנם הושפעתי מאוד מהחשיבה הפולנית הנקיייה, ה'סדר' הפולני, התחלה של סדר יום ב-3:45 לפנות בוקר בדיוק, מקווה, סדרי לימוד במשך היום. ב-9:30 בערב בדיוק - אתה במיטה. אין דבר כזה לעלות לישון ב-9:31. המשמעת. אבל אתה מבין שיש צד נוסף בך, שלא מתחבר לשם.

הכל כאן

חזרתי לצרפת, ואז כבר התחילה ההתקרבות של הרבה חברים אצל רבי יצחק. המקורבים הראשונים. באותם ימים נוצרה הקהילה. באותו זמן הגעתי למסקנה, שאין שום מקום שבו אמצא את כל שלושת הדברים שראיתי אצל הליטאים, החסידים והספרדים, מלבד בברסלב.

העיון וההתמדה הליטאיים, ההתלהבות החסידית, והאמונה התמימה הספרדית.

זה לא רק בגלל שאין מקום אחר שבו אפשר למצוא את שלושתם. אלא שכאן זה המיטב של כולם, כשהם מחוברים יחד.

הוא היה
אומר לי
"הניגונים
הולכים
להשתכח"
שאלתי
למה? "בגלל
שאינ עוד
אנשים
שמכירים
אותם". "אז
מה צריך
לעשות?"
"לבוא
ולהקליט"
הוא השיב

הרה"ח ר' ישראל יצחק בזנסון שליט"א

אז עדיין לא היתה קהילה של ברסלב באקס-לה-בן. רבי יצחק היה שם לבדו. באותם ימים הוא רק החל את מסירת השיעורים. (לפניו היה שם הרב אילוביץ, חסיד סאטמאר שהפך להיות ברסלב)

ההתבודדות הראשונה

היו לי אז אופניים, רבי יצחק אמר לי "יש בברסלב ענין כזה שנקרא התבודדות", שאלתי מה זה? אמר לי "אתה צריך ללכת לשדה או ליער, ולדבר". זה נשמע לי כמו התנסות רוחנית מוזרה. לקחתי את האופניים ויצאתי ליער. ואני אז בחור בן 13 וחצי.

זו היתה חוויה, שאתה מגלה עולם. עד היום עבורי התבודדות היא הרגש רוחני מאוד מיוחד וחזק, אם לא החזק ביותר. אני משתדל לצאת לשדה, להתבונן סביבי, כדי שמשוה יעורר אצלי את ההתפעלות. לא כמו מי שממלא את חובתו גרידא, הולך, חוזר. אלא שתהיה לי השפעה רוחנית מהותית על הנפש.

הספר האהוב עלי באותה תקופה היה 'שפת אמת על התורה'. זהו ספר שמקובל גם בישיבות הליטאיות. כעבור תקופה נסעתי בבין-הזמנים לביקור בארץ ישראל והתארחתי אצל איזו משפחה. כאן אמרו לי "אתה לומד שפת אמת? אתה יודע, זה לא רק ספר, יש תנועה חסידית, גור, שהמחבר היה מאדמו"ריה".

הציעו לי להיכנס אל האדמו"ר מגור, ה'בית ישראל' זצ"ל להתברך, נעניתי מיד בשמחה. כשעמדתי לפני הבית ישראל אמרתי לו שבקרוב עלי לעלות לישיבה-גדולה, ושאלתי האם אלמד בישיבה באנגליה או בצרפת.

היה לו מבט נוקב מפלח כליות ולב. הוא הביט בי ופסק: "אתה נכנס לישיבת חידושי הרי"ם".

בהתמדה ובסדר כמו ליטאים? יש. רוצה התלהבות של החסידות ועניין כח הצדיק? יש.

< מתי נסעת לראשונה לאומן?

בעת נפילת הקומוניזם, נסענו מצרפת כמניין וחי מקורבים. עדיין היו נהלים מתקופת מסך הברזל. לקחו לנו את הדרכונים ואסרו עלינו לצאת מקייב, החדר שלנו היה בקומת הקרקע, ברחתי מהחלון, יחד עם עוד חבר, עצרנו נהגים, ואחד מהם הסכים לקחת אותנו לאומן, שכבנו בספסל האחורי, הגענו לציון ואמרנו תיקון הכללי.

כשהגענו למלון באומן כדי לשכור חדר ללינה, ביקשו ממני להראות דרכון וויזה. כיון שהדרכון שלי היה בקייב, נתתי לפקיד את רישיון הנהיגה הצרפתי שלי... היו בו ארבעה דפים וחמש חותמות. האוקראיני הסתכל, וחברי מכה על כתפי מאחור, "מה אתה עושה?!"...

הגוי הבור החזיק את הרישיון הפוך, ושאל מה זה? "פרנסוסקי ויזה" ויזה צרפתית, ענית, תוך שאני מבין שאינו יודע לקרוא. צרפת אצלם היתה חשובה מאוד. באותה תקופה, לאחר שאוקראינה הפכה לעצמאית, היא שאפה לכוון קשרים עם צרפת. הוא קיפל בחזרה את רישיון הנהיגה, נתן לי מפתח, וכך קיבלנו חדר במלון...

הסוף היה, שכשהגיעו יתר חברי הקבוצה מצרפת עם ויזות אמיתיות, שאל אותם הפקיד "איפה הויזה הצרפתית?"...

כשגרתי בצרפת, הייתי טס לאומן בכל ערב ראש חודש!

בארץ הקודש

בהמשך, עליתי לארץ ישראל. גרתי אז ברח' סלנט במאה-שערים ובכל בוקר כשרבי יעקב מאיר שכטר שליט"א היה הולך ל"שול", הייתי מתלווה אליו.

הכרתי אז את רבי מרדכי אלעזר רובינשטיין זצ"ל. הוא היה כבר חולה אז, אבל הקול והנעימה שלו בחצות לילה - זה דבר שאי אפשר לשכוח. אתה רואה לפניך יהודי מבוגר שגופו נפוח והוא סובל כאבים ברמה בלתי נתפסת, שאפילו אדם צעיר לא היה עומד בהם. נראה שכל רגע עומד הוא להתמוטט, והנה כשמגיע חצות, פתאום הוא נראה כמו אריה שיצא מהכלוב שלו, הוא כמו השתחרר מהגוף המסובל בייסורים, והקול שלו מתנשא והופך לשאגה בניגוני ברסלב של חצות, כמו נער בן שמונה עשרה...

הוא היה אומר לי "הניגונים הולכים להשתכח" שאלתי למה? "בגלל שאין עוד אנשים שמכירים אותם". "אז מה צריך לעשות?" "לבוא ולהקליט" הוא השיב.

הרגשתי שהדבר הזה הוא מאוד חשוב, ונתתי את חלקי בסיוע לדבר.

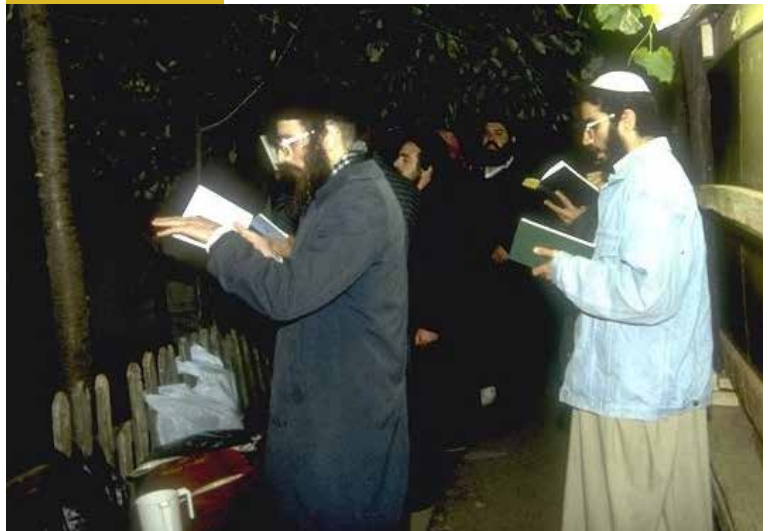
עד היום אני ובנו של רבי יעקב מאיר שכטר, ידידים בלב ונפש. באים האחד לשמחות השני. לפעמים הוא עולה על אוטובוס מירושלים לצפת, אך ורק כדי שנלמד ביחד כמה שעות, ואז הוא חוזר לירושלים.

אמונת הצדיקים אצל הציבור הספרדי, זה קודש קדשים. עד כדי כך, שכשאדם נמצא בצרה, הוא שם צדקה בקופה של רבי מאיר, מדליק נר, ומבקש. והוא לא חושב "אולי זה יעזור". זה הדבר! זו אמונה שהולכת עם ביטחון ותמימות מוחלטת. בלי עוררין. בלי הבנה. זה הדבר.

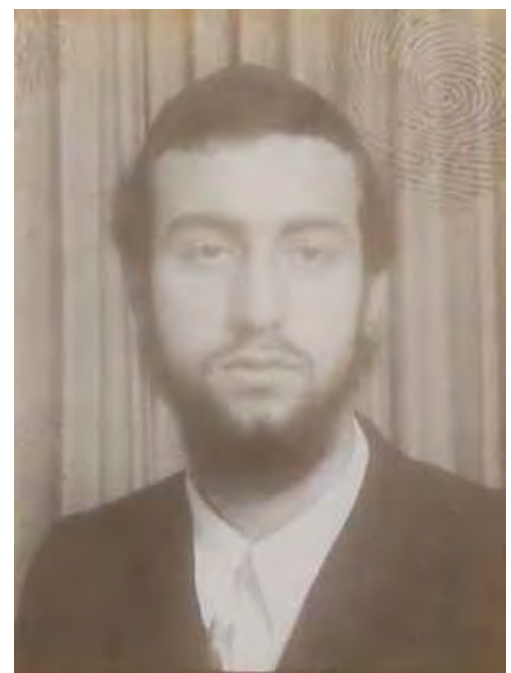
כמו שאתה מסובב את הידית ופותח את הדלת, כאן זה אותו דבר. נותנים צדקה לכבוד רבי מאיר, מדליקים נר, ואוטומטית תיפתח הדלת. אין כאן "אולי". זה לא "סגולה". זה עובד. פשוט. אמונה תמימה.

השילוב של שלושת הדברים האלו, זו אמונת הנפש של דרך ברסלב בעיני. רק כאן אתה יכול להגיע לשלמות של הציבור של שלושתם.

אם לא. אתה בחרת משהו, וחסר לך משהו אחר. אתה רוצה אמונה שלמה? יש. רוצה לימוד בעיון,

הקבוצה מצרפת בציון הקודש

ר' יואל בתחילת התקרבותו

באותו
זמן הגעתי
למסקנה,
שארין שום
מקום שבו
אמצא את
כל שלושת
הדברים
שראיתי אצל
הליטאים,
החסידים
והספרדים,
מלבד
בברסלב

יפוצו מעיינותיך

מתי התחלת במסירת שייעורים בתורת רבינו?

מירושלים הייתי יורד לתל-אביב למסור שייעורים. גם בהמשך, כשגרתי בבית-שמש, נסעתי לתל-אביב.

זכיתי להוציא לאור 4 חוברות, ויש לי עוד כמה בהכנה בעזרת השם. אחת החוברות נקראת 'גשר' - 400 שאלות על מהות החיים, השם נועד לבטא את מהות החיבור בין העולמות. ועוד ספר באנגלית על איך לומדים ליקוטי מוהר"ן.

את הספר 'מה לכם לדאוג' כתבתי בעקבות כך שכאשר באתי מגור לברסלב, הבנתי שכאן יש משהו שאינו נגמר. שיש המשכיות.

אתמול בשיעור של סעודה שלישית היו כאן חמשה שולחנות מלאים ביהודים מכל הסוגים, מתולדות-אהרן ועד אנשים רחוקים מאד, הצימאון גדול.

שתף אותנו בסיפורים על השייעורים.

בחור ישיבה ליטאי שהיה כאן לפני חודשיים אמר לי שהוא לא מצליח להיכנס לעומק הבנת הלימוד, שאלתי אותו אם הוא מתמיד, אמר לי: "כן, מתמיד מאוד". אמרתי, אם כן זה ענין של נשמה. עניתי לו שיש את סגולת לימוד ח"י פרקי משניות ביום (כפי שציווה רבינו לרבי נתן), זה דבר שפותח את הנשמה.

לא מזמן הגיע חבר שלו וסיפר לי שחברו לקח את העצה ברצינות, והנה הוא מחר עושה את הסיום...

פעם בשיעור בשמחת שבע-ברכות בבית-שמש אמרתי שהתמדה פירושו להיות גזלן, כמובא בליקוטי מוהר"ן רפ"ד. היו שם בעיקר בעלי בתים העמלים לפרנסתם. אמרתי: אם אתה לא יכול לקבוע שעה, תקבע חמש דקות. אבל על חמש הדקות האלו אל תוותר. יתהפך העולם. אמרתי להם: קחו אתכם בכיס 'קיצור שולחן ערוך' קטן, ובכל פעם שיהיה לכם זמן פנוי, תחטפו.

יום אחד ביקשו ממני לבוא ולדבר בפני קבוצה, כאן בבית כנסת בעיר העתיקה. כשאני מגיע אני רואה סעודה ערוכה, הם סיפרו לי שהם עורכים סיומי מסכתות. זיהיתי כמה אנשים שהיו מוכרים לי, ואז אחד מהם אמר "אני רוצה לדבר. אני נהג הסעות, אתה זוכר שדיברת על להיות גזלן? אחרי שדיברת, הלכתי וקניתי קיצור שולחן ערוך, שמתי בחלון הקדמי של הטנדר, והרי כל הזמן יש לי הפסקות, עד שהילדים באים לטנדר וכו', בינתיים אני חוטף כמה סעיפים. כל הנוכחים, חלקם היו כשדיברת, וחלקם 'נדבקו' מחבריהם, והחליטו להיות גזלנים, ועכשיו אנחנו עושים סיומי ספרים ומסכתות...

השילוב של הנקודות בעבודת ה' שיש בברסלב הוא פלא.

בנוסף, כאן בבית המדרש ברסלב בצפת יש את השיעור השבועי מדי יום שלישי בליקוטי מוהר"ן בשפה האנגלית.

כמו ביצירה אמנותית, אם אתה לא מוציא אותה לפועל על הקנבס (בד ציור), אין לה צורה ממשית, כך בעבודת ה' אם אתה לא מוציא את הנקודה לפועל בשיחת חברים, שהיא אחת משלוש נקודות, אז אין לנקודה צורה וביטוי.

המיזוג של הגוונים הוא שיוצר את התוצאה הייחודית. הרמ"ק ב'שער הגוונים' (פרדס רימונים שער עשירי) מסביר זאת לפי הספירות, יכול להיות שאצלך יש חלק מספירה מסוימת, שהיא גוון מסוים, שאצלי לא קיימת בכלל... ולכן חייבים שיחת חברים.

בתורת רבינו מצויה תורת רפואת הנפש האמיתית. עניין זה מוזכר רבות בחוברות שזכיתי להפיץ

יצא לי בעבר להיפגש עם קבוצת פסיכיאטרים ופסיכולוגים מחו"ל. שבאו לארץ ישראל למטרת לימודיהם, אמרתי בפניהם: תראו, פסיכולוגיה היא דבר מאוד מוגבל. הגישה הזאת גרמה לאדם להרגיש 'עברתי טראומה'. 'אני מוגבל'. אבל יש אמן גדול לתורת הנפש, והוא רבי נחמן מברסלב. דיברתי איתם באריכות, לא כולם ידעו על תרי"ג מצוות, והם יצאו מכאן עם הסתכלות אחרת לגמרי על הנפש. בכל השיחה צוטטתי שלי היו אך ורק מתוך תורת רבינו ורבי נתן. הם הרי מדברים הרבה על הגוונים, ועל הניגון. על פחדים, דאגות. איך לסדר את ה'זיכרון' ועוד. כל הנושאים בהם עוסק רבינו בספה"ק ברקיעת צרי מזור ותרופה לנפשותינו

תרי"ג מצוות

על השולחן מונח קונטרס "תרי"ג מצוות" לבעל הש"ך. מה הביא אותך להוציאו לאור? אנו שואלים.

שנה אחת, בשמחת-תורה, כשרקדתי כאן בבית הכנסת של הצדיק הלבן עם ספר תורה בן 500 שנה, חשבתי לעצמי הרי כאן יש תרי"ג מצוות, ואז התחלתי להדפיס את הקונטרס של תרי"ג המצוות לבעל הש"ך זי"ע, לזכות יהודים פשוט באמירה. עצם אמירת המצוות זה דבר עצום.

< איפה אתה מפיץ את זה? >

בכל מקום שבו אני מסתובב. כתוב הרי בצוואת ריב"ש של הבעש"ט הקדוש, שמי שמתקשה בקיום מצוות 'עשה' או 'לא תעשה', שייקרא בפיו את הפסוקים בתורה המדברים מזאת המצווה, וזה יעורר אצלו את הרצון והכוח לקיים את אותה המצווה.

בתור חסיד ברסלב חם שהוא גם צייר, מה התבונה שלך במשל של רבינו על אותו צייר שבמקום לצייר, יצר 'מראה' שבה השתקפה היצירה שממול?

למעשה, הכל ענין של מראה. הצדיק מנקה לך את המראה ואומר לך: תראה את היופי שבך.

כל מיני שיטות שיש היום, הם כפירה ממש. איך אתה מסוגל לקרוא 300 עמודים שכתב איזה פסיכולוג שאינו יודע כלום, כאשר יש לך כאן ליקוטי מוהר"ן שהוא 'פלא יועץ'. תיכנס בתוך כל מילה ותגלה עולם בתוך עולם, רובד לפני מרובד.

כשרבינו מביא פסוק, הוא סומך על זה שאתה תתעמק בפסוק ההוא, ותשאל מדוע הוא לקח מתוך הפסוק דווקא את הקטע הזה, עד המילה הזאת דווקא, ואז אתה נכנס לתוך אמנות הנפש.

רבינו מדבר אליך אישית, אבל צריך התמדה. אצל רבינו אין 'טיפים'. רבינו נותן פתרונות.

היו שם
בעיקר
בעלי בתים
העמלים
לפרנסתם.
אמרת: אם
אתה לא
יכול לקבוע
שעה,
תקבע
חמש
דקות. אבל
על חמש
הדקות
האלו אל
תוותר.
יתהפך
העולם

מאות פעמים. זו הייתה אומנות של ממש. כמו שמספרים על רבי משה פיינשטיין שבזקנותו היה לומד את המשנה כמו ילד שמגלה עכשיו לראשונה את המשנה. גם על החזון איש מסופר, שהיה מסוגל במשך שבועות ארוכים להתעמק במשנה אחת.

רבי יצחק בזנסון שיחיה, באמת גאון בזה. כמו שרואים היום את הפירות של 'פאר הליקוטים'. כשמתבוננים בכל מילה, מתחדשת הבנה והארה.

התנאי להתקרב לתורה, מסכם ר' יואל בחיור, זה שאתה ניגש לזה מחדש, אתה מרוקן את כל מה שאתה יודע, כדי לקבל את האור הקדוש הזה. לא לבוא 'על אוטומט'.

בכל יום יהיו בעיניך כחדשים! שנזכה.

עמקות עם ידיעה רחבה

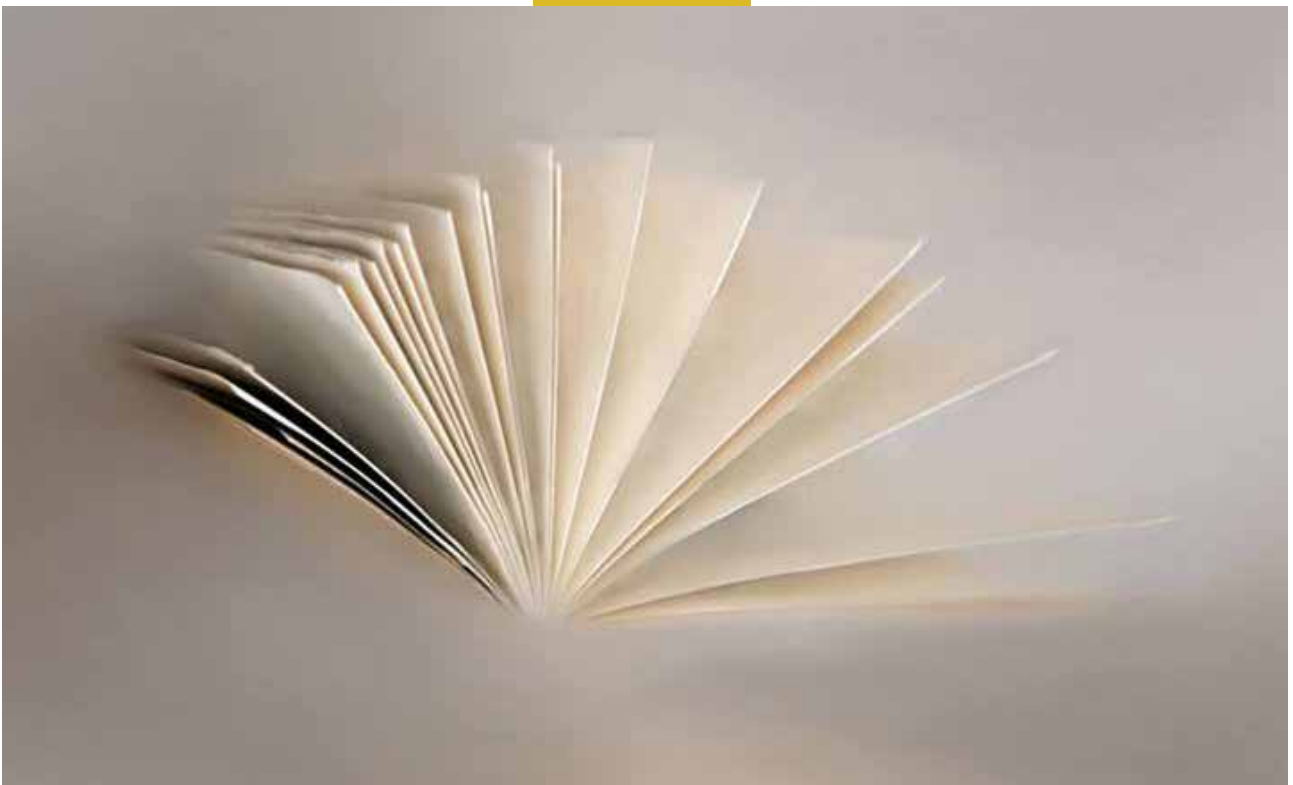
בלימוד ליקוטי מוהר"ן אני הולך בעיקר עם שני הכללים הראשון והאחרון מהח"י כללים ששניהם שונים לגמרי אך הם משלימים זה את זה.

הכלל הראשון אותו שינן באוזני רבות ר' שלמה אהרן גוטליב זצ"ל ללמוד 'מיניה וביה', ולא לחפש להבין את התורה מתורות אחרים.

ומאיך הכלל ה-18 הפחות מוכר, אותו קבלתי רבות בשיעורי הר"מ שכטר ובמשך השנים הרבות גם בהן למדתי חברותא עם בנו ר' נתן שיחיה, המלמד להבין את הפשט בליקו"מ ע"י הבנת כל המשמעויות שישנן לכל מילה, לדוגמא: למילה "תורה" ישנן משמעויות רבות בספרי חז"ל, ועלינו להבין את משמעותה בכל הצורות והגוונים כדי לזכות להבנה נכונה יותר בדברי רביה"ק, באופן זה הוצאתי קעת לאור בס"ד חוברת באנגלית בת 150 עמ' וכולה עוסקת רק ב-15 השורות הראשונות של תורה א'. נוכחתי שהלימוד באופן הנ"ל מועיל מאד ומכניס את האדם לפנימיות הדברים באמת ובכך הוא זוכה לרפואה עצומה לנפשו.

יהיו כחדשים

במשך עשרת השנים בהם למדתי בחברותא עם רבי שלמה אהרן גוטליב זצ"ל לפחות פעם בשבוע, היינו עוסקים במילים הקדושות בכזו חיות ועמקות, שעבור 5 מילים נדרשו לעתים רבות כשעתיים וחצי רצופות! הוא היה פותח את הליקוטי מוהר"ן ואומר: "בוא נפתח את הספר ונגלה מה שרבינו הקדוש אומר וע"י זה נגלה מה שיש בעולם..." והיית רואה בעיניים שלו התחדשות של 'בראשית', למרות שלמד את התורה הזו כבר

בית דפוס גדול יוקם בקרוב בירושלים

במפעלו פועלים מבין חסידיו ברצון לב אשר בירושלים רצוני להוציא תחלה לאור את ספרי רבם הגדול ר' נחמן מברצלוב ועזה שאיפתו לבצע את העבודה על טהרת ה' קודש

תכניות נוספות חכין המשרד לנפגעי המלחמה לשיקום עשרות משפחות שנפגעו קשה בעת מלחמת השחרור. קצב ביצוע התכניות הללו תלוי בתקציב שהממשלה ת' עמיד לרשות המשרד.

בית הדפוס גדול וכריכה משוכר ומודרנית יוקמו בקרוב בירושלים. המשרד לנפגעי המלחמה גיש את מלוא עזרתו ליוזמי המפעל ומסייע ככל האפשר להגשמת התכנית. אם כי המשרד נמצא במ' וקנה לספית גדולה עקב הקיצוצים התקציביים נודע שמנהלי המשרד וזכנים להקציב סכום הגון למען זקמת המפעל ואף לעזור למצוא למענו שיכון מתאים בעיר.

בעל בית הדפוס הוא אחד מח' ידי ברצלוב שגר שנים רבות בעיר ועתיקה ויחד עם משפחתו הענפה ותקדס מעבודות דפוס שונות. עם יבוש העיר העתיקה נפל בשבי זאוב יחד עם בנו הצעיר. כל רכר' לו לרבות בית הדפוס על מכו' ותיו בשדר ע"י הערבים והמש' נחה כולה נשארה בעירום ובחוסר יל' עד לפני חדשים מספר קבלה ומשפחה הקצבה חדשית מן המדור המסוני העיר העתיקה שע"י המש' ד' לנפגעי המלחמה.

מיד עם שובו מהשבי התחיל זאוב לתכנן תכניות לחזור בכל המ' זרות למקצועו ולפרנסתו. בני' גשפתו אשר בארצות הברית ה'.

אבן קשה

בעורה
ספר
השי"ח

ביאור הליקוטים

באר ולפרש בעיון נפלא ונורא המאמרים הנפלאים הנמצאים בס' ליקוטי סוהרין

נוראים ונפלאים לטובת ה' בעולם לב ונפש וזוה"ק ישיבת הסודות וקיום צוית רבא ל' בכל הקולות

ב' ישיבה נפלאה ודפוס נוראים ונפלאים וקמורים ונפלאים בדברי הקדושים וזוה"ק הנוראים ונפלאים אשר נקצו בספר הקדוש והנורא דבני סוהרין. שחבר הכינוי ונורא נחל ביצע בקיר הסנה

נחמן מברסלב וצוקל' י"א

ד' דברי הלשון השובק הרחש הקודש מואר נתן וצוקל בכתב ובניס

המאמרים וציל ידעו המעין כמצין מן החיכים הנסקות הנפלא שיש ב' קדושים אשר קדשו ונפלאו ל' א' ישיבה כי א"ס וז"ל

ה' א"ס ליקוטי סוהרין חק' ידוע מדברי הקדושים המבוארים בס' וזוה"ק היר' וכמבואר גם בחס' מהו בתקופתו ל' נא וראה סמתו הנלקי היר' חסיד קדוש וסוהר ישי' סוהר אברהם וצ"ל לקדוש וזהו וכו' סוהר נחמן טו"מ שינוע' וזהו

ישיבה הנפלה ידעו סוהר משה ודעונו ב' אשר ודענו טעמליק הרח"ה י"א סוהר שינוע' ישיבה נפלאה אליו וללמדו ישי' דוס עז בחי' הסנה א"ס נחמן וזהו ע"ה וזהו נאמן קצין רובו סוהר ע"י עבודה וישיבה וזהו סוהר ועתה נאמן שמואל ב' ישיבה ע"י עבודה וישיבה וזהו סוהר ועתה נאמן הוצאת ישיבה בוסלב לזרה וזהו

ירושלים תרצ"ה

דפוס כ"ר ר"י כ"כ' כ"ו י' צוקל

אסף את כתבי ר' אברהם והדפיסם. ר' שמואל הורביץ ז"ל (באדיבות גנ')

כתבת המשך לפרוייקט היובל על ר' שמואל הורביץ זצ"ל

עט סופר מזהיר

עם התפרסמות והתפשטות ספרי רביה"ק ותלמידיו בעולם, המודפסים ומופצים בימינו לרבבות ע"י אנשי הצדיק החרדים אל דברו, מקום של כבוד וזכות ראשונים מיוחדת, שמורה לו למדפיס והמפיץ - החסיד הדבוק ברבו בכל נימי נשמתו - הרה"ח רבי שמואל הלוי הורביץ זצ"ל, חלוץ ההדפסה בארץ הקודש. הוא הגבר אשר מסר נפשו ברצון ממון וטירחה עבור הדפסת והפצת ספרי רביה"ק ותלמידיו.

תחקיר נרחב ומקיף במלאות יובל לפטירתו

נחמן רוזנפלד

תודה מיוחדת לרי שמואל אברהם תפילינסקי

פתיח לפעילות ההדפסה שרבי שמואל התחיל לעסוק בה במסירות נפש בלתי ניתנת לתיאור, ונתן עבודה את כל נפשו ורכושו הדל, וכשאל הכסף - נאלץ לשקוע בחובות.

התמסרות להפצה

רבי שמואל היה עני מרוד. קירות ביתו היו שחורים ומפויחים מעוני. שולחן - לא היה לו, אלא חבית הפוכה, שעליה הונח קרש, ואילו לכיסאות שימשו לו כמה קופסאות פח הפוכות. וברוב יקרת עניין ההדפסה בעיניו הלך לקבץ נדבות ימים ולילות למען דבר נשגב זה כאשר לעצמו לא הותר מאומה! וזאת מלבד חלישות הדעת שקיבל מאנשים שונים שניסו להרפות את ידיו מהעבודה בטענות ואמתלאות שונות, ביניהן הטענה שממילא לא יהיה מי שיעסוק בספרים והספרים ישארו בידיו. אך ר' שמואל לא שת לבו לכל אלו והתמסר כל כולו ללא לאות לעסק ההדפסה.

וכך מתאר ר' שמואל ביומנו

...בהתעוררות שלי נתאסף מאנשי שלומנו ביחד פונט אחד בשביל ביאור הליקוטים ובהשגחות נפלאות שהמדפיס נתן לי אמנה והדפיס הכל כנזכר לעיל ותמיד הוכרתי ליתן לו כמעט חצי הכסף כי צריך לנייר ולשלם לפועלים ועכשיו אני חייב לו ערך שלשים פונט, השם יתברך יזכנו שנוכל לשלם לו ולגמר כל העניינים החדשים שיש תחת ידי

ומסיים בפניית בקשה לאנ"ש:

נא מכל אחינו אנשי שלומנו מפולין אל תרפו את עצמכם מזה

כ בר נודע בשערים עיזוז גבורתו של מוהרנ"ת בהדפסת ספרי רביה"ק והפצת דעתו הקדושה בעולם. ואף כאשר הדבר היה כרוך בקשיים מרובים, לא מנע עצמו ופעל וטרח למען ההדפסת ספרי רבינו וספריו שלו המלאים דעת הנחל נובע. ואף הפעיל את כל מקורביו במסירות גוף ונפש לענין הנשגב של ההדפסה. וכמו שאמר רביה"ק בעצמו עליו שאלמלא הוא לא היה נשאר ממנו "בלעטיל שמות".

פחות ממאה שנים לאחר הסתלקותו של מוהרנ"ת, המשיך בדרכו החסיד ר' שמואל הורביץ זצ"ל, ופעל בלהט להפצת דעת רביה"ק בעולם.

מיד עם חזרתו לא"י, לאחר שניצל בניסים ממלתעות הק.ג.ב. התחיל בהקמת כולל מיוחד עבור לימוד תורת רביה"ק - "ישיבת ברסלב לתורה ולתפילה". ואף פעל רבות למען עניין ההדפסה הנשגב, שראשית ניצניה החלו עוד בהיותו באומן. רבי שמואל בלל יחדיו את עסקי הקודש, בכך שהקצה את הרווחים העתידיים ממכירת הספרים - עבור החזקת הישיבה, ועבור החזקת אנ"ש באומן. וכפי שכתב בהקדמת המדפיס לספר "ביאור הליקוטים":

"ידוע להוי שזה הספר הק' ושאר הספרים שיצאו ושיצאו לאור על ידינו מוקדש (אחר שילום חובות ההדפסה)... חלק להדפסה שאר ספרי וענייני רבינו בארה"ק וחלק להחזיק ישיבתינו בירושלים "ישיבת ברסלב לתורה ותפילה" העוסקים רק בתורה ועבודת השם, ואנ"ש שבאומן על ציון רבינו הק'".

בתחילת עבודתו למען הישיבה הקד' הביא לדפוס קונטרס מיוחד, מעט הכמות ורב האיות -- 'פנקס התקנות', בו הובאו תקנות הישיבה עליה חתמו כל חסידי ברסלב בארץ הקודש. ר' שמואל מזכיר עניין זה ביומנו 'וחיברתי אז את הפנקס חבר המובא התקנות וכו'... ה' יודע כמה מסרתי נפשי על זה'.

הישיבה אמנם לא החזיקה מעמד זמן רב, אך היא היוותה כעין

ליקוטי מוהרן תרצ"ו ר' שמואל הורביץ

וכו' והשיב לי כי הוא רוצה להתייעץ בזה ולדבר עם ידידו הנפלא מר הוברמן נ"י אם כדאי לדבר בזה, ודיבר עמו בטלפון והוא יעץ אותו שלא כדאי לעשות בזה וכו'.

ובין כך נודעתי ממנו כי מר שוקן בעצמו כעת בביתו בירושלים ומזה נתחדש לי התקווה בענין שדברתי מכבר עם האדון הוברמן להשיג נדבה הגונה על הדפסת הפרפראות וספורי מעשיות לנגד ספרי בכתב יד "ימי שמואל" מהדורה ב' שיחזיק הרבה, וכבר נתתי איזה מחברות גדולות למר הוברמן לדוגמא אבל מפני שהאדון שוקן הי"ו לא היה בביתו לא יכול לצאת הענין לפועל, וכעת ששמעתי שהאדון הוא בביתו התנוצץ בי זיק חדש של תקווה לזה ומפני זה הבנתי כי אינו כדאי להטריח בזה הנ"ל בשביל להחיות את הילד כמו שאומר לי הד"ר שפיגל.

וחשבתי בדעתי כי אעפ"י שענין הילד הוא אצלי פיקוח נפשות ממש אעפ"י כ' אולי יזיק זה להתקוה חדשה של הנ"ל בענין ההדפסה כנ"ל, ועל כן נגמר בדעתי לקבל דברי הד"ר שפיגל הנ"ל.

בשנת ת"ש כשהיה ר' שמואל שרוי בעת רעב ומחסור, חלה ילדו הקטן והיה בין חיים למוות ממש, ובידו לא היתה פרוטה לפורטה להחיות את נפש הילד. ובמכתב לעיל מספר ר' שמואל שחשב לפנות למר שוקן, מנהל "ספריית שוקן", שעוד קודם היתה ביניהם היכרות כלשהי, בכדי לבקש ממנו עזרה וסיוע. אך לפני כן התייעץ עם ידידו ומכריו של מר שוקן, ובעצתם לא פנה אליו מחשש שמא יגרום הדבר שמר שוקן לא יתרום עבור ההדפסה. עד כדי כך היה גבוה ענין ההדפסה בעיניו, שהיה מוכן להקריב את טובתו האישית בעבורה.

וכאן אף נוכל למצוא את התשובה לשאלה העולה מאליה - הכיצד יושב לו החסיד הגדול שכל כולו דבקות בה', ממארי דחושבנא המחשב שעותיו ורגעיו שיהיו כולם בלתי לה' לבדו, וכותב ספר על עצמו ועל תולדות חייו?

ובפרט שלכל אורך ספרו זה עולה מדבריו - כמה שמחה ועונג היו לו מכל שעה שחטף בעבודת ה', ואילו איזה צער ועוגמת נפש נגרם לו מאיבוד שעה אחת שלא עלתה בה עבודת ה' כרצונו. הכיצד מצא הוא זמן ועניין לכתוב ספר זה?

אלא שעבור כל דף שהוסיף לכתוב בספרו היה יכול להוסיף ולהדפיס עוד דף מספרי רבינו הק', מכיון שמר שוקן הנ"ל היה תורם להדפסת הספרים עבור כתיבת ספרו - "ימי שמואל". ואנו זכינו מכך בכפליים, הן להדפסת הספרים בשעתם, והן לחיבור הנפלא "ימי שמואל" שנשאר לימינו.

דפוס בבית

בראשית דרכו, כשהיה מתגורר עוד בבתי הונגריין, הדפיס ר' שמואל אצל מדפיסים והיה עומד ומשגיח על מעשיהם, ואף היה מגיה בעצמו את הספרים כדי שיהיה נעשה על הצד הטוב ביותר. אמנם כעבור כמה שנים כאשר זכה להשלים את

שולחן - לא היה לו, אלא חבית הפוכה, שעליה הונח קרש, ואילו לכיסאות שימשו לו כמה קופסאות פח הפוכות. וברוב יקרת עניין ההדפסה בעיניו הלך לקבץ נדבות ימים ולילות למען דבר נשגב זה כאשר לעצמו לא הותיר מאומה

כי אין לי כעת שום תקוה אחרת רק שעל כל פנים... לא יבצר אחד שיקנו כל הספרים... ונוכל לשלם החוב ולגמור השאר, נא עשו מה שבכוחכם ואני עשיתי מה שמוטל עלי הרבה יותר מכוחי ואתם עשו כרצונכם מה שמוטל אבל גם ביאור הליקוטים מוכרח מאוד ובייחוד לאנשי שלומנו הרוצים להבין התורות בליקוטי מוהר"ן ולהיכנס בעומק ולקיים להשריש בעצמו העצות...

...בענין הדפסה שכל המשא עלי להכין ולעבוד אצל המדפיס שידפיס ולהגיה כמה פעמים וליתן הכסף ה' יודע ועד כמה מסירת נפש וגוף היה לי על זה כמה עבודה בטלתי וכו' כדי לזכות הרבים אינני יכול לשער במוחי כמה כוחות נתתי על זה.... (ימי שמואל רכה רכ"ו)

ר' שמואל ממש מסר את נפשו על עסק ההדפסה בבחי' "בכל נפשך ובכל מאודך" ולמענה נתן את כל הון ביתו באהבה והרבה יותר מזה, וחטף מפת לחמו ולחם בני ביתו עבודה, וכל פרוטה שהשיגה ידו בעמל וטורח השקיע בהדפסה. בכדי לקבל שמץ מושג עד היכן הדברים מגיעים נעתיק כאן כמה שורות ממה שמספר בעצמו:

"וראשונה פניתי והלכתי לידדו הד"ר שפיגל נ"י, והראתי לו הכרטיס של הילד מטיפת חלב וכרטיס הרופא רבינובין מה שצריך להבריא ולהחיותו וכו', ובקשתי שידבר במזכירות ידידו הנעלה מר שוקן הי"ו אולי יסייעו לי להחיות הילד ולחזקו

לתאים, תא מיוחד לכל אות. תא לאותיות האל"ף, תא לאותיות הבי"ת וכו'. ואולם אם בטעות אירע שנהפכה תיבת האותיות על פניה - או אז היתה עבודה קשה מאד לאסוף אחת לאחת את כל האותיות הזעירות, ולמיין בחזרה למקומן הנכון. בתחילה היו לר' שמואל רק כמה סטים של אותיות ובמשך הזמן הוסיף לקנות עוד ועוד אותיות כך שיוכלו להדפיס כמה עמודים בו זמנית.

הפועלים בבית הדפוס היו ר' שמואל עם כל בני ביתו מגדול ועד קטן. כאשר הוא והבנים הגדולים בפיקוחו עורכים ומסדרים את האותיות בלוחות, וזוגתו והילדים הקטנים בפיקוחה מפרקים את האותיות מהלוחות לאחר ההדפסה, ומחזירים כל אות למקומה בתיבה. דבר שבשגרה היה לראות את בנו של ר' שמואל בן השש שגובהו לא עבר את גובה השולחן, עומד על שרפרף קטן ומסדר את אותיות העופרת אחת לאחת להכניס לדפוס...

בגמר מלאכת ההדפסה החלה מלאכת קיפול ה'בויג'ן - הגליון הגדול שעליו מודפסים כמה וכמה דפים יחד. צריך היה לקפלו בין הדפים ואח"כ לחתוך במקום הנכון כדי שישארו מחוברים מאחור. והיתה נדרשת זהירות רבה, מכיון שאם היתה טעות אחת בקיפול נוצר שיבוש בכל סדר הדפים, ואף בזה עסקה המשפחה כולה.

בתקופה מאוחרת יותר, הפכו עלויות ההדפסה בבתי הדפוס הגדולים להיות נמוכות יותר מעלויות ההדפסה הביתית, ור' שמואל וב"ב רק הכינו וסידרו את לוחות האותיות, אח"כ היו קושרים היטב את כולם יחד בחוט והולכים עימם לבתי הדפוס להדפיס. ואף כאן היתה נצרכת זהירות רבה - שהחוט לא ימשך תוך כדי הדרך, כי כך יתעקם הלוח וכל העמוד יודפס עקום. וכן להשיגח שלא תיפול ותישמט אות אחת ואז תחסר האות בכל הספרים המודפסים. היה זה חזיון תדיר לראות את ר' שמואל רץ ברחובות ירושלים לבית הדפוס, בידיים רוטטות אווז הוא בלוח מוכן להדפסה. לאחר ההדפסה היו שולחים את הגליונות המודפסים לכורך וכך סוף סוף הושלמו הספרים.

כתבי ר' אברהם ב"ר נחמן זצוק"ל

בראשית הבכורה החל ר' שמואל להוציא לאור את כתבי ר' אברהם ב"ר נחמן זצ"ל, שרובם לא באו לדפוס עד אז. ועוד בהיותו באומן, לפני עלייתו לא"י, נתן דעתו עליהם להצילם מתהום הנשיה והאבדון, הן את תורתו שבכתב והן את תורתו שבע"פ. הוא העתיק את כל כתבי ראבר"נ שהיו בנמצא באומן, ואף שימש את תלמידיו שומעי לקחו וכתב את דבריהם. את הכתבים היה שולח יחד עם כתבים ששלח לארץ ישראל. לכל מכתב שהיה שולח הנה צירף גם כמה דפים מכתבי ראבר"נ והזהיר על שמירתם. כך הוציא משם את האוצרות בערמה. אף כסף להדפסה כבר התרים שם את אנ"ש ושולח הנה.

בהגיעו לא"י אסף בחזרה את כל הכתבים ששלח,

את הכתבים היה שולח יחד עם מכתבים ששלח לארץ ישראל. לכל מכתב שהיה שולח הנה צירף גם כמה דפים מכתבי ראבר"נ והזהיר על שמירתם. כך הוציא משם את האוצרות בערמה. אף כסף להדפסה כבר התרים שם את אנ"ש ושולח הנה.

משאלת לבו לעבור לגור בירושלים שבתוך החומות, הקים בביתו מעין בית דפוס בזעיר אנפין. באותה העת היה דרוש רשיון מיוחד מהמשלה האנגלית כדי להקים בית דפוס, ור' שמואל הפעיל השתדלויות וטרחות גדולות דרך אנשים חשובים ממכירי אביו הגאון הגדול רבי ישעיה הורביץ זצ"ל, וכך בטורח ועמל רב השיג את הרשיון הנכסף, שהיה תלוי במקום בולט בבית הדפוס כדרישת החוק.

עבודת ההדפסה בימים ההם, היתה מורכבת וארוכה ביותר, ואינה דומה בכלל לצורת ההדפסה הקלה והמהירה של היום, אז היו משתמשים בלוחות מתכת, שבהם השחילו אותיות עופרת זעירות. כך היו משחילים ומצרפים אותיות אחת לאחת ומרכיבים מילה. בין מילה למילה הניחו חתיכת עופרת נוספת כדי להפריד בין המילים, ובין כל שורה ושורה היו מניחים חתיכת עופרת ארוכה באורך השורה כדי ליצור רווח בין שורה לשורה.

את אותיות העופרת היו מניחים בתיבה שטוחה על שולחן נמוך, והתיבה עצמה היתה מחולקת

נזר לו למצוא את כתבי ראבר"נ. ר' שמואל מאיר אנשין (באדיבות ר' שמואל מאיר חשין)

תוכניותיו של ר' שמואל הורביץ זצ"ל

מלבד כל החיבורים שר' שמואל הדפיס, היו עוד חיבורים שרצה להדפיס אך לא עלה בידו. לפנינו ליקוט מכתביו אודות ספרים שתכנן לכתוב, חלקם אכן כתב אך לא הדפיס, וחלקם מן הסתם לא הספיק אף לכתוב. ככל הנראה היו לו עוד תוכניות רבות, וזה רק מה שכתב.

תודתינו נתונה לר' שמואל אברהם תפלינסקי על עזרתו הרבה בעניין

בספר 'שיחות וסיפורים' - תרצג' תחת הכותרת 'הערת המו"ל' מביא ר' שמואל רשימה של תוכניותיו כדלהלן:

- סידור תפלה מסודר בפירושים והנהגות עפ"י כל ספרי רבינו בתכלית היופי.

- חומש מסודר על חמשה חומשי תורה וגם על נביאים כתובים ועל עין יעקב והגדות חז"ל וליקוטי הש"ס על דברי חז"ל ועל כל ד' חלקי שו"ע ומשניות ועל הזוהר ותיקונים ועל הע"ח ופע"ח וכל כתבי האר"ז.

- על פי סדר הא"ב - כל הענינים - כל ענין עם כל השייך אליו מכל ספרי רבינו ז"ל בכתב ובע"פ. למשל 'ברית' 'תורה' וכו' וכן על כל הא"ב כ"א ספר מיוחד בתכלית היופי וההידור.

- מספרי רבינו ז"ל הנצרכים גם להמון עם על זשארגאן [=השפה המדוברת - יידיש] כמו [א] לקוטי תפלות [ב] קיצור ליקוטי מוהר"ן [ג] כל ספרי לקוטי עצות [ד] השתפכות הנפש [ה] ומשיבת נפש [ו] שיחות הר"ן [ז] ימי מהרנ"ת וכו' [ח] וכל הענינים על פי א"ב הנ"ל.

- ספרים מכתב יד שלא ראו אור עדיין מעולם.

- הרבה מכתבים מאנ"ש הראשונים תלמידי מוהרנ"ת מעוררים ומחזקים עד אין לשער וכו'.

בספר 'חכמה ותבונה' [תשכ"ב] כותב ר' שמואל הורביץ בהקדמה: "ובאמת לא רציתי להדפיס כעת החלק שעל הסיפורים מעשיות, כי רציתי להדפיסו בין השיחות ורמזים, שלקטתי מכל ספרי רבינו ומוהרנ"ת ז"ל ומשאר כל ספרי אנ"ש (וה' ספר אחד עם הסיפ"מ שכבר נדפס עם הלקוטי הלכות ורמזי המעשיות). ובאמת ה' זה הספר חידוש שבחידושים מאין כמוהו אשר אין לשער עוצם תועלת הספר הזה, אבל חשבתי שאם אין יכולים לעשות כולה מצוה [שאינן בידי היכולת להביא לדפוס מחסרון כסף ההוצאה] עכ"פ אעשה פלגא מצוה... ואולי בזכות זה יעזור השי"ת שיתעוררו אנשים להדפיס כל הספר הנ"ל"

במכתבי שמואל (מכתב מ"ג ע' קנ"ג) - כותב ר' שמואל לר' ש. טוקצינסקי ז"ל: "והנה מה שראית בס' שיחות וסיפורים שנמצא אצלי פי' הש"ס וכו' עדיין לא עשיתי זאת מפני שאין מוכן לדפוס אינני יכול להטריח בזה כשאני יוצא תיכף לפועל, אבל כאשר אדע שהנכם מוכנים להדפיס זאת בעזה"ת אשתתף בזה לקבץ ולאסוף מכל ספרי רבינו ז"ל ומוהרנ"ת ז"ל ושאר אנ"ש ז"ל ולסדרם בסדר יפה והגון ושער והקדמה וכו' (ובוודאי לא יתכן בזמן מועט רק כפי היכולת)."

ספר 'חכמה ותבונה' - בספר 'אור צדיקים' מופיע מכתב משנת תרפ"ט - שכתב ר' אהרן לייב ציגלמן לר' יצחק מאיר קורמן זצ"ל, ובו מוזכרות תוכניותיו של ר' שמואל להדפסת הספר או חלקים ממנו שלמעשה לא יצאו אל הפועל. כמו"כ, במכתבי שמואל (ח"ב, מכתב מ"ז) כותב ר' שמואל על כך שערך והכין את הספר חכמה ותבונה, אך עדיין אין לו את כל המימון עבור ההדפסה. וכותב ומבקש להתרים את בעלי היכולת בכדי להדפיסו.

אף בספר "יעלת חן", מזכיר, ר' שמואל בדף השער את הספר

'חכמה ותבונה' שלא נדפס עדיין.

ספר יחוס הגדולים:

החיבור 'יחוס הגדולים' הוא נספח לספר 'עדן ציון' של אביו - ר' ישעיה הורביץ זצ"ל. ור' שמואל רצה להוסיף ולהרחיב אותו ולהוציאו כספר נפרד. וכפי שרואים להלן:--בעמוד רנ"ט בס' 'עדן ציון', כותב ר' שמואל: "הוספה ומילואים לסדר יחוסין הנ"ל עמוד ק"א עד קכ"א ובתוכו 'יחוס הגדולים' מהרבה גדולי ישראל יודפס בספר בפני עצמו בקרוב בשם 'ס' יחוס הגדולים'."

- בתחילת חיבורו 'יחוס הגדולים', כותב - "...והנה בעזה"ת אוסיף כאן כפי ידיעתי והשגתי שהשגתי עד הנה, ומה שאתוודע עוד בעזה"ת יושלם במקום אחר ואולי יעזרני השי"ת שאוכל לעשות ספר גדול מכל הצדיקים וגאונים שה' מיחוסנו לכתוב ולבאר כל א' וא' ענינו באריכות."

ספר יעלת חן:

על הס' 'יעלת חן' רשום - 'חלק א', הספר הוא רק על חלק מתורה א' והיה בתוכניתו להשלים את כל תורה א', דבר שלא יצא אל הפועל. וכמו שמציין ר"ש במכתביו:

- "כל הסיוע שאשיג וכן כל הכנסת הספרים שימכרו יה' רק לשלם החובות מההדפסה והכריכה, ואח"כ מה שישאר יה' רק להדפסת שאר החלקים מהספר [יעלת חן], וכן הלאה להדפיס ענייני רבינו ז"ל כמו סידור, חומש וכו' וכו' [שם סו ע' רנ]"

- "לקחתי מהכריכה הס' יעלת חן... וידע מעכ"ר שזה רק ההתחלה מהספר, וצריך לגמור הספר... וע"כ הנני מתאמץ להתחיל תיכף להדפיס החלק הב' מהס' ..."

ליקוטי מוהר"ן עם הוספות:

בעמוד השער של ליקוטי מוהר"ן (תרצ"ו), כותב ר' שמואל: "ועתה נדפס פעם העשירית בהגה מדויקת □. ועוד כמה חידושים והוספות כאשר תראינה עיניך, הכל על מקומו יבא על נכון:

א. הוספות מכת"י. ב. מפתחות מלק"ה. ג. מפתחות מתורה שבכתב. ד. ועצות עפ"י א"ב □"

החלום לרבי לוי יצחק בנדר זצ"ל ותיאר לו את מראהו ותואר פניו - הסכים ר' לוי יצחק שזהו אכן ראבר"ן.

במקביל לעריכת והדפסת ספרי ר' אברהם ז"ל, ערך ר' שמואל כמה ספרים בהם ביקש להשלים חפצו ורצונו של רבינו הק' בגילוי תורתו הק'. מהם הספר 'יעלת חן' - בו אסף כעמיר גורן ככל יכלתו ביאורים על התורה הראשונה בליקוטי מוהר"ן עם כל השייך לה מספרי רבינו ז"ל ותלמידיו. בהקדמתו הוא כותב על מטרתו בכך: "כדי שנוכל לילך עם התורה הזאת וללמדה בעיון ולעמול בה יומם ולילה כמה ימים ושנים, וכל עבודתנו הן תורה ותפילה ועסקי קודש והן עסקי חול כמו אכילה ושתייה וכו' וכו' הכל כאשר לכל יהיה עפ"י התורה הזאת אשר זאת היתה באמת כוונת ורצון רבינו ז"ל."

כמו כן הדפיס את הספר 'שיחות וסיפורים', בו סידר דבר דבור על אופניו את כל שיחותיו של רביה"ק השייכות לתורות בליקוטי מוהר"ן. (מספר זה המשיך לאחר שנים הרה"ח ר' אברהם ויצהנדר ז"ל את ספרו - 'מגיד שיחות' על הליקוטי מוהר"ן). וכן את הספר 'ציון המצוינות' - בו ליקט מכל ספרי רבינו הק' ותלמידיו דברים אודות יקרת עניין ההשתטחות על ציון רבינו הק'. היה בדעתו של ר' שמואל להמשיך ולערוך סדרה שלמה של ליקוטים מדברי רבינו הק' על כל עניין ועניין, כפי שמציין בסוף מאמר 'התקשרות לצדיק' (הודפס לראשונה בקובץ אולפן חד"ת), שרצונו לעשות ליקוט כזה על הערך 'צדיק'

שער הספר 'שיחות ורמזים' שחבר ע"י רבי שמואל הורביץ והודפס יחד עם הסיפורי מעשיות בשנת תשכ"ח

ואף היה דורש וחוקר אצל אנ"ש בירושלים (כגון אצל תלמידו ר' שמואל מאיר אנשין, ועוד) היכן ניתן למצוא עוד משהו מראבר"ן. וכך היה מחפש הרבה בגניזות של חורבת ר' יהודה החסיד, שם היו שלושה מרתפים מלאים גניזה. היה פתח מלמעלה שדרכו השליכו את הגניזה, ומהצד היתה הכניסה אל המרתפים. ור' שמואל היה נכנס לשם ומחפש אולי הניח שם ראבר"ן בעצמו מכתביו או אחרים הניחו משלו. (הגניזה שהיתה מונחת במרתפים אלו היתה מכתבי קודש עתיקים ומספרים ישנים מאוד. מכיון שבימים ההם כל ספר היה יקר המציאות, ולא היו ממהרים להשליכו לגניזה. כך גם לא היו מתמלאות הגניזות אף אחרי שנים מרובות. ולכן ר' שמואל יכול היה למצוא שם אף את כתבי ראבר"ן משנים רבות קודם לכן)

את כל כתבי ר' אברהם ב"ר נחמן זצ"ל שאסף לאחר טירחות ויגיעות אלו הביא לדפוס מיד בחזרתו ארצה, עוד לפני שהיה לו דפוס בעצמו. ורק אודות למסירות נפשו זכינו לספרים המופלאים 'ביאור הליקוטים' ו'כוכבי אור'. ה'כוכבי אור' נדפס על כל חלקיו בשנת תרצ"ג (שנה אחרי חזרתו מאומן), וה'ביאור הליקוטים' וה'אבני' ברזל" בשנת תרצ"ה. את הענין הזה הוא מזכיר כך בספרו ימי שמואל: "...ההשגחות הנפלאות בענין כתבי ר' אברהם ז"ל... שבהתעוררות שלי נתאסף מאנ"ש ביחד פונט אחד... ובהשגחות נפלאות שהמדפיס נתן לי אמנה והדפיס הכל כנ"ל". ובהמשך מסיים בזה"ל: "אינני יכול לשער במוחי כמה כוחות נתתי על זה ואם היו נותנים לי שתי מאות פונט על ספרים אחרים ישנים מרבני ז"ל שכבר נדפסו לא הייתי מקבל ולא הייתי מקבל עלי הטרחו הלזו". ועוד מזכיר בקצרה: "וכן הלכנו שם דרך החנות שהיה שם 'דפוס עניו' והזכרתי עצמי הזמן הזה שהיה לי המסירות נפש עצום להדפיס שם כל הספרים מר' אברהם ז"ל כוכבי אור ושיחות וסיפורים וכו' והביאור הליקוטים".

ר' שמואל זכה שר' אברהם ב"ר נחמן התגלה אליו בחלומו והודה לו על פעליו בהדפסת ספריו והשארתם לדורות. כשסיפר רבי שמואל את דבר

משמאל לימין ר' שמואל הורביץ ר' אליהו חיים ור' משה בורשטיין

ועוד... אך מחוסר אמצעים לא יצא הדבר מן הכח אל הפועל.

בשנת תרצ"ו הדפיס את הליקוטי מוהר"ן וספרי רבנו הנוספים, וחיבר עליהם ליקוטים מתוך ספרי רביז"ל וספרי תלמידיו השונים. לדוגמא - ה"שיחות והתעוררות" על הליקו"מ ו"שיחות ורמזים" על הסיפון ועוד לקוטים שונים.

מניעות

וכסף עבור המפעל הגדול הזה מנול? גם בזה עברו זמנים מזמנים שונים ואופנים מאופנים שונים ובכל פעם באה הישועה באופן אחר. אחת מהן היתה היכרות עם מנהל "ספריית שוקן" שסייע בידו בממון להדפסה - בעד כתיבת חיבורו "ימי שמואל" כנזכר לעיל. ר' שמואל אף מכר לו נכסים יקרי ערך שהיו ברשותו ככתבי יד חשובים וכדומה, כי כל חפציו לא ישוו בעיניו לעומת זיכוי הרבים של הפצת אור הצדיק בעולם. היה זה ר' שמואל מאיר אנשין ז"ל שקישר בין ר' שמואל לבין הבעלים של הספרייה, ולפיכך צירף ר' שמואל את שמו לשער הספר "ליקוטי מוהר"ן" חלק א' שהדפיס בשנת תרצ"ו.

בחזרתו מהשבי הירדני, שב לעבוד על בית דפוס ראוי לשמו. וכתב לאביו ששהה בחו"ל שיקנה עבורו וישלח לו מחו"ל מכונת דפוס משוכללת. הוא השקיע בכך הון תועפות, הן ממעות שלו שאסף פרוטה לפרוטה וחסך מפת לחמו, והן ממעות אחרים שלוה. אביו אף הוא הלווה לו סכום כסף

בחזרתו מהשבי הירדני, שב לעבוד על בית דפוס ראוי לשמו. וכתב לאביו ששהה בחו"ל שיקנה עבורו וישלח לו מחו"ל מכונת דפוס משוכללת. הוא השקיע בכך הון תועפות, הן ממעות שלו שאסף פרוטה לפרוטה וחסך מפת לחמו, והן ממעות אחרים שלוה.

נכבד. בד בבד היה צריך לדאוג עבור מקום מתאים לבית הדפוס ולרשיון מהמדינה החדשה לפתיחת בית דפוס. ר' שמואל הוכיח לממשל שכבר היה לו בית דפוס עוד לפני המלחמה, וכך חידש את הרישיון, ומקום בשביל הדפוס מצא בדמות שלד של בנין חדש שנטשוהו בעליו הערבים קודם שהספיקו לסיימו. כשהודיע לאביו שהכל מוכן, קנה אביו את המכונה ושלחה דרך הים. אולם מעשה שטן, קרוב המשפחה שסייע בהבאת המכונה, ראה את המבנה, ולא מצא חן בעיניו. הוא לא היה מוכן להביא את המכונה למקום כזה. ולא הועילו כל טענותיו ומענותיו של ר' שמואל עד שלבסוף מכר את המכונה בחצי משווייה, ואף היה צריך למכור את הרישיון ואת המקום. מאז, שוב לא היה לו בית דפוס משל עצמו, אך הוא לא נפל בדעתו אלא חזר להדפיס בבתי דפוס של אחרים.

בסוף ימיו בעת שלא עמדו לו כוחותיו כמקודם סייע ועודד אחרים להדפיס, וכך תמך רבות בידי ר' אריה ויינשטוק שליט"א לייסד את 'קרן ההדפסה', והלהיב את לבו ועמד לצדו בעבודת ההדפסה עד סוף ימיו. לזכותו נזקפת לדורות המשך עבודת ההדפסה עד ימינו אנו.

הספרים שהדפיס:

ספרים אלו סידר והביא לדפוס החסיד, המתאבק בעפר רגליהם של רביה"ק הננמ"ח ותלמידיו הק, - ה"ה רבי שמואל הלוי הורביץ, אשר נשא ליבו אותו להאיר לארץ ולדרים עליה מטובם, להיטיב לנו ולכל הדורות עדי יבוא ינון;

תרצ"ב:

'פנקס חבר' - תקנות ישיבת ברסלב לתורה ולתפילה. קונטרס בו סידר את תקנות הישיבה שהקים לתורה ולתפילה ועבודת ה'.

תרצ"ג:

ספר 'כוכבי אור' - חיברו הגאון החסיד ר' אברהם ב"ר נחמן חזן ז"ל. הספר מחולק לד' חלקים; חלק א' - אנשי מוהר"ן יספר מגדולת אדמו"ר ותלמידיו הק' זיע"א. חלק ב' - אמת ואמונה מרבה לעורר ולחזק באמיתות האמונה ובגנות ספרי מינין וכו'. חלק ג' - חכמה ובינה מגלה רזים בשורש קדושת אדמו"ר נ"ע. חלק ד' - ששון ושמחה תפילות נוראות עם ביאורים בגדולת השמחה. נדפס בחלקו ע"י המחבר בשנת תרנ"ו, ובשנת תרצ"ג נדפס ע"י ר' שמואל ז"ל בתוספת מרובה מכתבי המחבר.

'ימי התלאות' - סיפור תלאותיו של גאון עוזנו מוהרנ"ת זיע"א בשנים של תוקף ועזות המחלוקת עליו ועל מעט מקרוביו. [כולל בתוכו השמטות מחי"מ ושיחות מכת"י הרב מטשעהרין]

'שיחות וסיפורים' - ביאורים עמוקים בדברי אדמו"ר הננמ"ח בתוספת סיפורים מתלמידיו, בסוף הספר יש ביאורים על סיפון"מ, וסיפורים מכת"י הרב מטשעהרין זצ"ל. חיברם הגאון החסיד הר"ר אברהם בר"נ מטולטשין זצ"ל, ונדפס בחלקו בשנת תער"ג ע"י המחבר זצ"ל. בשנת תרצ"ג יו"ל מחדש בתוספת מרובה ע"י הר"ר שמואל הורביץ זצ"ל.

מכתב מראבר"ן - מכתב מבעל המחבר לכלליות אנ"ש.

פנקס תקנות ישיבת ברסלב

צוות הרה"ק ר נחמן גאלדשטיין אב"ד דק"ק טשעהרין - צוואה נוראה שכתב הרה"ק רבי נחמן מטשעהרין זצוק"ל, ובה סדר ההנהגות שמבקש שינהגו בו לאחר אריכות ימים ושנים.

תרצ"ד:

ליקוטי מוהר"ן

תרצ"ה:

'ביאור הליקוטים' - ביאור ופירוש עמוק בדברי הספר הק' ליקוטי מוהר"ן. חיברו הגאון, הר"ר אברהם הלוי חזן בהר"ר נחמן מטולטשין זצ"ל. המחבר הדפיס רק קטע מהספר. כתביו הרבים של המחבר היו פזורים, ורבים מהם אבדו. מקצת מהם זכו לצאת לאור עולם ע"י ר' שמואל ז"ל אשר טיפל במסירות רבה בהוצאתם לאור, הוציא ספר ביאור הליקוטים על הרבה מאמרים שבליקו"מ והדפיס מחדש את הנדפס מכבר ע"י המחבר זצ"ל.

'סיפורים נפלאים' - כולל בתוכו אף חלק א' מספר כוכבי אור - (סיפורי מעשיות ומשלים וצוואת הרב מטשעהרין).

ספר 'אבניה ברזל' - תוכן הספר שיחות וסיפורים מאדמו"ר הנגמ"ח זצ"ל ומתלמידיו הק'. בראש הספר מערכה אשר יסופר בה בהרחבה מהתקרבות מוהרנ"ת אל אדמו"ר זצ"ל.

ספר 'סיפורים נפלאים' - סיפורים נפלאים ונוראים מכבוד קדושת אדמו"ר הנגמ"ח זצ"ל בתוספת מעשיות ומשלים מאדמו"ר נ"ע, חיברם הרה"ח ר' שמואל הורביץ זצ"ל, ויצא לאור על ידו בשנת תרצ"ה בירושלים.

. (הוצאת 'ישיבת ברסלב לתורה ותפלה')

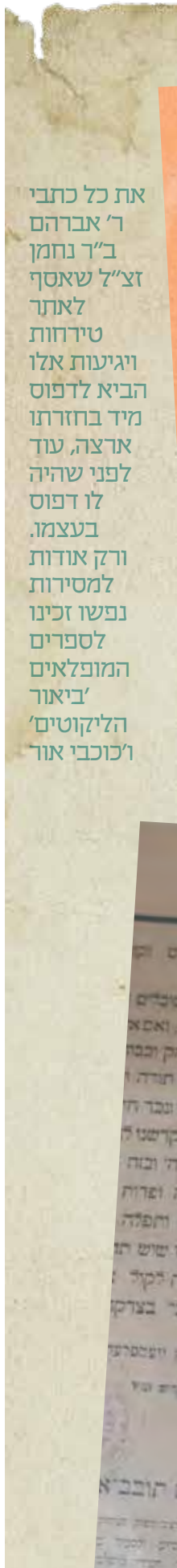
תיקון הכללי

תרצ"ו:

ליקוטי מוהר"ן - וכך נכתב בתחילתו: הובא לדפוס בהשתדלות ר' שמואל ברסלבר בהר"ר ישעיה הלוי הורוויץ נ"י והוגה על ידו בהגהה מדויקת. ובסיוע השתדלות מר' שמואל מאיר ב"ר אפרים זלמן נ"י.

תרצ"ז-תש"ז:

ספר 'פרפראות לחכמה' - פירושים וחיידושים על הספר הקדוש "ליקוטי מוהר"ן" מהגאון הקדוש

קול קורא - ישיבת ברסלב לתורה ולתפילה

הרב נחמן אבד"ק טשעהרין זצוק"ל.

תרח"צ:

ספר 'שיחות והתעוררות' - בו נסדרו כל השיחות והסיפורים ודברי ההתעוררות השייכים לכל מאמר בפ"ע אשר בספרי ליקו"מ. נלקטו מהספרים - חיי ושיחות מוהר"ן, ימי מוהרנ"ת ועלים לתרופה דבר דבור על אופניו.

'באבי הנחל' - ביאור על ליקוטי מוהר"ן שחיבר רבי ברוך אפרים ב"ר יעקב. חלק קטן הודפס בלעמבערג (לבוב) בתרל"ו, בשלמות נדפס הספר לראשונה בלעמבערג (לבוב) תרצ"ז עם הספר פרפראות לחכמה. נדפס שנית ע"י ר' שמואל הורוויץ נ"י בירושלים.

תש"ג:

'לקוטי תפלות' - ספר תפילותיו של המליץ מוהרנ"ת זיע"א. הודפס לראשונה בדפוס מוהרנ"ת בביתו בעיר ברסלב בשנת תקפ"ב. הוציא לאור שוב, הרב שמואל הורוויץ נ"י מהכסף של 'חברת חסידי ברסלב להדפסת והפצת ספרי אדמו"ר רבי נחמן מברסלב זצוק"ל' - נדפס כרוך עם תיקון הכללי.

תש"ו:

ספר 'שיחות ורמזים' - ליקוט מספרי אדמו"ר ותלמידיו על סיפורי מעשיות ומסודר על כל מעשה - סדר השתלשלות הסיפור, בתוספת דברים בגדולת וקדושת המעשיות. בסוף הספר פרק בגדולת התיקונים הנמשכים ע"י קדושת הציוה"ק.

ראה מכתבי שמואל ב, פד: "... וגם שום תשובה על קבלת הקונטרס 'שיחות ורמזים' על המעשיות שהוא יחיד ומיוחד בעולם ויקר אצלי מאד - חיי שרה תשכ"ו".

תש"ז:

תיקון הכללי

תש"ח:

ספר 'ציון המצוינת' (קה"ק) - תוכן הספר ידבר מגדולת התיקונים הנמשכים ע"י השתטחות על ציוה"ק. מלוקט מספרי - חיי ושיחות מוהר"ן, עלים לתרופה, ספרי ר"א בר"נ ז"ל ועוד.

מהקדמת המו"ל, ר' שמואל הורביץ: "לפי שזכינו ב"ה להדפיס

הספר תיקון הכללי אמרנו לחבר לזה גדול הענין של ציון רבינו ז"ל"

תשי"ד- תשכ"ח:

ספר 'יעלת חן' - ליקוט על קטע ממאמר אשרי תמימי דרך, תורה א' בליקוטי מוהר"ן. מלוקט בלשון התורה והנוסח בכת"י והמפרשים על התורה. שנת תשי"ד.

בשער שנוסף אח"כ נכתב: "נדפס ע"י הר"ש הורוויץ נ"י ונשלם ע"י בשנת תשכ"ח בירושלים ת"ו. בע"ה - הקדמת הלק"מ וההסכמות ושיר רבינו זיע"א מחמת הוצאות הדפוס יבואו בקונטרס מיוחד".

תשט"ז:

'יחוס הגדולים' - בסוף ס' עדן ציון [ירושלים תשט"ז], לאביו ר' ישעיה הלוי הורוויץ זצ"ל, מופיע: "הוספה ומילואים לסדר יוחסין שלנו, נלקט ע"י בן המחבר שליט"א" מתחיל בעמוד רנ"ט ומסתיים בע' ש"ע באמצע עניין ולא נשלם בדפוס.

תשכ"ב:

ספר 'חכמה ותבונה' - חיברו הגאון החסיד הר"ר אברהם ב"ר נחמן חזן מטולטשין זצ"ל בעהמ"ח ספרי ביאור הלוקוטים, כוכבי אור וכו'.

תוכן הספר: ביאור ופירוש עמוק מפענח צפונות ומאיר עינים בסודות התורה הכמוסים על ספר המעשיות לאדמו"ר. בראש הספר מאמר מגדולת אדמו"ר ותלמידו מוהרנ"ת זצ"ל. הכתבים נעתקו ברובם על ידי הר"ר נתן בייטלמער זצ"ל. חלק מהם הועתק מכת"י מתלמידיו. בספר צורפו גם כל ביאוריו הפזורים בספרי הק' המבארים וסובבים על ספורי מעשיות. נלקט ע"י הרה"ח ר' שמואל הורביץ נ"י.

תשכ"ח:

'שיחות ורמזים' - השייכים להספר סיפורי מעשיות - נלקט ונאסף ע"י הר"ר שמואל הורוביץ שליט"א, ונדפס ע"י חסידי ברסלב ע"י אריה ב"ר משה דוד (ויינשטוק), מהדורה זו נדפסה מתוך עותק בודד ששרד מהעיר העתיקה, כאשר בעיר העתיקה הדפיס ר' שמואל אלף עותקים וכולם נשארו שם בעת הכיבוש.

כל בני ביתו התגייסו להדפסה. הרה"ח ר' שמואל הורוויץ ז"ל

'את אחינו' אנו מבקשים

שיחת חג מיוחדת המספקת הצצה נדירה לבשורה הגדולה ולמהפכה שהחלה להתגלגל בעוצמה מופלאה | בתוככי מרכז הפעילות והעשייה של הארגון הראשון מסוגו בברסלב ובעולם התשובה והקירוב בכלל התיישבנו לרב שיח יחד עם פעילי ומייסדי הארגון הקדוש שלא נחים לרגע כדי לתת לעוד יהודי את הדרך למקומו האמיתי | ועכשיו קרבנו לעבודתו

גַּת אַהֲבָה

מרכז מידע חיבור והכוונה
בעולם התשובה

ית

שובה, מצווה קדושה המוזכרת בספרי רבינו הק' ותלמידיו מאות ואלפי פעמים. מי הוא אשר לא יבקש לחזור לה' יתברך, לשוב למקום ממנו ניטל, לתקן את אשר שיחת ולצאת מן העולם הזה טהור וזך. בעיני רבים,

מצוות התשובה מתבטאת כעבודה נקודתית, הכוללת - לקיחת אחריות ובקשת מחילה מריבון כל עולמים על מעידות ונפילות רחניות, אולם לא כן הדבר אצל מי שלא נולד בבית ובסביבה תורנית. אצלו, מצוות התשובה מקבלת משמעות רחבה יותר. החזרה בתשובה נוגעת בו הלכה למעשה בכל עניין ופרט בחייו, מדקויות עדינות ברוחניות ועד הפרטים הקטנים בגשמיות. אותה חזרה אמיצה אל דרך אבותינו, חוץ ממה שמביאה את האדם לקיום המצוות בפועל, היא אף מעוררת את הצורך ללימוד אורחות החיים החדשים. הדבר מקבל ביטוי ממשי בנושאים כמו חינוך הילדים, בחירת אזור מגורים, מציאת מוסדות לימוד, מקומות עבודה, ובהמשך... גם שידוכים ועוד ועוד, הכל מצריך למידה והכוונה לפעמים פרטנית. אפילו פרטים שוליים לכאורה כמו כללי לבוש, מנהגים, או נוסח התפילה, דורשים כיוון ועצה ישירה. כל זאת מביאים לא אחת את השב לצור מחצבתו לבלבל גדול ולתשישות כח של ממש.

אשר על כן, הגיעה ההבנה שמוכרחים לפעול. מוכרחים לתת מענה מקיף ומושקע. כזה שירכז בתוכו שלל תחומי סיוע למתקרבים שכבר עשו לבדם כברת דרך לא פשוטה, ולייצר עבורם את היכולת לעבור כראוי בין העולמות השונים, ובעיקר... לחסוך מהם עוגמת נפש, תוך סילוק מכשולות קשים ומיותרים. לשם כך הוקם הארגון הנפלא "את אחי". אשר כשמו כן הוא, הקמת מערך אנושי כלל ארצי אשר שואף ופועל לתת מענה בכל הרבדים הנצרכים לכל דופקי בתשובה.

לאחר תקופה ארוכה של פעילות פורה, התכנסנו לשיחה מרתקת עם ראשי ופעילי הארגון, כדי לשמוע מכלי ראשון על ההקמה הנחושה, האתגרים שעומדים על הפרק, הסיפוק האדיר וגם על שאיפות העתיד.

ראשיתו אנו פונים לאחד ממייסדי הארגון "את אחי" הלא הוא הרה"ח ר' אהרן פירר שליט"א מביתר המשמש כרב ומדריך למקורבים מזה רבות בשנים ושואלים בכנות:

< מדוע בעצם הוקם הארגון? >

ניכר שרק לרגע הזה חיכה ר' אהרן, והוא פותח את דבריו בהתרגשות:

בדור הזה, דור עקבתא דמשיחא, אנו רואים צמאון אדיר לדבר ה' שמתפשט בעולם. כל יהודי צמא להתקרב לה' וברגע שהוא מוצא איזושהי נקודת קדושה הוא נמשך אליה כמו מגנט. רק

עזרה לכל פונה. מרכז המידע בפעולה

כינוס הרבנים למען את אחי

מה, הקושי הגדול מתחיל בשלב שאחרי ההתחלה, אז האדם נוחת לתוך המציאות, וחוץ מהקושי העצום שיש עם היצר הרע הרגיל, היום יומי, הוא נאלץ להתמודד עם חוסר ידע עצום שמכביד על כל שלב ואפילו מה שנראה לנו פשוט ביותר.

כשם שאנחנו מבינים שצריך לקרב כל יהודי ולהטעים אותו מאור הקדושה, כך גם אנחנו חייבים להתלוות אליהם בהמשך הדרך. זו לא חכמה לתת להם לצלוח את הנהר ואז להשאיר אותם בצד השני בלי קורת גג, בדיוק לכן הרמנו את הארגון הקדוש הזה, כדי לתת לכל יהודי בכל שלב בו הוא נמצא, כתובת בה הוא יוכל לקבל את כל צרכיו, בדיון ולא בחסד.

היה זה לפני כחמש עשרה שנה, המצוקה של המתקרבים החדשים ליהדות נעשתה בולטת יותר ויותר בכל התחומים. גם בסביבתי הקרובה פגשתי שוב ושוב במצבים של מצוקה ובלבול אצל חבריי בעלי תשובה כמותי. כמובן שזה עורר אותי לחשוב למצוא דרך איך להקל על הקשיים העצומים האופפים את המקורבים הן במהלך ההתקרבות הראשוני, וכן בהמשך הדרך בבניית כל מהלך החיים, פרנסה, משפחה וכו'.

היה לי אז רעיון, לקחת כוחות קיימים ולהתחיל לפעול במישור הפרטי, לעזור בשלל נושאים ודברים שבעלי התשובה לא מקבלים מאף אחד, חלקם קריטיים ודחופים בנושאים עקרוניים ויסודיים, כגון השקפה נכונה, הליכות והלכות בסיסיות, וחלקם רק עזרה מעשית פשוטה שכל בית יהודי צריך - בתחום הכלכלי, בריאותי, עזרה בבית וכד' שהרי בניגוד למי שגדל בבית תורני שותומ"צ שבדרך כלל יש לו משפחה גדולה, אחיות שיכולות לשמור על הילדים, אמא שיכולה לארח בעת שמחה, לבשל וכו' וכו', הרי שהמתקרבים היקרים מתמודדים לבד (!) גם מבחינה גשמית ממש...

כבר מאז התחלתי לעסוק בנושא בעצמי, אך ב"ה היום אנחנו מדברים על משהו אחר לגמרי, השילוב של הכוחות שיש כאן והמשאבים הקיימים והלב הרחב של הפעילים, יחוללו בעז"ה מהפכה עצומה בכל התחום, וייצרו סטנדרט חדש בחייו

להיפך ומאיך לפעמים מרוב התעסקות יתר בדברים הנ"ל שוכחים את המכוון העיקרי שהוא עבודתו יתברך ויוצאים "קרחים" מכאן ומכאן.

נתאר לעצמנו תייר מחו"ל המגיע לירושלים. כפי שכולם יודעים, מדובר בעיר רב-גונית ביותר. כל עוד לא הגיע משיח צדקנו, נמצאות בתחומה - שכונות מגוונות מאוד, וממילא ישנם גם כללים כיצד להסתובב בתוכה. התייר מוכרח לבוא עם מדריך מנוסה המכיר היטב את העיר, וזאת על מנת שיכוון אותו להיכן ילך. הוא יסביר לו: כאן זו שכונה של בני מיעוטים, מסוכן להיכנס אליה. ואילו זאת, שכונה פחות מסוכנת, אתה יכול לעבור בה, אך בזריזות, ועדיף עם ליווי של עוד מישהו... כאן יש שכונה של כאלו שאינם שומת"צ והסביבה בהתאם, וכאן הגעת לשכונת מאה שערים המפורסמת, באזור זה אין להסתובב בלבוש שאינו הולם את צביון המקום, וכן הלאה.

הכרתי פעם מקורב יקר שחפץ היה לגור בסביבה שמורה ואיכותית, ולכן החליט לעבור למקום מגורים אשר רבים מתושביו מדברים בשפת האידיש. אמנם, הרב שהכירו היטב המליץ לו על מגורים בעיר אחרת, אך הוא לא שעה לעצתו ועבר דווקא לשם. נו, ומה קרה בפועל? מלבד ההבדל המנטלי, הוא ומשפחתו גם לא ידעו את השפה, כך שמהר מאד הרגישו אי שייכות בסביבת החברה אליה הגיעו, דבר שהביא כמובן את הילדים הללו לתחושה והרגשה של תסכול על החברה ועל ה' ותורתו.

סיפורים כאלו שמעתי מפי כמה וכמה. ממש כואב לראות איך אנשים נפלאים מאד, מגיעים לכאלו משברים. אילו רק היה אותו יהודי עובר לגור במקום הנכון לו, שהולם אותו, היה ודאי מצליח יותר, צריך גם להזכיר כי ישנם כאלו שדווקא האווירה השמורה מטיבה איתם, הם מסתדרים מיד עם הסגנון ונהנים מהשהייה בסביבה כזאת. ברור שאין אדם דומה לחברו, ואין בזה כלל קבוע.

אתן דוגמא נוספת הממחישה כמה נחוצה למקורב ידיעת ה'מפה' של החברה אליה הוא נכנס, הכרתי באופן אישי נער שעברו עליו ירידות ברוחניות. מה עשיתי? - פניתי לאחד העסקנים והוא סייע בעדי להגיע לארגון מסוים המומחה לטיפול בבעיות מסוג זה. בדרך כלל, מאד קשה להתקבל לארגון ההוא, אך אני בס"ד פניתי לעסקן מוכר המכיר את הארגון מקרוב והוא סידר לנו תור תוך כמה שעות. למחרת כבר היינו שם והבחור התחיל לעלות על דרך המלך.

כאשר מדובר באדם המכיר את הנתונים והאפשרויות, הוא מיד יודע למי עליו לפנות וכיצד להגיע אל המקומות הנכונים, אך מקורב המגלה קשיים אצל בנו, אינו מודע ברוב המקרים לפתרונות הקיימים בתחום. הוא אינו מעלה על קצה דעתו כי ניתן בקלות יחסית לפתור את הוואקום שנוצר. וכאן מגיעה בעצם הבשורה הגדולה והחדשנית של 'את אחי' - לרכז את המידע הדרוש, ולהנגיש אותו באופן פרטי ומדויק לכל המקורבים החפצים בכך.

< ואיך הדבר מתבטא בפועל?

בכדי לתת מענה לשאלות והמבוכות השונות, אנו מפעילים מוקד אנושי הפועל כמעין מחלקת מיון. המענה לשואלים מופעל על ידי ר' אסף מזמר הי"ו,

השילוב של הכוחות שיש כאן והמשאבים הקיימים והלב הרחב של הפעילים, יחוללו בעז"ה מהפכה עצומה בכל התחום, וייצרו סטנדרט חדש בחייו של המקורב באיכות רוחנית וגשמית כאחד, ולמשפחתו

חלוקת התלושים לפסח האי שתא

של המקורב באיכות רוחנית וגשמית כאחד, לו ולמשפחתו. "בדור האחרון קיימת תופעה משמחת מחד וכואבת מאידך.

גם ר' יצחק גוטליב הי"ו מייזמי הרעיון ממשיך את דבריו בבהירות:

מצד אחד מגיעים יהודים ונוטשים במסירות נפש את כל אשר להם, דפוס חיים, חברים ולפעמים גם משפחה ופרנסה, והכל למען שמו באהבה, זוהי אכן בשורה מרנינה ומרגשת מאוד. אולם מצד שני, דווקא אז, מתעוררת בעיה מצערת, הם מגיעים לחברה אחרת ושונה, לא מוכרת, בה קיימים כל כך הרבה כללים דקים ועדינים, כך שנצרכת מהם עבודה קשה על מנת להשתלב. פעמים רבות - במקום להתקבל בזרועות פתוחות הם חשים

”את אחי“ הדבר הנכון בזמן הנכון

במקביל לראיון המרתק, פנינו להרה”ח ר’ שמעון טייכנר שליט”א, מרבני הארגון וממוסרי הנפש עבור עולם התשובה, ובקשנו לשמוע על מצב המתקרבים בכלל ועל ארגון ”את אחי“ בפרט?

ר’ שמעון: ”ארגון ”את אחי“ עושה את הדבר הנכון ביותר, בזמן הנכון ביותר. כאשר גלי התשובה הולכים וגואים והרבה אנשים מתקרבים לאביהם שבשמים וחוזרים בתשובה, בפרט שנמשכים כל כך לאורו של רבינו. חושבני שהארגון מהווה פריצת דרך אמיתית לא רק לאלו שכבר נמצאים בתהליך ההתקרבות אלא אף למי שעדיין נמצא בתחילת התהליך וחושש מפני הצעד הגורלי, אם ידעו שקיים ארגון המלווה אותם בכל השלבים או אז יקבלו חיזוק ועידוד להיכנס למהלך ללא פחד ומורא מפני הבאות. הם הרי כבר יודעים שישנם אנשים מסורים שיילו אותם כראוי.”

”בתקופה הראשונה של ההתקרבות, האדם מקבל אור גדול וחיות עצומה מלמעלה. זוהי הארה שמגיעה מהמקום הגבוה ביותר, מספירת הכתר שהיא הספירה העליונה, ומשם נמשכת הארת התשובה כפי שמגלה רבינו בתורה ו’. אולם יחד עם אותה הארה נפלאה, מקבל האדם גם התמודדות חדשה. משום שעם אורות לבד אי אפשר להתקדם באמת. בכדי להמשיך ולהתקדם הלאה מוכרחים ליצור כלים ראויים לאותם אורות עליונים. למה הדבר דומה? לאחד שיש לו רכב גדול ומנוע ענק, אבל ללא הגה. דבר זה מסוכן שבעתיים ממי שיש לו רכב עם הגה וללא מנוע. כי רכב ללא מנוע אמנם לא יכול לנסוע אך גם אינו יכול להזיק, מה שאין כן - רכב ללא הגה, יכול להזיק גם לנהג וגם לסובביו. והנמשל מובן, כאשר אותו בעל תשובה זוכה ומקבל מנוע חזק ועוצמתי, אם רק יוצמד לו ההגה הנכון אזי יוכל להמשיך ולהגיע רחוק. את הנקודה הזו חווה כל מקורב היטב. ולשם כך הוקם הארגון ”את אחי“, כדי לתת לכל מתקרב את ההגה המתאים, את היד המכוונת, ועל ידי זה יוכל ללכת בטח ולהחזיק בדרכו החדשה כל ימי חייו. ולמרות שכרגע אין ל”את אחי“ ישיבות מסודרות, אבל את המעטפת, את הכיוון, בזה אנחנו עוזרים ומסייעים ככל האפשר. אני סבור שהיתרון הגדול בארגון ”את אחי“ עומד סביב איכות המענה לשואלים. מדובר בדמויות של רבנים אשר להם ניסיון רב עם מתקרבים וכאלה, הם מבינים היטב עם מה מתמודדים, וממילא גם המענה בהתאם. אומנם חסרים עדיין מוסדות מגוונים לבעלי תשובה, אך וודאי שמדובר בעזרה גדולה. להגיע אל המתקרבים, לתמוך בהם ולחזק על הצעד שכבר נעשה. כך יוכלו לקבל כוחות ולבנות את חייהם מתוך דעת ותבונה ולעלות על דרך המלך מתוך אושר וסיפוק.”

מחשובי פעילי הארגון, והוא, במאור פנים ובנעימות יוצאת דופן, מנתב כל שאלה למחלקה הנכונה והמדויקת. אם זה במסגרת התחומים בהם אנו עוסקים כחלק מפעילות הארגון כמו חונכים, ארגון שיעורים ועוד. ואם זה בהכוונה אל גורמים הוותיקים בתחום כמו הרה”ח ר’ שמעון טייכנר, הרה”ח ר’ אהרן פירר, ועוד רבנים אחרים המלווים את הארגון.

שיעורים בכל רחבי הארץ

בשלב זה, אנו עוברים להאזין לר’ אסף, שירחיב ויספר עוד על המיזם המיוחד. כמנהל משרד ואחראי מענה פניות:

< ספר לנו ר’ אסף על השיעורים, האם מדובר בשיעורי קודש בשאר מקצועות התורה או דווקא בספרי רבינו הק’? >

בתחילה ניסינו להתחיל עם שיעורים בהלכה, גמרא וכדומה, אך מהר מאוד ראינו שעיקר הביקוש הוא לשיעורים בתורת רבינו ז”ל - להביא את דעת רביה”ק בצורה בהירה וברורה, בכל פזרות הארץ. האמת שמבחינתנו, מגמת השיעורים היוותה סעיף סמלי מתוך רשימה ארוכה של פעילויות עתידיות, אולם בפועל, עקב הביקוש הגדול, פרויקט השיעורים של ’את אחי’, נהפך למיזם הדגל של הארגון, ודווקא דרכו אנו מרחיבים את הפעילות לתחומים אחרים.

< איך זה עובד? >

שום דבר לא קורה מעצמו. לקראת הילולת מוהרנ”ת יצרנו קשר עם נציגים מערים שונות כדי לשלוח להם רבנים ומגידי שיעורים. וכך, תוך מספר ימים - אורגנו בס”ד שמונה שיעורים. הפעלנו נהגים מכל הארץ שיסיעו את הרבנים, וכך החלו אותם מקומות, לקבל לחלוחית של חיות. יש לנו תמונות ורשמים נפלאים מכל שיעור אותם דואגים הנציגים להעביר.

עם הזמן נוסדו שלושה עשר (!) שיעורים קבועים ברחבי הארץ, כשבנוסף ישנם כעשרים שיעורים מזדמנים בזמנים מיוחדים כמו ראש חודש, ליל שישי, שיעור הכנה לקראת החגים וכן הלאה, כמובן שכל שיעור כזה דורש תיאום עם הרבנים ולוגיסטיקה שלימה של נהגים להם אנו דואגים.

< והיכן מתקיימים השיעורים הללו? >

בדרך כלל אלו בתי כנסת של ברסלב בערי הפריפריה, בהם

שיעור ברמת השרון

שיעורים בכל הארץ. שיעור באחד מערי הפריפריה

< האם מדובר רק בלימוד בחברותא או שיש כאן גם הדרכה?

קודם כל מתחילים עם לימוד, והרי זהו לימוד אישי. דרך הלימוד נוצר קשר, נבנה אמון הדדי וכך לאט לאט המתקרב היקר מתחיל לקבל כיוון לחיים תורניים - ליווי אישי לחייו הפרטיים. זוהי בעצם אחת המתנות הגדולות ביותר שיכול לקבל אותו אדם הבא לחברה שאורחות חייה זרים לו.

ללמוד את הכל זהו כמובן תהליך של שנים, אך אם יש מישהו שנותן כיוון כמו 'תהיה שקול, תחשוב לפני מעשה - איך צריך לעשות, תברר, תשאל ותבדוק כיצד עושים' - אזי הכל ילך בקלות יותר.

יש לדעת כי יותר ממה שאנו עוסקים בדקויות וכללים, אנו משקיעים בליווי אמיתי בדרכי עבודת ה' המלאות תהיות ומבוכות. כאלו המצריכות מענה מאדם יר"ש הבקיא בדברי רביה"ק והצדיקים ובהשקפה נכונה, או לחילופין - הכוונה אל הגורמים המומחים. אלו עניינים שרק אברך ותיק 'מבפנים' יוכל לתת לו. אותו אברך הוא מעין 'מדריך התיירים' כמו שהזכיר קודם ר' יצחק גוטליב.

ואם ייצמד המקורב היקר לאותו אברך בן תורה ויר"ש או אז יקבל עם הזמן את הכלים הנכונים בס"ד להצלחה אמיתית בחינוך הילדים ובשאר תחומים.

< החלק שלכם ב"את אחי" זה רק לשדך בין האברך למקורב, או יותר מכך?

צריך להבין שלא כל אברך, מתאים ומסוגל לקבל תפקיד שכזה. לכן אנו מעמידים נציגים בעלי "חוש ריח" מפותח שידעו לזהות נכון אלו אברכים מתאימים לתפקיד העדין הזה. מדובר הרי בנשמות, ולכן נצרכת זהירות ואחריות גדולה. בנוסף, אנו מבקרים את הפעילות ע"י שיחת התרשמות אחת לשבועיים עם האברכים, ובמקביל עם המקורבים.

< כמה אברכים יש כבר?

יש אברכים שנוסעים מעפולה ליקנעם, ועוד כאלו המגיעים מבני ברק להוד השרון. בס"ד, ממש לאחרונה נוספו גם מרכזים לקריית שמואל בחיפה. כאן המקום לציין כי אנו רוצים בכל מאודנו להגדיל את מספר האברכים, אך לצערנו, חסרים לנו רכבים לשינוע דבר שמעכב את הפרויקט להתרחב.

< והאברכים עצמם באים בהתנדבות?

כן. אך אנו דואגים לכך שכל אברך יקבל סכום סמלי אחת לחודש כדמי הערכה, וכן לנהג הרכב עבור כיסוי הוצאות הדלק וכאן נזכיר לטובה כי מאז תחילת הפעילות פנו אלינו המון אברכים יקרים שמעוניינים לצאת למסור שיעורים וללמוד בחברותא עם מקורבים בערים השונות אשריהם ישראל!

"פרויקט החונכים"

נדבך נוסף וחשוב ביותר בארגון, נקרא 'פרויקט חונכים', עליו ממונה בנאמנות - ר' ישראל ביבלה הי"ו. 'למעשה נכנסתי ל"את אחי' עבור תפקידים אחרים" משחזר ר' ישראל "אך משהתרחבנו לפעילות בנושא הקבלה לשיבות, נשאבתי במהירות לתפקיד הזה.

אך מקורב
המגלה
קשיים אצל
בנו, אינו
מודע ברוב
המקרים
לפטרונות
הקיימים
בתחום. הוא
אינו מעלה
על קצה
דעתו כי
ניתן בקלות
יחסית
לפתור את
הוואקום
שנוצר.
וכאן מגיעה
בעצם
הבשורה
הגדולה
והחדשנית
של 'את אחי'

מתאספים התושבים יחד ללימוד גמרא והלכה, אך אינם מכירים את רבני ומשפיעי ברסלב, וגם אם מכירים - אין להם דרך כיצד ליצור איתם קשר.

על כל שיעור שצפוי להתקיים, אנו שולחים קודם לנציג המקום - מודעה יפה וברורה עם כל הפרטים, והוא מפרסם אותה בכל דרך אפשרית. כך הם מקבלים שיעורים מרתקים ונעימים ע"פ דעת רבינו הק' באופן זך ומבורר.

למעשה, השיעורים הם מעין פתיח לקראת הבאות, כמו חימום המנוע ברכב לקראת הנסיעה. אנו מתחילים עם יריית הפתיחה של השיעורים בכל מקום אפשרי, וכאשר בנינו קשר חם ורציני עם אנשי המקום ע"י שיעורים קבועים, אפשר להתקדם לשלב הבא: פרויקט האברכים. כלומר, קשר ישיר עם אברכים.

אנו דואגים לשינוע של קבוצת אברכים מריכוזים חרדיים שילמדו עם המקורבים בחברותות. הם רואים איך אברך בן תורה לומד, איך הוא חושב, איך מדבר...

נדבך נוסף בקשר שלהם, נוצר על ידי אירוח בסעודות השבת. המקורב מגיע לראות מקורב כיצד מתנהל שולחן שבת תורני, והאברכים מעידים כי השיחות המעמיקות ביותר ופוריות ביותר מתרחשות דווקא אז.

< הקשר הוא רק פנים אל פנים או גם טלפוני?

בוודאי. לכל אברך יש את החברותא האישי שלו והם שומרים על קשר טלפוני קבוע.

אחד מהשיעורים הרבים שארגן את אחי

ובמקביל אנו מתואמים עם כלל הישיבות.

"כעת ניתן כבר לגלות" מוסיף ר' ישראל ביבלה "כי הפרויקט הולך להתרחב לכלל המשפחות בברסלב, ולאחר תוכנית עבודה מסודרת ומעמיקה אנו עומדים לקראת מהפך אדיר בכל מה שקשור לקבלת בחורים לישיבות בתוך ברסלב, תוך אכפתיות ורצון לשבץ באופן מדויק כל בחור ובחור לישיבה המתאימה במיוחד עבורו."

גדול המעשה יותר מן העושה

אנו עוברים לשמוע זווית נוספת על הארגון, מפי "מנהל הפרויקטים" ר' נחום יצחק פראנק הי"ו. גלגלה ההשגחה ור' נחום-יצחק מלווה במסירות נפש של ממש את הארגון מהרגע הראשון, תוך יכולת לוגיסטית יוצאת דופן.

< ספר לנו בבקשה חוויות אישיות שהתרחשו בשלבי ההקמה, אין ספק שמדובר במהפכה אדירה ועצומה ביותר ונמן הסתם גם המניעות היו ועודם בהתאם... ?

ר' נחום יצחק: כשהתחלנו את הפעילות, חשבתי שילך יחסית בקלות. אולם למעשה הכל הלך לאט ובקושי. אולם רבינו כבר לימד אותנו להחזיק מעמד בכל הכוח, "טראפע זאך און דער האלט זאך". אני נזכר שישבנו וחיפשנו את האדם המתאים לנהל ולקחת על עצמו את עבודת הקודש. בחסד ה', ממש בניסים גלויים נזכר ר' יצחק בר' אסף. כבר באותו יום ירדנו אליו הביתה לפגישת היכרות, והוסכם בינינו על שיתוף פעולה מלא. באותה תקופה הייתי בלי רכב, נסעתי באוטובוס כל יום מבית שמש לבני ברק, ירדתי בצומת גבעת שמואל בשעות הערב ור' אסף הגיע לאסוף אותי לביתו. ישבנו עד השעה אחת בלילה. העלינו תוכניות ורעיונות ובדקנו מה אנו יכולים להוציא מן הכח אל הפועל. ככה במשך קרוב לשלושה חודשים. שעות רבות כמעט בכל יום. עד שחמל עלינו ה' ושכרנו משרד בבית שמש.

התחלנו לגבש את הרבנים מכל הזוויות בברסלב, ואז הגענו לפרק הקשה, פילוח כל הערים בארץ ומציאת נציג מתאים בכל בית כנסת. ברמה האישית אני חייב לומר שהתרגשתי. כאחד שגדל בגמרא שערים יצאתי מופתע. תמיד חשבנו שהיהדות החרדית נגמרת בגבעת שאול... פשוט השתוממתי ממה שראיתי. מאות בתי כנסת שמתוכם חלק גדול וניכר נקראים על שם הצדיק.

לקח עוד קצת זמן והוצאנו את החוברת המושקעת "קומי אורי". אך הרב אהרון פירר, מרביני הארגון, ביקש והסביר שאין די רק בחומרים כתובים אלא מוכרחים לרדת לשטח. ואכן התחלנו להזיז את הפעילות באופן מעשי והתקשרנו לכל מי שרק יכולנו. חלקם אמרו שאין להם את הפניות והזמן והמשכנו עם אלו שנרתמו למרות הכל.

הצענו כל מיני רעיונות, עד שראינו שהביקוש הכי חם זה לשיעורים במשנתנו של רביה"ק בדרך המסורה לנו. לקח עוד טיפה זמן והשיעורים קמו והיו. וכאן אני קורא לכל מי שיש ברשותו רכב ומעוניין לפרסם שם הצדיק בעולם: צריכים אותך דחוף!! בואו לעזור ולשמש כפשוטו את הרבי. בואו "להשקות אילנות".

ברוך ה' אנחנו הולכים לסכם חצי שנה של פעילות שוטפת ואינטנסיבית. והאמת שאנו בעצמנו מופתעים מעוצמת המהפכה. אנשים פשוט צמאים לדבר רבינו. שואלים שאלות ומשתמשים בכל שירותי הארגון. ביעוץ ובחונכות, בלימוד חברותות ובהדרכה לבית. בעזרת השם אנחנו רוצים להמשיך ולגדול, אנחנו נמצאים בימים אלו בעיצומן של הכנות מעשיות לאירוע מיוחד, מושקע ורציני מאוד, שאין כאן המקום לפרט עליו, אך מדובר באירוע שאמור לעשות שינוי גדול אצל האנשים (פרטים יבואו).

אני מקבל פניות מהורים יקרים שבניהם לא התקבלו לישיבות, וכאחד שעבד בישיבות ובתלמודי תורה ומכיר היטב את התחום ניסיתי לעזור."

הבנו שעל מנת לסייע כראוי, יש להקים מערכת מקצועית ומסודרת ולטפל בכל פניה ברצינות רבה.

אחת הסיבות העיקריות שישביה לא מקבלת בחורים קשורה לרמה הלימודית. לעיתים הרמה אינה מספיק גבוהה והדבר משליך על הסיכויים להתקבל לישיבה איכותית. לכן באנו במגע עם ארגון שמפעיל מערך של חונכים לבחורים בציבור החרדי ודרכם אנו נותנים לכל בחור הזקוק לכך - חונך, כלומר: אברך שילמד עם הבן בכל יום לפחות כשעה בערב, וכך יקדם אותו מבחינה לימודית.

< מטרת החונך היא לעזור לבחור להתקבל לישיבה, או לקדם אותו כאשר הוא כבר מתקשה?

המטרה היא לקדם את אלו הנמצאים בישיבות אך מתקשים בלימוד, ומצד שני - להעלות את הרמה של אלו החפצים בישיבה טובה וחזקה, שיצליחו להתקבל. זה כמו 'מכינה' לישיבה, אך בנוסף יש כאן ממש לקיחת אחריות מצד החונך. ב"ה יצרנו קשר עם כלל הישיבות בברסלב והוסכם כי בחור שיש לו חונך מטעמינו, המשמש בתפקיד 'אחראי' על הבחור מבחינת איכות ורמת הלימוד, יחד עם נתינת גיבוי ותמיכה - יינתנו לו סיכויים גבוהים יותר להתקבל. הישיבה מעריכה את ההשקעה ומאמינה בכך. יש לציין כי הפרויקט נמצא ממש בישורת האחרונה ובעז"ה בקרוב נוכל כבר לראות את הפירות. כאן מוסיף לנו הר"ר יצחק גוטליב סיפור הממחיש היטב את האמור: לפני שנים רבות פגשתי יהודי שהבן שלו עבר מה שעבר, שאלתי אותו - "מדוע לא הצמדת לו חונך?" והוא תמה - "למה אתה מתכוון...?" עניתי לו שישנה אפשרות לשבץ לילד, אברך שיעזור לו בלימוד, יעצים לו את ההווי התורני, ייתן לו חיות, ישמח איתו וידבר איתו בגובה העיניים. אותו אדם שהיה בעל אמצעים אמר - "תאמין לי, אילו רק ידעתי שיש כזה דבר, הייתי מצמיד לו חונך עשרים וארבע שעות, שבעה ימים בשבוע, בשכר מלא. אך הוא פשוט לא ידע על אפשרות שכזאת. לכן אנו ב'את אחי' מגנישים להורים את הנושא הזה כחלק מהמענה בנושא הישיבות.

< אנו חוזרים אל ר' אסף ומבררים - מה אתם עושים כדי לעזור לבחור להתקבל למקום המתאים לו ביותר?

צריך להבין כי הטיפול בנושא הקבלה לישיבות הינו מורכב ביותר. כפי שהזכרנו, קיים חוסר מידע בנושא, וההורים הנפלאים כלל לא מודעים לסגנון הישיבות ומהי הישיבה הנכונה ביותר עבור הבן. אנו ב'את אחי' נותנים את המידע המקסימלי להורים, וזאת כדי למנוע עוגמת נפש וסיבובים מיותרים. דהיינו: יושבים עם ההורים וחושבים יחד איתם. עוברים על המידע שיש לנו על כל הישיבות בארץ, מה היא ולמי נועדה, ואז דנים איתם יחד. אם יש צורך, אנו מתאימים פגישה לבחור עם איש מקצוע המבין היטב בתחום, ככה ניתן לבדוק באופן מדויק יותר את אופיו של הבחור ומה באמת נכון וטוב עבורו. כך, זוכה הבחור בס"ד להיכנס לישיבה המתאימה באמת עבורו, ושם יוכל לפרוח בס"ד.

למעשה, אנו אווזים בחבל בשני צדדיו. יצירת קשר מול ההורים

מכתבים שנשלחו לארגון

למערכת את אחי,

תודה על כל העזרה, התמיכה והעצות שנתת לי והזמן הרב שהקדשת לי.

אחרי שגיליתי שלקחתי כמה פניות לא נכונות בתהליך של התשובה, ביקשתי בהתבודדויות מהשם שיראה לי את הדרך הנכונה.

אחרי תקופה לא קצרה של תפילות הגיע אלי עלון של "את אחי" והבנתי שזהו, התפילות התקבלו. בהשגחה פרטית בדיוק היית באומן וחכייתי כמה ימים לשיחה שלנו.

ניחמת והרגעת אותי עם דיבורים של רבי נתן, הקשבת לי בסבלנות ונתת לי לפרוק את הלב מסערת הרגשות שעברה עליו ובסוף נתת לי כמה עצות אפשריות שאחת מהן הייתה מקורית להפליא וקלעה בול.

ישר כח ענק על הארגון, שהשם ישלח לכם הצלחה וכוח להתגבר על כל האתגרים

א.ד באר שבע

שלום עליכם רצינו להודות לכם באמת מכל הלב לארגון "את אחי" שדאגו באופן אישי לארגן את הערב הזה ועל היחס החם ההתארגנות המהירה שהעניק לנו תודה רבה.

השיעור עם הרה"ח רבי יהודה צבי שפירא שליט"א היה ממש מחזק

החברה אצלנו ממש נהנו מהדבר תורה שהרב דיבר חיזק אותנו מאוד מצורפים כמה תמונות שימחישו את הערב המרגש הזה אנחנו מקווים שירבו עוד הרבה ערבים כאלה תודה רבה !!!

"ורק אתם החזיקו עצמכם ביחד"

ד.ש חיפה

לכבוד מערכת את אחי היקרים!

ב"ה אנחנו שמחים לכתוב לכם תודה גדולה!

זכינו לחזור בתשובה לפני כמה שנים ולהקים משפחה חרדית ברסלביה. בתור בעלי תשובה, המפגשים בשבתות עם משפחותינו בעייתיים מעט ועל כן לרב אנחנו בבית ולא נפגשים עימם. פנינו למערכת 'את אחי' ובפרט דיברנו עם אחד הפעילים שעשה מאמץ גדול והשקעה רבה למצוא לנו משפחה יראת שמים שנוכל להתארח אצלם שבת וקצת להתחדש ולשנות אווירה. אנחנו רואים תועלת גדולה במיזם שלכם. בעניין אירוח משפחות/זוגות בעלות תשובה אצל משפחות בעלות תשובה ותיקות, אפשר לראות כיצד הם גידלו את ילדם, להתייעץ איתם בעניינים מסוימים וכמובן להתאוורר קצת אצל משפחה שזה תמיד כ"ף. בנוסף הדבר הועיל לנו מאוד כיוון שבהתחלה חיפשנו את המקום שלנו בתוך חסידות ברסלב ובזכות מערכת 'את אחי' מצאנו את מקומנו בברסלב המסורתית והחרדית בדרך ישראל סבא. אנו בטוחים שאירוח של זוגות/משפחות בעלות תשובה שמחפשים את הדרך המסורתית הזו יעזור להם למצוא אותה בע"ה. יתר על כן יכול הדבר להועיל לאותם משפחות מארחות להתחדש קצת עם פנים חדשות של אורחיהם. יישר כח גדול למערכת 'את אחי' על המיזם הגדול! עלו והצליחו!

י.ס צפת

ר' אברהם שלומוביץ הי"ד

כרטיס הכניסה שלך לליקוטי מוהר"ן

חז"ל עד למושגים בקבלה - בזוהר ובכתבי האריז"ל - הנצרכים להבנת המהלך שרבינו רוצה להציג לנו, בלי להשאיר שום עניין או בחינה בחושך. הרב טייכנר אוהב לצטט בשם הרב שמעון שקופ זצ"ל: "חסר בהסברה חסר בהבנה" ואכן הכלל הראשון הוא שהדברים והדיבורים יאמרו מתוך הבנה עמוקה בדברי רבינו ז"ל על מנת שכל השומעים יפיקו תועלת מעשית ועצות ברורות מהתורות של רבנו ז"ל.

כאן המקום לציין שכבר למעלה מ-40 שנה הרב טייכנר מוסר שיעורים בכל רחבי הארץ. הוא למד אצל גדולי זקני ברסלב בירושלים מהדור הקודם וגם מזקני ברסלב החיים בדורנו אנו, אשר חלק מהם פארו את הסיום הראשון בשנת התשס"ז. עקב כך, השיעורים נמסרים לפי המסורת האותנטית של ברסלב ומתאימים לכולם, מהברסלבר הוותיק המונח בספרי רבנו ז"ל עד לתלמיד החדש שמעולם לא פתח את הספר.

הרב טייכנר נוהג לציין את הפלא הגדול שניתן לראות בחוש כיצד דברי רבנו לכשעצמם, כמות שהם נאמרים, מעוררים לתשובה ממש. כוח קדושה עליון טמון בהם. גדול המעוררים לתשובה, התחזקות והתחדשות בדורנו הוא רבנו ז"ל.

<< איך עלה הרעיון להקליט ולהפיץ?

כפי שידוע מאמר חז"ל, נר לאחד נר למאה. אכן, במשך למעלה מעשרים שנה של השיעור במוצ"ש, מאות תלמידים השתתפו ועברו בו, אלא שיש הרבה חסידי ברסלב נוספים שגם הם רוצים לרכוש בקיאות והבנה בספרו של רבנו ז"ל ודרך ההקלטות על כל הליקוטי מוהר"ן - כולל ההקדמות, השיר נעים של רבנו ז"ל ותורת לכו חזו - גם הם יכולים עכשיו לעשות כן. התחלנו עם דיסקים של כמה תורות, והם פשוט נחטפו. לאחר מכן רצינו לתת מענה לכל אחד ואחד שיוכל ללמוד היכן שהוא או חז בליקוטי מוהר"ן, ועכשיו ניתן לעשות כן דרך כרטיס זיכרון קטן וקומפקטי שניתן לומר עליו שהוא מועט המחזיק את

בתקופה האחרונה התפרסמו בבתי הכנסיות של אנ"ש מודעות שמספרות על מכירת כרטיסי זיכרון שבהם יש שיעורים על כל ה"ליקוטי מוהר"ן" שנמסרו במשך עשרות שנים על ידי הרה"ח ר' שמעון טייכנר שליט"א ודרכם יוכל השומע להבין פשוט בספרו הקדוש של רבינו ז"ל.

בשיחה שקיימנו עם הר"ר אברהם שלומוביץ הי"ו האיש שעומד מאחורי המיזם הגדול הזה הוא מספר כיצד הכל התחיל, ומה הביא אותו להיכנס לעניין הזה.

<< יש הרבה שיעורים בברסלב. איך הגעת לשיעור הזה?

לפני כ-19 שנה הייתי גר ברמת בית שמש ב' והייתי בתקופה של חיפוש. הייתי מחפש את עצמי ואיך אני יכול למלאות את עצמי ברוחניות ובאותה תקופה שכן שלי הציע לי שכדאי לי לבוא איתו לשיעור בליקוטי מוהר"ן. אחרי כמה ניסיונות של שכנועים הוא הצליח להביא אותי במוצאי שבת לשיעור של הרב שמעון טייכנר שליט"א אשר התקיים בקריה החרדית, ובתור הכנה רק אמר לי שאני עכשיו אראה מה זה לימוד עם מאור פנים. והתגובה שלי הייתה התחברות מיידית. מעבר ללימוד ה"סטנדרטי" של ש"ס ופוסקים וספרי מוסר, לא הכרתי סוג לימוד תורה שפשוט מעורר את הנשמה עצמה בעוצמה להשתוקק לעבודת השם.

<< מהו סגנון השיעורים ולמי הם מיועדים?

אם אפשר לתאר את סגנון השיעור במילים ספורות צריכים לומר שהדגש של השיעורים הם להבין פשוט בליקוטי מוהר"ן. השיעורים לא מבוססים על חידושים או עיונים מיוחדים אלא מטרותם היא להגיע להבנה פשוטה ועמוקה בספר המביא את האדם לרצון והתחדשות בעבודת השם יתברך למעשה, על פי דברי רבנו ז"ל. ההסבר המקיף עובר ממילה למילה, מעניין לעניין, וכולל הסבר יסודי של פשוט המילים ופסוקי תנ"ך ומאמרי

ניצוץ של אור

הרה"ח ר' שמעון טייכנר

הצליחו לשחזר את השיעורים. בו זמנית הגיבוי של השיעורים שהיה במקום אחר נאבד, ומצאנו את עצמנו עם חיסרון גדול של תורות (ל"ח עד נ"ט), דבר שהצריך להקליט עשרות שעות מחדש!

בנוסף היו בעיות בתחילת תקופת הקורונה בזמן הסגר, אשר חלו בדיוק בשיעורים האחרונים לסיום הכרטיס. נאלצנו לעשות כמה שיעורים דרך הטלפון בשיחת ועידה, ובכל זאת להשתדל לשמור על איכות ההקלטות. בקיצור, לעבור על 435 שעות ולסדר למעלה מ-900 חלקים לוקח הרבה הרבה זמן.

« פרויקט כזה עלותו הון רב. מי מימן את המאגר העצום הזה? »

כמה מהתלמידים נתנו תרומה ראשונית לרכוש את ציוד ההקלטה היקר והמתקדם שהשתמשנו בו. וכעת אנחנו ממשיכים להחזיר חוב גדול לאולפן ההקלטות על ידי מכירת הכרטיסים. אלא שבחרנו למכור אותם במחיר הרבה פחות משווים הנערך בשוק - וגם בתשלומים נוחים מאד - על מנת שכל אחד יוכל לרכוש את השיעורים הנפלאים האלו של תורת רבנו ז"ל.

« כבר קיבלתם תגובות על הכרטיס? »

בוודאי. כבר כמה וכמה ממשיעני אנ"ש מירושלים ומעוד מקומות בקשו ממני כרטיס שיעורים ואח"כ באו לספר שיש להם הרבה חיות מהם. בו זמנית אחד מהחדשים שמקורב בא כתב לי מכתב בו פירט: "שלום וברכה - התרגשתי - אני פשוט שומע ומבין ברוך השם!!! אני מרגיש ששילמתי גרושים על כזו מתנה גדולה. כבר הספקתי לשמוע בערך עשר שעות. תודה ענקית, לראשונה בחיי אני יודע מה זה פורים. חב."

« איך אפשר לרכוש את הכרטיס הייחודי הזה? »

ניתן לקנות אותו דרך כל עמדה של נדרים פלוס בשלוחה 6765. המערכת מבקשת את הפרטים כולל הכתובת של הקונה, ושולחים לו בדואר 24 שעות הביתה. ניתן גם להתקשר ל-0527645243 ולהזמין כרטיס. עלותו 290 שקלים עד עשרה תשלומים.

הרב טייכנר נוהג לציין את הפלא הגדול שניתן לראות בחוש כיצד דברי רבנו לכשנצמם, כמות שהם נאמרים, מעוררים לתשובה ממש. כוח קדושה עליון טמון בהם. גדול המעוררים לתשובה, והתחדשות בדורנו הוא רבנו ז"ל

המרובה. חשוב לציין, שמבין עשרות שיעורים הקבועים של הרב טייכנר במהלך כל ימות השבוע, הוא בחר דווקא את אלה של מוצ"ש שנציג אותם לציבור.

« ומה עם השיעורים של העמוד היומי הנמצאים באוצרות ברסלב? »

ראשית כל, בקו של האוצרות יש רק חלק מהתורות. ובנוסף, השיעורים של הכרטיס הם יותר מפורטים ומקיפים. ואיכות השמע בכרטיס זה עניין אחר לגמרי.

בספר ליקוטי מוהר"ן יש 411 תורות. לעבור על כל התורות עם הסבר מקיף אמור לקחת שעות רבות מאוד. איך מקליטים דבר כזה בלי פספוסים?

התשובה לשאלה הזאת היא מסירות נפש חזקה למטרה הנעלית. כך היא הנוסחה הידועה והמוכרת לכל מי שמתעסק להפיץ את דעת הצדיק בעולם.

אחרי שעברנו לגור בירושלים התחלתי לנסוע כל מוצאי שבת לבית שמש על מנת לשמוע ולהקליט את השיעורים, אשר במשימה כזאת צריכים הרבה פעמים לשבור מניעות רבות. פעם אחת היתה בעיה עם האוטו ולקחתי את רכבו של השכן. פעמים שהאוטו היה במוסך נסעתי באוטובוס. ולא פעם אחת הייתי צריך לערוך חיפוש למצוא כמה שקלים בשביל דלק. ריצות בקיץ אחרי זמן רבנו תם להזדרז להגיע לבית שמש בזמן שמחות משפחתיות שהיה עלי להסביר ולהצדיק את היעדרותי. פעם אחת במשך ה-12 שנה של הקלטת המחזור השני של הספר, בשלג הגדול בתשע"ד, לא הצלחתי להגיע לשיעור, ובחסדי ה' יתברך חברי מרמת בית שמש הצליח להגיע לקריה רגלית ולהקליט את השיעור.

« איזה מאמץ נדרש ממך בהוצאת הכרטיס? »

בנוסף לנוכחות הפיזית להקליט את השיעור, צריכים להתמודד עם הסידור והסינון שבא בעקבות הכנת השיעורים.

היינו צריכים לתת שם לכל הקלטה ולסדר אותם במקומו, לגבי חלק מהתורות חילקנו אותם לאותיות המאמר. בנוסף לכך היה צורך לעבור על כל השיעורים ולהוציא שאלות לא רלוונטיות, לסנן רעשים וכו'. חשוב לציין שעל מנת להגיע לרמת שמע הכי גבוהה שאפשר, היה צורך בעיבוד באולפן הקלטות אשר עלותו עשרות אלפי שקלים!! בלי שום גוזמא, הושקעו למעלה מ-1000 שעות על מנת להוציא דבר יפה ונאה שהציבור יוכל להפיק תועלת רבה מזה. כלל גדול בשיעורים מוקלטים שכמה שההקלטה היא ברורה וצלולה, יש פחות מאמץ בזמן השמיעה ולימוד.

בנוסף היו כמה בעיות שבגללם היו פעמים רבות שכמעט חשבתי שלא אוכל להצליח לגמור את הפרויקט, חס ושלום. לדוגמא, פעם מסרנו כמה עשרות תורות לאולפן הקלטות לצורך עבודת עיבוד ואחרי שהמחשב שלהם קרס, הם לא

ספעציעל

לקראת דעם דריי-און-דרייסיגסטן יארצייט
פון הרה"ח ר' שמואל שפירא זצ"ל
שביעי של פסח תשמ"ט - תשפ"ב

ר' שמואל שפירא בשעתן דאווענען
איידער'ן גיין צו דער חופה פון איינע פון
זיינע קינדער (קרעדיט גג.)

דאס שרייענדע שטיל שווייגעניש פון הצדיק ר' שמואל שפירא זצ"ל

ר' ברוך היימאן, דער וואס האט זוכה געווען אין פארלויף
פון אסאך יארן צו וויילן און זיך צו רעכענען אלס איינע פון
די שטוב מענטשן ביי ר' שמואל שפירא, דערציילט אויף די
גורל'דיגע מינוט אין וועלכע ר' שמואל האט פאראורזאכט אן
איבערקערעניש אין זיין לעבן, און ארום אנדערע געוואלדיגע
מאמענטן אונטער'ן שאטן פון אט דעם חסיד וקדוש

דער בית הכנסת "אור הנעלם" אויף רחוב מאה שערים, דער 'שול', איז געווען דעמאלטס די איינציגסטע צענטער פון ברסלב איבער דער וועלט, און ווער עס האט נאר געוואלט דערשמעקן דאס לעבן פון ברסלב'ע חסידים, האט געטראפן זיין וועג אהין. געווען איז דאס אום שנת תש"מ ווען אין יענע תקופה האט זיך אנגעהויבן צו אנטוויקלען אין ירושלים א קבוצה פון מקורבים וואס פלעגן קומען דאווענען דארט און אסאך פארברענגען. איך האב דאס דורכגערעדט מיט הרב וועלבא, און ער האט מיר געזאגט מיט א ווארעמקייט: "אויב אלעס וואס דו האסט געלערנט ביז יעצט האט דיר נאך נישט פולשטענדיג באפרידיגט, איז שטארק מעגליך אז ברסלב איז דיין דרך צו מקורב ווען צום באשעפער".

באגלייט מיט די ווארעמע ברכה האט איך זיך געטראפן אין א שיינעם טאג זיצן אויף דעם אויבערשטן שטאק פון 'שול' מיט מיין חבר און נאך צוויי בעלי תשובות ווען זיי אלע דריי לייגן מיר פאר צום ערשטן מאל איבער 'תורת ברסלב'. נישט ווי ערווארטעט, האבן מיר עפעס די דיבורים שטארק 'מדחה' געווען. זיי זענען געווען עפעס צו אויפגעבלאזן און אפגעריסן פון די מציאות פאר מיר, איך האב געשפירט אז די מענטשן זענען נישט ווירקליך מחובר מיט די מציאות. מיט דרך ארץ האב איך געווארט אז דער שמועס זאל שוין קומען צו איר ענדע, ווען ביי אין מיין הארץ בין איך שוין אפגעמאכט מיט א עפעסן באשלוס: אט דער פלאץ איז נישט געאייגנט פאר מיר.

ווען דער שמועס איז געקומען צו איר ענדע, האב איך זיך אויפגעשטעלט און אנגעהויבן זיך אראפשלייכן די טרעפ צום ריכטונג פון דעם ארויסגאנג אויף רחוב סאלאנט, נאר אנשטאט ארויסצוגיין פון בנין בין איך 'בטעות' אריין אין דעם קליינעם ביהמ"ד, דער 'כולל', אויפן אונטערשטן שטאק. די סצענע וואס האט זיך אנטפלעקט פאר מיר איז געווען היפש פרעמד פאר מיר, אבער משום מה, אויך ציעוודיג און בא'חנט. דער היכל איז געווען ליידיג און צווישן די טישן האט זיך ארומגעדרייט געשיקטערהייט מיט אן אייגנארטיגן חן, א איד'ל וואס זיין אויפפירונג האט אויסגעקוקט אין מיינע אויגן אביסל אויסערארדנטליך און מאדנע: ער איז געגאנגען אהין און צוריק, זייענדיג מסדר די ספרים אין די פאליצעס, ווען זיין מויל הערט נישט אויף צו שעפשען אויפן קול. נאר שפעטער האב איך געכאפט אז ער האט פשוט געחזר'ט פרקים משניות בעל פה אדער געזאגט דעם תיקון הכללי. אין די

ר' ברוך איז געבוירן צו א חשוב'ע רייכע פאמיליע. פון זיין יוגנט האט ער געלעכצט נאכ'ן אמת אויף א אומגעווענטליכן אופן. ווען ער איז עלטער געווארן, האט ער גאר שטארק מצליח זיין אין זיינע שטודירונגען אבער פארפלאגט ביזן טיפעניש פון זיין זעהל פון דער קריטישן פראגע איבער דאס ציל פון דער לעבן דא אויף דער וועלט וואס גייט פארביי ווי אין אן אויגנבליק.

אין טאג, א וואך נאך פורים, זיצט זיך דער יונגער ברוך'ל ביי זיך אין שטוב, ווען ער האלט פאר זיך א ספר - א תמצית פון אלע הלכות און ענינים פון דעם יו"ט פסח. אין יענע מינוטן האט פאסירט עפעס וואס ווי עס האט זיך שפעטער ארויסגעוויזן אלץ א אפענער נס אין יעדן זין פון ווארט: איינע פון די קינדער פון דעם גאון הרב ר' שלמה וועלבא זצ"ל, וואס האט דעמאלטס געדינט אלס משיח אין ישיבת באר יעקב, קלאפט פלוצלינג אויפן טיר. ער איז געקומען נעמען עפעס א טובה פון זיין פאטער איבער א געוויסער ענין, ווען אדערווייל פאלט זיין בליק אין ריכטונג אין ווינקל פון צימער: א יונגער בחור'ל איז פארטאן אין א ספר פון הלכות. "דו פאסט צו מיין טאטן", רופט ער אויס אין זיין ריכטונג. ער האט אים פארגעשלאגן צו קומען מיט אים זיך צו טרעפן מיט זיין טאטן.

אלס א יונגער בחור'ל זוכנדיג א וועג, האט די באגעגעניש מיט ר' שלמה געלאזט אויף אים א טיפער איינדרוק. ווען ר' ברוך איז אוועקגעגאנגען האט דאס געלאזט אויף אים א זעלטענעם ליכטיגקייט. ר' שלמה איז געווען א מענטש מיט א טיפע מחשבה וואס האט געוואוסט ווי אזוי אריינצוגיין געניט אין דעם פארפלאנטערטן נפש פון זיינע נפשות. ר' ברוך דערציילט שפעטער: אין מיין לעבן האט איך נאך נישט געהאט געטראפן א מענטש מיט אזא טיפן פארשטאנד. איך האב זיך אנגעהויבן צו דרייען אפט אין ישיבת באר יעקב, איך פלעג זיצן צוגענאגלט צו די טיפזיניגע מוסר שיעורים, און פארברענגט מיט אים דערנאך לאנגע לאנגע שעות.

די אלע רייד וואס איך האב געהערט און געלערנט האבן מיר אויסגעקוקט שייין און אינטערעסאנט און אינהאלטסרייך, אבער עס איז נאך אלץ נישט געווען פאר מיר אזוינס וואס זאל האבן דעם כוח אנצורירן דעם טיפסטן פלאץ פון מיין נפש צו פאראורזאכן איינמאל פאר אלעמאל דעם אייביגן טויש.

די שווערע אנטוישונג, און דאס פונק פון ליכטיגקייט

איך האב געהאט א יוגנט פריינט, א בחור מיטן נאמען שמעון כהן, וואס האט דעמאלטס אנגעהויבן צו אנטדעקן וועגן 'ברסלב', און אזוי ווי דער סדר פון די אלע וואס זענען זוכה צו פארזוכן עטוואס פון דעם 'אונגארישן וויין' האט ער מיר אויך פרובירט צו געבן צו פארזוכן א היפשער שלונג... ער האט מיר אנגעהויבן צו דערציילן אויף "רבי נחמן", און אויף די עצה פון התבודדות און איבער זיינע נייע חברים פון ברסלב, ווען ער פרובירט מיר צו ציען צו קומען מיט אים, און זיי קענען לערנען פון דער נאנט.

ר' שמעון'לע
טרעט צו צו
אים ווייזנדיג
אויף מיר און
זאגט אים:
"טאטע, דער
בחור'ל ווייסט
'מאין בא, לאן
הוא הולך,
ולפני מי הוא
עמיד ליתן
דין וחשבון...
ר' שמואל
הייבט אויף
זיינע אויגן,
ער קוקט אויף
מיד, און ער
גיט פשוט א
ברעך אויס
אין א געוויין:
"איך וויל אויך,
בענטש מיר
אז אויך איך
זאל וויסן..."

ר' לוי יצחק מיט ר' שמואל שפירא

ר' שמואל שפירא און ר' לוי יצחק בענדער אין מירון

ר' שמואל שפירא (קרעדיט ר' נ שפירא)

מיין ערשטער באגעגעניש מיט ר' שמואל שפירא איך בין ארויף נאך אים אויף די שמאלע טרעפ, די טיר האט זיך געעפנט, און פאר מייע אויגן האב איך דערזעהן אן עלטערער איד זיצנדיג אויף א בענקל, ווען אין זיינע הענט האלט ער א קליינעם קונטרס'ל, אויסגעקוקט האט דאס צו זיין א תיקון הכללי, און ער איז געווען גענצליך קאנצענטרירט דערינען. געווען איז דאס ר' שמואל שפירא וואס ביז דאן האב איך נאך קיינמאל נישט געהערט אדער געוואוסט פון אים בכלל. ר' שמעון'לע טרעט צו צו אים ווייזנדיג אויף מיר און זאגט אים: "טאטע, דער בחור'ל ווייסט 'מאין בא, לאן הוא הולך, ולפני מי הוא עתיד ליתן דין וחשבון'... מייענדיג צו מרמז זיין זיין טאטן איבער אונזער חברותא'שאפט וואס מיר האבן פריער צוזאמען געלערנט. ר' שמואל הייבט אויף זיינע אויגן, ער קוקט אויף מיר, און ער גיט פשוט א ברעך אויס אין א געוויין: "איך וויל אויך, בענטש מיר אז אויך איך זאל וויסן..."

אט דאס איז געווען דער מינוט אין וועלכער מיין לעבן האט זיך געביטן פולשטענדיג. איך האב אנגעהויבן כאפן אז מיין גאנצער לעבן ביז אהער איז אזוי פוסט און אינהאלטסלאז און אז איך בין גרייט צו טון אלעס אין דער וועלט זיי אוועקצואווארפן פון מיר און אנהייבן א נייעם לעבן פון דאסניי. עס האט נישט אויסגעפעלט דערצו קיין שום וויכוחים, קיין שום באווייזן און איבערצייגונגען און קיין שום ווארט. איך האב זיך געטראפן שטיין פנים אל פנים קעגן דעם ציכטיגן אמת, איך האב געפילט עפעס אן אויסנאמליכער בושה און קדושה וואס מען קען דאס גאר נישט פארשטעלן. דער פנים, די אויגן... ס'געווען מורא'דיג מען קען נישט ערווארטן פון מיר איך זאל איבערגעבן וואספארא שטורעם דאס האט אנגעמאכט אין מיר. איין זאך קען איך זאגן: ביז דעמאלטס האב איך געהערט אסאך, געזעהן אסאך, אבער קיין שום זאך האט נישט מצליח געווען מיר צו ברענגען צו מקבל זיין עול מלכות שמים בשלימות אזוי ווי אין יענע קורצע מינוט אין דעם קליינעם צימער'ל קעגן דעם הייליגן געשטאלט פון ר' שמואל שפירא. פון יענע מינוט און ווייטער בין איך געווארן גאר שטארק צוגעבינדן צו אים און האב באשרלאסן: אט דער מענטש איז פון היינט און ווייטער אזוי ווי מיין טאטע און זיין שטוב איז אזוי ווי מיין שטוב.

כדי איך זאל קענען האבן די מעגליכקייט צו זיין אלץ נאנט צו אים, האב איך זיך אריבערגעצויגן אין א דירה פון נאך עטליכע בעלי תשובה, אויף רחוב דבורה הנביאה (נעבן דער 'שול'), אזוי אז איך האב געקענט שלאפן ממש בלויז א שפאן אוועק פון דער שטוב פון ר' שמואל שפירא, ווען איך נוץ אויס כסדר יעדן הזדמנות אים צו גיין באזוכן.

צדיק אוכל לשובע נפשו

אין יענע תקופה האב איך זיך משתדל געווען צו עסן פרישטאג יעדן טאג צוזאמען מיט ר' שמואל'ן. זיין מאלצייט איז באשטאנען פון א רעפטל האלויט ברויט (קמח מלא) מיט אן איי און אביסל פוטער, ער האט געגעסן צושטייטלעך, ווען נאך יעדע שטיק צייט דערלאנגט ער אין זיין מויל נאך א קליין ביסל עסן, אזוי ווי א פויגל. אין שטוב האט געהערשט א געוואלדיגער ארימקייט, און די רעביצין פון ר' שמואל, מרת פריידא ע"ה, האט מיר אויך אנגעגרייט דעם זעלבן מאגערן מאלצייט. איך געדענק ווי ר' שמואל האט איר

מינוט וואס ער האט באמערקט אין מיין אנוועזנהייט איז ער תיכף צוגעקומען צו מיר און מיר געפרעגט מיט א ליבליכן געזיכט: "איר האט שוין געגעסן היינט? שוין געטרינקען היינט?", און אזוי נישט ווארטנדיג אויף קיין גענטפער האט ער זיך געאיילט מיר צו אנגרייטן א לעזל הייסע טיי, צולייגנדיג דערביי, פון א שאפט דארט, א שטיקל מזונות. יענער 'גוטער מענטש' האט געווארט מיט געדולד ביז איך האב געענדיגט עסן, ער האט געעפנט א משניות, געווען איז דאס 'מסכת אבות', און האט אנגעהויבן לערנען מיט מיר: "דע מאין באת, ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון..."

אין קעגנזאץ צו אלע מייע שארפע באשלוסן און אנטווישונגען פריער אויפן אויבערשטן שטאק, האט עפעס דער פשוט'ער לימוד מיט דעם מענטש מיר פארשאפט א ספעציעלע פארגעניגן און סיפוק. איך האב געוואלט פארזעצן צו לערנען מיט אים, אבער נאך אפאר געציילטע מינוטן שטעלט ער זיך אפ און זאגט מיר: "אצינד דארף איך גיין צו מיין פאטער", איך האב זיך אנגעגארטלט מיט קוראזש און אים געפרעגט אויב איך קען אים באגלייטן. דער מענטש האט מיר גענצליך געפאנגען מיט זיין תמימות און אמת און איך בין געווען גאר שטארק נייגעריג צו אפשטאטן א באזוך אין דער שטוב וואס ערציהט אזעלכע סארט קינדער... ער האט מיר געענטפערט א פאזיטיוון תשובה. אזוי האב איך זיך געטראפן גיין נאך אים צום ריכטונג פון דעם אונטערשטן ארויסגאנג פון דעם בנין, מאכנדיג א רעכטס לענגאויס א גאר-שמאלן געסעלע, ווען אזוי גייענדיג האב איך נאך עספיעט צו הערן פון דעם מענטש וועמען איך האב באגלייט, אז זיין נאמען איז 'שמעון' און זיין 'משפחה נאמען' איז 'שפירא'...

איבערהויפט אין די צייט פון של"ס, דער עיקר האבן מיר געלערנט אין חלק אבן העזר, איך האב געווארט דעמאלטס אויף מיין באשערטן, האב איך געזעהן אין דעם לימוד, אלץ א סגולה דערצו. דער צורת הלימוד איז געווען פשוט, זאגנדיג די ווערטער. מיר האבן געליינט א שורה נאך א שורה. ר' שמואל האט כמעט גארנישט זיך אפגעשטעלט צו מסביר זיין, נאר אזעלכע יסודות'דיגע באגריפן וואס זייער הסבר איז געווען נויטיג צו פארשטיין דעם מאמר און ער איז געווען זיכער אז אנדערש פארשטיי איך נישט אט די מושגים. אבער וואס ר' שמואל האט נישט געקענט באהאלטן, איז געווען זיין געוואלדיגע ליבשאפט צום רבי'ן וואס האט ממש איבערגעפלאסן אלע ברעגעס. "אשרינו", פלעגט ער זיך ספאנטאן צעפייערן אינמיטן לערנען פון מאל צו מאל, "אשרינו שיש לנו רבי כזה, אשרינו". ער האט ממש געשטראלט פון רוב שמחה בשעת'ן לערנען.

ביי דיר איז 'דאס' חצות...

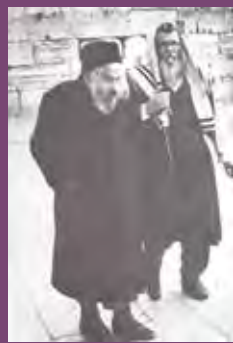
נאך איינע פון מיינע מעמוארן וואס זענען מיר פארבליבן אין זכרון. דורכאויס א געוויסע תקופה איז געווען מיין היים, דער היכל הכולל פון דעם ברסלב'ער שול, נאך וואס איך האב געמוזט פארלאזן מיין דירה. אין איינע פון די נעכט פאר'ן זיך לייגן שלאפן, האב איך געבעטן פון ר' שמואל'ן, אז ער זאל אזוי גוט זיין און מיר אויפוועקן צו חצות. צו מיין איבערראשונג הער איך זיין שטומע זיבן אזייער אינדערפרי, ווען די ערשטע זון שטראלן האבן שוין גוט באשיינט דעם גאנצן צימער, ווען ער רופט צו מיר מיט א אויפגעהייטערטן טאן: "חצות, חצות!" און ער ווארעמט מיר אן אויפצושטיין און זיך צוגרייטן צום דאווענען מיטן 'צווייטן מנין' אין 'שול'. רוף איך זיך אן צו אים מיט פארדרוס און מיט וואונדער: "איך האב אייך געבעטן איר זאלט מיר אויפוועקן צו חצות", ער זעצט אבער ווייטער פאר: "חצות, חצות, ביי דיר איז 'דאס' חצות...", און דאן האט ער צוגעלייגט אין א זעלטענעם פאל, די קומענדיגע פאר ווערטער: "מען דארף שלאפן, מען דארף עסן, מען דארף דאווענען, און מען דארף לערנען - מען דארף זיין נארמאל...". ר' שמואל וואס האט געוואוסט פון מיינע שווערע עסן און שלאפן באדינגען, און ער האט פארשטאנען אז די שעות וואס אין זיי וועל איך אויף זיין ביינאכט וועל איך נישט האבן דערנאך די מעגליכקייט צו משלים זיין בייטאג, האט ליבערשט גע'דאגה'ט פאר מיין געזונט אויך אויף די חשבון פון אלע רוחניות'דיגע מעלות וואס איך וואלט געקענט זוכה זיין ווען איך שטיי ווען אויף חצות. דאס איז געווען פאר מיר א געוואלדיגע לעקציע.

צום שלוש: עס ליגט אויף אונז די פליכט צו האלטן שטענדיג זיין צורה פאר די אויגן, און אז מיר זאלן לכל הפחות וויסן, און שפירן, ווי ווייט מיר זענען פון ווי אזוי דער הייליגער רבי האט געוואלט מיר זאלן אויסזעהן, און ווי ווייט מיר ברויכן גלוסטן און בענקען צו זוכה זיין כאטש אביסל צו שפאנען אין די וועגן פון אט דעם תמימות. און נישט פארגעסן דעם "אוי לי, ווי לי", ווען און צו די זעלבע צייט אויך נישט פארגעסן דעם "אשרינו"...

ער זעצט
אבער

ווייטער פאר:

"ביי דיר
איז 'דאס'
חצות..."
און
דאן האט ער
צוגעלייגט
אין א
זעלטענעם
פאל, די
קומענדיגע
פאר
ווערטער:
"מען דארף
שלאפן, מען
דארף עסן,
מען דארף
דאווענען,
און מען
דארף
לערנען
- מען
דארף זיין
נארמאל..."

ר' שמואל שפירא מיט ר' שמואל טשענשיק ביים כותל המערבי

איינמאל געזאגט: "א רחמנות, א בחור פון א רייכע פאמיליע קומט דא צו עסן ברעקעלעך, מען דארף אים אנגרייטן עפעס מער לייטיש..."

איך וועל ענק זאגן דעם אמת: איך בין טאקע געקומען פון א פארמעגליכע פאמיליע ווי עס פלעגן דארטן קומען באזוכן אלע הויכראנגיגע שושקעס און רעגירונגס באאמטע, און איז אוודאי געוויס געווען פול מיט אלע גוטע סארטן מאכלים, און וואס האב איך שוין דארטן געהאט ביי ר' שמואל'ן טאג נאך טאג? ממש ברעקעלעך. אבער איך האב זיך אזוי דערקוויקט פון אט דער מאלצייט, אן אמת'ער הנאה, מער ווי אלע דעליקאטעס אין דער וועלט. אין יעדעס ברעקל איז געווען א טעם פון אמת, א זיסקייט פון אמת, ריין אינגאנצן פון אלע פאלשע חן פון דער וועלט וועלכע איך האב נאך גאר גוט געקענט פון דער נאנט פאר נישט לאנג צוריק, און אט דעם זיסן טעם פון אמת האט מיר ממש ווירקליך געזעטיגט, אויך גשמיות'דיג.

צוויי אנעקדאטן וואס ליגן מיר פארצייכנט אין זכרון פון די סעודות פת שחרית וואס איך פלעג אפהאלטן ביי אים: ביים אויסלאזן די ערשטע ברכה פון ברכת המזון אין וואס אונזערע לייט פירן זיך צוצולייגן די ווערטער "ברחמי", פלעגט ער דערמאנען פון מאל צו מאל, זיך אפצושטעלן צווישן דעם ווארט, און דעם אנדערן ווארט "את הכל" וואס קומט דערנאך, כדי עס זאל זיך ח"ו נישט הערן די צירוף 'מות' חלילה. אזוי אויך, ביי די ברכה פון "בונה ירושלים", פלעגט ער צולייגן די ווערטער נאך די ווארט ירושלים, די ווערטער "עיר הקודש".

געליטן און געשוויגן

היות איך אים אזוי ליב געהאט און איך האב געשפירט אזא מין אויסטערלישע קדושה און התעוררות וויילנדיג במחיצתו, האב איך באשטימט מיין פלאץ צו דאווענען אין זיינע ד' אמות. ווען איך האב אים שוין געקענט איז ער שוין געווען אזוי שוואך אז אפילו די תפילת שמונה עשרה איז ער געווען געפאדערט צו דאווענען זיבנדיג. איך, וואס איך בין נאך געווען א נייער פרישער מקורב, האב איך מקיים געווען וואס דער רבי האט געזאגט בפשיטות און איך פלעג שרייען ביים דאווענען בכוח מיט קולי קולות, איך האב נישט געוואוסט דעמאלטס אז אין צוגאב צו ר' שמואל'ס שוואכקייט איז אויך געווען דאס אז ער פלעגט לייזן פון שרעקליכע קאפ ווייטאג, און דאס שרייען ארום אים פלעגט אים צוטרעטן ממש. אבער ער האט מיר קיינמאל נישט געזאגט קיין ווארט, טראץ וואס מיר פלעגן זיך טרעפן טאג טעגליך עטליכע מאל. נאר נאך בלויז א שטיק צייט האבן געוויסע אנדערע מיר אויפגעמערקט דערוועגן.

אשרינו

פון מאל צו מאל האב איך אים פארבעטן צו לערנען מיט מיר ליקוטי הלכות, ער פלעגט מיר ענטפערן: "בשמחה". איך האב זוכה געווען צו לערנען מיט אים א געוואלד אין דעם ספר,

החסיד שיצא לגמרי ממצרים

ילדים יקרים!

בימים הקרובים יחול חג הפסח, ובשביעי של פסח יחול היארצוית של הצדיק, עובד ה' הנפלא, החסיד ר' שמואל שפירא. בודאי כבר שמעתם וקראתם עליו רבות, אנחנו רק נזכיר חלק מהספורים המפלאים שספרו עליו.

אם ר' שמואל בעצמו היה קורא את הגליון, בודאי לא היינו יכולים לספר כלום... כי הדבר הראשון שבלט אצל ר' שמואל הוא ענותנותו המפלגת. ר' שמואל ברח מכל תארי כבוד, לא רצה להצטלם, והסתיר את עצמו בכל דרך שיכול.

ר' שמואל היה חסיד וקדוש, עבד את ה' בכל לבו ממש. דבר לא ענין אותו חוץ מעבודה ותפלה. כל היום היה יושב ולומד, מתפלל ומתבודד, ולבו – לה' לבדו.

פעם אחת, כששהה כמנהגו בשבת חנכה במרון, נתעוררה שם שאלה הלכתית. ר' שמעון אנשין נגש אליו ושאל אותו מה צריך לעשות. ר' שמואל התמם, וחשב להתחמק מתשובה. רצונו היה שיחשבו שאינו כה בקיא. הוא נסה לסמן לנכדו ר' נתן שיהיה עמו – שיענה הוא. אולם הנכד – גם הוא לא רצה לקבל כבוד לעצמו... ועשה עצמו גם כן תמים שאינו יודע מהי התשובה. נאלץ ר' שמואל לומר מהי ההלכה, וכמוכן שהשיב בדיוק ובבהירות מפלאה.

לאחר שיצא ר' שמעון אנשין מהחדר, התלונן ר' שמואל בפני נכדו – 'מה הם רוצים ממני? מדוע לא הושעת אותי? מדוע לא השבת להם בעצמך?'

כך ברח והתרחק ר' שמואל מכל צל של כבוד או פרסום. הוא החזיק את עצמו לקטן החסידים... ממש אפס ואין. מתוך הרגשת הענוה העצומה הזו היה מבטל כליל לדברי רבנו, היה חי את חייו בדיוק לפי הדרך רבנו, וכל חייו היו סביב תורתו של רבנו ודרך הוראתו.

עד כדי כך, שכאשר פגש פעם בר' יצחק טשינגל, שהיה אז נער צעיר, במרון, ארע המעשה הבא.

ר' יצחק היה רעב, ושאל את ר' שמואל אם יש לו משהו לאכל, נתן לו ר' שמואל לחם עם מלפפון. נטל ר' יצחק את הלחם ואכל, ואלו את המלפפון – לא אכל. שאלו ר' שמואל

מדוע לא אכלת מן המלפפון? השיב לו ר' יצחק שאינו אוהב מלפפון.

ר' שמואל התפלא ממש. הפיצד יתכן שאינך אוהב מלפפון? והלא רבנו כתב ש'לחם עם מלפפון הוא מאכל טוב... וכי פיצד יכול אתה לא לאהב מאכל שרבנו כתב עליו שהוא טוב?

ר' יצחק נסה להסביר שרבנו התפנן לומר ש'לחם עם מלפפון' זה מספיק טוב, אבל לא בהכרח משבח... אך את ר' שמואל לא נתן היה לשכנע... הוא חי את חייו לפי משנת רבנו המיוחדת, בתמימות ופשיטות ממש. ואם רבנו אמר שזה טוב – אז זה טוב!...

אמונתו של ר' שמואל ברבנו הייתה מוחשית. הוא האמין באמת, ולא התפלא כאשר ארעו נסים ממש – כי הלא זה הכח של רבנו, ומה יש להתפעל? כך הרי אמור להיות...

היה זה כאשר ר' נתן דוד שפירא, בנו של ר' שמואל שפירא, שאז היה בן שנה בלבד – חלה. פצע חריף באיברי הנשימה החמיר, והקשה על נשימתו של ר' נתן דוד הקטן. הוא לא הצליח לנשם היטב, וחרחורים הקשו על האויר להכנס לראותיו.

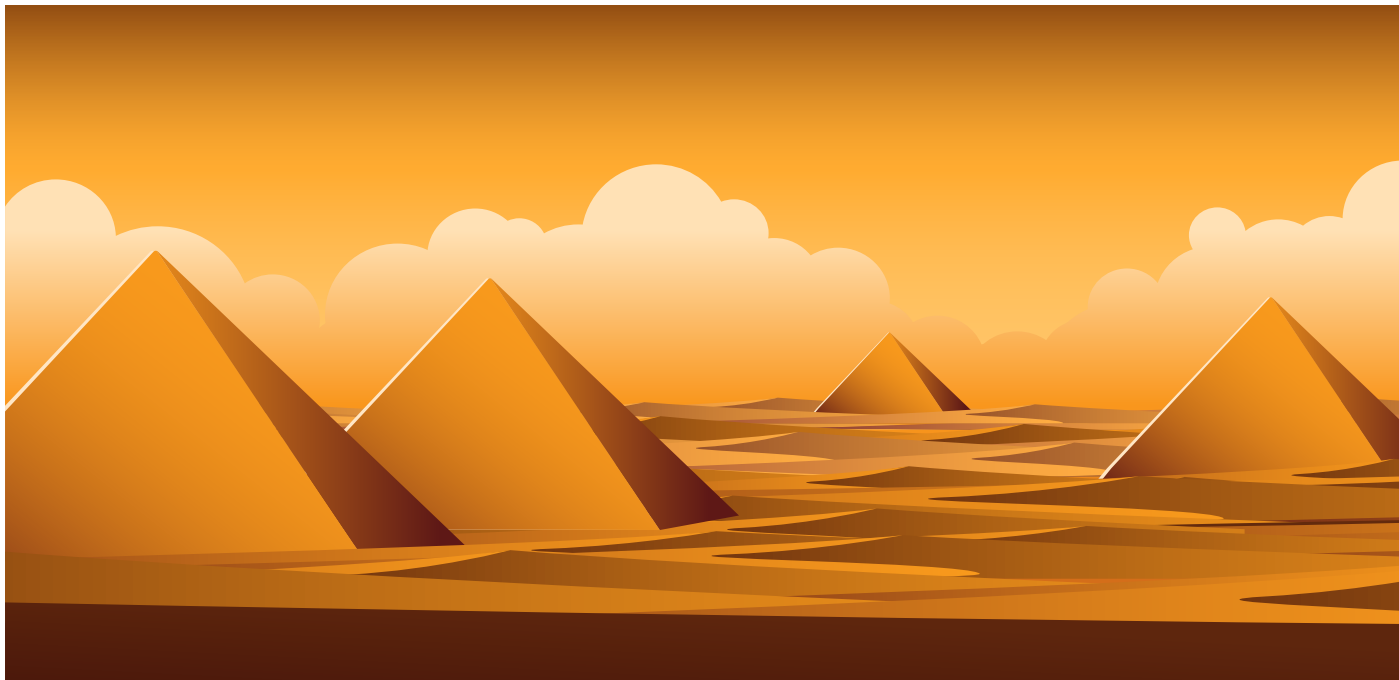
כשהחמיר המצב מאוד, לקחו את הילד לבית החולים 'שערי צדק'. הרופא הנודע דאז – ר' משה וואלך בדק אותו, אולם גם לו לא היה מה לעשות.

שלושה ימים שכב ר' נתן דוד בבית החולים, והרופאים – אובדי עצות. הילד הקטן סובל, ולא יודעים כיצד לרפא אותו. כל דרך טפול שהצעה לא הייתה אפשרית, או שהייתה מסכנת מדי למצבו ולגילו.

ובכל אותם בהם משפחתו דואגת ומתסרת בגין מצבו – ר' שמואל עצמו יושב ולומד ומתבודד. רק כשהחמיר המצב מאוד, והרופאים אמרו שישנה סכנת חיים מיידית, הזעיקו את ר' שמואל מ'פנת ההתבודדות' שלו, שיבוא ויעורר רחמים על הילד!

ר' שמואל הגיע לבית החולים, התישב ליד מטת בנו, ובעינים עצומות ובדבקות עצומה חזר ואמר כל הלילה:

"בזכות רבנו הקדוש ר' נחמן בן פייגא, בזכות רבנו הקדוש ר'

שפירא. כך נשען על הכתלים, ספוג כלו מהגשם, עומד ובוכה.

ר' מנשה חשב תחלה כי אין לו מקום לישן, ומקום להיות, ולכן פנה אל ר' שמואל ושאל אותו אם ירצה לבוא אתו לביתו, שם יציע לו מטה ואוכל... אך ר' שמואל כלל לא התיחס, שקוע כלו בעבודת ה' שלו, בתחנונים לפני קונו, בדבקות אמתית עסוק בתפלה ועבודת ה' – כלל לא הקשיב לקולות החיצוניים' שמנסים לנער אותו מהדבקות... הוא התעלם לחלוטין, ורק הרים את קולו בשאגה:

”יצר הרע, אוועק פון דא!” (יצר הרע, הסתלק מכאן!)

על היצר הרע חשב, במלחמה בו היה עסוק, ומה זה משנה אם גשם יורד, או שקצת רטבים? אותו מענין דבר אחד: לזכות להתקרב לה' עוד ועוד.

רבות נוכל לספר על ר' שמואל, ורבות נסתר מאתנו. ומה שנשאר לנו, זה רק לקחת את הספורים הללו ולזכור שלא נהיים 'ר' שמואל שפירא' ביום אחד... מדבר בים של דבקות, של מעשים, של רצונות וכסופים, השתוקקות עוד ועוד, ואמונה יוקדת... הליכה באמת ובתמים בדרכו של רבנו, בלי לנטות ובלי לסטות...

נקח לעצמנו רצון קטן, ומעשה קטן, ואתו נתקדם הלאה... כל אחד מאתנו יכול לזכות להיות 'ר' יעקב', 'ר' נתן', 'ר' דוד', 'ר' אברהם', 'ר' יצחק', או 'ר' שמואל', אם רק ימשיך לרצות ולהתקדם....

נחמן בן פיגא...”

כך כל הלילה חזר על המלים הקדושות, נשען באמת על רבו, באמונה תמימה, טהורה ויוקדת.

ובהגע הבקר, נעלמו כל החרחורים, היסורים והמכאובים – ר' נתן דוד נרפא! נשימתו חזרה לסדרה, וכל המצב שלו השתפר כליל. הרופאים עמדו נדהמים! היה זה שנוי סדרי טבע אמת!

ולסיום נספר עוד ספור קטן, שקשור בעבדה ידועה, שאפלו כאן בגליון 'אבקשה' כבר הזכרה.

ר' שמואל היה מרבה לפקד קברי צדיקים, מרון, קבר יוסף הצדיק, ציון ר' שמעון הצדיק, קבר רחל, הכתל המערבי ועוד...

פעם אחת הלך ר' מנשה רוזנפלד ברחוב, היה זה בתקופה בה עבד כשוחט ליד שכונת שועפט (כיום רמת שלמה – אז שכונה ערבית). בדרכו עבר דרך שכונת שיח' ג'ראח. השעה הייתה שעת בקר מקדמת, והרחובות היו שוממים.

בעודו נוסע ברחובות הריקים, שמע פתאום קולות של בכי נורא, בכי מטלטל ויללות... רחמיו של ר' מנשה התעוררו – מי הוא זה הבוכה כך בשעה כה מקדמת, בקר המקפיא של החרף? מי הוא זה ומה הביאו לבכות כך?

בקש ר' מנשה מנהג המונית לנסע בעקבות הקול, והנה הבכיל הוביל אותם סמוך למערת שמעון הצדיק. המערה הייתה נעולה, אך בחוץ סמוך לשערים הנעולים – עמד ר' שמואל

פסח - פה סח

וה'עורף' נמצא באותו מקום - אבל בצד ההפוך. פרעה היה הפוך מהפה, הוא הצליח להשכיח מהיהודים את האפשרות של התפלה, הוא השקיע אותם בתוך העבודה הקשה, עבודת הפרך, עד שהם כמעט שלא התפללו.

אבל ה' רחם על היהודים ושלח להם את משה הצדיק, שיזכיר להם את מהות התפלה. משה רבנו הזכיר לעם ישראל להשתמש בפה, להתפלל ולבקש מה', וכך אכן נגאלו.

בפסח יוצא הדבור מהגלות, כמו בזמן יציאת מצרים שעל ידי הדבור והשועה יצאו היהודים מהגלות - כך גם בכל שנה ושנה בימים אלו יש את הכח להוציא את הדבור מהגלות.

אז איך נוציא את הדבור מהגלות?

דבר ראשון, לדבר רק דברים טובים! להשתמש בפה למילים טובות ומשמחות!

וכמוכן, לבקש מה' על כל דבר! לא לשכח שזהו הצנור הראשי לכל השפע שאנחנו יכולים לקבל, והשפע הוא אינסופי, ה' יכול לתת לנו הכל, וכל שאנחנו צריכים לעשות הוא - לבקש!

גם הברכות הם חלק נכבד מהמילים היוצאות מפינו. נזכר לברך בכונה גדולה, לשים לב מה לברך על כל דבר, מתי לברך - ואיך לברך! הקדוש ברוך הוא ברא לנו עולם כה נפלא, ברא לנו אכל מיוחד ומגונן, פרות וצמחים ושאר פלאים - להתעורר להביט ביפי הנה, ואז לברך בשמחה ובכונה לאלקים שברא את כל אלו.

ובכלל - על כל דבר צריך להודות, ולשבח, כי שום דבר לא מובן מאליו, והכל אנחנו מקבלים מה' במתנה גמורה!

נשתדל לנצל את הימים המיוחדים האלו להתחזק ב'פה סח', ה'רוח מללא' - כח הדבור, שמיוחדת ומרוממת אותנו מן הבהמה - נודה לה' ונשבח על שהבדילנו מן התועים, ונתן לנו תורת אמת!

ילדים יקרים!

כשאתם אווזים גליון זה בידיכם, בקרוב יפרש חג הפסח את כנפיו הקדושות על היקום כולו.

אולי היה לכם חלק בהכנות העמוסות לחג, ואולי לא. אבל הנה - החג הגיע, ואתם שואלים את עצמכם - מה צריך לעשות עכשו? כיצד נכניס את החג הקדוש הזה אל תוך הגוף והלב שלנו?

בודאי למדתם רבות על מהות החג הנפלא. רבנו אומר שפסח - זהו 'פה סח' - פה מדבר, פה משוחח. מהות החג היא להשתמש בכח הדבור המיוחד, הכח שמיוחד אותנו מן החי. האדם נקרא 'מדבר', כי בכח הדבור הוא נבדל מן החיות שלא ניחנו בכח זה.

רבי נתן מברסלב שואל שאלה מענינת.

אם נביט סביבנו נראה, כי ישנם אנשים שלצערנו עדין לא שומרים תורה ומצוות, וכמוכן שהם לא מתפללים, ובכל זאת - יש להם לחם לאכל וכגד ללבש, ולפעמים אפילו יותר מזה. אם כן - למה צריך להתפלל?

והוא עונה, שאפילו שבאמת הם מקבלים את כל מה שהם צריכים, אבל זה בדיוק כמו שבהמה, להבדיל, מקבלת מן הקב"ה את כל צרכיה. שפע שאדם מקבל בלי להתפלל - זהו שפע בדרגה של בהמה, ולא היינו רוצים לקבל שפע שכזה.

כשהאדם מתפלל ומבקש מה' את צרכיו, הוא מקבל את הכל בדרגה גבוהה, עם שמחה, עם חיות, זה שלו, ההרגשה שלו טובה, והכל גם מגיע אליו בצורה הכי משלמת בשבילו. הוא מרויח חבור מיוחד עם ה' - הוא מרויח קשר מיוחד.

כשהיהודים היו במצרים, הם היו תחת השעבוד של פרעה, המלך הרשע. מה היתה המהות שלו? כיצד הוא הצליח לשלט ולהרע ליהודים?

המלה פרעה זה אותם אותיות של המלה ערף. ה'פה' נמצא בקדמת הפנים,

סודותיו של הפסח

לרגל חג הפסח נתחיל לחפש באוצרות הנפלאים של הרבי ונאסף ידיעות קדושות. ענו על שלשת השאלות הללו ותקבלו מהתשובות משפט קדוש שרבנו מזכיר בתורה שלו:

- א. באיזה יום טוב גלה רבנו שבשנה זו (תקנ"ח) הולך בודאי לנסע לארץ ישראל? (שבחי הר"ן ח"ב ה')
- ב. מה צריך לעשות כשנופלים לתוך טיט? (שיחות הר"ן קכ"ט)
- ג. מתי צריך למחא כפיים? (ליקוטי מוהר"ן מ"ה קמא)

תשובות:

ג

ב

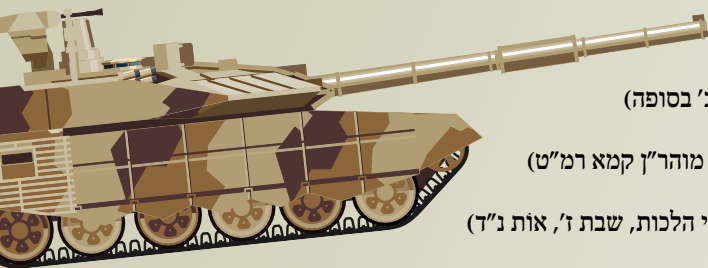
א

2. איזה דבור מרבנו יוצא מהתשובות של שלשת השאלות הללו? (ליקוטי מוהר"ן ר"א קמא)

לרגל המלחמה השרויה באוקראינה, נלמד איך מנצחים את המלחמה האמתית עם היצר הרע

- א. איזה מאכל שאוכלין בפסח הוא בחינת מחלקת ומלחמה? (ליקוטי מוהר"ן קמא נ"ו, אות ח')
- ב. באיזה יו"ט היה רבנו (בשנת תקנ"ט) בספינת מלחמה? (שבחי הר"ן, ח"ב, כ"ג)
- ג. מהו הכלי זין של האיש הישראלי? (קיצור ליקו"מ, ב' קמא)
- ד. איך כבש רבנו את העיר ברסלב? (חיי מוהר"ן קט"ו)
- ה. מתי נקרא האדם גבור ותקיף ואיש מלחמה? (ליקוטי מוהר"ן קמא כ' בסופה)
- ו. על ידי מה יכול לעשות גבורות נוראות ולכבש המלחמות? (ליקוטי מוהר"ן קמא רמ"ט)
- ז. המנצח הוא זה שמניח את כלי הקרב או זה שמחזיק אותם? (ליקוטי הלכות, שבת ז', אות נ"ד)
- ח. מי הוא זה שמנצחים אותו והוא שמח? (ליקוטי מוהר"ן קכ"ד קמא)

א כשרין פריאכין פסא!

הילד שיזכה בהגרלה הוא:
נתן הופמן מודיעין עילית

את התוצאה הסופית יש לשלח בכתב ברור וקריא עד ה' באיר לפקס המערכת: 077-318-0237 או להקליט את התשובות בקול ברור בטלפון המערכת: 02-539-63-63 בשלוחה 7 בלבד. יש לציין באפן ברור שם וכתבת מגורים וטלפון בין הפותרים נכונה יגרל זכוי של 50 ש"ח ברשת חניות ספרני "אור החיים!"

ה'אבקשה' מכניס אותי מחדש
לעולם הנפלא הזה של אנשי
שלומינו והעבודות הנוראות
שלהם! בכל הבית נכנסה אווירה
קדושה של התקרבות לה!
זה מראה לנו איך בית ברסלבאי
אמיתי היה נראה בכל הדורות!
אשריכם.

נ.ב.מ. פראנק, ירושלים

השיה. האווירה. הכיסופים.

יש היים אחרים, היים של חירות, היים
שנקיים אפילו מההבל של העולם הזה...

בגליונות של 'אבקשה' מתגלים בכל פעם מחדש תהלוכות חייהם
המרוממים של היקרים שבתלמידים, ועליהם שורה החיות שהייתה מנת
חלקם, מהם אנו שואבים מלוא חופניים אור של גאולת עולמים

אבקשה מאז ועד היום. הכל תלוי בר!

שלוחה 1 **02-5396363**